ŽELEZAR

TEDNIK — GLASILO DELOVNEGA KOLEKTIVA SŽ ŽELEZARNE JESENICE

ŠTEVILKA: 12., LETO: XXVIII JESENICE, DNE 29. MARCA 1979

Naš kovinar, svobodno glasilo delavcev KID, je kot predhodnik Železarja začel izhajati 26. januarja 1937. Železar izhaja od 1. decembra 1951 kot mesečna revija, od 15. aprila 1959 kot štirinajstdnevnik in od 1. januarja 1962 kot tednik. Glasilo je ob 25-letnici predsednik Tito odlikoval z redom zaslug za narod s srebrno zvezdo. Glavni in odgovorni urednik Joža Varl — Naslov: Uredništvo Železarja, SŽ — Železarna Jesenice. Številke internih telefonov: urednik 483, administracija 484 in 726. Tisk: TK Gorenjski tisk, Kranj. Oproščen prometnega davka po pristojnem mnenju štev.: 421/1-72.

V torek, 27. marca, smo v Železarni in na Jesenicah pozdravili letošnjo štafeto mladosti, ki nosi pozdrave in čestitke tovarišu Titu za njegov 87. rojstni dan.

MEDSEBOJNE MENJAVE V SLOVENSKIH ŽELEZARNAH

Obljuba dela dolg — pravijo. Ko sem v januarju pisal o proizvodnih rezultatih v preteklem letu, sem obljubil, da bom kasneje napisal nekaj tudi o medsebojnih dobavah med delovnimi organizacijami SOZD Slovenske železarne in kako so potekale v preteklem letu. Zadevo sem si predstavljal daleč bolj enostavno, kot v resnici je. Verjetno je bila moja predstava podobna vaši.

Zainteresirani se med seboj dogovorijo, koliko posamezna delovna organizacija potrebuje letno od druge, kar potrdijo in vnesejo v letni načrt. Dogovorijo se za specifikacijo proizvodov, za dinamiko dobav, cene in vse, kar je še potrebno, potem pa tečejo dobave kot dogovorjeno, saj so medsebojne dobave — prednostne dobave. V samoupravnem sporazumu namreč o temeljih srednjeročnega plana razvoja SOZD Slovenske železarne nekaj podobnega piše. V prvem odstavku 17. člena je navedeno: »Notranji blagovni promet v SŽ se vrši na podlagi letnih gospodarskih načrtov. Na tej osnovi se sklepajo pogodbe o medsebojnih dobavah po pogojih, ki jih določata samoupravni sporazum in posebni pravilnik.«

Po prvem odstavku se zatakne, ker nekaj manjka. Ne v členu, temveč nasploh manjka »posebni pravilnik«, ki ga člen odreja.

V drugem odstavku nadalje piše: »DO dobavitelj ne more blago, katero je potrebno drugi DO SŽ, prodati tretjemu, če se porabnik sporazuma temu ni odpovedal.«

Da se prodajne službe tega določila ne drže, ni treba posebej naglašati, ker se nihče nad tem tudi ne pritožuje ali vsaj ne posebej glasno.

Vsaka medalja ima dve plati in vsaka palica dva konca. Celotnega člena ne bom niti navedel, za nas je posebno zanimiv še zadnji odstavek, ki se glasi: »DO mora prvo zahtevati ponudbo od DO SŽ. DO naročnik je dolžan prvenstveno v DO SŽ kupovati blago itd.« Nabavne službe v delovnih organizacijah, ki naj bi bile naročnik, pa v interesu boljšega poslovnega uspeha svoje delovne organizacije kupijo potrebni izdelek, za

(Nadaljevanje na 3. strani)

DEDIŠČINA, KI OBVEZUJE

Februarja 1979 je ugasnilo ustvarjalno življenje vizionarja in svetovnega usmerjevalca procesov v brezizkoriščevalno družbo, tovariša Edvarda Kardelja. V imenu slovenskega železarstva sem v nedeljo, 11. februarja, v žalnem programu televizije Ljubljana rekel:

»Globoko nas je železarje pretresla vest, ko smo zvedeli, da nas je za vedno zapustil naš vzor tov. Edvard Kardelje, velikan slovenskega naroda, tvorec jugoslovanske samoupravne, humane izgradnje socializma, učitelj delavskega gibanja in prerok pravičnega reševanja nacionalnih in socialnih problemov vseh ras, narodov in narodnosti sveta.

S posebno pozornostjo je tov. Kardelj spremljal razvoj jugoslovanske črne metalurgije. Rad je obiskoval tovarne in se pogovarjal z železarji, prispeval pa je tudi velik delež pri integraciji in razvoju slovenskih železarn, uveljavljanju namenskega združevanja in dohodkovnega nalaganja sredstev ter pri oblikovanju koncepta dohodkovne verige organizacij združenega dela od izdelave do predelave jekla v končne izdelke. Prvi je bil med tistimi, ki so se dvignili proti zmoti, da je Slovenija geografsko opredeljena le za razvoj trgovine, gostinstva in turiz-

(Nadaljevanje na 6. strani)

V MARCU BLIŽE OPERATIVNEMU PROGRAMU

V marcu kaže, da se bomo pri gotovi proizvodnji precej približali operativnemu programu, medtem ko bo skupna proizvodnja nekoliko bolj zaostala za programirano.

Operativne programe skupne proizvodnje bodo predvidoma dosegle naslednje temeljne organizacije združenega dela: Plavž, Livarna, Valjarna blumingštekel, Valjarna debele pločevine, Hladna valjarna Bela, Hladna valjarna Jesenice, Vratni podboji, Jeklovlek, Elektrode in Žebljarna.

Mesečnih operativnih programov pa predvidoma ne bodo dosegle naslednje TOZD:

JEKLARNA: V martinarni so bile težave z zastoji in občasnim obratovanjem s štrimi SM pečmi in za oboje je bil osnovni vzrok pomanjkanje delavcev. V elektro jeklarni je bilo tudi nekaj zastojev, med njimi tudi več krajših zaradi redukcije električne energije v času obratovalnih konic.

VALJARNA ŽICE IN PROFILOV: V valjarni žice so bile občasne precejšnje težave zaradi pomanjkanja vložka. Valjarna profilov bo načrtovano skupno proizvodnjo dosegla.

ŽIČARNA: Zaradi težav v valjarni žice so bili tudi v žičarni problemi z vložkom in to predvsem pri žici debelejših dimenzij.

PROFILARNA: Bilo je nekaj problemov z vložkom in tudi več menjav oblikovalnega orodja zaradi proizvodnje najbolj nujnih naročil.

USPEH TOZD PLAVŽ V LETU 1978

Primerjava z ostalimi aglomeracijami in plavži v Jugoslaviji za leto 1978 kaže, da smo uspešno zaključili leto. Dosegli smo nekaj najvišjih uspehov v celotnem obdobju obratovanja jeseniških plavžev oziroma aglomeracije. Proizvedeno je bilo 170.880 ton grodlja, od tega tekočega 148.898 ton ali 87,14 % in 21.981 ton trdega ali 12,86 %. Produktivnost na plavžu izražena v kilogramih — urah in moža se je gibala pri upoštevanju remontov v letih 1973—1978 takole: 1973 — 283; 1974 — 316; 1975 — 296; 1976 — 328; 1977 — 299; 1978 — 378 kg.

Pred tem je bila leta 1974 maksimalna produkcija 160.665 ton grodlja. Poraba suhega koksa na tono grodlja je znašala 617 kg, kar je do sedaj drugi najboljši rezultat.

Poraba koksa bi bila lahko bistveno nižja, v kolikor ne bi uporabljali v mešanici za aglomerat tako visoke količine rude Tomašica. Omeniti moramo še to, da v preteklem letu ni bilo ne na prvem, ne na drugem plavžu surovega hoda in tudi prodora grodlja ne. Menjava vetrnih šob je bila na prvem plavžu sorazmerno nizka — 31 šob v celem letu. Dočim je bila na plavžu 2 okoli 100 % višja, torej 60 šob. Temperaturo vetra smo dosegli najvišjo — povprečje na venčni cevi 885 stopinj

(Nadaljevanje na 7. strani)

»OBČANI IMAJO PRAVICO V SREDSTVIH JAVNEGA OBVEŠČANJA IZRAŽATI IN OBJAVLJATI SVOJA MNENJA«

Citat prvega odstavka 209. člena ustave SR Slovenije smo navedli zategadelj, ker na uredništvu Železarja večkrat prihaja do neprijetnih situacij zaradi reakcij včasih posameznikov, včasih manjših grup na mnenja posameznih delavcev ali občanov, ali novinarjev, ki jih izražajo v glasilu. Seveda so te reakcije bolj ali manj glasne, odvisno od vplivnosti ali nevplivnosti ljudi, ki jih načenjajo. Mislimo, da so reakcije pozitivne, vendarle bi morale dobiti svoj odmev, oziroma odgovor v samem glasilu, kajti le tako bodo posamezni interesi ali napačne interpretacije dobili družbeno širino in objektivnost. Tako bo tudi glasilo postajalo javna tribuna delavcev Železarne in drugih delovnih ljudi in občanov. Razen tega pa se bodo na ta način tudi reakcije objektivizirale, ki vedno tudi niso upravičene in objektivne.

Med nalogami zveze komunistov pri samoupravni preobrazbi izobraževanja, znanosti, kulture in informiranja, sprejetimi na XI. kongresu Zveze komunistov Jugoslavije, je v IV. poglavju na strani 179 med drugim poudarjeno: »Zveza komunistov se bojuje za informiranje, popolneje vključeno v samoupravni demokratični politični sistem, ki bo izražalo mnoštvo samoupravnih interesov kot tudi stanje družbene zavesti pri spoznavanju skupnih družbenih interesov . . .« Na tem temelji tudi naš delegatski sistem, namreč na »pluralizmu konkretnih družbenih interesov delovnih ljudi in občanov, kakor se kažejo na raznih področjih družbenega življenja.« (Edvard Kardelj)

Ko Edvard Kardelj v svoji študiji Smeri razvoja političnega sistema socialističnega samoupravljanja obravnava sistem javnega komuniciranja, med drugim pravi: »Očitno se mora tisk močneje integrirati v sistem demokratičnega pluralizma samoupravnih interesov, se pravi kot njegov bistveni del . . . Mislim, da smo na tem področju preveč siromašni z ustreznimi demokratičnimi oblikami dogovarjanja kakor tudi pri razjasnjevanju in razčiščevanju odnosov pa tudi glede institucij za urejevanje sporov. Zato se neredko stihijsko vsiljujejo razne oblike intervencij in celo pritiskov, ki niso vedno upravičeni, ali pa tok stvari na tem področju prepuščamo stihiji. Očitno moramo ta sistem dopolniti z ustreznimi institucijami, ki bodo prispevale po eni strani k varstvu pravic na področju javnega informiranja in komuniciranja pred vsakršnim birokratskim in podobnim dušenjem, in po drugi strani k uspešnejši obrambi družbe pred poskusi, da se svoboda javnega informiranja in komuniciranja zlorabi za nehumane, neetične in nesocialistične cilje.«

Vprašanja, o katerih želimo, da bi spregovorili tudi drugi.

TOZD IN DELOVNIM SKUPNOSTIM PREDLAGAMO, DA ZAMENJAMO STARO TELEFONSKO CENTRALO

Možnost izmenjave informacij je predpogoj za to, da proizvodni, organizacijski, samoupravni in drugi procesi tečejo.

Še posebej mora biti zagotovljena možnost neprestanega pretoka informacij v železarski proizvodnji, ki je znotraj tehnološkega procesa verižno in odvisno povezana od začetka, kjer vstopajo surovine, do konca tehnološkega procesa, kjer izstopajo izdelki za trg. Samo en člen te verige odpove in prekinjen ali močno zavrt je kontinuirani proces proizvodnje in predelave jekla. Dobra informacija je hitra in neposredna, zato je najboljši način komuniciranja neposredni razgovor, pri katerem se informacija prenaša direktno od delavca, ki jo posreduje, na sodelavca, ki jo potrebuje.

Problem neposrednega prenosa informacij na daljavo je človek zadovoljivo rešil že v prejšnjem stoletju. Leta 1880 je nemški fizik Reis skonstruiral prvo laboratorijsko

(Nadaljevanje na 2. strani)

ZA USPEŠNE KANDIDACIJSKE KONFERENCE SMO VSI ODGOVORNI

Mandat samoupravnim organom temeljnih organizacij, delovnih skupnosti in Železarne se izteka. Pred njimi so še sklepi o delitvi sklada skupne porabe in nekatere druge odločitve, vendar že zdaj lahko ugotovimo, da je bilo delovanje zelo intenzivno, a tudi kvalitetno in uspešno. Delavski sveti so se sestajali skoraj redno mesečno, pa tudi drugi izvršilni organi niso bistveno zaostajali.

Zato že ves mesec tečejo priprave na nove volitve, ki so jih sedanji delavski sveti razpisali za 14. aprila 1979. Posebej odgovorne naloge so pred osnovnimi organizacijami sindikata, ki vodijo po temeljnih orga-

(Nadaljevanje na 2. strani)

ZAKLJUČNO POROČILO IN POLITIČNA OCENA AKCIJE »ZAKLJUČNI RAČUNI 78«

V današnji številki zaključujemo s poročilom in politično oceno akcije »zaključni računi 78« v jeseniški občini, ki jo je izdelal občinski svet zveze sindikatov Jesenice.

OSNOVNE ORGANIZACIJE ZS V OZD S PODROČJA PREDELAVE KOVIN

— Posebej je poudarjeno, da je treba večjo pozornost posvetiti izkoriščanju delovnih kapacitet in produktivnosti dela, ker bodo le tako uspešno izpolnili zadano si nalogo — izgradnjo nove proizvodnje hale (OOZS Kovin — kovinsko podjetje Jesenice.

— Izpostavljena je bila delovna disciplina, boljše izkoriščanje materialov, organizacija dela in medsebojni odnosi (OOZS KO-OP Mojstrana).

— Izpostavljeno je bilo predvsem: ureditev priprave dela, pomanjkanje dela v I. polletju 1978 zaradi sezonskega značaja dejavnosti, prehod na norme v zvezi z nagrajevanjem po delu, delovna disciplina, red, efektivnost dela (ELIM Jesenice).

— Vprašanja so bila delitev osebnega dohodka, delitev dohodka — tudi na sklad za nakup stanovanj in o prispevku za ŽTP.

V razpravi je bilo tudi vprašanje o nedokončani investiciji v letu 1978 (OOZS KP Kovinar Jesenice — TOZD Kovinska predelava).

OSNOVNA ORGANIZACIJA ZS ELEKTRO ŽIROVNICA

— sprotno spremljanje poslovanja zaradi izboljšav,

(Nadaljevanje na 10. strani)

V teh dneh se začenja v organizacijah združenega dela, delovnih skupnostih, družbenopolitičnih organizacijah, krajevnih skupnostih in samoupravnih interesnih skupnostih vzgoje in izobraževanja v SR Sloveniji javna razprava o nadaljnem uresničevanju socialistične samoupravne preobrazbe vzgoje in izobraževanja, s posebnim poudarkom na osnutek zakona o usmerjenem izobraževanju, ki je bil objavljen v prilogi Dela, 14. marca letos. Razprava bo trajala do 30. aprila, občinski svet zveze sindikatov, občinska konferenca ZKS, občinska konferenca SZDL in občinska konferenca ZSMS so izdala pisno navodilo in akcijski načrt poteka razprave h kateri je potrebno pristopiti z vso odgovornostjo in zavzetostjo. Za organizirani in uspešni pristop k javni razpravi, se bodo v vseh okoljih, kjer bo potekala razprava, organizirali podobno kot za akcijo »zaključni računi«.

Ker sta vzgoja in izobraževanje, poleg znanosti in kulture, bistvena dejavnika razvoja socialistične družbe, večje produktivnosti dela, razvoja ustvarjalnih sil ljudi in vsestranskega razvoja osebnosti, humaniziranja socialističnih samoupravnih odnosov in splošnega napredka družbe, kakor to opredeljuje ustava in ker se v ustvarjenem dohodku temeljnih organizacij s področja materialne proizvodnje izražajo tudi rezultati delavcev na področju vzgoje in izobraževanja, na osnovi česar si delavci na tem področju s svobodno menjavo dela pridobijo dohodek, naj bi v razpravi med drugim ugotovili lasten odnos do vzgoje in izobraževanja.

Predvsem bi v javni razpravi morali uveljavljati spoznanje, da predložene rešitve v osnutku zakona o usmerjenem izobraževanju in druge sistemske rešitve, pomenijo uresničevanje ustave in zakona o združenem delu, to je »deetatizacijo« vzgoje in izobraževanja in ne šolske reforme v nekdanjem smislu.

»Popolnoma jasno je,« pravi Edvard Kardelj v svoji knjigi Svobodno združeno delo, »da družbene dejavnosti neposredno ne ustvarjajo vrednosti v materialnem smislu, vendar je prav tako jasno, da nekatere izmed njih bistveno — pogosto celo odločilno in v perspektivi vse močneje — prispevajo k razvoju produkcijskih sil, produktivnosti dela in k večjemu materialnemu rezultatu sploh v materialni proizvodnji in tvorijo zato z njo določeno celoto združenega dela.«

Tak pristop k javni razpravi o nadaljnjem podružbljanju vzgoje in izobraževanja pa seveda zahteva, da ob tem spodbudimo in angažiramo vse delavce v celotnem združenem delu, da bodo sprejeli in obravnavali vzgojo in izobraževanje kot nepogrešljivo sestavino združenega dela in kot enega bistvenih dejavnikov pospeševanja družbenega in ekonomskega razvoja. Kajti ob tem vprašanju so pri nas še vedno prisotna omahovanja, tako teoretična, kakor v naši zavesti, ali so družbene dejavnosti, kamor seveda sodita tudi vzgoja in izobraževanje, del družbene porabe ali pa sta sestavni del proizvodnje.

NADALJNJE URESNIČEVANJE SOCIALISTIČNE SAMOUPRAVNE PREOBRAZBE VZGOJE IN IZOBRAŽEVANJA

Edvard Kardelj v že omenjeni knjigi opozarja na Marxova predvidevanja namreč, »da se bo čedalje bolj zmanjševal delež fizičnega dela v proizvodnji, odločilni proizvodni faktorji pa bodo postajali znanost, znanje in podobni faktorji. Ti faktorji bodo zagotavljali razvoj tehnologije, v kateri bo fizično delo praktično nehalo vplivati na človekov družbeni in življenjski položaj.« Obenem pa Edvard Kardelj pravi: »Delo v družbenih dejavnostih, ki ne vpliva na produktivnost dela v materialni proizvodnji in na proizvodno sposobnost delovnega človeka v združenem delu sploh, je lahko namreč kdaj pa kdaj nujna poraba, a včasih lahko v določenih primerih takšno delo predstavlja tudi nepotrebno porabo, to je enostavno trošenje družbenih sredstev brez učinka.«

V nadaljevanju pa Edvard Kardelj navaja: »Zato določata ustava in zakon o združenem delu določeno medsebojno odvisnost med dohodkom v materialni proizvodnji in dohodkom v družbenih dejavnostih po svobodni menjavi dela, to je po enakopravnem dogovoru med delavci z enega in drugega področja družbenega dela. Dohodek v materialni proizvodnji je izvor dohodka za družbene dejavnosti v njihovi medsebojni menjavi dela. To pomeni, da družbene dejavnosti niso gola poraba, temveč so sestavni del celotnega družbenega dela, v katerega okviru se urejajo tudi določeni problemi nujne skupne družbene porabe.«

Ob tem pa bo seveda — o čemer naj bi delavci tudi spregovorili v razpravi o osnutku zakona o usmerjenem izobraževanju, ob upoštevanju osnutka zakona o skupnih osnovah svobodne menjave dela, predloga za izdajo zakona o osnovni šoli, predloga za izdajo zakona o vzgoji in varstvu predšolskih otrok, predloga za izdajo zakona o izobraževalnih skupnostih, stališč in predlogov republiškega sveta za vzgojo in izobraževanje o nadaljnem uresničevanju samoupravne preobrazbe vzgoje in izobraževanja v SR Sloveniji — potrebno oceniti sedanje stanje na področju vzgoje in izobraževanja v občini pa tudi v konkretnih sredinah.

Prvenstveno so tu vprašanja svobodne menjave dela in resničnega vpliva delavcev in vseh delovnih ljudi na vzgojo in izobraževanje, oziroma združevanja vzgoje in izobraževanja s proizvodnim in drugim delom; vprašanje permanentnega izobraževanja, oziroma izobraževanja ob delu, iz dela in za delo; kadrovske strukture in strokovne usposobljenosti zaposlenih glede na sedanje stanje in na nadaljnji razvoj; samoupravnega načrtovanja izobraževalno-kadrovskih potreb; samoupravne povezanosti oziroma organiziranosti uporabnikov in izvajalcev vzgojnoizobraževaine dejavnosti; povezanosti vzgojnoizobraževalnih programov različnih stopenj in njihova povezanost z delom; vprašanje stalnega sitema usmerjenega vpisa v šole usmerjenega izobraževanja na osnovi potreb in podobno. Spregovoriti in oceniti bomo morali kako v občini uresničujemo program predšolskega varstva, prehod na celodnevno osnovno šolo, poklicno vzgojo in poklicno usmerjanje in drugo, kakor tudi vlogo naše kadrovske službe pri vseh teh vprašanjih.

Seveda pa bodo razprave morale biti dovolj pripravljene in usmerjane po posameznih področjih vprašanj, da javne razprave ne bodo izzvenele v nekem splošnem ugotavljanju ali kritiziranju. Pri vodenju razprav bodo prav gotovo imeli pomembno vlogo delegati samoupravnih interesnih skupnosti vzgoje in izobraževanja, delavci kadrovske službe pa tudi člani strokovnih društev v Železarni in občini. V razpravah je potrebno izhajati iz tega, da se s tem želi doseči in zagotoviti integracija vzgoje in izobraževanja v enoten sistem združenega dela in zagotoviti celoten vpliv delavcev in delovnih ljudi na preobrazbo vzgoje in izobraževanja.

TOZD IN DELOVNIM SKUPNOSTIM PREDLAGAMO, DA ZAMENJAMO STARO TELEFONSKO CENTRALO

(Nadaljevanje s 1. strani)

uporabno napravo. Leta 1876 pa je Američan Graham Bell izdelal prvo uporabno telefonsko povezavo. Do danes je na področju telefonije napravljen izreden tehnični napredek. Na oddajnih, sprejemnih in prenosnih napravah so uporabljeni najnovejši izsledki elektrotehnike šibkega toka in elektronike.

Sedanja telefonska centrala je bila v Železarni montirana leta 1953. Imela je 10/600 priključkov. 25 let je že častitljiva starost za naprave, kakršne so telefonske centrale. Tehnično in razvojno gledano se telefonske centrale projektirajo za največ 15 do 20 let. Leta 1963 je bila izvedena povečava za 10/200 priključkov. To pomeni, da je v Železarni 800 telefonskih priključnih zvez, kar daje vsakemu mestu možnost vzpostavitve 799 telefonskih zvez.

Leta 1974 so odgovorni delavci obrata RTA skupno s predstavniki tovarne Iskra ugotovili, da se življenjska doba obstoječe ATC (avtomatske telefonske centrale) izteka. Telefonskih central s tovrstno iskalno tehniko tovarna Iskra, kakor tudi drugi proizvajalci na svetu ne izdeluje več. Že takrat je bilo ugotovljeno, da bomo ATC vzdrževali le na ta način, da bomo postopno ukinjali število priključnih mest. Sedanja preobramenjenost telefonske centrale znaša 25—30 % ob tem, da se je tehnična propustnost od 10 znižala na 7,5 %. Posledica takega stanja je nenormalno velika zasedenost, ki se odraža predvsem na povečanih čakalnih časih.

Upoštevaje navedeno stanje smo skupno in skladno z razvojem Železarne v petletnem gospodarskem načrtu razvoja predvideli tudi zamenjavo ATC. Samoupravni organi temeljne organizacije združenega dela Remontne delavnice so v letu 1978 predvideli pričetek postopka zamenjave, v letu 1979 pa odločili, da se z deli prične. Posebna strokovna grupa je izvedla vsa pripravljalna dela, ki so še enkrat dokazala, da je zamenjava oz. nabava in postavitev nove ATC ekonomsko in tehnično upravičena. Nova ATC bo imela 1500 priključkov z možnostjo povečave na 2000 priključkov. To pomeni, da je načrtovana dolgoročno in bo pokrivala vse potrebe razvoja Železarne za naslednjih 15 do 20 let. Vse naprave bo izdelala tovarna Iskra, ki pri izgradnji telefonskih central uporablja najsodobnejšo tehniko Crossbar kordinatni sistem, ki nadomešča koračni sistem stare tehnike. Po vzpostavitvi vseh možnih telefonskih zvez bo strošek na en telefonski priključek pri novi centrali nižji od sedanjih stroškov na en telefonski priključek.

Delavci TOZD Remontne delavnice smo preko obrata RTA in oddelka za telefonske zveze odgovorni, da zagotovimo vsem temeljnim organizacijam in delovnim skupnostim brezhibne, kvalitetne in po količini zadostne telefonske zveze. Te naloge s staro napravo ne moremo več opravljati. Investicija v telefonijo je tipičen primer investicije, pri kateri se enakovredno združujejo interesi vseh temeljnih organizacij in delovnih skupnosti. Zato upravičeno pričakujemo, da bodo delavci in samoupravni organi po vseh delih Železarne podprli naš predlog za združevanje potrebnih finančnih sredstev.

V tej informaciji nismo podrobneje navedli lokacijsko problematiko, ker le-ta ni v neposredni povezavi s sklenitvijo pogodbe za izdelavo ATC pri podjetju Iskra. Zaenkrat predvidevamo, da bodo novi prostori za telefonijo v upravnem centru Železarne, skupno z novim računskim centrom. O tej gradnji pa bo širšo informacijo podal sektor za novogradnje.

NM

Sodelavke v telefonski centrali delajo v težkih delovnih pogojih

Železarski globus

ZDA

Poraba jekla v deželah v razvoju bo po predvidevanjih na osnovi študije izdelane v ZDA narasla s 84 milijonov ton v letu 1978 na 211 milijonov ton v letu 1990. Vzporedno s tem bo narasla tudi proizvodna zmogljivost s sedanjih 81 milijonov ton na 159 milijonov ton. Situacija je razvidna iz razpredelnice (v milijonih ton):

	Poraba		Proizvodna zmogljivost	
	1978	1990	1978	1990
Latinska Amerika	29,51	86,94	28,80	89,50
Srednji vzhod	14,55	37,53	3,02	17,25
Afrika	12,93	27,41	8,38	17,82
Azija (prej Japonska)	27,14	59,46	20,95	35,05
Skupaj	84,13	211,34	61,15	159,62

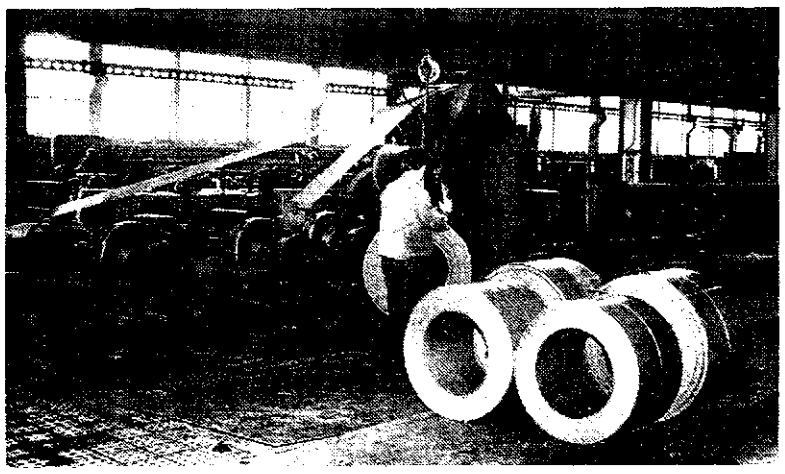

V hladni valjarni Jesenice

ZA USPEŠNE KANDIDACIJSKE KONFERENCE SMO VSI ODGOVORNI

(Nadaljevanje s 1. strani)

nizacijah in delovnih skupnostih kandidacijske postopke.

Tako bodo kandidacijske konference samoupravnih delovnih skupin ta teden zaključene in sestavljene enotne kandidatne liste, s kandidati vseh samoupravnih delovnih skupin v temeljni organizaciji oziroma delovni skupnosti. Ob tem je še posebno pomembno, da so samoupravne delovne skupine seznanjene tudi s kandidati, ki so jih predlagali delavci v drugih samoupravnih delovnih skupinah in ne le s svojimi, saj bodo volili vse kandidate temeljne organizacije.

Čeprav delo izvršnih odborov osnovnih organizacij sindikata pri sestavljanju kandidatnih list za volilne komisije poteka dokaj nemoteno, pa ne bi smeli mimo pojava, na katerega opozarjajo predsedniki izvršnih odborov in za železarje doslej niso bili značilni. Posamezni kandidirani delavci namreč zavračajo zaupanje, ki jim ga s predlogom za članstvo v samoupravnih organih namenja samoupravna delovna skupina. In med njimi so tudi člani zveze komunistov, saj bi jim komunisti težko rekli!

Morda se vsi skupaj premalo zavedamo, da sta od treh železarjev kar dva delegata samoupravnih organov oziroma delegacij in da je »stanje ob strani« nesprejemljivo. Samoupravljanje je neodtujljiva pravica vsakega delavca, ki v temeljnih organizacijah združuje svoje delo, vendar hkrati tudi dolžnost.

Če bomo funkcije »odstopili« samo nekaterim delavcem, potem je njihovo kopičenje na ramah tistih, ki so pripravljeni delati, neizogibno, prav tako kot je neizogibna pogosta odsotnost od dela teh delavcev. In še vedno bomo priče pripombam: »Tega delavca ne želimo v naši samoupravni delovni skupini, ker moramo preveč podelati tudi zanj.«

Zato je nemara še čas, da se v kandidacijski postopek vključijo tudi osnovne organizacije zveze komunistov in zveze socialistične mladine (seveda tam, kjer so bile doslej premalo prisotne) in ga izpeljemo tako, da bomo z zaupanjem v dobro delovanje tudi novih samoupravnih organov glasovali za predlagane kandidate.

Albina TUŠAR

TEČAJ CIVILNE ZAŠČITE

Zaradi potrebe po povečanju številčnega stanja enot civilne zaščite v Železarni in potrebe po usposabljanju zaposlenih za hitre, neposredne intervencije v TOZD in delovnih skupnostih v primeru obratnih nezgod, požarov ali drugih elementarnih nesreč, smo 2. marca pričeli z izvajanjem tečajev za pripadnike splošnih enot civilne zaščite.

Tečajniki, ki so jih določili odbori za ljudsko obrambo in družbeno samozaščito v TOZD in delovnih skupnostih, bodo razdeljeni v osem grup. Skupno bo na ta način usposobljenih več kot 300 sodelavcev za delovanje v enotah civilne zaščite.

Tečajniki prve grupe so 22. marca opravili preizkus znanja in pokazali visoko stopnjo usposobljenosti. Povprečni uspeh je prav dober (3,94). Kar deset tečajnikov je opravilo preizkus znanja iz prve pomoči, protipožarne varnosti in radio-biološko-kemične zaščite z odličnim uspehom, od tega trije s čisto petico.

Tak uspeh samo potrjuje izjavo vodje tečaja Francija Bahuna in ostalih predavateljev, da je bila ta grupa tečajnikov izredno resna in prizadevna. Izgleda, da je predavateljem uspelo najti najustreznejši način podajanja snovi, tako da je kljub zelo pestri predizobrazbi tečajnikov (od nedokončane osnovne šole do visoke izobrazbe) uspeh grupe zelo dober.

Ob teh spodbudnih ugotovitvah pa velja opozoriti sodelavce na določila zakona o ljudski obrambi, ki določajo do 10.000 dinarjev kazni ali kazen zapora do dveh mesecev za tiste, ki se iz neopravičenih razlogov ne odzovejo pozivu pristojnega organa in ne obiskujejo tečajev in drugih oblik usposabljanja za obrambo in zaščito.

Opozorilo je dobronamerno in sodelavcem ne želimo povzročati težav, vendar smatramo, da bi bilo nepošteno do tistih sodelavcev, ki so svojo državljansko dolžnost z razumevanjem opravili, če ne bi primerov neizpolnjevanja zakonskih določil prijavili sodniku za prekrške.

ŽA

MEDSEBOJNE MENJAVE V SLOVENSKIH ŽELEZARNAH

(Nadaljevanje s 1. strani)

svoj vložek, ki ga je prodajna služba predvidenega dobavitelja načrtovala v planu in predvidela za dobavo v tekočem letu — drugje. Včasih, če tako bolje kaže, tudi iz uvoza, da ne bomo rekli — običajno. Včasih pa, poleg pokrivanja lastnih potreb, še malo za preprodajo. Tako se te zadeve prepletajo in sem jih napisal zaradi lažjega razumevanja podatkov o medsebojnih dobavah v preteklem letu.

Medsebojne dobave delimo zopet naprej v dvojne. Medsebojno oskrbovanje železarn s tipično metalurškimi proizvodi kot so: valji, kokile, livne plošče, posode za žlindro in podobno, ter z delom, ki služi kot vložek za nadaljnjo predelavo ali obdelavo.

Načrt medsebojnih dobav med železarnami za leto 1978 je predvideval dobave: 23.000 ton gredic, 800 ton paličnega jekla, 250 ton žice, 200 ton odkovkov, 4300 ton odlitkov, 12.500 ton kokil in 400 ton valjev, kar je skupaj 41.450 ton izdelkov.

V planu je bilo tudi predvideno, da bodo znašale dobave železarn predelovalcem žice: 23.867 ton valjane žice, 10.850 ton vlečene žice, 8505 ton paličnega jekla in 300 ton odlitkov, kar je skupaj 43.522 ton.

Medsebojne dobave so bile planirane v okviru SOZD Slovenske železarne v višini 84.972 ton ali okoli 10 % celokupne letne načrtovane blagovne proizvodnje.

Železarne so medsebojno dobavile:

14.845 ton gredic, 1632 ton paličnega jekla, 207 ton vlečene žice, 65 ton pločevine, 99 ton odkovkov, 17 ton vlečenega jekla, 2775 ton odlitkov, 11.140 ton kokil in 268 ton valjev ali 31.048 ton, kar je 63 % letnega načrta.

Železarne so dobavile predelovalcem žice:

8917 ton valjane žice; 5096 ton vlečene žice, 5996 ton paličnega jekla, 2 toni debele pločevine, 893 ton vlečenega jekla, 197 ton kovanega jekla in 29 ton izdelkov hladne predelave ali skupno 21.130 ton, kar je 49 % letnega načrta.

Železarni Ravne in Štore nista naročili na Jesenicah valjane žice, Ravne so naročile 93 ton pločevine.

V Tovarni verig Lesce so načrtovali, da bodo potrebovali z Jesenic 8000 ton valjane žice, naročili so jo 5792 ton, dobili pa 4743 ton. Vlečeno jeklo za dobavo z Jesenic ni bilo načrtovano, specificirali so 967 ton, dobili pa 393 ton. Nabavo vlečene žice so načrtovali v višini 4000 ton, specificirali so 932 ton, dobili pa 852 ton. V Verigi so si v zadnjih letih omislili lastne zmogljivosti za vlečenje žice, kot pripravo vložka — predvsem za lastne potrebe.

Plamen Kropa — načrtovali so letno dobavo 6400 ton valjane žice iz železarne Jesenice. Specifikacijo naročil so dali za 5128 ton, dobili so 4153 ton. Vlečene žice so načrtovali le 100 ton, specificirali 43 ton in toliko tudi dobili.

Žična Celje — z Jesenic so načrtovali 3000 ton valjane žice, specificirali so 20 ton in 21 ton dobili — vse v decembru.

Potrebo po vlečeni žici so načrtovali v količini 5700 ton, specificirali so jo za 3690 ton naročil in dobili 3484 ton.

Iz Železarne Ravne so predelovalce dobro oskrbovali. Veriga je dobila 3919 ton vlečenega jekla, pri letnem načrtu 3000 ton. Žična je od načrtovanih 80 ton nerjavne žice, naročila 22 ton in dobila še večjo količino kot so jo specificirali.

Dobava gredic iz železarne Ravne za železarno Štore ni potekala brez pretresov in urgenc. V železarni Štore so načrtovali, da bodo dobili 20.000 ton, naročili so 18.417 ton in dobili 14.759 ton. Kadar je bilo najbolj kritično, so običajno našli izhod in so iz železarne Ravne dobavili najnujnejše količine za izpeljavo načrtovanega programa valjanja. Na drugi strani je tudi res, da so v železarni Štore izvršili letni plan blagovne proizvodnje 102 %, v železarni Ravne pa 97 %, pri čemer so izvaljali na Ravnah 3 % valjanega jekla več kot je predvideval letni načrt, v Štorah pa 10 % več. Železarna Jesenice naj bi dobila iz Štor 1500 ton valjanih izdelkov. Naročil so specificirali 498 ton in dobili 620 ton.

V železarni Ravne so načrtovali, da bodo dobili iz Štor 1530 ton valjanega paličastega jekla, naročili so manj in dobili naročeno količino v teži 1012 ton tudi dobavljeno.

Iz Verige so načrtovali, da jim bo železarna Štore dobavila 1500 ton valjanega jekla, naročili so 845 ton in 859 ton dobili.

V Plamenu Kropa niso načrtovali dobav iz Štor, naročili so 250 ton in 261 ton dobili. V Žični Celje — so vnesli v načrt letno potrebo 3000 ton valjanega jekla od sosedov iz Štor, naročil so dali za 950 ton in dobili 957 ton.

Vse navedene podatke smo dobili iz delovnih organizacij.

Tovil Ljubljana se oskrbuje sama iz železarne Jesenice. Pred leti so dobili za pokrivanje svojih potreb že več vložka. Njihov proizvodni program se med predelovalci najmočneje naslanja na porabo plemenitih jekel. Politika razvoja Slovenskih železarn je naravnana na večjo porabo plemenitih jekel v lastni hiši in seveda v slovenski kovinsko predelovalni in strojni industriji. V letnem načrtu je bila predvidena količina 950 ton, specificirali so 842 ton in dobili 717 ton. V Tovilu pravijo, da bi radi dobili z Jesenic vsaj toliko izdelkov, kot so jih nekoč v boljših časih že dobivali, če ne še več.

NAČRTI ZA LETO 1979

Za letošnje 1979. leto je predvideno z gospodarskim načrtom, da bodo znašale medsebojne dobave železarn 46.030 ton. Železarne naj bi dobavile predelovalcem žice 27.930 ton. V letu 1978 so znašale te dobave 21.130 ton od 43.522 ton, kolikor je bilo predvideno z načrtom. Letošnji načrt je torej 15.592 ton nižji od načrta za leto 1978, vendar 6800 ton večji, kot so znašale dobave v lanskem letu. Končni dogovor o medsebojnih dobavah sedaj v marcu še vedno ni potrjen. Potrdile naj bi ga komercialne službe v železarnah.

Medsebojno oskrbovanje je bil tudi eden izmed skupnih ciljev pri združevanju v sestavljeno organizacijo Slovenske železarne, kot navaja samoupravni sporazum o združitvi in kot pravijo sprejeta načela o medsebojnih družbenoekonomskih razmerjih, ki so v tem samoupravnem sporazumu navedena.

Naj mi ne zamerijo tovarišice in tovariši, ki so tudi v skupnih službah na vseh ravneh odgovorni, da izpolnjujemo določila, katera smo s sprejetimi samoupravnimi sporazumi potrjevali z izjavljanjem v vseh temeljnih organizacijah in delovnih skupnostih v SOZD Slovenske železarne vsi zaposleni delavci. Samoupravni sporazumi imajo trajno vrednost za obdobje, za katerega smo jih sprejeli in če pozabljamo na njihova določila, jih je pač treba večkrat vzeti v roke. Verjemite mi, če bomo vsi to delali in tudi izvajali določila in naloge, ki jih samoupravni sporazumi obsegajo, bodo tudi medsebojne dobave tekle daleč bolje.

No, za konec pa še to. Konjunktura se za proizvode železarn na svetovnem trgu popravlja in cene že rastejo. Interes za domačo proizvodnjo jeklarskih izdelkov se bo izdatno dvigal in z njim tudi pritisk za naročila.

Milan Marolt

GINEKOLOŠKIM PREGLEDOM NA ROB

Ponovno, tokrat že petič organiziramo periodične ginekološke preglede žensk naše železarne kot izraz posebne skrbi za njihovo zdravstveno varstvo.

Ponovno nas obdaja neka negotovost in strah, pa ne zaradi organizacije te obsežne akcije, ki zahteva veliko priprav, angažira ginekologa, dodatno bremeni naš kader in finančna sredstva Železarne, ampak zaradi odziva.

Koliko žensk se bo odzvalo akciji? Akcija ni sama sebi namen.

V okvir naše preventivne dejavnosti sodijo torej ginekološki pregledi, ugodnost, ki jo Železarna nudi in ki jo naše žene premalo, ali preveč površno vrednotijo. Namen pregleda, zgodnje odkrivanje bolezni spolovil, rodil, njihovo preprečevanje, ali takojšnje zdravljenje, s tem zmanjševanje odsotnosti z dela, zmanjševanje invalidnosti ali stopnje invalidnosti so dejstva, zaradi katerih bi morala biti pri naših ženskah prisotna večja osebna in družbena motiviranost in zavest.

Kljub dovolj razviti mreži ginekoloških dispanzerjev, kljub akcijam kot so naše, niso redki primeri, da ženske bodisi zaradi preživetih predsodkov, malomarnosti do svojega zdravja ali česarkoli drugega, prihajajo na ta pregled prepozno. V mislih imam še sveža primera dveh žena ene mlade, ki bo morala prestati zahtevno operacijo zaradi večega maternič nega tumorja in drugo, starejšo z že razvitim rakom. Prva je bila nazadnje na ginekološkem pregledu pred osmimi, druga pa pred petnajstimi leti.

Ginekološki pregled je potreben dvakrat letno in sicer pri zdravi ženi. V našo akcijo naj bodo vključene zlasti ženske, ki se ne poslužujejo pregledov izven akcije, ki so neredne obiskovalke ginekoloških dispanzerjev. Pri tem pregledu bo izgubljen čas (čakalna doba) minimalen.

Ginekološke preglede bo tudi letos opravljal ginekolog dr. Branislav Vladiković in sicer vsak ponedeljek, sredo in četrtek od 15. ure dalje v dispanzerju za medicino dela s pričetkom 2. aprila 1979.

Ženske naj se zaradi razporeda obrnejo na svoje obratne personalke, ki bodo v povezavi s socialno zdravstveno službo Železarne (tel. št. 281) urejale to vprašanje.

Obratna ambulanta železarne Jesenice
— dispanzer za medicino dela,
prometa in športa

Sodelavec pri žarilni peči na Javorniku

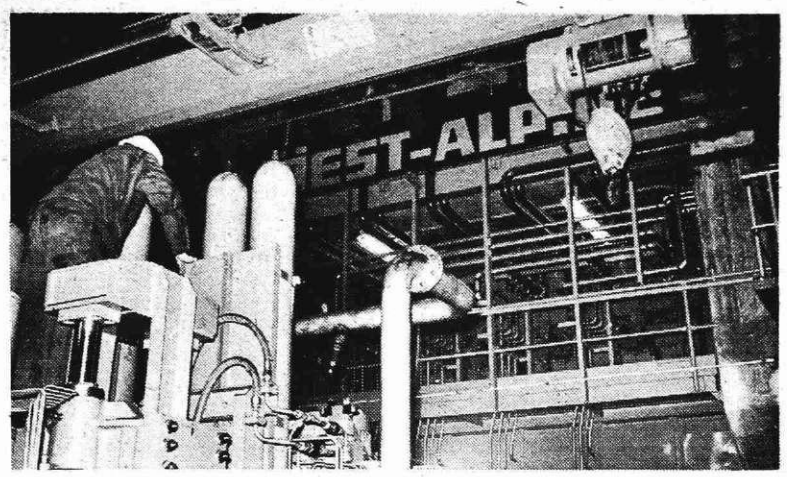

Zadnja dela na konti — livu

DEŽURNI ZA VZDRŽEVANJE V ŽELEZARNI

DATUM:	DNEVNI:	NOČNI:
PONEDELJEK — 2. 4.	URH MATIJA	BRUMAT MARTIN
TOREK — 3. 4.	TELALOVIĆ AHMED	DOLINAR SAŠO
SREDA — 4. 4.	MLAKAR FLORIJAN	PEZDIRNIK JOŽE
ČETRTEK — 5. 4.	ZUPAN MIRKO	SEKLOČA PETER
PETEK — 6. 4.	ZIDAR JOŽE	ZUPAN MIROSLAV
SOBOTA — 7. 4.	ROTAR VINKO	RAVNIK JOŽE
NEDELJA — 8. 4.	ARNEŽ FRANC	KOSELJ ANTON

Telefon dežurnega za vzdrževanje v Železarni je:
vezni telefon je: 410

Na redne delovne dni dela dnevni dežurni od 14.00 do 18.00 ure
nočni pa od 18.00 do 6.00 ure

Na proste sobote, nedelje in praznike dela:
dnevni dežurni od 6.00 do 18.00 ure
nočni pa od 18.00 do 6.00 ure

Predaja poslov se izvede v sobi tajništva vzdrževanja št. 5 v upravni zgradbi TOZD Vzdrževanje.

SLUŽBA OBRATNE AMBULANTE

V dneh od 2. do 7. aprila bodo delale naslednje obratne ambulante:

dopoldan: I. obratna ambulanta — dr. med. Branimir Čeh in II. obratna ambulanta — dr. med. Vesna Furlan-Zidar.

popoldan: III. obratna ambulanta — dr. med. Želimir Cesarec in IV. obratna ambulanta — dr. med. Vesna Sitar.

V soboto, 7. aprila, samo dopoldan III. obratna ambulanta — dr. med. Želimir Cesarec in IV. obratna ambulanta — dr. med. Vesna Sitar.

Od 2. do 7. aprila dispanzer za borce od 13. do 15. ure — dr. med. Vesna Furlan-Zidar.

V zobni ambulanti:

dopoldan: I. zobna ambulanta — v. den Viktor Stražišar,

popoldan: II. zobna ambulanta — dr. stom. Alojz Smolej.

V soboto, 7. aprila, samo dopoldan I. zobna ambulanta — v. den. Viktor Stražišar.

V torek, 3. aprila in v četrtek, 5. aprila, dodatno za Železarno od 7. do 13. ure II. zobna ambulanta — dr. stom. Alojz Smolej in od 13. do 19. ure I. zobna ambulanta — v. den. Viktor Stražišar.

Ordinacijski čas dopoldan od 6.30 do 13. ure, popoldan od 13. ure do 19.30. V soboto samo dopoldan od 6.30 do 13. ure.

VABILO NA PREDAVANJE

Obveščamo vse člane ZIT občine Jesenice, da bo v torek, 3. aprila, ob 18. uri v zgornjih prostorih Kazine predavanje z naslovom:

SISTEMI PLANIRANJA

Predaval bo Jože ZAKONJŠEK, predsednik republiškega komiteja za družbeno planiranje in informacijski sistem.

ZIT občine Jesenice

UDELEŽENCEM EKSKURZIJE V KRŠKO

ZIT občine Jesenice obvešča vse udeležence ekskurzije v nuklearno elektrarno Krško, da je odhod v soboto, 31. marca, ob 5. uri izpred skupščine občine Jesenice. Avtobusi bodo ustavljali še na postajališčih: Železarna, Javornik, Koroška Bela, Žirovnica, Lesce — avtobusna postaja in Radovljica — avtobusna postaja.

ZIT občine Jesenice

Po sklepu odbora za delovna razmerja TOZD Elektrode z dne 20. 3. 1979

OBJAVLJAMO

prosta dela in naloge

2507	**U-3**	**kalkulant**	**11 ktg**	**1 oseba**

za opravljanje del in nalog se poleg splošnih pogojev zahteva:
- dokončana ekonomska srednja šola
- najmanj 2 leti ustreznih izkušenj

Kandidati naj pošljejo posebno prijavnico in dokazilo o izpolnjevanju pogojev v roku 15 dni po objavi na Kadrovski sektor Železarne z oznako »za TOZD Elektrode«.

Posebne prijavnice dobite pri tajnici TOZD ali v sprejemni pisarni kadrovskega sektorja.

JUBILANTI 50-LETNIKI

V mesecu aprilu bodo praznovali petdeset let življenja naslednji sodelavci: Franc POGAČAR, valjarna žice in profilov — 2. aprila, Franc JORDAN, livarna — 5. aprila, Alojz PEGAM, valjarna debele pločevine — 5. aprila, Jože UŠENIČNIK, valjarna debele pločevine — 8. aprila, Marija PERIŠIČ, DS za kadrovske in splošne zadeve ter informiranje — 16. aprila, Cveto VELIKANJE, transport — 17. aprila, Boštjan CUZNAR, transport — 20. aprila, Peter PREŠEREN, DS za komercialne in finančne zadeve — 20. aprila, Lado NOČ, livarna — 21. aprila, Anton KELBL, valjarna žice in profilov — 21. aprila, Albert KRMELJ, strojne delavnice — 22. aprila in Tilka AVGUŠTIN, strojne delavnice — 25. aprila.

Vsem sodelavcem iskreno čestitamo!

PREGLED SESTANKOV SDS

Minuli teden smo iz trinajstih temeljnih organizacij ter dveh delovnih skupnosti prejeli 83 zapisnikov s sestankov samoupravnih delovnih skupin. Tokrat so bile najštevilnejše razprave o predlogu oblikovanja in delitve sklada skupne porabe, nekoliko manj pa je bilo razprave o statutu železarne Jesenice. Iz zapisnikov je nadalje razvidno, da je v polnem teku tudi kandidacijski postopek za delegiranje v samoupravne organe temeljnih organizacij in Železarne.

V zvezi s statutom smo s strani delovnih skupin doslej zabeležili le pet pripomb (načlene 18, 19 in 41, ter eno na poglavje X in eno splošnega značaja). V zvezi s skladom skupne porabe pa je imelo 11 SDS pripombe splošnega značaja. Pet SDS je imelo pripombe v zvezi z regresom za letni dopust, dve glede jubilejnih nagrad, 18 v zvezi z regresiranjem prehrane med delom, dve v zvezi z novoletnim praznovanjem otrok in 10 v zvezi z naložbami v širši družbeni standard. Vseh teh pripomb pa v pregledu sstankov podobneje ne navajamo, ker jih bomo posredovali ustrezni službi, ki jih bo analizirala. Analizo bomo po zaključni razpravi objavili v Železarju.

Iz TOZD Jeklarna smo prejeli 13 zapisnikov. SDS **peči 1** se pritožuje nad higieno ter nad kvaliteto hrane. Ugotavlja namreč, da z denarjem in hrano dela ista oseba. Zato vprašuje, kaj dela inšpekcija. Člani SDS **elektropeči 1** so imeli več pripomb v zvezi z obratno problematiko. Zapisnik pa je zelo slabo čitljiv, zato naj omenimo le, da je nekdo ocenil, da »nova organiziranost v livni jami ni nič drugega kot dvojno vodenje«. SDS **elektropeči 2** je bila mnenja, da se ob rednem odpremljanju zabojev iz obrata ne bi smelo dogajati, da se nabere po deset ali tudi več praznih ali polpraznih zabojev ter po tri ali več zabojev zlomljenih elektrod.

Iz TOZD Bluming štekel ter iz TOZD Valjarna žice in profilov smo prejeli po en zapisnik. V obeh primerih sta se sestali SDS vodstva TOZD.

V TOZD Valjarna debele pločevine se je sestalo vseh osem delovnih skupin. Razpravljale so o predlogu sklada skupne porabe ter o predlogu kandidatne liste za delegate samoupravnih organov. SDS **proga 2400 – 2** opozarja, da je tiste delavce, ki so odšli, potrebno čimprej nadomestiti, kajti že tako je težko normalno obratovati, še teže pa bo, ko se bodo pričeli dopusti. Pripombe skupine pa so se nanašale tudi na pomanjkanje vložka in na kvaliteto ter na urnik delitve malice. Le tega bi kazalo spremeniti, kajti po sedanjem urniku je taka gneča, da v pol ure skorajda ni mogoče priti na vrsto. SDS **adjustaža 2400 – 2** je zabeležila pripombo žerjavovodje žerjava št. 7 (OTOP). Ta je predlagal, da naj se nad elektromotorjem pri obračalni napravi naredi zaščita, kajti zaradi montaže novega sekatorja je, posebno za prenos dolge pločevine, zelo malo prostora.

Iz TOZD Hladna valjarna Bela smo prejeli 10 zapisnikov. SDS **lužilnica 3** je med drugim razpravljala o disciplini. Člani ugotavljajo, da se zlasti novi delavci ne drže reda oziroma da še nimajo dovolj izoblikovanih delovnih navad. Nadalje ugotavlja, da se stanje v kantini še ni izboljšalo ter da se zlasti na nočni izmeni ne dobi drugega kot hladna jedila. Posada SSAP pa je izrazila željo, da bi za nemoteno obratovanje te linije bilo zagotovljenega dovolj vložka. SDS **valjarna 1** je v zvezi s predlaganimi kandidati menila, da bi nekatere kandidate, ki imajo po več funkcij, kazalo razbremeniti ter tako povečati njihov učinek v proizvodnji in na družbenopolitičnem področju. SDS **valjarna 3** ni bila zadovoljna z odgovorom glede ropota na CBL. Po njenem mnenju je pri rezanju TVT kroma ropot večji od 90 dB. Skupina se pritožuje tudi zaradi skrajno zanemarjenega stranišča na ZRM. Obenem ugotavlja, da to stranišče dopoldan uporablja 35–40 delavcev, na nočni izmeni pa najmanj 12 delavcev, kar je občutno preveč. Skupina zahteva, da se to stanje uredi. SDS **valjarna 4** zahteva bolj konkretne odgovore na svoja vprašanja. V zvezi z vprašanji naj bi bile v odgovorih že izoblikovane rešitve in predlogi. SDS **ZRM 2** želi imeti na ZRM umivalnik in pitno vodo ter popravljeno stranišče. Skupina predlaga delovodjem s CBL in adjustaže, da naj pripeljejo nože na brušenje pravočasno in ne šele tedaj, ko jim jih zmanjka. SDS **adjustaža 1** je kritično ocenila disciplino v svoji delovni skupini. Skupina vprašuje, kako da je v adjustaži tolikšno pomanjkanje vložka, ko pa vedo, da sendzimir dobro dela, ter kje so vzroki za pomanjkanje programa. Tudi SDS **strojna adjustaža 2** in **adjustaža 2** ugotavljata, da disciplina pri njih ni na neki zavidljivi višini. Sklenili so jo izboljšati, s tem pa tudi proizvodne rezultate. SDS **strojne adjustaže 3** in **adjustaže 3** pa ugotavljata, da delovna disciplina ni najboljša zato, ker večkrat pride do pomanjkanja vložka. (Opomba: nazivi skupin so prepisani iz zapisnikov, vendar pa v naši evidenci, ki smo jo povzeli po obvestilu o novi delitvi skupin v HVB, na primer skupine ZRM 2, ni. Prosimo torej skupinovodje da bi nazive skupin natančneje zapisovali ter se pod zapisniki čitljivo podpisovali).

Iz TOZD Žičarna smo prejeli 12 zapisnikov. Skupine v tej temeljni organizaciji so obravnavale proizvodnjo v februarju, analizo poškodb v letu 1978, analizo informacijskih procesov ter še nekatere druge zadeve. SDS **žičarna I – 1** je predlagala, da bi naslednje leto poleg delovnih oblek nabavili tudi nekaj »pajacev«. SDS **žičarna I – 2** predlaga, v zvezi z zmanjšanjem števila reklamacij, večjo pažnjo v samem obratu ter poostreno kontrolo v žični valjarni. Ta skupina meni, da bi se ob večji pozornosti in bolj urejenim delovnim okoljem zmanjšalo število poškodb pri delu. Kritično je ocenila tudi disciplino (predčasno zapuščanje delovnih mest, izkoriščenost strojev). SDS **žičarna I – 3** je imela več pripomb, ki so se nanašale na patentirano in VAC žico ter glede storilnosti in izplena. Tako zapažajo, da imajo pri vlečenju VAC žice težave zaradi pretrdih koncev kolobarjev, ki jih morajo zato rezati več kot je normalno. Pri patentirani žici pa opozarjajo na nekvalitetne zvare. Skupina med drugim tudi ugotavlja, da je število poškodb pri delu previsoko. Zlasti velja to za poškodbe, zaradi katerih je kdo nezmožen za delo do tri dni. Teh v preteklosti niso poznali. Skupina meni, da je potrebno natančno ločiti, katera nezgoda je nastala zaradi objektivnih razlogov in katera zaradi neuporabe zaščitnih sredstev in samovoljnega načina dela in v enem primeru poškodovanca drugače stimulirati kot v drugem. Člani skupine so se seznanili tudi z ukrepi, ki naj bi pripomogli k uveljavljanju večje discipline. Ker v zadnjem času zapažajo, da imajo nekateri delavci veliko več okvar na strojih, je bilo predlagano, da naj se strokovno ugotavlja, ali je bila okvara neizogibna oziroma ali je vzrok v neprimernem odnosu do strojev in strojnih naprav. Skupina se je dogovorila, da je čiščenje strojev sestavni del dela vsakega posameznika ter, da kaže v primeru, da nekdo tega dela ne opravlja tako kot je treba, ustreno ukrepati. Delavci, ki stanujejo v samskem domu pa so se pritoževali nad hrano v samskem domu ter nad tem da novi stanovalci ob vselitvi ne dobe čistih gornjih odej oziroma, da tisti, ki že dalj časa stanujejo v samskih domovih ne pomnijo, da bi bile odeje kdajkoli očiščene. SDS **žičarna II-1** v zvezi z disciplino (predčasno zapuščanje dela, izhodi na nedovoljenih mestih) ugotavlja, da se kontrola preslabo izvaja. Odhajajo zmeraj eni in isti in to brez posledic. Ob tem pa meni, da je eden od vzrokov predčasnega zapuščanja tudi premajhna kapaciteta kopalnice. skupina opozarja, da je v njihovi garderobi tudi precej žičarjev iz Žičarne I. Te je nujno potrebno preseliti v njihovo garderobo, ker so prvi v kopalnici in prvi zapuščajo obrat. SDS **žičarna II-2** se pritožuje, da Železarja zmanjka in da ga drugi dan ni več moč dobiti. Opozarja tudi da delavke v previjalnici VAC žice ponovno postavljajo vprašanje garderobnih omaric, kajti več je primerov, da imata po dve delavki eno omarico za delovne obleke. Skupina predlaga, da bi na ESAB linijah montirali zavese. Vrata v patentirnici so namreč večinoma odprta, tako da nastaja prepih. Žičarji v žičarni II opozarjajo tudi na potrebo po meritvi plina, zlasti v času, ko se zakuri patentirna proga C. Ugotavljajo, da tedaj dostikrat pride do večje koncentracije plina. Adjusterke na ESAB linijah pa zanima, kdaj se bo dokončno rešilo vprašanje kategorizacije. Tudi SDS **žičarna II-3** v zvezi z disciplino in izhodi ter ostrejšo kontrolo, ki je vsekakor potrebna poudarja, da je najprej treba popraviti kopalnice in zagotoviti oskrbo s toplo vodo, samo disciplino pa začeti izvajti v vsej železarni od zgoraj, pri uslužbencih pisarn in vodstev. SDS **patentirnica 1** ugotavlja, da se kljub jasnim sklepom od decembra stanje glede discipline v patentirnici ni bistveno izboljšalo. Pri tem izstopa zlasti SDS patentirnica 2, ki za seboj potegne tudi delavce drugih izmen. Skupina meni, da bi se moral zaradi večjega števila neopravičenih izostankov uvesti disciplinski postopek proti posameznim delavcem. SDS **pocinkovalnica 1** opozarja na nekatere težave, ki se pojavljajo v zvezi z ocenjevanjem delovnega prispevka. Sklicuje se na izkušnje, ki so pokazale, da delavec, ki je bil po svojem delovnem prispevku slabše ocenjen, kaže interes in dobro voljo za boljše delo. Tako dobi višjo oceno pri naslednjem ocenjevanju. Ker pa je določeno poprečje, se ostalim delavcem ki hočejo več in bolje delati za višjo oceno, ocena zniža. Zato kaže sedanji sistem nagrajevanja po delu dodelati ali spremeniti. Skupina se pritožuje tudi zaradi čistilke, ki pogosto boluje, zaradi česar ostajajo določeni prostori, v kolikor jih ne urede sami, neurejeni. Zato želi, da bi dobila novo čistilko. SDS **pocinkovalnica 2** med drugim opozarja, da ima voda za umivanje ob koncu dnine premajhen pritisk, zaradi česar sploh ne teče ali pa teče le zelo slabo. Na isti problem opozarja tudi SDS **pocinkovalnica 3.** Skupina omenja, da se je še zlasti v takem obratu, kot je pocinkovalnica, nemogoče umivati z mrzlo vodo. SDS **voltličarna** je mnenja, da je disciplina pri njih kar dobra.

Iz TOZD Jeklovlek smo prejeli 12 zapisnikov s sestankov samoupravnih delovnih skupin. Na sestanku SDS **brusilnica 3** je bilo postavljeno vprašanje, kdaj bo usposobljen brusilni stroj GEP – 9, ki je že dolgo časa v popravilu. Drugih posebnih vprašanj ni bilo.

V TOZD Elektrode sta se sestali SDS **rezalnica 1** ter **oplaščevalnica 1.** Obravnavali sta sklad skupne porabe in kandidatno listo. V TOZD Žebljarna pa sta SDS **vodstvo TOZD** ter **zavijalnica žebljarne** obravnavali poleg sklada tudi statut železarne.

Sklad skupne porabe in kandidatno listo je obravnavalo tudi sedem delovnih skupin v TOZD Strojne delavnice. Izpostavljenih je bilo tudi več obratnih problemov. SDS **priprava dela** predlaga, da bi v okno njihovega prostora vradili dva prezračevalnika. SDS **materialna služba** med drugim ugotavlja v skupini veliko odsotnost z dela. Od januarja je dnevno odsotnih po šest delavcev. Obenem meni, da tudi nagrajevanje njihovega dela ni urejeno (zaostajajo za drugimi v železarni) in predlaga, da bi to problematiko obravnavale ustrezne službe ter samoupravni organi v strojnih delavnicah. SDS **strugarna 1** je kritično pretresla vprašanje notranjega transporta v strugarni. Od nekdanjih štirih delavcev pod žerjavom je ostal samo še eden – in še ta je upokojenec. Ta pa raznolikih del, ki bi jih moral opravljati (zapisnik vsebuje podrobnejši opis problema), sam ne more opravljati. Skupina si ta dela tudi ni pripravljena porazdeliti med seboj. To opravičuje s tem, da so vsa dela na obdelovalnih strojih normirana ter da zato delavci nimajo časa, da bi, poleg svojega dela na stroju opravljali še pomožna in transportna dela. Zato zahteva od ustreznih služb, da se problem delavcev pod žerjavom takoj reši. SDS **strugarna 2** pa opozarja, da so higienski prostori v strugarni zaradi instalacijskih in zidarskih del do nadaljnjega neuporabni, prostori v konstrukcijski delavnici pa nedostopni, ker jih sodelavci zaklepajo. Tudi ta skupina opozarja na problem z delavci pod žerjavom.

Iz TOZD Remontne delavnice smo prejeli zapisnike SDS **ključavničarji 1** in **2** ter delavnice **elektrostrojev 2.** Razpravljale so o kandidatih za samoupravne organe oziroma o predlogu sklada skupne porabe.

Iz TOZD Vzdrževanje smo prejeli 10 zapisnikov s sestankov samoupravnih delovnih skupin. SDS **vodstvo TOZD** je med drugim sprejela sklep, da se mora »osebna ocena« vsake tri mesece spreminjati in ne samo ponavljati. Od »Družbene prehrane« pa zahteva, da ji dostavi program oziroma pojasnilo o izboljšanju kvalitete hrane. SDS **vzdrževanje Javornik** je bila seznanjena z načrtovanim generalnim remontom v valjarni 2400. Za čas remonta bodo ukinjeni vsi dopusti. Skupina zahteva, da se kantina odpira ob 7. uri in trideset minut, da ne bi zaradi malice prihajalo do prevelike izgube delovnega časa. SDS **vzdrževanje Bela 1** predlaga, da pristojne službe ugotove za delavce vzdrževanja Bela upravičenost do beneficirane delovne dobe. Tudi SDS **vzdrževanje Bela 4** vprašuje, kdaj se bo na njihovem delovnem področju rešilo vprašanje beneficirane delovne dobe. Med drugim meni, da so vzdrževalci v primerjavi z delavci v proizvodnji v več primerih za kategorijo ali dve nižje ocenjeni, čeprav delavci v proizvodnji nimajo niti osnovnošolske izobrazbe in zasedajo mesta na katera vzdrževalci s poklicno šolo ne morejo računati, razen če prestopijo v proizvodni TOZD. SDS **vzdrževanje Hladne valjarne Bela 1, 2** in **3** pa zahtevajo, da se skladišče založi s tistim potrebnim osnovnim materialom, ki se ga sedaj v njem ne dobi. Predlaga tudi, da se manjkajoči material nabavlja sproti in ne samo ob petkih. Razen tega ugotavlja, da je transformator 400 KVA za luč TPZ nujno potrebno zamenjati, ker pregorevajo varovalke. Skupine predlagajo, da naj bi se orodje iz skupinske kartice preneslo na remontno skupino ter da naj bi dežurni uredili svojo omaro z orodjem.

Na sestanku SDS **avtomobilski prevozi** (TOZD Transport) je potekala, kot je moč razbrati iz zapisnika, ostra razprava o tem na kakšen način je prišlo do spremembe liste možnih kandidatov za samoupravne organe, ki je bila postavljena na sestanku političnega aktiva.

Iz delovne skupnosti za komercialne in finančne zadeve smo prejeli tri zapisnike SDS ter iz delovne skupnosti za kadrovske in splošne zadeve ter informiranje enega. SDS **prodaja** je med drugim kritično ocenila delo nekaterih članov v odboru sindikata. Sklenjeno je bilo, da naj delegat na vsakem sestanku SDS poda poročilo o delu izvršnega odbora sindikata. Prav tako predlaga, da naj bi se finančna sredstva za različne dejavnosti vodila ločeno, ker se vse kulturne, športne, rekreacijske in ostale akcije med službami v njihovi delovni skupnosti težko vskladijo. Delovna skupina naj bi tudi razpravljala o vsaki akciji, ki jo predlaga sindikat delovne skupnosti. Zaradi pritožb poslovnih partnerjev glede neustreznih telefonskih zvez skupina meni, da je za prodajo nujno, da dobi direkten telefon. Razen tega je skupina sklenila urgirati pri sekretarju zaradi adaptacije govorilnice prodajnega sektorja.

Center za proučevanje samoupravljanja
in informiranje – Božidar Lakota

SAMOUPRAVNI ORGANI V PRETEKLEM TEDNU

9. SEJA ODBORA SAMOUPRAVNE DELAVSKE KONTROLE ŽELEZARNE

Člani odbora samoupravne delavske kontrole Železarne so imeli v petek, 23. marca, deveto redno sejo odbora, ki ji je predsedoval predsednik odbora Anton Tišov. Po ugotovitvi sklepčnosti so člani odbora obravnavali naslednje točke dnevnega reda: analiza razprave o zaključnih računih, trošenje sklada skupne porabe v letu 1978, problematika delitve stanovanj v letu 1978, poročila o službenih potovanjih v tujino v letu 1978, poročilo o porabljenih sredstvih za reprezentanco za četrti kvartal lanskega leta, nadurno delo v letu 1978 in razno.

Vodja oddelka računovodstev Jelka Vidali je poročala o analizi razprav, ki so potekale na sestankih samoupravnih delovnih skupin okrog zaključnih računov. V poročilu je poudarila stališča, dogovore in sklepe, ki so jih temeljne organizacije, vsaj večina od njih, sprejele na sestankih samoupravnih delovnih skupin za boljše gospodarjenje v letošnjem letu. Kako so razprave potekale, ste lahko spremljali tudi v Železarju, zato podrobnosti ne navajamo. Člani odbora so analizo sprejeli, pri tem pa ugotovili, da so nekatere temeljne organizacije zaključne račune obravnavale z vso pozornostjo in pri tem sprejele konkretna stališča za boljše gospodarjenje v letošnjem letu, ostale pa so obravnavale zaključne račune bolj formalno in bo zato potrebno posvetiti več pozornosti za boljše gospodarjenje v letošnjem letu. Ugotovili pa so tudi, da bo ta analiza razprav strokovnim službam vsekakor dober kažipot za spremembe, na katere pa se bodo morali začeli pripravljati takoj in ne šele ob zaključku tega poslovnega leta.

Pod to točko dnevnega reda pa so člani odbora sprejeli tudi sklep, naj ustrezne strokovne službe pripravijo poročilo o vključitvi TOZD Kovinoservis v delovno organizacijo železarna Jesenice ter informacijo o delovanju dislocirane temeljne organizacije Monter Dravograd.

Božo Pančur je obrazložil drugo točko dnevnega reda, to je poraba sklada skupne porabe v lanskem letu. Na poročilo nihče od prisotnih ni imel pripomb, zato so sklenili, da poročilo o trošenju sklada skupne porabe za leto 1978 vzamejo na znanje brez pripomb.

Tudi tretjo točko dnevnega reda je obrazložil Božo Pančur, in sicer problematiko delitve stanovanj v letu 1978. Poudaril je, da je reševanje tega vprašanja zelo pereče. Priča temu je tudi obsežen seznam prosilcev, ki je bil objavljen v Železarju. Člani odbora in tudi ostali prisotni so imeli precej vprašanj v zvezi s to problematiko, pa tudi predlogov in pripomb. Razprava je bila precej dolga, v njej pa so med drugim tudi ugotovili, da bo potrebno po rednem postopku dopolniti oziroma spremeniti pravilnik o urejanju stanovanjskih vprašanj.

Vodja splošnega sektorja Dušan Stare je posredoval poročilo o službenih potovanjih v tujino za leto 1978. Med drugim je povedal, da je bilo v letu 1978 opravljenih skupno 961 dni potovanj, skupno pa je potovalo 119 sodelavcev v različne države. Iz poročila je tudi razvidno, da je potovanje trajalo povprečno osem dni na enega udeleženca. V primerjavi z letom poprej se je število potovanj nekoliko povečalo, kar je vzrok tudi precejšnje število potovanj za projekt konti liv. Poudaril je, da odbor za splošne zadeve pri delavskem svetu Železarne zelo dobro spremlja službena potovanja in je dokaj objektiven pri odobravanju službenih potovanj v tujino. Poročilo so člani odbora sprejeli brez pripomb.

Obrazložil je tudi peto točko dnevnega reda, in sicer poročilo o porabljenih sredstvih za reprezentanco za četrti kvartal 1978. Povedal je, da je pri porabi sredstev prišlo do prekoračitve, kateri vzrok je v povišanju cen in gostinskih storitev nasploh. Razpravljavcev k tej točki dnevnega reda ni bilo, zato so vzeli poročilo na znanje brez pripomb.

Nadurno delo v letu 1978 je obrazložil član poslovodnega odbora Tone Varl. Posredoval je stališča, ki jih je v zvezi s tem zavzel poslovodni odbor. Poudaril je, da je na povečano število nadur odločilno vplivalo 2,5 % ali 168 delavcev manj kot so jih planirali. Predvsem je poudaril stališče, da bi morali trend rasti absolutnega in procentualnega števila nadur zaustaviti oz. zniževati, in sicer z boljšo organizacijo dela, z bolj efektivnim koriščenjem delovnega časa, pri čemer bi tudi zreducirali nadurno delo v nujne in opravičljive okvire. Člani odbora so se strinjali s poročilom in stališči, ki jih je zavzel poslovodni odbor. Odbor tudi zahteva od vseh TOZD in delovnih skupnosti, ki so kršile zakonsko določilo in s tem prekoračile dovoljeno vsoto nadurnega dela, da preučijo to problematiko na odborih samoupravne delavske kontrole in naj predlagajo delavskim svetom ukrepe za preprečitev takih pojavov.

Pod točko razno so člani odbora sprejeli na predlog vodje splošnega sektorja sklep, da se morajo odgovorni delavci TOZD in delovnih skupnosti ter sektorjev pri kakršnihkoli nabavah administrativno-tehničnih sredstev in pisarniške opreme z upoštevanjem medsebojnega dogovora ravnati po obvestilu vodje sektorja za splošne zadeve z dne 17. 10. 1978.

Na posamezna vprašanja oz. pripombe članov odbora samoupravne delavske kontrole pa so sprejeli določene zadolžitve ustreznim strokovnim službam.

Ob zaključku seje se je predsednik odbora zahvalili za udeležbo in sodelovanje ter zaključil sejo.

Z. B.

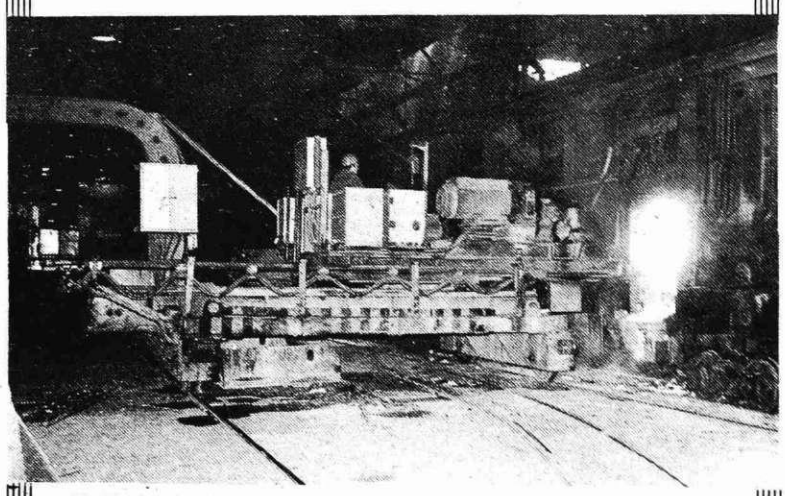

Zakladanje SM peči

MLADI O SEBI, SVOJIH PROBLEMIH, NALOGAH IN PERSPEKTIVAH

SEJA PREDSEDSTVA KS ZSMS ŽELEZARNE

V ponedeljek, 26. marca, je bila v sejni sobi pri Jelenu seja predsedstva koordinacijskega sveta ZSMS Železarne. Uvodoma so razpravljali o povišanju honorarja predsednici KS ZSMS in po krajši razpravi sklenili, da se predlog o povišanju honorarja posreduje konferenci KS ZSMS, ki bo približno aprila meseca. Razpravljali so tudi o sedanjem delovnem mestu predsednice KS ZSMS in bili mnenja, da, če delovno mesto, ki ga trenutno zaseda, ne dovoljuje nemotenega opravljanja funkcije, je to treba rešiti na nivoju političnega aktiva, ki naj bi se sestal in razpravljal glede tega.

Nadalje so govorili in sklepali o višini izplačil, ki jih predsednica in sekretar KS ZSMS lahko podpisujeta brez soglasja predsedstva. Izplačilo vseh stroškov oziroma izdatke, ki so zajeti v finančnem planu, katerega je programska konferenca KS ZSMS potrdila, predsednica in sekretar lahko podpisujeta, če niso višji od planiranih. Predsedstvo pa morata seznanjati na vsaki seji o tekočih izdatkih.

Komisija za informiranje mora budno spremljati vključevanje mladih v pripravah na volitve samoupravnih organov. Člani predsedstva, ki so zadolženi za posamezne OO ZSMS, morajo čimprej navezati stike s predsedstvom OO ZSMS in pregledati, kako poteka evidentiranje mladih po OO ZSMS in se dogovoriti o nadaljnjem delu in povezovanju med OO ZSMS in člani predsedstva. Delavski svet v TOZD in odbori morajo biti sestavljeni glede na strukturo zaposlenih (mladi, ženske, moški).

Ugotovili so, da je bila mladina premalo prisotna v razpravah o ključnih računih, razen v družbenopolitičnih organizacijah in nekaterih organih.

Sekretar KS ZSMS je seznanil prisotne, da morajo mladi v Železarni evidentirati predsednika sveta ZSMS SŽ iz naše sredine, vendar na KS ZSMS še niso dobili nobenega izpolnjenega evidenčnega lista, ki so že razposlani po OO ZSMS.

Dogovarjali so se o lokalni delovni akciji – ureditev ceste v Javorniški rovt in o pospeševanju sodelovanja s pripadniki JLA, ki je v zadnjem času malo zamrlo.

Seje sta se udeležila tudi predsednik in sekretar KS ZSMS Strojne tovarne Trbovlje. Dogovarjali so se o sodelovanju na vseh področjih delovanja, to je športnem in kulturnem, pri lokalnih delovnih akcijah itd. Sodelovanje pa naj bi bilo tudi na občinskem nivoju.

Na seji so obravnavali tudi sklepe programske konference in akcijski program KS ZSMS Železarne.

Prvi sklep programske konference se nanaša na izdelavo programov za uresničevanje pobud tov. Tita o kolektivnem vodstvu. Na seji so se dogovorili, da bodo sejo vodili člani predsedstva, glede na področje, na katerem delujejo.

Drugi sklep govori o izbiri članov ZSMS, ki poznajo trenutne aktualne stvari, ki znajo organizirati delo mladih, ki opazijo probleme in jih znajo tudi uspešno rešiti.

Tretji sklep se nanaša na nadaljnje proučevanje sodelovanja v okviru sindikata, in sicer:

– analiza dosedanjih oblik povezovanja,
– preprečevanje razdvajanja dela (ZSMS, sindikat, ZK).

Četrti sklep poudarja pospeševanje izobraževanja mladih v Železarni, posebno za poklice, ki jih v Železarni primanjkuje.

Peti sklep govori, da je na seje predsedstva KS ZSMS treba vabiti tudi člane nadzornega odbora. Na seji so se dogovorili, da se član nadzornega odbora vabi samo po potrebi, pošiljati pa se mu mora zapisnike vsake seje.

AKCIJSKI PROGRAM KS ZSMS ŽELEZARNE

APRIL:
– seja predsedstva KS ZSMS,
– zaključek evidentiranja za predsednika sveta SOZD SŽ,
– posvet predsednikov in sekretarjev o volitvah,
– seminar za referente za IPD in predsednike in sekretarje OO ZSMS,
– posvet referentov za informiranje (posvetovanje z referenti za informiranje na temo: informiranje mladh; svet ZSMS SOZD SŽ – OO ZSMS),
– posvet referentov za kulturo,
– lokalna delovna akcija – urejanje športnih objektov v počitniških domovih v Crikvenici in Biogradu na moru,
– organizacija kulturnih prireditev in športnih tekmovanj,
– okrogla miza na temo »izpolnjevanje planskih obveznosti«,
– priprave na športni peteroboj.

MAJ:
– posvet z vodstvi OO ZSMS glede izvajanja programa meseca mladosti,
– posvet mladih delegatov,
– majsko srečanje mladih SOZD SŽ,
– prireditve v mesecu mladosti (kulturne, športne, pohodi, razstave),
– 19. maj pohod na Pristavo in proslava 60-letnice ZKJ,
– športni tradicionalni peteroboj,
– seja predsedstva KS ZSMS Železarne,
– seminar za referente za SLO in DS.

JUNIJ:
– seja predsedstva KS ZSMS,
– oblikovanje operativnega programa za drugo polletje,
– konferenca KS ZSMS,
– udeležba na spomladanskih športnih igrah ZSMS SOZD SŽ.

Vasjo Hribar

SESTANEK REFERENTOV ZA INFORMIRANJE OO ZSMS ŽELEZARNE

V ponedeljek, 26. marca, je Vasjo Hribar, predsednik komisije za informiranje pri KS ZSMS Železarne, sklical sestanek referentov za informiranje iz osnovnih organizacij ZSMS TOZD in delovnih skupnosti Železarne.

Obravnavali smo smernice za nadaljnje delo komisije za informiranje, ki so bile objavljene v prilogi Železarja. Informatorji bomo morali skrbeti za koordinirano delo vseh referentov v osnovnih organizacijah ter stalen pretok informacij na nivoju delovne organizacije in občine. Vzpostavili bomo stalno dopisniško mrežo mladih rednih dopisnikov Železarja. Vsak mesec bomo pripravljali reportaže o aktivnosti osnovnih organizacij ter o posameznikih, ki delajo pri mladini. Razširjali bomo interna glasila. Organizirali bomo akcijo za najboljše glasilo v Železarni.

Konstituirali smo komisijo za informiranje, in sicer predsednik: Vasjo Hribar, člani: Alenka Terlikar, Zdenka Smagin in Klara Zaman. Četrtega člana bomo izbrali naknadno.

Dogovarjali smo se o nadaljnjem delu. V mesecu aprilu bomo organizirali poldnevni seminar za informatorje z naslednjimi temami: način informiranja, oblika informiranja ter delo in naloge referenta za informiranje v osnovni organizaciji. Predavatelj naj bi bil predsednik komisije za informiranje.

Soglasni smo bili, da se je treba stalno zavzemati za boljše delo. V mesecu maju se bodo začele športne, kulturne in druge manifestativne akcije, na katere se je potrebno pripravljati že sedaj.

Za dobro informiranost se mora zavzemati v svojem delovnem in organizacijskem okolju vsak mladinec sam, odgovorna naloga spodbujati in usmerjati informacije pa čaka informatorje ZSMS po temeljnih organizacijah in delovnih skupnostih. Ravno zato ne moremo biti zadovoljni z izredno slabo udeležbo na sestanku referentov za informiranje. Od 25 vabljenih se je sestanka udeležilo le šest referentov. Ob takem delu ni moč pričakovati dobre informiranosti mladine, pa tudi aktivnosti, ki naj daje mladini pomembno mesto v naši socialistični družbeni ureditvi.

ZK

EVIDENTIRANJE ZA PREDSEDNIKA SVETA ZSMS TOZD SLOVENSKE ŽELEZARNE

V tem mesecu potekajo priprave na programsko volilno konferenco sveta ZSMS SOZD Slovenske železarne. Za to mandatno obdobje moramo iz naših vrst evidentirati oz. kadrovati predsednika sveta ZSMS SŽ, in sicer aktivnega in razgledanega člana organizacije, ki bo sposoben prevzeti tako odgovorno funkcijo.

Zato naj vse OO ZSMS iz svojih sredin evidentirajo mladince, za katere mislijo, da pridejo v poštev za to funkcijo.

Evidenčne liste, ki so jih OO ZSMS že prejele, naj izpolnjene vrnejo na KS ZSMS Železarne do 5. aprila.

V. Hribar

NAJBOLJ UREJENO VOLIŠČE V ŽELEZARNI

Koordinacijski svet ZSMS Železarne tudi letos razpisuje tekmovanje za najbolj okrašeno volišče v TOZD in delovnih skupnostih ob volitvah v samoupravne organe TOZD, delovne skupnosti in Železarne, ki bodo 14. aprila.

Za izbor najbolj okrašenega volišča pa so tudi pogoji, in sicer:

1. da so volišča okrasili in uredili člani OO ZSMS,

2. da ima volilna komisija v svojem sestavu člane ZSMS,

3. da poleg volilnega mesta člani ZSMS obvezno uredijo in očistijo okolico in same prostore TOZD in delovne skupnosti,

4. da informirajo (z gesli, napisi in podobno) delavce TOZD in delovne skupnosti o volitvah.

Urejenost volišča in ostalo bo ocenjevala posebna komisija, ki bo formirana pri KS ZSMS Železarne.

OO ZSMS, ki bo osvojila prvo mesto oz. najbolj okrasila volišče, bo dobila 1000 din nagrade, druga najboljša 800 din in tretja najboljša organizacija 500 dinarjev nagrade.

V. Hribar

SEJA KOMISIJE ZA KULTURO

Komisija za kulturo pri koordinacijskem svetu ZSMS Železarne je imelo prvo sejo po programski konferenci KS ZSMS Železarne.

Najprej so pregledali program dela komisije, na katerega delegati iz OO ZSMS niso imeli pripomb. Konstituirali so komisijo, katero bo vodil Milan Mohorič, člani pa so Andrejka Mlakar, Eftim Dačev, Marija Rupar in Boris Smolej. Za uspešno delo vseh referentov za kulturo v OO ZSMS in člane komisije bodo organizirali poldnevni seminar z osnovno temo: Delo in naloge referenta v OO ZSMS.

Dogovarjali so se o sprejemu štafete mladosti in zadolžili, da do 27. marca dva člana komisije izpišeta primerno geslo, zadolžili pa so tudi enega člana za spremstvo štafete. Komisija se bo sestala takoj po 27. marcu in se dogovorila o proslavi dneva brigadirjev.

Obravnavali so tudi neodgovorno delo nekaterih referentov in članov komisije. Komisija bo v bodoče o neodgovornem delu posameznikov obvestila OO ZSMS in ostale družbenopolitične organizacije in zahtevala, da se ti mladinci obravnavajo in se z njim pogovorijo o njihovem nadaljnjem delu.

V. Hribar

O DELU OO ZSMS ŽIC

Čeprav se je o delovanju naše osnovne organizacije v marcu slišalo res bore malo, nismo popolnoma odpovedali. Pridno smo polnili literarne deske s fotografijami marljivih brigadirjev, ki nas opominjajo na prvi april. Ta dan namreč ni le dan potegavščin in humorja, temveč tudi praznik delavnih, zavednih mladincev – brigadirjev.

Vzporedno z drugimi dejavnostmi je šolsko športno društvo organiziralo tekmovanje v malem nogometu. V teku je prvo kolo, v katerem so bile prikazane zanimive in predvsem borbene tekme.

V soboto, 24. marca, je delegacija 40 mladincev prisostvovala slovesnosti ob odhodu štafete mladosti z Raven na Koroškem. Prireditveno vzdušje je bilo enkratno, saj so ga popestrile bogate kulturne prireditve v izvedbi znanih skupin iz Slovenije in sosednjih republik. Kulturni programi so se odvijali na Ravnah že od četrtka naprej.

Prav tako smo v soboto izvedli tudi obrambni dan za prve in druge letnike ŽIC. Program je bil dokaj obsežen, saj je zajel orientacijo s kompasom, razstavljanje puške M 48, reševanje testov prve pomoči, obrambe in zaščite ter zgodovine. Izkazala se je tudi izredna fizična pripravljenost vseh učencev.

Silvo Mirtič, OO ZSMS ŽIC

Pripravljenost je vedno boljša kakor golo pričakovanje . . .

Tito

3

UMETNI VPLIV NA VREME

RAZPRŠEVANJE OBLAČNOSTI IN MEGLE

Razpršenje ohlajenih megel (pri temperaturi, ki je nižja kot 3 stopinje Celzija in ob vetru s hitrostjo 10 m/sek.), ki niso debelejše kot 600 metrov, štejejo za že povsem rešen problem. Za razpršenje toplih megel uporabljajo sistem ogrevanja in izpihavanja toplega zraka. Ta metoda je zelo učinkovita in zanesljiva za vse oblike megle, toda ekonomsko je upravičena le na letališčih, na katerih je zelo velika gostota megel, pa tudi frekvenca pristankov in vzletov.

Pri razpršenju ohlajene oblačnosti (ki se razpršuje po enakem načelu kot ohlajene megle) je imel, kot kaže, največ uspeha Inštitut za eksperimentalno meteorologijo v Obminsku blizu Moskve. V zvezi s tem bomo omenili samo dva poskusa, ki ju je opravil ta inštitut.

Tistega dne, ko je bil opravljen poskus v Kazahstanu (bilo je l. 1960), ko je bila vsa ta pokrajina pokrita z ohajenim plastastim oblakom, debelim približno 900 metrov. Z umetnim delovanjem s suhim ledom iz letala so razpršili oblačnost na površini približno 1000 kvadratnih kilometrov.

Razpršenje oblačnosti na tolikšni površini je povzročilo še nadaljnje razpršenje, tako da je po osmih urah znašala »odprtina« v plasti oblakov že približno 18.000 kv. kilometrov. Drugi del oblačne plasti je ostal ves čas nespremenjen. Na odkritem delu je ponoči v plasti ozračja ob tleh nastopilo močnejše sevanje, tako da je bila temperatura tam za približno 10 stopinj Celzija nižja kot pa na neodkritem delu tega območja.

Plast ozračja ob tleh je torej izgubila toliko toplotne energije, kolikor je ustreza $1{,}5 \times 10^{10}$ kalorijam.

Naslednjega leta, 1961, so razpršili meglo na območju Nalčika (Severni Kavkaz). Ob tem poskusu je ležala nad vsem omenjenim območjem megla, ki se je obdržala dalj časa. Čeprav je bila debela 400 metrov, so jo umetno razpršili, in sicer na površini približno 500 kv. kilometrov. Tistega dne, ko je bila megla razpršena, se je temperatura na površini zemlje povečala za več kot 7 stopinj Celzija, se pravi, da je prejela plast ozračja ob tleh $5{,}3 \times 10^{13}$ kalorij energije več, kot so jo prejela okoliška območja, ki so ostala pokrita z meglo.

To pa nam po svoji strani kaže, da se zaradi razpršitve oblačnosti in megle bistveno spremeni toplotni režim obtalne plasti ozračja.

Na podlagi številnih poskusov, ki jih je omenjeni inštitut opravil, je bilo ugotovljeno, da je mogoče z enim samim letalom, ki seje v oblake suhi led,razpršiti oblačnost na površini 1000 kvadratnih kilometrov, če za to uporabljamo hkrati dve letali, pa lahko to površino povečamo na 3000 kvadratnih kilometrov, s tremi letali pa do 10.000 kvadratnih kilometrov.

POVEČANJE KOLIČINE PADAVIN

Številne poskuse so opravili tudi zato, da bi ugotovili, ali je mogoče povečati količino padavin. Pri tem pa so bili še naprej prepričani, kot so bili že pred dvema desetletjema, da lahko z umetnim delovanjem povečamo količino padavin povprečno za 10 do 15 odstotkov. Toda novejše raziskave so pokazale, da obstajajo tudi takšne vremenske razmere, v katerih se lahko količina padavin poveča tudi za 100 in celo še več odstotkov.

Ugotovili so tudi, da je padavine mogoče najlaže spodbujati v gorskih območjih, kjer je zadovoljivo navpično gibanje zraka.

Za nas pa je posebej zanimiv poskus, ki ga je sedem let izvajala švicarska meteorološka služba, in sicer na južnih pobočjih Alp, v bližini Lugana. Ta poskus je pokazal, da lahko tedaj, če teče vlažni zrak z juga, povečamo količino padavin tudi za 60 odstotkov.

Na prvi znanstveni konferenci za umetno vplivanje na vreme, ki je bila v Taškentu, je skupina ameriških raziskovalcev opisala izsledke svojih raziskovanj na področju spodbujanja snežnih padavin na območju gorskega masiva Sierre Nevade. *(se nadaljuje)*

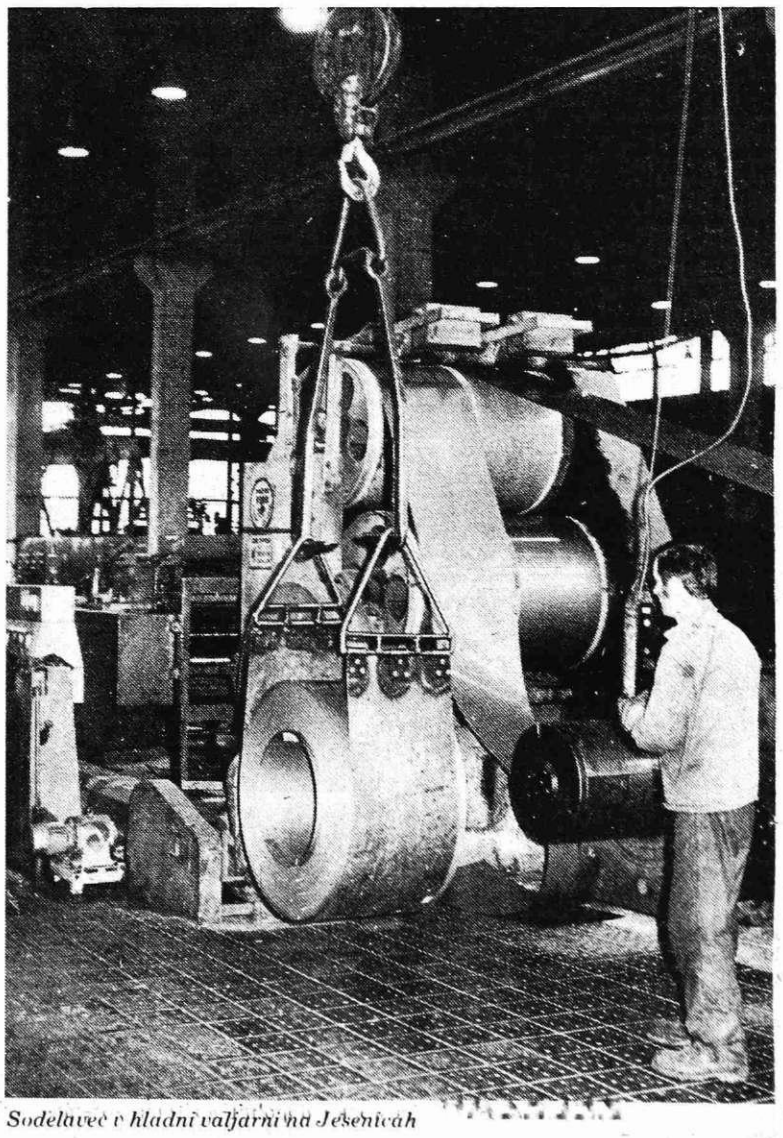

Sodelavec v hladni valjarni na Jesenicah

DEDIŠČINA, KI OBVEZUJE

(Nadaljevanje s 1. strani)

ma, saj je vedel, da je lastna proizvodnja jekla pogoj vsake razvite nacionalne ekonomije.

Tov. Kardelj je visoko cenil tudi bogastvo prirode. Opozarjal nas je na bolezen potrošniške družbe, ki zlasti z vikendaštvom posega v naravo in omejuje prostor, ki je last vsega ljudstva, na najlepših predelih naše domovine. S svojim dostojanstvom, neutrudljivim ustvarjalnim delom, dostopnostjo in skromnostjo je predstavljal najbolj žlahtne vrline človeka.

Tov. Edvarda Kardelja sedaj ni več živega med nami. Ostali pa so njegov glas, posnet na magnetoskopskih trakovih, in bogastvo zapisanih misli, ki bodo za nas in poznejše rodove zvezda vodnica, tirnica miru in sporazumevanja, po kateri naj bi hodili v še lepšo prihodnost človeštva.«

Iz te izjave sledi, da nas bogata dediščina, ki nam jo ja zapustil tovariš Edvard Kardelj, obvezuje, da njegove izrečene ter napisane besede pretvorimo v nove umske in materialne dobrine. Celoten svet ceni, spoštuje in s pridom izkorišča dela Edvarda Kardelja, v prvi vrsti pa moramo ta teoretska izhodišča uresničevati predvsem sami.

RAZVIJAJTE SLOVENSKO ŽELEZARSTVO

Tovariš Edvard Kardelj je poleg analiziranja, raziskav in dognanj samoupravne izgradnje socializma neposredno spremljal tudi materialni razvoj našega gospodarstva, zanimal se je za gradnjo jugoslovanske črne metalurgije in večkrat tudi obiskal slovenske železarne. Na Ravnah je bil leta 1955 in 1958, obiskal je železarno Jesenice, leta 1970 je z železarji na Jesenicah obravnaval vsebino ter cilje integracije slovenskih železarn, leta 1975 je v Ljubljani s predstavniki naše sestavljene organizacije združenega dela razpravljal o razvoju, dohodkovnih odnosih ter vertikalni reprodukcijski verigi izdelave in predelave jekla. Osebno sem imel znatno več priložnosti govoriti s tovarišem Kardeljem v skupščinah, na raznih sprejemih in v prirodi in tako še boljše spoznal njegove človeške vrline.

Na Pokljuki sem ga, na primer, 30. novembra 1975 srečal v Šport hotelu, ko je v slabem vremenu kot navaden državljan čakal na svoje vnuke, ki so smučali. V prisrčnem in tovariškem razgovoru sem se takrat dodatno obogatil s spoznanji o vlogi Jugoslavije v mednarodnih odnosih, o nujnosti večjega blagovnega prometa Slovenije s tujino, o pomembnosti industrijske cone na jugoslovansko-italijanskem obmejnem območju. Menil je, da morajo Slovenske železarne pogumno razvijati svoj koncept proizvodnje ter predelave jekla, s plodnim sodelovanjem pa upoštevati pogoje, ki jih imajo za razvoj črne metalurgije v drugih republikah.

Pomemben za razvoj našega samoupravnega sisetma je bil tudi ragovor s tovarišem Kardeljem 1. avgusta 1977 na sedežu Ljubljanske banke. Med drugim sem takrat za področje internih bank zabeležil naslednje Kardeljevo stališče:

Interne banke v resnici niso banke, temveč finančne službe, ki nimajo stika z Narodno banko in nimajo emisijske funkcije. Interne banke naj bodo v SOZD, ne pa tudi v delovnih organizacijah.

V internih bankah bodo OZD združevale sredstva in delo za optimiziranje uporabe razpoložljivih finančnih virov, za tekoče poslovanje in za razvoj, varovanje likvidnosti DO in združeno delo urejeno povezovale s temeljnimi bankami. Upravljanje v internih bankah naj ne pomeni glomazne toge strukture, izdvojene iz teženj in zahtev tozdov. Kardelj se je celo začudil zakonskemu določilu, ki zahteva, da morajo interne banke imeti lastne poslovodne in samoupravne strukture. Po ugotovitvi problema je prevladalo mišljenje, da je upravljanje v internih bankah treba čimbolj približati obstoječemu notranjemu delegatskemu sistemu.'

Taka ocena o ustanavljanju internih bank se je uveljavila tudi v praksi zlasti v SOZD Slovenske železarne, kjer je po delovanju že od leta 1972 lansko leto interna banka postala registrirana denarna inštitucija Slovenskih železarn s potencialom blizu dveh milijard dinarjev.

Tovarиš Kardelj nam je posredoval tudi širša napotila za uveljavljanje slovenskega železarstva, svetoval vlogo in zgradbo sestavljene organizacije združenega dela, kar je zatem bilo vključeno v samoupravni sporazum o združitvi delovnih organizacij v Slovenske železarne.

BILANCA JUBILEJA

Letos poteka deset let, odkar so se delavci železarn Jesenice, Ravne in Štore na referendumu 15. septembra 1969 izrekli za združitev v združeno podjetje Slovenske železarne. V tem jubilejnem letu lahko ugotovimo, da je združitev dela in sredstev dala dobre rezultate. Nismo dosegli vsega, kar smo si na startu želeli; zlasti na tržišču smo ostali preveč razbita vojska; specializacija proizvodnje, usklajevanje poslovanja, optimizacija izkoriščanja finančnih virov, enotno usmerjanje razvoja in skupen nastop v republiških in zveznih inštitucijah sistema družbenega planiranja so nam pospešili ozdravitev, zboljšanje ekonomskega položaja v vseh združenih delovnih organizacijah in v sestavljeni organizaciji kot celoti. To dokazujejo tudi zaključni računi za leto 1978.

V letu 1978 je sestavljena organizacija združenega dela Slovenske železarne v primerjavi z letom 1969 dosegla naslednje:

	1969	1978	indeks 78/69
– surovo jeklo	626.437 ton	787.845 ton	126
– blagovna proizvodnja	517.259 ton	801.797 ton	155
– realizacija	1.522 mio din	10.885 mio din	715
– akumulacija, povečana z amortizacijo	123 mio din	1.463 mio din	1180
– izvoz	6,123.000 $	40,943.000 $	665
– zaposleni	11.818 delavcev	17.705 delavcev	148

Slovenske železarne so ta velik skok dosegle s povečanjem ter strukturalnim spreminjanjem proizvodnje, z ekonomiziranjem poslovanja, s pridruževanjem predelovalnih delovnih organizacij Verige Lesce, Plamena Kropa, Tovila Ljubljana, Žične Celje in Metalurškega inštituta Ljubljana leta 1973, pri vrednosti pa je svoje dala tudi inflacija. Trije tozdi so sicer lansko leto izkazali skupaj 25 milijonov dinarjev izgube, pomembno za sodz Slovenske železarne pa je, da tudi leta 1978 nobena delovna organizacija kot celota ni zaključila z izgubo, da je prvič preskočil meje: v blagovni proizvodnji 800 tisoč ton, v realizaciji 10 milijard dinarjev, v amortizaciji 1 milijardo dinarjev, v akumulaciji 600 milijonov din in na koncu leta mejo 18 tisoč zaposlenih.

S temi dosežki so Slovenske železarne prve med organizacijami združenega dela v republiki in so zato z uspehom lahko ponosne.

Razumljivo je, da je velik napredek napravljen tudi v primerjavi z letom 1977, in sicer v realizaciji za 27 %, v sredstvih za osebne dohodke, ki jih je bilo bruto razdeljenih 1.846 milijonov din, za 25 %, v čistem dohodku z dosežkom 2.828 milijonov din za 39 % in v akumulaciji, doseženi s 601,5 milijona din, pa celo za 94 %. Ob tem se je število zaposlenih povečalo le za 3 %, kar pomeni, da se je produtkivnost povečala fizično in zlasti po doseženi vrednosti proizvodnje.

POSLOVNO LETO 1978 USPEŠNO

Poslovni rezultati niso v vseh delovnih organizacijah SOZD SŽ bili enaki. Napredovale so predvsem železarne, predelovalne delovne organizacije pa v poprečju stagnirale. Medtem ko so železarne Jesenice, Ravne in Štore v blagovni proizvodnji napredovale na 765.733 ton ali za 6 %, so predelovalci z dosežkom 36.064 ton le za 1 % povečali rezultat iz leta 1977. Razlike so tudi v izdelanem in vnovčenem blagu in zlasti v dohodkovnih uspehih.

Železarne so realizacijo povečale na 9.862 milijonov dinarjev ali za 28 %, predelovalne DO pa z dosežkom 995 mio dinarjev v enem letu napredovale za 15 %. Največje razlike pa se pokažejo v akumulaciji, povečani za amortizacijo. Železarne so ta za razvoj najbolj pomemben dosežek 1.349 milij. dinarjev v primerjavi s predhodnim letom povečale za 50 %, predelovalci pa so z dosežkom 110 milij. din celo za 3 % nazadovali. Za posamezne delovne organizacije pa je razlika v reproduktivni sposobnosti znatno večja. V vseh kazalcih je napredovala najbolj železarna Štore, najbolj donosna je bila železarna Ravne, med predelovalci pa je TOVIL zadržal čast najboljše delovne organizacije.

Delovne organizacije so v poslovanju SŽ leta 1978 dosegle naslednje deleže:

OPIS (v %)	ŽJ	ŽR	ŽS	Predelovalci	Storitvene OZD
surovo jeklo	61,5	26,3	12,2		
blagovna proizv.	55,8	17,4	22,3	4,5	
realizacija	46,6	25,8	18,2	9,15	0,25
izvoz	21,0	40,0	20,8	18,2	
akumulacija +amortizacija	47,2	31,2	14,1	7,5	0,3
Število zaposlenih	37,3	27,9	19,1	15,0	0,7

Iz teh podatkov se razberejo odnosi v poprečnih prodajnih cenah, rentabilnosti poslovanja in stopnji predelave. Železarna Ravne ima npr. v jeklu delež 26,3 %, v blagovni proizvodnji pa samo 17,4 %, kar pomeni, da ta tovarna predeluje lastno jeklo in po večstopenjsko, kar se vidi v deležu realizacije.

Zanimivi so podatki železarne Štore. Ta delovna organizacija je od leta 1969, ko so se železarne integrirale, podvojila svoj delež v poslovanju sozda SŽ in to v surovem jeklu od 6,3 % na 12,2 %, blagovni proizvodnji od 13,1 % na 22,3 %, v realizaciji od 10,6 na 18,2 %, v izvozu od 8,5 % na 20,8 % in številu zaposlenih od 18,5 % na 19,1 %. Ta uspeh je velik, zlasti zaradi tega, ker je bil dosežen kljub povečanju sozda SŽ s pridružitvijo predelovalnih delovnih organizacij.

RAZLIKE V DONOSNOSTI

Čiste akumulacije, to je v seštevku sredstev za sklade in amortizacije nad predpisano, kar je prava podlaga razširjanja materialne osnove in povečanih osebnih dohodkov, so v letu 1978 delovne organizacije SOZD Slovenske železarne dosegle:

OPIS	ŽJ	ŽR	ŽS	Veriga	Plamen	Tovil	Žična	SŽ
Akum. din/del.	28.200	57.000	26.300	12.600	11.650	53.600	6.200	33.900
OD din/del/m.	5.858	6.498	5.676	5.544	5.451	6.187	5.136	5.964

Medtem ko so bili poprečni osebni dohodki neto precej izenačeni – Žična je 14 % pod, železarna Ravne pa 8,5 % nad poprečjem, so razlike v akumulativnosti ali reproduktivni sposobnosti znetno večje. Železarne Ravne je preračunano na zaposlenega ob najvišjih poprečnih osebnih dohodkih absolutno najakumulativnejša, z izrednimi dosežki pa je zlasti Tovil. Tovil je predelovalnim delovnim organizacijam prispeval 5,5 % blagovne proizvodnje, realiziral 11,7 % iztržka, dosegel 17 % čistega dohodka in 39 % akumulacije ob 11,6 % zaposlenih. Železarna Ravne je kljub temu, da je prispevala 40 % izvoza, dosegla 46,7 % čiste akumulacije celotne sestavljene organizacije. V SOZD SŽ bi morali razčleniti akumulacijske dosežke in ugotoviti vzroke »gospodarskega čudeža« dveh delovnih organizacij.

Pozornost bo treba posvečati predvsem tistim delovnim organizacijam, ki so na robu rentabilnosti, zlasti Plamenu in Žični, da bi tudi v prihodnosti Slovenske železarne brez posredovanja družbe uspešno reševale svojo problematiko in poslovno zdrave vstopile v naslednje srednjeročno obdobje.

V ČETRTEM LETU PETLETKE

Gospodarski načrt SOZD Slovenske železarne, sprejet od delavksega sveta 21. 2. 1979 za letošnje leto, ki je že četrto v srednjeročnem obdobju 1976 do 1980, predvideva naslednje dosežke:

		indeks 79/78
– surovega jekla	103,4	815.000 ton
– blagovne proizvodnje	102,7	823.399 ton
– realizacije	125	13,7 milijarde din
– izvoza	149	61,– mio dolarjev
– število zaposlenih	103,5	18.340 del.

V gospodarskem načrtu za leto 1979 imajo posamezne delovne organizacije SŽ naslednje deleže:

	Jesenice	Ravne	Štore	Predelovalci	Skupaj
– surovo jeklo	61,3	26,2	12,5	–	100
– blag. proizvodnja	57,2	17,7	20,4	4,7	100
– realizacija	47,8	25,0	18,2	9,0	100
– izvoz	23,6	32,7	29,5	14,2	100
– zaposleni	37,5	28,2	19,1	15,2	100

Udeležba DO v poslovanju SŽ se v primerjavi z letom 1978 torej ne bo veliko spremenila. Iz pregleda načrtovane strukture gotovega blaga sledi, da je sozd Slovenske železarne kljub svoji vertikalni naravnanosti pretežno proizvajalec reprodukcijskega materiala, saj ta tudi za leto 1979 zajema 75,8 %, kovinsko predelovalni kompleks pa le dobrih 24,2 % blagovne proizvodnje. Razumljivo je, da je ta odnos pri iztržku od prodaje blaga drugačen.

Od prodaje jekla se predvideva 8,3 milijarde din, ali 60,8 % realizacijo, od prodaje predelanih izdelkov pa bodo Slovenske železarne iztržile 5,4 milijarde din ali okrog 39,2 % realizacije. Prodaja v smeri predelanih izdelkov je najbolj izrazita pri izvozu. Medtem ko bodo v strukturi prodaje doma 63,2 % zajemala jekla, bo pri izvozu ta odstotek znašal le 36, kar pomeni, da bodo Slovenske železarne skoraj 2/3 izvoza dosegle s prodajo večstopenjsko predelanih izdelkov.

V gospodarskem načrtu za leto 1979 je torej upoštevana poslovna politika sozda SŽ, da se z dobavami reprodukcijskega materiala domačim porabnikom substituira uvoz jekla, neposredni pritok deviz pa prednostno uresničuje z izvozom vrednejših izdelkov. Kljub velikemu povečanju izvoza pa je vendar treba ugotoviti, da bo ta leta 1979 v predvideni realizaciji še vedno predstavljal le 10 % celotne prodaje blaga. Planirana izravnava uvoza reprodukcijskega materiala z izvozom blaga, ki naj bi jo SOZD Slovenske železarne dosegel že v začetku naslednjega petletnega obdobja, bo zahtevala še velike napore. Za normalno poslovanje in tekoče oskrbovanje materialna bilanca za leto 1979 namreč predvideva uvoz reprodukcijskega materiala, energije in rezervnih delov v vrednosti preko sto milijonov dolarjev. To pomeni, da bomo z izvozom pokrili le 60 % uvoza in to brez upoštevanja opreme, ki naj bi jo iz tujine dobili oziroma naročili za okrog 40 milijonov dolarjev.

Za razvoj pa investicijski načrt predvideva s prispevki skoraj 2,3 milijarde din naložb v osnovna sredstva. S tako investicijsko politiko naj bi delovne organizacije v glavnem ulovile korak petletnega razvoja in v naslednje srednjeročno obdobje stopile močnejše in proizvodno sposobnejše.

POSPEŠEVANJE RAZVOJA

Znano je, da je zaostajanje investicijskih naložb bil glavni objektivni razlog, da SOZD Slovenske železarne ni na planirani dinamiki rasti proizvodnje. Tudi načrt naložb za leto 1978, ki naj bi delno nadoknadil zamujeno v prvih dveh letih sedanjega srednjeročnega obdobja, je bil le polovično uresničen. Bolje pripravljeni naj bi v četrtem letu petletnega plana 1976–1980 dosegli več. V naložbah v nove projekte ima v letošnjem letu največje načrte železarna Ravne.

Gospodarski načrt predvideva naslednje naložbe v osnovna sredstva:

	Železarna Jesenice	Železarna Ravne	Železarna Štore	Predelovalci DO	Storitvene OZD	SŽ
mio din	619	1.011	296	247,5	4,5	2.178
delež	28,5	46,4	13,6	11,3	0,2	100

Železarna Jesenice bo dokončala izgradnjo naprav za neprekinjeno vlivanje gredic, pričela z drugo modernizacijo jeklarne, dokončala plinifikacijo, nabavila računalnik in izvedla razne zamenjave ter dopolnitve proizvodnih naprav. Železarna Ravne bo nadaljevala izgradnjo kovačnice, pričela z razširitvijo in posodabljanjem jeklarne, gradila jeklolivarno, tovarno nerjavne armature na Muti in tovarno pnevmatičnih strojev na Ravnah, razširitev tozda kovinarstvo Ljubno, odpravljala ozka grla v valjarni in razširila zmogljivosti strojegradnje.

Železarna Štore bo s postavitvijo nove obločne elektropeči povečala zmogljivosti jeklarne, širila livarno, obdelovalnico valjev, jeklovlek ter žarilne zmogljivosti.

V predelovalnih delovnih organizacijah bodo največje investicije za proizvodnjo industrijske opreme, v orodjarni in nabavi strojev v vrednosti 105 milijonov din v Verigi Lesce; Plamen nabavlja kovaške naprave in kalilno linijo, Tovil modernizira vijakarno, Žična pa povečuje proizvodnjo žičnih mrež.

Interna banka, ki je svojo dejavnost v sedanjem srednjeročnem obdobju poleg kratkoročnega financiranja tekočega poslovanja razširila na dolgoročni sektor in prevzela vlogo združevanja sredstev DO SOZD SŽ ter drugih OZD, bo vršila pomembno vlogo pri izvrševanju investicijskega načrta. Uresničevanje določil samoupravnega sporazuma o združitvi v SOZD SŽ, daje predvsem na področju pridobivanja in optimiziranja izkoriščanja razpoložljivih finančnih virov dobre sadove. Sistem namenskega združevanja sredstev omogoča, da se investicijski viri delovnih organizacij S
viri delovnih organizacij SŽ usmerjajo na dogovorjene razvojne projekte, kar omogoča priliv dodatnih domačih in tujih finančnih sredstev.

Interna banka SOZD SŽ bo za izvrševanje investicijskega načrta za leto 1979 prispevala 321 mio din združenih sredstev OZD, kar je 13 % načrtovanih naložb in bo s tem zavezala celotno finančno konstrukcijo investiranja. DO SŽ bodo namensko za razvojne načrte v letu 1979 združile 233 milijonov dinarjev, kar je 72 % dohodkovno združenih sredstev. Interna banka je zato pospeševalec razvoja delovnih organizacij sozda SŽ.

NA SLEDI DOHODKA

Dohodek je temeljni cilj vsake samoupravne gospodarske aktivnosti, zato je razumljivo, da je ta smoter zajet tudi v gospodarskem načrtu SŽ za leto 1979. Načrt skupnega prihodka in njegova razdelitev predvideva:

4,7 milijarde dinarjev dohodka,

3,1 milijarde dinarjev čistega dohodka,

2,2 milijarde dinarjev sredstev OD bruto,

0,9 milijarde dinarjev sredstev za sklade.

Predvideni čisti dohodek, ki je glavni interes zaposlenih, zagotavlja skladno gibanje realnih osebnih dohodkov s produktivnostjo dela in tako oblikovanje sredstev za sklade, ki bo omogočilo nove naložbe v osnovna sredstva in vzporedni razvoj življenjske ravni.

Naloge, ki jih nalagajo gospodarski načrti tozdov, DO in sozda SŽ kot celote, so zelo zahtevne, tako po obsegu proizvodnje, izvozu, rentabilnosti poslovanja, kot pri investicijskih naložbah. Delavski svet je zato sklenil, da morajo vse OZD in skupne službe v SOZD Slovenske železarne izdelati ter sprejeti akcijske programe s konkretnimi zadolžitvami za uresničevanje gospodarskega načrta, zboljšanje delovne ter tehnološke discipline, redno oskrbovanje tekočega poslovanja, varčevanje s surovinami, energijo in optimiziranje izkoriščanja delovnega časa.

Dosežki prvega četrtletja letošnjega leta nas ne zadovoljujejo. Zaostanek je največji zopet pri izvozu, kar se lahko maščuje, zato bodo potrebni še večji napori, da bi izvršili vse sprejete obveze načrtovane, enostavne in razširjene reprodukcije Slovenskih železarn.

Oporoka revolucionarja in usmerjevalca humane in demokratične izgradnje socializma jugoslovanskih narodov in narodnosti, tov. Edvarda Kardelja, nas obdarja in obvezuje, da s prizadevnostjo pri učenju in delu v slogi gradimo sebi in našim naslednjim rodovom lepšo prihodnost. To je zapisano v gospodarskem načrtu SOZD SŽ za leto 1979.«

Gregor Klančnik

USPEH TOZD PLAVŽ V LETU 1978

(Nadaljevanje s 1. strani)

Celzija. Tu gre za smotrno vodenje cowperjev in vpliv dodajanja kisika v veter, kar povečuje izkoristek cowperjev. Temperatura žrelnih plinov je bila nizka — povprečno 271 stopinj Celzija, kar ugodno vpliva na hod peči in na porabo koksa.

V minulem letu smo uspeli s pravilno organizacijo in dobrim delom odpremiti v cementarno Anhovo 75.338 ton suhe granulirane žlindre. Tudi v aglomeraciji smo dosegli najvišjo proizvodnjo, to je 218.550 ton. Najvišja doslej je znašala 201.510 ton v letu 1966. Aglomeracija uspešno dela že sedmo leto. V tem času smo proizvedli 1,348.000 ton aglomerata. Popreček železa v aglomeratu je znašal 53 %.

Poraba goriva v mešanici za aglomerat je bila 9,8 %. Vzrok temu, da je nad normalno porabo v svetu, ki je 6 %, je na eni strani slabo mletje koksa in na drugi strani neenakomerno doziranje komponent v mešanici za aglomerat.

Ob istočasni nehomogenosti vseh komponent tako po zrnovitosti kot po kemičnih lastnostih, je program znižanja na 7 %.

Rezultati v aglomeraciji bi bili bistveno boljši, če bi le-ta delala kontinuirno. Vsako ustavljanje in stavljanje v pogon neugodno vpliva tako na kapacitete kot na samo vzdrževanje naprav in kvalitete aglomerata.

Produktivnost aglomeracije oziroma dela se je dvigala pri upoštevanju remontov v letih 1973—1978 po naslednjem redu, izražena v kg/h in moža: 1973 — 1319; 1974 — 1400; 1975 — 1260; 1976 — 1670; 1977 — 1423; 1978 — 1895 kg/h.

Sodelavci v aglomeraciji so dokazali, da bi bila projektirana kapaciteta 400—450.000 ton aglomerata na leto lahko dosegljiva. Za takšno proizvodnjo bi porabili okoli 300 dni letno. Torej bi ostalo sorazmerno dosti časa za remonte in redna popravila. Pri tem dobrem delu vseh delavcev od rudnega dvora do plavžev vlada določen nemir. Večkratne izjave o ukinitvi plavžev imajo neugoden vpliv tako na pridobivanje strokovnega kadra kot na odnos drugih temeljnih organizacij v Železarni.

Če pogledamo nekaj let nazaj (posebno leto 1978), vidimo, da so plavžarji že dostikrat pripomogli k zaključnemu uspehu Železarne. Doslej še ni nobenega programa, ki bi bil dan v javnost o izločitvi plavžev, niti sklepa samoupravnih organov. Kolikor nam je znano, mora biti taka odločitev dokumentirana in dokazana delavcem TOZD Plavž.

Seveda dokumentirana tako, da pokaže, da se TOZD Plavž ukinja zaradi nove tehnologije, ki je predvidena, in ekonomike. Hočemo Železarno — jeklarno, ki bo delala samo specialna jekla, ob istočasni izločitvi najbolj čistega vložka — to je grodlja. Preiti moramo v popolno odvisnost drugih tako v pogledu starega železa, peletov, grodlja in energije. Morda se bo spremenilo mnenje nemetalurgov, ki si zamišljajo pridobivanje jekla po svoje. Ali smo sploh kaj pripravljeni spremljati situacijo glede na energetske pogoje, ki bodo stalno hujši oziroma so že.

Zakaj nimamo več variant, ali varianto, ki bi izključila tudi vse te odvisnosti tako od tujih — uvoza in od domačih partnerjev. Seveda do določene meje.

Primerjava pridobivanja grodlja v letu 1978 — osnovnih kazalcev kaže, da smo na Jesenicah z delom lahko zelo zadovoljni.

Aglomeracija (t/kv. m 24 h):

Jesenice	30,2 tone,
Štore	14,0 ton,
Zenica	12,9 tone,
Sisak	12,3 tone,
Smederevo	11,1 tone,
Ilijaš	10,1 tone.

Poraba suhega koksa kg/t grodlja:

Smederevo	550 kg,
Jesenice	613 kg,
Sisak	615 kg,
Zenica	646 kg.

Pri tem je potrebno poudariti, da je novi plavž v Zenici projektiran na specifično porabo suhega koksa 602 kilograma na tono grodlja. Koristni volumen peči znaša 2000 kub. metrov, temperatura vetra 1100 stopinj Celzija in na žrelu visok pritisk.

Intenzivnost topljenja na suhi koks (t/kub. m 24 h):

Jesenice	1,14 tone,
Vareš	0,87 tone,
Sisak	0,83 tone,
Smederevo	0,75 tone,
Zenica	0,52 tone.

Plavžni prah kg/t grodlja:

Smederevo	16 kg,
Jesenice	33 kg,
Zenica	42 kg,
Sisak	52 kg.

Večkrat slišimo izjave, da nismo ekonomsko upravičeni voditi plavžev naprej. Naša cena je znana in ravno tako je znana cena grodlja iz nove supermoderne peči v Zenici. Navedena je v reviji ČELIK št. 75 in znaša 3700 din za tono.

Vedno govorimo o oddaljenosti, oziroma transportu surovin. Po primerjavi z Zenico je stanje naslednje:

— ruda iz Ljubije
Ljubija — Zenica 313 km,
Ljubija — Jesenice 367 km;
— koks: Zenica ima svojo koksarno in so transportni stroški minimalni, razdalja Lukavac — Jesenice pa je 571 km. Seveda je s koksom iz Bakra situacija druga, ker je oddaljenost 203 km.

Cena koksa, oziroma rude je za vse odjemalce povsem enaka — po sporazumu.

Naš namen je ponovno opozoriti na delo temeljne organizacije Plavž. Menimo, da moramo v talilniških obratih zastaviti vse sile v pogledu novatorstva in racionalizatorstva, da povečujemo produktivnost in izboljšujemo kvaliteto.

Poseben problem pa bo število ljudi. Morda bomo prišli enkrat tudi do tega, da bo neposredni vodja nagrajen, če bo z boljšo organizacijo dela ukinil kakšno delovno mesto. Istočasno pa, da bo nagrajevanje vodilnega kadra tudi tako, da bo upoštevalo akcijo zmanjšanja števila delavcev.

Še vedno velja pravilo, da morajo vodje temeljnih organizacij, ki imajo večje število ljudi, imeti višje grupe in to ob slabši produktivnosti in podobno.

Stanje v talilniških obratih je kritično. Zavedati bi se morali tega, da večina vložka za nadaljnjo predelavo pride iz teh. Industrija v krajih, od koder črpamo delovno silo ali bolje rečeno smo jo izčrpali, se močno razvija. Odpirajo se nova delovna mesta. Tako lahko pričakujemo še večjo fluktuacijo — kar se trenutno že zaznava.

Članek je napisan z namenom, da posvetimo navedenim problemom več pozornosti in da sproti seznanjamo javnost o odločitvi, v katero smer se bo Železarna razvijala.

Izbira nove jeklarne, naprave za njo, izvor surovin, tehnologije in število ljudi — pri določeni produktivnosti, bodo odločali o bodočnosti železarstva na Jesenicah.

Nobena novogradnja doslej na Jesenicah ni po obsegu, posebno finančnem in tehnološkem, tako močno odločala o usodi delovne organizacije.

Lado Šketa

Priprava gredic na plavžu

Pri plavžu

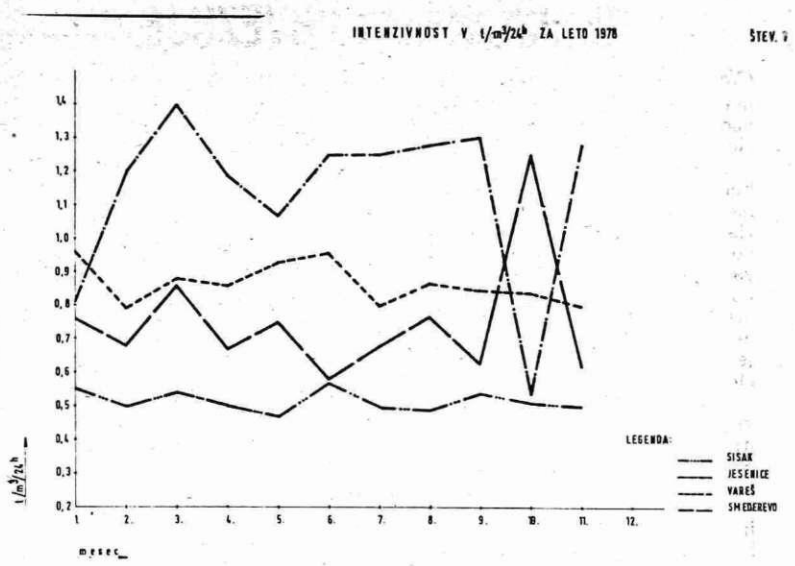

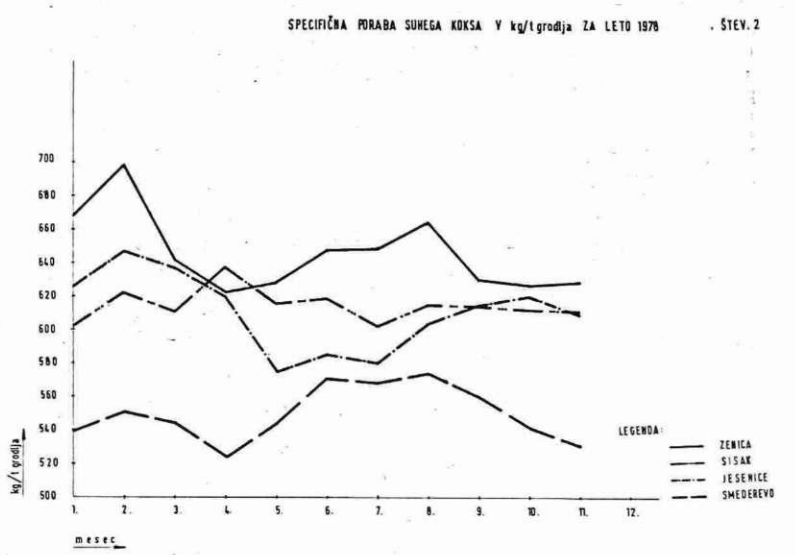

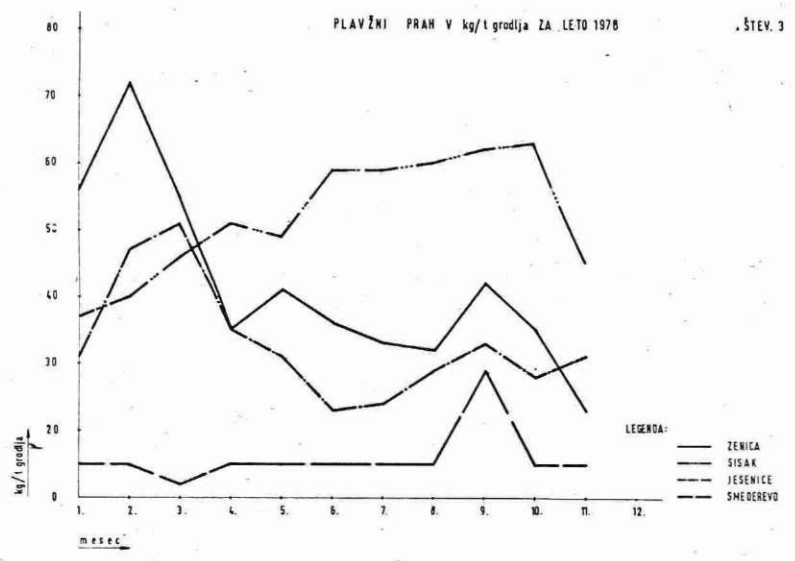

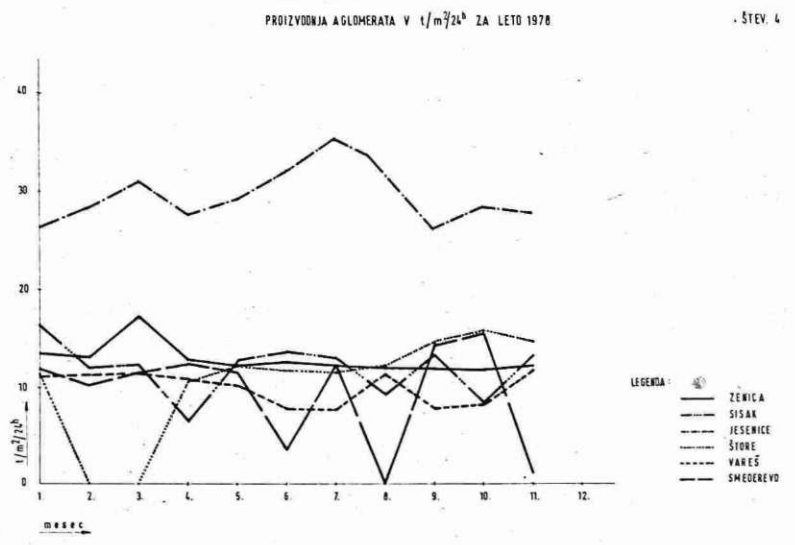

OBVESTILO UPOKOJENCEM

V skladu z dopolnilom zakona o delovnih razmerjih glede zaposlovanja upokojencev, obveščamo vse zainteresirane upokojence, da bomo po 30. juniju potrebovali večje število upokojencev zaradi izteka pogodbenih razmerij za določen čas z nekaterimi upokojenci, katerim glede na določila zakona ni več mogoče sklepati delovnega razmerja na star način.

Novi zakon o možnosti zaposlovanja upokojencev navaja naslednje možnosti:

— pogodbo o delu v trajanju do 60 oziroma 90 din,
— pogodbo o delu za največ 20 ur na teden,
— da se reaktivira, če želi pridobiti status delavca v rednem delovnem razmerju.

Upokojeni delavci, ki so trenutno še na delu v železarni Jesenice, se bodo morali s svojimi kadroviki dogovorili o načinu dela in delovnih nalogah, ki jih bodo opravljali lahko še po 30. 6. 1979.

Vsi ostali upokojenci, ki bi želeli delati v TOZD Železarne, pa naj se javijo na razgovor na kadrovski sektor — sprejemna pisarna vsak ponedeljek od 8. — 9. ure.

KADROVSKI SEKTOR

Železarski globus

ARGENTINA

V provinci Rio Negro, ki leži približno 1200 km jugovzhodno od glavnega mesta Buenos Airesa, gradijo velik projekt za izkop železove rude in njeno predelavo v pelete. Ko bodo vsa dela zaključena, bo mogoče letno nakopati 3,5 milijona ton železove rude in proizvesti dva milijona ton peletov s 65 % vsebnosti železa. Železova ruda, katere zaloge cenijo na 700 milijonov ton, vsebuje 55 % železa. Vzporedno s tem gradijo tudi pristanišče z napravami za natovarjanje ladij.

●●●

SOVJETSKA ZVEZA

V Sibiriji načrtujejo gradnjo nove velike integralne železarne z letno proizvodno zmogljivostjo 10—12 milijonov ton surovega jekla. Njena lokacija zaenkrat še ni dokončno določena, vendar je zelo verjetno, da bo zgrajena v Komsomolsku, ki leži ob reki Amur ob skrajnem vzhodnem delu Sibirije in kjer že obratuje železarna z letno proizvodnjo milijon ton surovega jekla. Z gradnjo nove železarne bodo pričeli predvidoma leta 1981.

●●●

POLJSKA

Poljske železarne načrtujejo letos povečanje proizvodnje surovega jekla na 20,3 milijona ton, kar je za 900.000 ton več kot so jo dosegle v preteklem letu. Največji delež pri tej proizvodnji bosta imeli železarna v Katovicah s 4,2 milijona ton in železarna Lenin v Krakovu s 6,5 milijona ton ali 500.000 ton več kot v letu 1978.

VELIKA BRITANIJA

Ena izmed velikih svetovnih potrošnikov železarskih izdelkov je avtomobilska industrija. Po britanskih podatkih so proizvedle največje avtomobilske družbe oziroma tovarne v svetu leta 1977 naslednje število avtomobilov (v milijonih):

General Motors — ZDA	6,92
Ford — ZDA	4,40
Peugeot, Citroen, Chrysler — Francija	2,09
Volkswagen — ZRN	1,96
Toyota — Japonska	1,88
Nissan — Japonska	1,62
Renault — Francija	1,48
Chrysler — ZDA	1,35
Fiat — Italija	1,20
British Leyland — V. Brit	0,65
Toyo Kogyo — Japonska	0,50
Mitsubiski — Japonska	0,49
Daimler Benz — ZRN	0,41.

NOVICE IZ SINDIKALNIH ORGANIZACIJ

VZDRŽEVANJE

V petek, 19. februarja je bila prva seja izvršnega odbora osnovne organizacije sindikata. Obravnavali so predlog zaključnega računa za leto 78, spregovorili pa so tudi o sindikalni listi.

Vodja TOZD Franc Brelih, je povedal, da razprava o zaključnih računih v TOZD Železarne traja že od januarja. Poslovno leto je glede na finančne rezultate uspešno zaključeno, medtem ko smo pri proizvodnji zaostali za 22.000 ton. Omeniti je treba da smo v lanskem letu nabavili veliko polizdelkov, kar je treba pripisati neusklajeni proizvodnji. V lanskem letu so bili ustvarjeni vsi potrebni skladi, to je poslovni in rezervni sklad ter sklad skupne porabe. V TOZD Vzdrževanje so prihodek ustvarili v višini 108 %, in sicer tako da izdelavne ure prodajajo proizvodnim TOZD. Plan ur je bil dokaj realno postavljen in gre le za razliko okrog 7000 ur. Če odštejejo od prihodka materialne stroške in amortizacijo je dohodek v višini 107 %. Če odštejejo obveznosti iz dohodka, ugotovijo da so le-te v enakem porastu kot dohodek. Rast življenjskih stroškov je višja in je bila zato tudi rast osebnih dohodkov nad planirano in jo morajo pokriti sami iz skladov. Poslovnega sklada v TOZD Vzdrževanje niso ustvarili, kar pomeni, da niso ustvarili potrebnih sredstev, da bi lahko bolj intenzivno načrtovali. Vodja TOZD ugotavlja, da so bili materialni stroški na planirani višini, amortizacija je bila oblikovana po minimalni stopnji, medtem ko so obveznosti iz dohodka zakonsko že določene. Tako TOZD Vzdrževanje preostane, da poviša cene, glede osebnih dohodkov pa je rečeno da morajo ostati na planirani višini kar pa seveda ni sprejemljivo. Verjetno bo treba sprejeti določene zaključke v zvezi s spremembo pravilnika o prihodku v TOZD Vzdrževanje. Tov. Brelih je še povedal da so dobre rezultate dosegle TOZD v proizvodnji predvsem zaradi povišanja cen njihovih izdelkov, medtem ko na Vzdrževanju ob povečanju cen niso dobili ničesar, ter med letom tudi niso spreminjali cen njihovih uslug.

Razprava o tej problematiki je bila zaključena s sprejetjem sklepa, da je dolžnost vseh članov DPO v Vzdrževanju, da prispevajo svoj delež k realizaciji sklepa o spremembi pravilnika o formiranju prihodka, več pa naj bi prispevali tudi k izdelavi kataloga delovnih nalog in opravil.

Predsednik osnovne organizacije sindikata Franci Pogačnik je opozoril, da je sindikalna lista bistveno drugačna in ne vsebuje številk. Poglavje zase je prav gotovo pridobivanje in razporejanje dohodka. Lista je razdeljena na več poglavij, in sicer: pridobivanje dohodka, delitev sredstev za osebne dohodke, določanje pogojev za nekatera izplačila, ki bremenijo osebne dohodke. Povedal je, da bo razprava o sindikalni listi trajala, odnosno tekla takrat, ko bodo imeli dokument, ki bo urejal delitev sklada skupne porabe in sicer po sprejetju zaključnega računa. V sedanji sindikalni listi so določeni natančni zneski za regrese, nočno delo, regrese za prehrano itd. Nova sindikalna lista teh zneskov ne določa, pač pa bo vsaka TOZD od svojih prihodkov določila kolikšna sredstva bo namenila za delitev. Predsednik je še dodal, da je sklad skupne porabe dokaj visok za DO, največ sredstev pa je namenjenih financiranju družbene prehrane ter regresom. Predvidena je večja vrednost bona za malico in sicer na 19 din, kar za delovno organizacijo predstavlja strošek v višini 3 milijard starih dinarjev. V razpravi so sodelovali še: tov. Hrastar, Kastelic in Fekner ter Pretnar, nato pa so uredili nekatere tekoče zadeve. Tako se bo treba dogovoriti o enotni startnini za vse nastopajoče na športnih prireditvah. Strinjali so se s predlogom, da bo znesek enoten v višini 50 dinarjev na udeleženca. O udeležbi na zimskih športnih prireditvah pa se bodo še posebej pogovarjali. Več pozornosti naj bi namenili dodeljevanju pomoči ogroženim sodelavcem. Za predsednika komisije so imenovali Bernarda Beravsa, začasno pa bo blagajniške posle opravljala Tjaša Kalan.

Razpravljali so še o izletih. Zaradi premejhnega števila prijavljencev izleta z letalom v Prago ne bo, pač pa so se strinjali s predlogom, da izlet v Prago organizirajo z avtobusom. Iz sredstev za izlete bodo prispevali za vsakega zaposlenega po 1000 din.

ENERGETIKA

V četrtek, 22. februarja je bila 13. seja izvršnega odbora osnovne organizacije sindikata. Ugotovili so, da so bili vsi sklepi izpolnjeni razen četrtega, ki ga še izvajajo. Izvršni odbor je bil seznanjen s sklepi, ki jih je sprejela letna delovna konferenca sindikalne organizacije. Za novega člana izvršnega odbora in predsednika mladinske organizacije je bil izvoljen Ibrahim Smajič. Zvone Škrjanc bo referent za športno dejavnost. Vodjem samoupravnih delovnih skupin so naročili, naj opozorijo vse člane izvršnega odbora osnovne organizacije sindikata da naj se redno udeležujejo sej, v nasprotnem primeru pa jih je treba zamenjati. Članom izvršnega in nadzornega odbora so podaljšali mandat za eno leto.

V nadaljevanju seje so ugotovili, da dve samoupravni delovni skupini iz obrata Elektroenergija in tri samoupravne delovne skupine iz obrata Plinska in vodna energija še niso obravnavale zaključnega računa TOZD Energetika. Hkrati so ugotovili, da so se člani ostalih samoupravnih delovnih skupin strinjali s predloženim zaključnim računom.

Izvršni odbor je razpravljal še o dodeljevanju mest za brezplačno letovanje v počitniških domovih. Brezplačno letovanje so odobrili Vidi Zupan in Cvetu Sekardi iz plinske in vodne energije ter Miri Ivaštanin iz TE in Jožetu Hribarju iz EE.

Novoizvoljenemu športnemu referentu so zaupali organizacijo in izvedbo zimsko-rekreacijskega dne na Voglu, ki ga bodo izvedli, če bo sodelovalo vsaj 15 članov delovne enote. Osnovna organizacija sindikata bo za delno kritje stroškov prispevala po 200 dinarjev na člana enote in 100 dinarjev za svojca. Spregovorili so še o izletih v letošnjem letu, nalogo pa so zaupali tov. Kolariču in Šmidu. Udeležbo na izletih bodo regresirali le članom koletkiva medtem ko bodo svojci plačali polno ceno.

V sklepnem delu seje so se strinjali s predlogom, da udeleženci tečaja metodologija dela koristijo možnost udeležbe na dopoldanski in popoldanski izmeni (delovni turnus 4 + 1). Omenjali so še možnost, da bi tečajniki koristili izredno plačano odsotnost.

VALJARNA BLUMIN ŠTEKEL

Delovna konferenca osnovne organizacije sindikata Valjarne bluming štekel je bila 20. februarja. Poleg 41 delegatov so se konference udeležli tudi vodja TOZD tov. Senčar, vodje adjustaže tov. Tavčar in Miklič ter predsednik konference osnovnih organizacij sindikata Železarne tov. Ščerbič in vodja proizvodnje tov. Kavčič.

Predsednik osnovne organizacije sindikata Miha Hostnik je v obširnem poročilu seznanil navzoče z delom osnovne organizacije sindikata. Imeli so enajst rednih sej izvršnega odbora in dve izredni seji ter skupno sejo z družbenopolitičnimi organizacijami v TOZD. Udeležba na sejah je bila 80 %, kar predsednik ocenjuje kot odraz zrele pripadnosti članov odbora sindikalni organizaciji in družbenopolitičnemu življenju v TOZD in izven nje. Obravnavali so vprašanja, ki so splošnega družbenopolitičnega in gospodarskega pomena, redno pa so pregledali izpolnjevanje sklepov sprejetih na prejšnjih sejah. Manj pomembne sklepe so dosledno izpolnjevali, medtem ko sklepi, ki imajo širši pomen, so še v reševanju, kar velja za ropot na liniji rezanja, zaprašenost ozračja v hali štekel-bluming ter za prehod skozi podhod v kantino. Še vedno so brez sejne sobe, čeprav je bila valjarna bluming najprej zgrajena na belškem polju.

Iz poročila predsednika je razvidno, da tudi sklep o možnosti napredovanja starejših delavcev še vedno ni uresničen. Prikrajšani so starejši delavci, ki prihajajo v TOZD Valjarna bluming štekel iz ukinjenih obratov in nimajo možnosti napredovanja.

Tov. Hostnik se je v poročilu dalj časa zadržal tudi pri vprašanjih delegatskega sistema. Delegacije se nekaj časa niso sestajale, niti niso pošiljale delegatov na seje na ravni delovne organizacije. Stanje se je izboljšalo po opozorilu družbenopolitičnih organizacij in ugotavljajo, da so skoraj na vseh sejah navzoči delegati njihove TOZD, medtem ko je bila delegacija za zbor združenega dela zelo aktivna že od izvolitve.

Poročilo predsednika omenja tudi problematiko oddihov in izletov. V oddelkih so izlete in piknike organizirali samostojno, v okviru TOZD pa sta bila organizirana dva izleta, eden v Prago in drugi k morju. Več zanimanja med delavci je za izlete v tujino, zato se je tudi udeležilo dveh izletov z avtobusi v Prago kar 79 udeležencev.

Denarno pomoč so sodelavcem dodeljevali občasno in jih tudi obiskali na domu, vendar je v poročilu rečeno da bodo morali tej problematiki nameniti več pozornosti. Izvršni odbor je na sejah obravnaval tudi gospodarjenje v TOZD in Železarni, bili so seznanjeni z delom delegacij SIS, skupni disciplinski komisiji pa so poslali mnenje o kršiteljih delovnih dolžnosti. Z delom mladinske organizacije na področju družbenopolitične dejavnosti niso zadovoljni, bolj uspešna je bila mladina na športnem področju. Poročilo omenja tudi delo samoupravnih delovnih skupin, ki se redno sestajajo vendar se preveč strogo zadržujejo le pri tehničnih vprašanjih manj pozorni pa so pri sprejemanju samoupravnih sporazumov, pravilnikov in delovnih samoupravnih aktov.

V razpravi so sodelovali poleg vodje TOZD tudi vodje oddelkov, drugi razpravljavci, med njimi tov. Perkovič in opozorili na vprašanje prehrane. S prehrano niso zadovoljni in večkrat se zgodi, da v kantini zmanjka toplega obroka. To še posebej velja za delavce, ki dobivajo malico na delovna mesta. Tako se zgodi da delavci ostanejo brez malice. Omenil je še vprašanje prehrane delavcev v samskih domovih, ki so zaposleni v več izmenah, večkrat pa je problematična tudi kvaliteta hrane.

Tov. Ščerbič je soglašal z ugotovitvijo tov. Tavčarja o premajhni povezanosti med TOZD v Železarni. Omenjal je še medsebojne odnose, ki so večkrat vzrok za slabo opravljeno delo in poudaril, da je treba zaščititi dobre delavce, medtem ko naj delavci, ki slabo in malo delajo zato tudi disciplinsko odgovarjajo. Opozoril je še na sindikalno listo, in opozoril na naloge sindikalne organizacije na področju inovacijske dejavnosti.

ŽEBLJARNA

V petek, 23. februarja je bila letna delovna konferenca sindikalne organizacije. Prebrali so poročila o delu sindikalne organizacije, nato pa je vodja TOZD, tov. Mesarič posredoval podatke iz poslovnega poročila za leto 1978. Poročal je tudi o osebnih dohodkih v letu 1978 in povedal, da so le tri TOZD imele v Železarni slabše osebne dohodke kot v Žebljarni, na kar vpliva tudi drug sistem dela 4 + 1.

V razpravi je sodeloval tov. Hlebanja in kritično ocenil odnos služb in odgovornih, ker še vedno ni rešeno vprašanje beneficiranega staža zaradi ropota v Žebljarni, ki močno presega dovoljene meje. O tej problematiki so razpravljali že na sejah delegacij SIS in samouprvnih organov. Pristojnim službam so posredovali sprejete sklepe, vendar pričakovanega uspeha ni bilo. Prejeli so tudi izvide, ki jih je opravila zdravstvena služba v ambulanti o zdravstvenem stanju odnosno okvarah sluha zaposlenih delavcev v Žebljarni. Je skrajni čas za rešitev tega problema. O vprašanju beneficiranja delovnega staža so razpravljali na delovni konferenci sindikalne organizacije leta 1978, nakar so opozorili tudi izvršni odbor sindikata Železarne. Če to vprašanje ne bomo mogli rešiti v Železarni, bo potrebno posredovanje prek sodišča združenega dela za dokončno rešitev.

Tov. Hlebanja tudi ni zadovoljen z odrejenim časom za malice od 10 do 10.30 in je za fizične delavce zelo pozen.

V razpravi je sodelovala tudi tov. Hribarjeva in menila, da je denarna pomoč, ki jo dodeljujeta odbor osnovne organizacije sindikata in sindikat Železarne delavcem. Omenjala je še težke delovne pogoje v Žebljarni in poudarila da o priznanju beneficiranja delovnega staža zaradi ropota v Žebljarni vse predlogo in brez uspešno razpravljajo na sestankih samoupravnih delovnih skupin. Na osnovi razprave so sprejeli sklep, o sklicu pristojne komisije, sestanka pa naj se udeleži tričlanska delegacija iz TOZD Žebljarna in sicer v roku enega meseca.

V razpravi sta sodelovala še Rok Globočnik in predstavnik sindikata Železarne, ki je med drugim opozoril tudi na sklepe devetega kongresa Zveze sindikatov Slovenije. Poleg teh so v razpravi sodelovali še tov. Mesarič, ki je govoril o delu komisije za nagrajevanje ter sodelavci: Razboršek, Dušanič, Kejžar, Oblak, Mlakar, Hribarjeva, Mijatovič in Hlebanja. Največ pozornosti so namenili otežkočenemu delu na nekaterih delovnih mestih v zavijalnici, o pomanjkanju delavcev, o nadomeščanju delavcev, ki so odsotni z dela zaradi bolezni ter očiščenju žičnikov in pisanju ur za delo v čistilnici.

SAMOUPRAVNI ORGANI V PRETEKLEM TEDNU

TOZD Vzdrževanje

21. SEJA DELAVSKEGA SVETA

Ob zaključku meseca februarja je bila 21. redna seja delavskega sveta TOZD Vzdrževanje, na kateri je bila osrednja točka dnevnega reda razprava o zaključnem računu TOZD Vzdrževanje za leto 1978. Delegati delavskega sveta so soglašali z bilanco uspeha, kakor tudi s kazalci uspešnosti poslovanja v preteklem letu. Ob tem so sprejeli še naslednje sklepe:

— delavski svet se strinja, da se denarna sredstva iz delitve bilance uspeha v letu 1978, namenjena za skupno porabo, začasno uporabljajo v poslovne namene;

— akontacije OD, ki so bile izplačane v letu 1978, ter poračun OD, ki je bil realiziran v decembru, se upošteva kot definitivno in končno izplačilo. Izplačana višina OD je v skladu s sporazumi in ustreza poslovnemu rezultatu;

— delegati so mnenja, da ugotavljanje celotnega prihodka za TOZD Vzdrževanje ni stimulativno za vzdrževalce, niti ne upošteva tržnih gibanj, ki so posledica gospodarske politike v tekočem letu. V letu 1979 je potrebno pripraviti nove kriterije za ugotavljanje celotnega prihodka, ki jih bo možno vključiti v gospodarski načrt za leto 1980;

— pogoji gospodarjenja v letu 1979 so že bistveno drugačni, kot smo načrtovali z gospodarskim načrtom za to leto, zato je potrebno tekoče spremljati gibanje cen in stroškov poslovanja in v teku leta 1979, v soglasju s proizvodnimi TOZD, ustrezno spreminjati dogovorjene cene ur vzdrževalnih storitev;

— grupa, ki je odgovorna za sestavo kataloga delovnih nalog, mora intenzivno delati na sestavi kataloga, tako da bi v letu 1980 lahko prešli na nagrajevanje, ki bo bolj odvisno od rezultatov dela;

— situacija z rezervnimi deli v posameznih proizvodnih TOZD se poslabšuje, kar vpliva na kvaliteto vzdrževalnih storitev. Sektor za ekonimiko — oddelek za organizacijo dela — mora ponovno pregledati elaborat o asistentih za delovne naprave in ga dopolniti v takšni obliki, da se bo preskrba z rezervnimi deli izboljšala;

— ker na sami seji ni bilo možno dobiti podatkov o prekoračitvi postavke o stroških maziv in goriv, je potrebno specifikacijo stroškov na tem kontu pripraviti do naslednje seje.

V nadaljevanju seje so bili delegati seznanjeni z informacijo o predlaganih spremembah in o evidentiranih možnih kandidatih v organih federacije in republike; pripomb ni bilo.

Obravnavan in sprejet je bil pravilnik o delovnih razmerjih, s tem da se za TOZD Vzdrževanje dopolnijo:

— člen 30, ki govori o delovnih nalogah, za katere je mogoče zahtevati preizkus znanja;

— člen 37, ki opisuje delovne naloge, za katere odbor za delovna razmerja lahko uvede poizkusno delo;

— člen 246, ki opisuje delovne naloge, katere po pogodbi lahko opravljajo upokojenci, največ 20 ur na teden.

Pravilnik bo začel veljati s 1. marcem 1979.

Delegati so sprejeli informacijo o gibanju in izplačilih osebnih dohodkov v letu 1978 in potrdili predlog odbora za gospodarstvo, da se s 1.2.1979 poveča vrednost kategorij, kot osnovnega merila, za 10 %. Rast osebnih dohodkov pa mora biti pogojena z večjo produktivnostjo, izvajanjem planskih obvez in večjo prisotnostjo pri delu.

V nadaljevanju so delegati soglašali s predlogom računovodstva TOZD Vzdrževanje, da se kandidira v finančni odbor Romana Žilavec.

Soglašali so tudi s tem, da se izplačilo OD dviga preko prehodnega računa 700, ki je odprt na ravni delovne organizacije.

Delavski svet je sprejel informacijo o poslovanju temeljne banke Gorenjske in potrdil predlog delitve dohodka v predlaganem razmerju.

Potrdil je tudi osnutek pravilnika o samoupravnem informiranju in komuniciranju, katerega čistopis morajo prejeti vsi vodje samoupravnih delovnih skupin in predstavniki družbenopolitičnih organizacij.

Skladno s statutom TOZD Vzdrževanje je DS sprejel sklep o razpisu volitev v samoupravne organe TOZD, delovne organizacije in delegate za finančni odbor, ter potrdil sestav volilne komisije.

Obravnavali in sprejeli so stanje osnovnih sredstev in potrdili predložene sklepe.

Ob koncu seje so bili delegati seznanjeni še z informacijo o predvidenih kadrovskih spremembah v SOZD SŽ in poslovodnem odboru ŽJ.

ČB

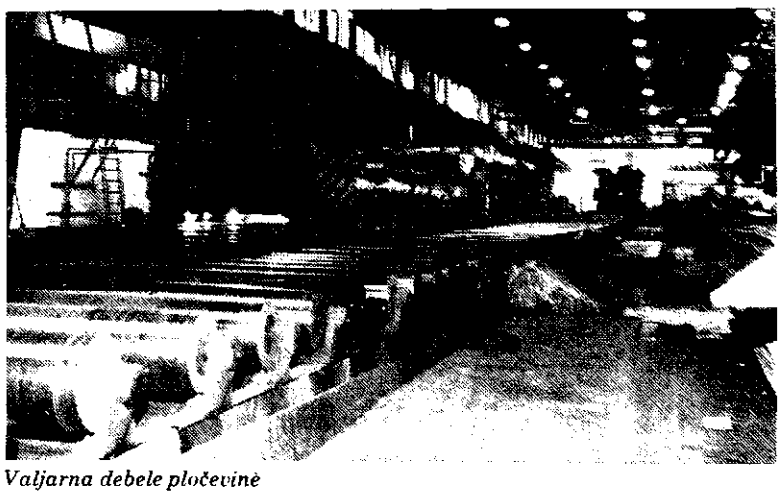

Valjarna debele pločevine

TOZD Remontne delavnice

30. SEJA ODBORA ZA DELOVNA RAZMERJA

Predsednik odbora za delovna razmerja pri DS TOZD Remontne delavnice Janez Hočevar je 21. marca sklical 30. redno sejo. Najprej so pregledali izvajanje sklepov prejšnje seje in ugotovili, da so bili vsi sklepi izvršeni.

Razen tega so bili informirani o tem, da prošnji delavca, ki je zaprosil, da bi zaradi varstva otrok delal samo v nočni izmeni, ne morejo ugoditi, ker tak način dela ni v skladu z zakonom o varstvu pri delu.

Nadalje je odbor razporedil dva novosprejeta delavca, enega pa premestil. Na osnovi prijav na objavljene proste delovne naloge gradbenega tehnologa v pripravi dela (prijavilo se je sedem kandidatov), je odbor izbral kandidata, ki je v celoti ustrezal objavljenim pogojem, rešil je tudi eno vlogo delavca za prestop iz TOZD Vzdrževanje in dal soglasje trem delavcem za opravljanje male obrti, odobril izredno plačano odsotnost šestim delavcem za športno in kulturno dejavnost, na osnovi 125. čl. pravilnika o delovnih razmerjih, sprejel informacijo o udeležencih tečaja za instruktorje, odločil, da naj bi se vsi delavci, ki izpolnjujejo pogoje za upokojitev upokojili do 30. junija letos, razen tistih, ki delajo na posebnih delovnih nalogah, za katere ne moremo dobiti nadomestila.

Ob koncu pa je sprejel pripombo o prenizkem vrednotenju delovnih nalog vodja skladišča v gradbeno remontnih delavnicah ter naročil vodstvu GRD in TOZD, da delovne naloge ponovno ocenita ter predlagata ustrezno spremembo vrednosti

NZ

DRUGI ZORNI KOT PREDLOGA SKLADA SKUPNE PORABE

»Sredstva za skupno porabo se uporabljajo za neposredno porabo ali za investicijska vlaganja v objekte in opremo za skupno porabo, s katerimi se zadovoljujejo potrebe stanovanja, prehrane, počitka, rekreacije, kulture, ustvarjalnosti in druge potrebe skupne porabe« (člen 118 zakona o združenem delu).

Sredstva za sklad skupne porabe se izločajo neposredno iz čistega dohodka TOZD, lahko pa se formirajo dodatno še s sredstvi, ki jih za skupno porabo združujejo delavci iz svojega osebnega dohodka. Iz predloga oblikovanja in delitve sklada skupne porabe lahko razberemo, da je delavski svet namenil iz čistega dohodka neposredno v sklad skupne porabe 99,604.000 din (pri čemer ne upoštevamo vsote 39,970.000 din obveznega dela — stanovanjski prispevek iz OD — ki je bila porabljena že lani) in, da moramo na osnovi obvez iz zakona o stanovanjskih razmerjih, oziroma samoupravnega sporazuma združiti za stanovanjsko izgradnjo in komunalno ureditev družbene stanovanjske izgradnje vsoto 52,604.000 dinarjev (od katere bomno za lastno stanovanjsko izgradnjo lahko porabili 18,586.000 din, razen tega pa bomo imeli pravico najemati kredite iz naslove obvezno združevanih sredstev).

No, ob obrazložitvi posameznih postavk lahko ugotovimo, da gre ponekod za iste potrebe za katerih zadovoljevanje združujemo sredstva tudi v določenih interesnih skupnostih, torej po dveh kanalih. Zato bi najbrž kazalo vprašanje oblikovanja in delitve sklada skupne porabe nekoliko širše razčleniti.

Za zadovoljevanje kulturnih in telesnokulturnih potreb delovnih ljudi in občanov sta, na primer, **v prvi vrsti** dolžni tako kot so proizvodne TOZD v prvi vrsti dolžne ustvarjati dohodek, poskrbeti SIS za kulturo oziroma za telesno kulturo. Vendar pa bomo po predlogu delitve sklada za zadovoljevanje izobraževalnih in kulturnih potreb delavcev Železarne namenili več kot 1,454.000 dinarjev, za telesnokulturne potrebe pa več kot 3,738.000 din — poleg prispevkov, ki jih že tako plačujemo interesnim skupnostim. Na to vsoto kaže opozoriti, ker so ta sredstva sicer v predlogu omenjena pod različnimi postavkami, pri kulturi celo **skupaj z izobraževanjem.** Sindikat bo na primer, rabil za kulturo in izobraževanje 450.000 din, ZSMS za kulturo in izobraževanje mladih 150.000 din ter 65.000 din za idejnopolitično izobraževanje, SLO in družbeno zaščito, pihalni orkester Jeseniških železarjev za instrumente 400.000 din ter godba na pihala Gorje 150.000 din, pa za klub samoupravljalcev 209.000 din in za politično šolo Kumrovec 35.000 din. Še znatnejše (1:3 za telesno kulturo), pa so postavke za zadovoljevanje telesnokulturnih potreb delavcev. Tako bo sindikat rabil za telesno kulturo, šport in rekreacijo 490.000 dinarjev, ZSMS 70.000 din, in za najemnino telovadnic, kegljišč, drsališč, in drugih športnih prostorov in objektov ter za nabavo rekvizitov 800.000 din (ZSMS 80.000), za ureditev in opremo avtomatskega strelišča strelskega društva Javornik—Koroška Bela naj bi namenili 100.000 din, za tekmovanje kovinarjev 50.000 din, za jeseniški vrhunski šport 900,000 din. za izgradnjo športnih objektov v Biogradu na moru in v Crikvenici 500.000 din, za menjavo poda v TVD Partizan Javornik-Koroška Bela 200.000 din, za dograditev TRIM steze na Plavžu 48.000 din ter za obnavljanje počitniškega doma na Mežaklji 500.000 dinarjev. Ob tem pa seveda nismo upoštevali sredstev, ki jih v te namene razporejata odbor za splošne zadeve in odbor za kadre in družbeni standard in ne koliko bo šlo iz sredstev, ki smo jih v skladu namenili za potrebe krajevnih skupnosti, ali koliko bo šlo iz sindikalne članarine.

Nič nezakonitega ni v tem. Predlog je narejen v skladu z zakonom o združenem delu in s samoupravnimi akti, ki smo jih sami sprejeli. In lepo je, če imamo možnost, da sredstva širokosrčno delimo zase in za širšo skupnost (lepo pa bi bilo tudi, če bi imeli podatke, kako je v tem pogledu v drugih delovnih organizacijah, če si ne dele raje vsakega toliko časa kakšno »tretjo plačo«,) Lepo bi bilo, če ne bi bilo treba tolikokrat brati o slabih delovnih pogojih, neurejenih sanitarijah in garderobah v posameznih obratih, tesnem prostoru zastarelih strojih, nekvalitetni hrani in podobno — in seveda o 797 prosilcih za stanovanja. Tem smo dejansko namenili manj kot četrtino razpoložljivih sredstev, ki jih je delavski svet namenil v sklad skupne porabe iz čistega dohodka (23.000,000 din), od te vsote pa je spet 8.000.000 din namenjene za stanovanjske kredite — in jih bodo morali prosilci do kakšne stopnje lahko zgradijo hišo s kreditom največ do 120.000 din, kolikor se predlaga? vrniti. Stanovanje pa je poleg hrane in obleke vendarle osnovna človekova potreba in mogoče so marsikje prav stanovanjski problemi vzrok za asocialno ponašanje in sploh konfliktno reagiranje posameznikov, tako v prostem času v okviru družine in širše skupnosti kot na delovnem mestu. Ne nazadnje pa ob vseh teh vprašanjih, ki se nam postavljajo tudi ne razpolagamo z nobeno primerno analizo, v kolikšni meri imajo naprimer, naši delavci sploh razvite kulturne ali telesnokulturne potrebe in koliko jim različne organizacijske oblike omogočajo zadovoljevanje potreb. Delavec, ki si gradi hišo najbrž ne najde pravega prostega časa, ne za kulturo in ne za telesno kulturo, pa tudi sicer marsikdo prav na račun zakrnjevanja takih potreb, še zlasti če ima večjo družino ali če si želi izboljšati standard, prosti čas raje izkoristi za dodaten zaslužek. Ne glede na to pa število prosilcev kaže na kritično stanje stanovanjskega gospodarstva. Vendar pa se zdi, da je osnovni problem v tem, da z drobljenjem sredstev na različne dejavnosti in s financiranjem istih potreb preko različnih dejavnikov in podvojenih kanalov, izgubljamo pregled nad razpolaganjem z dohodkom. Tako se potem po eni strani pritožujemo nad previsokimi prispevnimi stopnjami za posamezne interesne skupnosti, v isti mah pa dejavnosti, ki so jih v prvi vrsti prav one dolžne razvijati, dodatno financiramo tudi na račun takšnih prioritetnih potreb, kot so stanovanja in zobozdravstvene usluge.

Ni v tem nekaj nelogičnega, če ne celo absurdnega? Ne bi morala o tem začeti razmišljati sindikalna organizacija, saj mora ta, kot je zapisal Kardelj v Smereh razvoja političnega sistema socialističnega samoupravljanja, usmerjati delavski razred v to, da vidi splošne pogoje družbene reprodukcije, da bi na tej podlagi lahko realno gledal na probleme razpolaganja z dohodkom«?

In če smo za letos že zamudili vlak za načelno in poglobljeno razpravo in skupen dogovor o razreševanju teh vprašanj, se jim pa v prihodnje ob podobnih priložnostnih najbrž ne kaže izogniti, najmanj pa še glede na kritične ugotovitve v zvezi s stanovanji in zobozdravstvom, pri oblikovanju sklada kaže držati nekih stereotipnih vzorcev.

Božidar Lakota

Pripis:

V obrazložitvi predloga v točki 3. 1. beremo: »V skladu z določili zakona o stanovanjskih razmerjih in na osnovi obvez v samoupravnem sporazumu izločamo 6,5 % sredstev iz bruto osebnega dohodka za stanovanjsko izgradnjo in komunalno ureditev družbene stanovanjske gradnje ter jih združimo v skladu skupne porabe.« V tabeli, ki prikazuje družbene obveznosti Železarne v letu 1978 in ki je bila objavljena v Železarju dne 22. marca, pa te obveznosti ne najdemo med prispevki iz osebnega dohodka temveč med prispevki iz dohodka oziroma čistega dohodka. Ne glede na to, da se tudi osebni dohodki oblikujejo iz čistega dohodka, je torej vprašljivo, če je v predlogu (bruto) osebni dohodek kot vir pravilno opredeljen.

V zvezi s tem pa se postavlja še eno vprašanje. Delavski svet je, kot piše v predlogu, namenil za sklad skupne porabe 139,574.000 din in da je od te vsote namenjeno za stanovanjsko izgradnjo 62.970.000 din, od česar pa je bilo 39.970.000 din obveznega dela — stanovanjski prispevek iz OD — porabljeno že lani in se zato v predlagani delitvi upošteva samo prosta sredstva sklada skupne porabe, torej din 99,604.000. Celotna višina sklada skupne porabe so torej sredstva, ki jih je v sklad namenil delavski svet plus sredstva (52,298.000 din), ki so omenjena v točki 3. 1. in, ki predstavljajo obvezni del sklada. Toda kaj je z obveznim delom 39.970.000 din? Zakaj kljub temu, da je že porabljen ni omenjen in obrazložen v točki 3. 1. ? Seveda pa bi bila najboljša (najjasnejša) obrazložitev, če bi prikazali, koliko od 797 prosilcev v letu 1979 lahko računa na stanovanja iz neobveznega dela sredstev za stanovanjsko gradnjo iz sklada skupne porabe in koliko iz obveznega dela za stanovanjsko gradnjo, koliko bo kupljenih najemniških stanovanj, kolikor jih bo kupljenih s pomočjo kreditiv in podobno.

Pa še tale zanimiv podatek, ki nam pove, kaj pravzaprav pomeni vsota »več kot 3,738.000 din«, ki smo jo po našem seštevku namenili v skladu skupne porabe za zadovoljevanje najrazličnejših telesnokulturnih potreb. S prispevki, ki jih plačujemo iz osebnega dohodka, so delavci Železarne lani za telesno kulturno skupnost prispevali 3.989,997 dinarjev, predlanskem pa 3,365.003 dinarjev (glej tabelo o družbenih obveznostih Železarne v lanskem letu, ki je bila objavljena v Železarju dne 22. marca). Komentar je najbrž odveč.

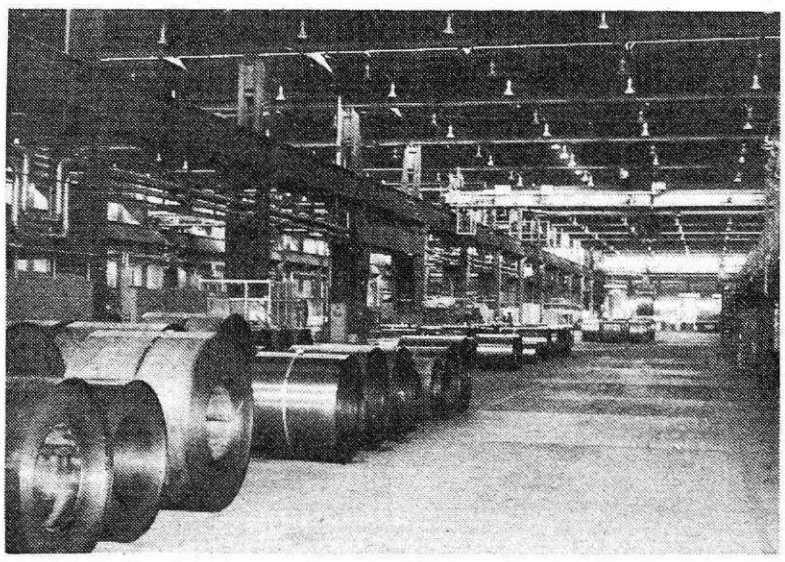

V hladni valjarni Bela

CIRILU KRIVCU V SLOVO

Nepričakovano in mnogo prezgodaj je končal svojo življenjsko pot delavec TOZD Jeklovlek CIRIL KRIVEC. Delovnim tovarišem nam je še posebno žal in težko pri srcu, ko nas je zapustil na vzponu najlepših let, sredi dela in življenja.

Njegovo težko življenje smo poznali že od rane mladosti, ko je v času okupacije kot otrok številne delavske družine trpel kruto usodo vojne. V tem težkem času, ko sta bila oče in mati v koncentracijskem taborišču, je kot najstarejši otrok skrbel za svoje mlajše sestre in brata.

Večkrat se je spominjal teh težkih otroških let in mislimo, da ga je zla usoda spremljala skoraj celo življenje. Mislili smo si, da so njegova notranja čustva močnejša, da bo lažje premagal še druga notranja nasprotja in težave.

Ciril Krivec je imel sposobnosti dobrega delavca in je bil cenjen v naši sredini kot človek in tovariš. Njegov značaj je bil plemenit, zlasti se je odlikoval kot športnik, saj je ves prosti čas namenil aktivnemu športu, zlasti balinanju in kegljanju ter dolgo let folklornemu ansamblu pri DPD Svoboda Tone Čufar Jesenice.

Nekaj naših skromnih besed naj ti bo, tovariš Ciril, v slovo v imenu kolektiva TOZD Jeklovlek, kjer si dolga leta delal kot cenjen delavec. V imenu sodelavcev naše iskreno sožalje tvojim najožjim svojcem in sorodnikom.

Sodelavci

VARUJ SE NERONA — POIŠČI KLAVDIJA!

KOZERIJA

Dobiti pravega človeka za pravo mesto, za opravljanje odgovornih nalog v nekem podjetju — je bila od nekdaj težka naloga. Posebno zaradi tega, ker se njegove lastnosti — tako dobre kot slabe — ne morejo naprej oceniti. Vendar avtor te kozerije — očitno spodbujen z romanom in TV serijo JAZ, KLAVDIJ — meni, da se ključne lastnosti vodilnih delavcev vendar lahko predvidevajo z vzporejanjem s psihoanalitičnim profilom nekaterih najbolj znamenitih rimskih imperatorjev. No, kakor v vsaki domislici, ali se ne skriva tudi v tej zrno resnice?

Rimski cesarji so se po Juliju Cezarju odlikovali, po mišljenju sodobnih psihologov in strokovnjakov za organizacijo vodenja, z vsemi glavnimi karakterističnimi posebnostmi, ki se poudarjajo na sicer široki paleti ljudskih značajev in potencialov.

Kakor to potrjujejo tudi izkušnje starega Rima — bi bilo napak ocenjevati bodoče kandidate samo po lastnostih, katere so kazali preje, predno jim je bila zaupana odgovornost in oblast. Modrost je v tem, da se zaslutijo oziroma cenijo značajne posameznosti, ki bolj govorijo o tem, kakšni bodo postopki človeka potem, ko bo dobil v roke mnogo večje pristojnosti in oblast nad usodami ljudi.

KALIGULA: EKSCESNE SITUACIJE — *Predno se sprejmejo odločitve o izboru odgovorne osebe, je dobro, da se preudari, če ta oseba po nekaterih značajnih lastnostih ni podobna Kaligulu in ali se ne bodo ponovile izkušnje njegovih rimskih sodobnikov. Problem je bil na kratko v tem: do postavitve za rimskega cesarja je bil Kaligula ljubljenec zelo vplivnih krogov starega Rima, kakor tudi ostalih someščanov. Toda, prek vseh meja se je predal lagodnemu življenju — kakršen se je v začetku zdel samo eden od njegovih simpatičnih značajskih lastnosti . . .*

Taki značaji so še danes pogostni: osebe se imenitno gibajo v družbi in so sposobne nedolžno se šaliti s katerokoli žensko v svoji okolici, poudarjeno so zabavni na raznih družabnih večerih. Včasih bodo zaradi te vesele črte svojega značaja prekoračili mejo, izostali z dela ali zamudili, toda oni v prostem času sami nadoknadijo to, kar so zamudili. Ostalim tak način njihovega življenja največkrat ugaja in so naklonjeni njihovemu zaupanju . . .

Taka odločitev je pravilna, razen če se stvari ne razvijajo v »stilu Kaligule«. Ta rimski cesar je, potem ko se je okrepil na tem položaju, vso svojo pozornost in energijo namenil lagodnemu življenju, zabavi in če bi strogo vzeli — razvratu. Razumljivo, ob vsem tem ni imel časa, niti energije za ostala državniška dela.

AVGUST: DOBROTLJIV, OMAHLJIV — *Imperatorja Avgusta bi lahko označili kot bistveno nasprotje Kaliguli: umirjen in urejen, poln dobrih namenov, nenaklonjen kakršnimkoli ekscesom. Njegova edina slabost je bila žena Livija, ženska povsem različnih lastnosti in ambicij, katere je z žensko rafiniranostjo uspela vsiliti svojemu cesarskemu možu.*

Mnogokatera delovna sredina ima nekje nekega — Avgusta. To je popoln človek, ki nedvomno idealno izvršuje svoje naloge in koristno deluje s svojimi sposobnostmi. Njegov način izvrševanja dolžnosti je tak, da to poteka kot najbolj normalna stvar, brez problemov in pretresov. Naenkrat, na presenečenje okolja, izbruhne konflikt z neko drugo osebo, spor, za katerega je težko dognati vzroke . . .

Tu je potrebno poiskati — Livijo. Le-ta, razumljivo, ni potrebno, da je njegova žena, niti ni nujno, da je ženska: toda to je oseba, ki močno vpliva na, imenujno ga Avgusta, in preko njega uveljavlja neko svojo voljo.

Glede na to, da ima Avgust številne pozitivne lastnosti, da je ustvarjalen, predan delu in podjetju, za katerega dela, ga je relativno lahko prepričati o tem, da nekdo drugi v okolici dela — zavestno ali podzavestno — proti interesom te sredine. To je pravzaprav edini način, da se treznega in krepkega Avgusta spodbudi k akciji, ki popolno odstopa od njegovih drugih lastnosti in postopkov. Toda tu je Ahilova peta Avgusta in vseh tistih od omenjenega rimskega cesarja naprej, ki na ta način postajajo orodje nekega drugega . . .

Poznavalci takih ljudi menijo, da so le-ti popolnoma primerni kandidati za odgovorne naloge — ob edinem pogoju, da bodo večja vmešavanja koristili izključno ustvarjalno. To pa ni vedno lahko naprej ugotoviti . . .

GERMANIK: NEUSOJENI VLADAR — *Poučen je primer Germanika — človeka, ki je imel vse pogoje, da prevzame imperatorsko žezlo, vendar mu to ni nikoli uspelo. Razlog: vpletel se je v toliko vojn — enkrat na enem, drugič na drugem delu imperija — da je izgubil zvezo s centrom.*

Vsako večje delovno okolje ima človeka s podobnimi lastnostmi. To je človek z nespornimi kvalitetami, z jasnim pogledom na stvari, primeren za reševanje najbolj zapletenih problemov. Ni čudno, da takšen človek prvi pride v ožji izbor, kadar se pokaže neko odgovorno in prosto delovno mesto.

Vendar pa se ni dobro prenagliti. Lahko se zgodi, da se vzporedno z večjimi pooblastili in pristojnostmi povečajo tudi njegove ambicije, da »končno« reši to ali ono zapleteno situacijo. Pri tem bo sposoben ubirati pota, ki jih ni moč uvrstiti v kategorijo »splošno sprejemljivih postopkov«. Tako bo mogoče rešil še kakšen problem, vendar pa bo izzval odpor ljudi, na katerih sodelovanje bi se moral naslanjati. To je seveda daleč od tiste atmosfere, ki jo želi ustvariti vsaka delovna sredina . . .

TIBERIJ: NEPRIZNANI GENIJ — *Imamo zelo sposobne ljudi, ki ravno tako najodgovorneje opravljajo svoje naloge ali kljub temu ne postanejo popularni v svoji sredini. Tiberij je bil takšen — in preje in zato je postal rimski cesar. Soočen z nezadostnim priznanjem svoje okolice, pomalo izraža človeka, ki svoje dolžnosti izvršuje bolj ob kljubovanju svoje okolice, kakor ob njeni podpori.*

Kadar uveljavi večji vpliv v tej sredini, je takšen človek pogosto nagnjen, da išče — zadoščenje. On je stalno v svojevrstni »vojni« s svojimi kolegi, gradi »obrambne sisteme«, da bi si utrdil lastni položaj.

Podobno svojemu predhodniku Tiberiju bo takšen človek usmeril svojo akcijo prvenstveno na ljudi, ki preje niso dovolj zapažali njegove sposobnosti in prispevka. Ko doseže oblast, je nagnjen k »čistkam« in k reorganizacijam, pri čemer bo vsekakor slabše odrezal tisti, ki ga je vzel na »muho«.

SAMOZATAJEVALEN KLAVDIJ — *Vsekakor, predno zaključite seznam možnih kandidatov za neko odgovorno mesto, preverite, če nekje v vašem okolju nimate Klavdija. Tip, ki je morda zapazen ravno po nekih nebistvenih lastnostih: on šepa, jeclja, daje »grde pripombe«, popolnoma podobne svojemu rimskemu soimenjaku, ali morda se za to »neugledno fasado« skrivajo kvalitete, ki jih pravkar iščemo?*

Možnost za takega človeka je predvsem v tem, da preživi ostale, ki bolj zbujajo pozornost kot kandidati — za njega »dela čas«. Če se zgodijo ugodne okoliščine, izbira pade na tako osebnost. Le-te bodo zelo pogosto iznenadile s kvalitetami, če bodo prišli do možnosti, da jih odkrijejo.

Potrebno je seveda le želeti, da nihče v vaši sredini ne bi bil tako očitno zaznamovan s fizičnimi in drugimi pomanjkljivostmi, s kakršnimi je bil kasnejši rimski cesar Klavdij. Ali pazite na to, ali v vašem okolju nimate človeka, ki mu očitno manjka sposobnosti za iznašanje lastnih idej. Človek, ki nikoli ne postane »prva violina« na vaših delovnih sestankih, vendar pa zelo zavestno in uspešno — čeprav nezapazno — uresničuje zelo zahtevne naloge. In ker je več let lojalno sodeloval z drugim, je morda pravkar zrel, da sam prevzame odgovorne naloge.

(Manager — prevod iz Privrednega vjesnika

ZAKLJUČNO POROČILO IN POLITIČNA OCENA AKCIJE »ZAKLJUČNI RAČUNI 78«

(Nadaljevanje s 1. strani)

— spremljanje delovnih nalog zaradi izvajanja ukrepov za kvalitetnejše opravljanje delovnih nalog,

— analize o uspešnosti posamezne gradnje naj se opravijo sproti, ker je le na ta način možno ugotavljati uspeh ali neuspeh pri delu,

— projekti za objekte se morajo pripravljati kvalitetneje, vsebovati morajo tudi normative za delo,

— premije obratovalne pripravljenosti bi morali prejemati samo tisti, ki delajo na obratovanju.

OSNOVNA ORGANIZACIJA ZS ISKRA TEL. BLEJSKA DOBRAVA

— zagotoviti redno preskrbo materiala in sestavnih delov,

— urediti delovna mesta, zamenjati izstrošene delovne priprave in sredstva za delo ter poskrbeti za redno vzdrževanje orodja in naprav. Le na osnovi tega lahko pričakujemo boljšo izkoriščenost delovnega časa, večjo stopnjo motiviranosti za delo, večjo delovno storilnost ter istočasno tudi kvalitetnejše delo.

— sestaviti akcijski program ukrepov za izboljšanje gospodarjenja,

— pri izvajanju kadrovske politike se moramo držati določil, ki smo jih sprejeli z družbenim dogovorom. Zaposlovanje je lahko le v mejah sporazuma, s tem, da pri zasedanju novih »delovnih mest« najprej poiščemo notranje rezerve,

— uvajanje WF normativov bo že v prihodnjem letu zaključeno, zato ne moremo več pričakovati dviga produktivnost s tega področja. Zato je potrebno poiskati druge oblike in možnosti za dvig produktivnosti,

— ugotovljeno je, da je bolezenska odsotnost vedno manjša. Potrebno je analizirati, ali je takšna situacija posledica povečanja režijskih del (znano je, da režijski delavci manj bolujejo). S to analizo bi lahko prišli do bolj točnih podatkov o prisotnosti v bodoče, s tem pa bi lahko lažje planirali novo srednjeročno obdobje,

— organizirati dopolnilno izobraževanje zaposlenih, mlajših od 30 let, ki še nimajo dokončane osemletke,

— stremeti za čimhitrejšo ureditev dohodkovnih odnosov v DO, kakor tudi dohodkovnih odnosov med našimi dobavitelji in kupci,

— sprejeti program ukrepov za tekoče spremljanje zalog in njihovo zmanjšanje ter za izboljšanje odnosa do gospodarjenja z materialom, od naročanja primernih količin, skladiščenja, ravnanja z materialom, do varčnejše uporabe materiala v proizvodnji,

— preko službe TR načrtno pospeševati inovatorsko dejavnost, preko komisije DS pa angažirati čimveč sodelavcev TOZD za to dejavnost,

— čimpreje preiti na vsakomesečno spremljanje rezultatov gospodarjenja (ne samo realizacijo proizvodnje),

— za dvig produktivnosti igra pomembno vlogo socialno ekonomski faktor,

— iz poročila o poslovanju TOZD je zaslediti, da je bil imenovan posebni team (strokovna pla) za izdelavo srednjeročnega plana od leta 1981 do 1985. Pravočasno pripraviti zasnove temeljev plana 1981—85 s tem pa aktivirati vse subjektivne sile pri pripravi temeljev plana,

— pomemben prispevek k uspešnosti gospodarjenja TEL je lahko zamenjava določenih uvoznih materialom oz. sestavnih delov z domačimi oz. cenejšimi. Pospešiti je treba akcije v tehničnem razvoju in dokumentaciji v tej smeri,

— potrebno je čimprej sprejeti metodologijo oz. izdelati razvid del in delovnih nalog (katalog), kar bo tudi pripomoglo k odkrivanju notranjih rezerv in k še večji učinkovitosti oz. produktivnosti strokovnih služb v TOZD in DO.

GRADBENIŠTVO

— Izpostavljena vprašanja so bila osebni dohodki, delitev dohodka tudi na sklad za nakup stanovanj in o prispevku za ŽTP. V zvezi z delitvijo dohodka je bilo tudi vprašanje dovršitve kuhinje v samskem domu. Vprašanje je bilo tudi o učinkovitosti vzdrževalne službe in pregled norm za DE Transport (KP Kovinar — TOZD Nizke gradnje);

— OOZS ING Javornik — SGP Gradbinec Kranj: Izpostavljeno vprašanje solidarnostno pokrivanje izgub v TOZD GO Ljubljana. Zaključki so bili: dodatno izdelati podrobne analize izgub v ostalih TOZD, pripraviti ukrepe za izboljšanje storilnosti, poslovanja z materialom ter zmanjšati izostanke z dela, zlasti bolniške;

— OOZS DS Družbeni standard Jesenice — SGP Gradbinec Kranj: Poudarjena njunost po ureditvi dohodkovnih odnosov znotraj delovne organizacije o ureditvi pokrivanja večjih stroškov družbenega standarda (poslovanje zaključeno z izgubo op.).

GOZDNO GOSPODARSTVO IN PREDELAVA LESA: Izpostavljena vprašanja so bila doseganje planskih postavk, dajatev iz dohodka ter razmerja osebnih dohodkov do skladov v primerjavi z ostalo lesno industrijo in gospodarstvom v SR Sloveniji.

Druga izpostavljena vprašanja so zadevala uporabo fonda delovnega časa, dnevnice, potne stroške in vprašanje dodatka za ločeno življenje, dalje o doseženi proizvodnji, izboljšanju delovnega okolja, o doseženih stroških proizvodnje in režije.

V OOZS KOMUNALNI SERVIS: so delavci izpostavili vprašanje vrste stroškov. Kritično so ocenili delo tistih delovnih skupin, ki v letu 1978 noso dosegle zadovoljivih rezultatov.

OOZS S PODROČJA PROMETA IN ZVEZ:

— OOZS TOZD PTT promet Jesenice je izpostavila vprašanje kvalitete in intenzivnosti dela, zalog materiala, vlaganja v investicije, ki dajejo najboljše razultate ter vprašanja odgovornosti, zlasti osebne.

— OOZS TOZD VIATOR medkrajevni potniški promet, delavnice, turizem in žičnice je razčlenjevala materialne stroške in vzroke za njihov porast ter razpravljala o neizkoriščenih možnostih za večji porast celotnega prihodka.

— Razprave v OOZS s področja železnice so bile identične razpravam v ostalih, posebej pa je bilo naglašeno reševanje stanovanjske problematike in možnosti za večji vpliv delavcev k boljšemu poslovanju in s tem boljšemu osebnemu dohodku.

— Rezultati dela so v glavnem zadovoljivi glede izvršitve planiranega dela, vendar so delavci kritično ocenili nastale probleme na kraju leta 1978. V tem času je prišlo do velikih zadrževanj tovornih voz na področju ŽTO Sarajevo, tako da je stalo nerazloženih voz preko 7 tisoč in se je to stanje negativno odrazilo tudi na naš TOZD zaradi pomanjkanja voz;

— zaradi rekonstrukcije postaje Jesenice je prišlo v času od 15. decembra 1978 pa vse do 6. 1. 1979 do ogromnega razpuščanja tovornih vlakov na področju železniške uprave OeBB, kar je vsakakor vzrok ozko grlo in prostorni kapaciteti postaje Jesenice in izredno veliki naval uvoza in tranzita iz zahodnih evropskih dežel.

— Preko 300 tovornih voz železove rude iz Bakra za Železarno je bilo razpuščeno na notranjski in gorenjski progi, vzrok nizke temperature, ki niso omogočile razkladanja zaradi zmrznjene rude;

— delavci so ocenili, da je še vedno delo nekvalitetno in da so navzoči odškodninski zahtevi naših koristnikov in izredni dohodki. Vsi ti faktorji bili objektivni ali subjektivni so vplivali na rezultate ostvarjenega dela in finančni uspeh;

— trošenje sredstev so delavci sprejeli pozitivno in brez pripomb. Sklad skupne porabe se je trošil v mejah planiranega in je praktično izpod planiranega;

— delitev sklada skupne porabe za leto 1979 se odloži do meseca aprila zaradi formiranja novega TOZD za promet Jesenice.

PODROČJE TRGOVINE:

— OOZS DP »Golica« TOZD Rožca Jesenice:

Poročilo o poslovanju je bilo sicer celovito in daje možnosti za temeljito oceno gospodarjenja. Poslovno poročilo pa bi morali dopolniti še z nekaterimi podatki in analizami na primer: družbeni standard, stanovanjska problematika, rekreacija delavcev, delovni pogoji, problemi z učenci, analiza oz. prikaz dohodkovne povezanosti z ustvarjalci dobrin. Med pomembnejše zaključke sodi: čimprej predložiti plan in programe za leto 1979, ki bodo upoštevali možnosti, ki jih nudi ustvarjeni dohodek oz. čisti dohodek iz leta 1979.

Do aprila — maja predložiti v razpravo nov predlog pridobivanja osebnih dohodkov z merili.

— OOZS DS za skupne zadeve TPO Golica Jesenice je kritično obravnavala vse stroške, ki ne dosegajo planiranih. Primerjava stroškov s preteklim letom ni bila obravnavana zaradi izvedene reorganizacije DS. Za ugotovljene pomanjkljivosti v delovanju in v svobodni menjavi dela so se dogovorili, da jih bodo odpravili.

— V OOZS Kovinotehna Celje — TOZD tehnična trgovina Jesenice so ugotovili, da so bili podatki o ostanku dohodka netočni, da zaradi tega ni bilo poračuna osebnih dohodkov, da je bila podana samo ocena poslovanja DO in TOZD, ne pa tudi posameznih obračunskih enot — prodajaln.

GOSTINSTVO IN TURIZEM:

— Razprave so bile v glavnem o osebnih dohodkih. Pomembnejša vprašanja iz razprave pa so v TOZD Hoteli Kompas Kranjska gora stroški vzdrževanja, ki so nesorazmerno visoki, vendar delavci na zastavljeno vprašanje niso dobili ustreznega pojasnila oz. odgovora.

— V OOZS HP DO Gorenjka Jesenice — TOZD hoteli Kranjska gora je razprava izpostavila problem obračunavanja OD, kjer se je pokazala potreba po nadaljnem usklajevanju in izpopolnjevanju. Glede na prevelike stroške v zimski sezoni so delavci izpostavili problem preniz-kih cen.

— V OOZS Hotel LEK Kranjska gora je bil izpostavljen problem varčevanja.

— V OOZS Kolodvorska restavracija Jesenice so ugotovili nepopolnost podatkov, ki so bili pripravljeni za celotno TOZD, ne pa za posamezne enote.

Razpravljali so o medsebojnih odnosih med enotami in skupnimi službami, ki še vedno niso urejeni s samoupravnim sporazumom.

DRUŽBENE DEJAVNOSTI — PODROČJE ZDRAVSTVA:

V OOZS TOZD Zdravstveni dom Jesenice je bilo v razpravi najbolj poudarjeno vprašanje materialnih stroškov v preteklem letu in plačilo opravljenih storitev preko dogovorjenega plana.

— OOZS Splošna bolnica Jesenice je vodila razpravo na sedmih ločenih zborih. Predlogi so bili, da se na račun preseženega programa za 1978. leto sredstva od regionalne zdravstvene skupnosti Kranj po pokritju obveznosti za regresirano prehrano uporabi izključno za povišanje osebnih dohodkov, da rezervirana sredstva iz sklada skupne porabe namesto za II. TV program in KS Radovljico, za kar samoupravni sporazum ni bil podpisan, namenijo OOZS.

VZGOJA IN IZOBRAŽEVANJE TER KULTURA:

— OOZS TOZD Vzgojnoizobraževalni Vzgojnoizobraževalni zavod Jesenice:

Poročil ni iz TOZD OŠ Kranjska gora in TOZD Glasbena šola Jesenice. Razprave so izpostavile porabo materialnih stroškov in porabo sredstev za osebne dohodke. Problematično je naraščanje materialnih stroškov, na katere ni moč vplivati razen pri porabi električne energije. Analizirani so bili stroški za kilometrino, dnevnice, nočnine in reprezentančni stroški.

Izpostavljene so bile večje investicije ter razporejanje sredstev na sklade, posebej pa tudi zbiranje sredstev po raznih samoupravnih sporazumih, ki niso vkalkulirani v stroških. Preučiti bo treba tudi nadurno delo.

— OOZS Center srednjih šol Jesenice se je razprava odvijala v seznanjanju s podatki in sprejemanjem istih, ker je potrošnja skladna s finančnim načrtom, po katerem dodeljuje sredstva Republiška izobraževalna skupnost.

— OOZS Železarski izobraževalni center Jesenice so bile razprave o doseganju planov, o delitvi ostanka čistega dohodka in o razdelitvi istega.

— OOZS Zdravstvena šola Jesenice so delavci razpravljali o delitvi čistega dohodka in sicer o obvezni dajatvi na rezervni sklad, o oblikovanju sklada skupne porabe, o rezervaciji in odvajanju sredstev za že podpisane samoupravne sporazume ter o oblikovanju poslovnega sklada.

— OOZS delovnih skupnosti delavcev v kulturi so prvenstveno razpravljali o realizaciji planov in planiranju in sicer, da bodo morali v prihodnje tudi sami več vplivati na oblikovanje planov.

OOZS DELAVCEV UPRAVNIH ORGANOV SKUPŠČINE OBČINE JESENICE:

— ugotavljajo, da so razprave potekale dokaj površno.

— OOZS Ljubljanska banka — temeljna banka Gorenjske — PE Jesenice so posebej izpostavili propagandne in reprezentančne stroške.

— OOZS Zavarovalne skupnosti Triglav, Gorenjska območna skupnost, PE Jesenice so posebej izpostavili materialne stroške, ki so se glede na leto 1977 povečali kar za 174 %. Sprejeli so konkretne ukrepe za zmanjšanje materialnih stroškov v letu 1979.

Sodelavka pri teleprinterju

TEHNIČNI FELJTON — TEHNIČNI FELJTON — TEHNIČNI FELJTON — TEHNIČNI FELJTON — TEHNIČNI FELJTON — TEHNIČNI

VESOLJSKI TAKSI

2

Omogočena bo tudi proizvodnja zelo velikih in izredno čistih kristalov za uporabo v elektroniki ter stekla, ki ne bo vseboval nečistoč in zato uporabnega za namene optike, elektronike in laserjev.

Strokovnjaki, ki bodo v orbiti, bodo lahko takoj obdelali vse ugotovljene podatke na elektronskem računalniku, ki bo v vesoljskem laboratoriju.

Vesoljski taksi bo mogoče uporabiti za prevoze do orbite in nazaj več kot stokrat. Dejansko je to vesoljsko vozilo s posadko, ki bo po povratku iz vesolja lahko pristajalo na letaliških stezah. Tako ne bo potrebno drago in tudi zapleteno pristajanje na morju kot je bil to slučaj pri prejšnjih vesoljskih misijah Mercury, Gemini, Apollo in Skylab. Tudi ponovna priprava za polet ne bo zahtevala veliko časa. Po pristanku bo vesoljski taksi že v dveh tednih ponovno pripravljen na start v vesolje.

Pri svojih poletih bo to vozilo lahko prevažalo različne tovore. Med njimi bodo sestavni deli konstrukcij za gradnjo velikih sončnih energetskih postaj. Te dele bodo montirali v vesolju strokovnjaki, ki jih bo prav tako prepeljal do vesoljske postaje taksi. Na ta način bodo prepeljali do orbite tudi vse ostale materiale, naprave in njihove dele, ki bodo potrebni za celotno dejavnost, od bivanja strokovnjakov do proizvodnje energije in raznih drugih proizvodov. Brezteţnostno stanje daje velike možnosti za proizvodnjo novih proizvodov in znižanje stroškov. Vse to bodo poskusno proizvajali v vesoljskem laboratoriju znatno prej kot bodo pričeli z gradnjo stalnih bivališč in naprav za komercialno proizvodnjo.

To vesoljsko vozilo bo lahko z eno vožnjo prepeljalo v orbito 29.250 kg koristnega tovora in posadka bo lahko štela največ sedem mož.

V zvezi z bodočo gradnjo raznih konstrukcij v vsemirju že pripravlja eno izmed podjetij v ZDA izdelavo avtomatične naprave za njihovo sestavljanje. Potrebovali jo bodo predvsem v zvezi s konstruiranjem velikih anten, reflektorjev in sončnih kolektorjev. Kajti gradnja velikih konstrukcij v vsemirskih pogojih bo zapletena zadeva, ki bo posegala tudi na nekatera druga področja. Zato že danes tečejo določene raziskave, ki naj bi dale odgovore na nekatera nejasna vprašanja.

Vendar pričakujejo v ZDA največjo korist v zvezi s projektom vesoljskega taksija na področju energetskega satelitskega sistema. Vrsta vrhunskih strokovnjakov pripravlja in raziskuje možnosti za proizvodnjo električne energije v vesolju in njenim prenosom na zemljo.

Sončni žarki, ki bodo sijali na to vesoljsko postajo, bodo s pomočjo sončnih celic pretvorjeni v električno energijo in ta bo preko mikrovalov poslana na zemljo. Tu bodo mikrovalovi ponovno pretvorjeni v električno energijo, ne da bi pri tem kot pri kaloričnih elektrarni prišlo do onesnaženja okolja. Takšna vesoljska elektrarna bo imela moč petih milijonov kW.

Za prvi dve dekadi prihodnega stoletja računajo v ZDA, da bo obratovalo v vseolju 180 takšnih elektrarn. Njihova električna energija bo lahko krila več kot četrtino potreb te države.

Drugo področje, ki bo značilnost prihodnje vesoljske dobe, bo proizvodnja različnih materialov in posebej še kovin ter njihovih zlitin.

Pri proizvodnji kovin, mineralov in drugih talin pri visokih temperaturah ima zemeljska težnost za posledico, da zaradi sedimentacije težjih materialov ni mogoče doseči enakomerno porazdeljenih mešanic. Rezultat tega je, da so njihove električne, optične in mehanske lastnosti dejansko slabše kot bi teoretično lahko bile.

V brezteţnem okolju ni učinkov težnosti in to vpliva na izredno izboljšanje lastnosti materialov proizvedenih pod takšnimi pogoji. To je še posebno važno za elektronsko industrijo, ker je mogoče na ta način znatno izboljšati električne lastnosti polprevodnikov. Prav tako bo možna na ta način tudi proizvodnja velikih, popolnih kristalov. Ta na zemlji zaradi vpliva težnosti ni mogoča. Poleg tega bo mogoče proizvajati steklene kristale izoksidov in ne na osnovi silikatov, boratov ter fosfatov. Te bodo lahko uporabljali pri izpopolnjevanju optičnih sistemov in laserjev.

To je samo nekaj najbolj značilnih primerov, medtem ko je možnosti za proizvodnjo kvalitetnejših materialov v vesolju še znatno več. Nekaj primerov s področja metalurgije — magneti, superprevodniki, materiali za električne kontakte, razne visoko legirane zlitine, trda maziva, izredno čist ognjestalni material in podobno.

Samoupravne interesne skupnosti so na dva vprašanja odgovarjale takole:

– Skupnost socialnega skrbstva Jesenice je na skupščini izpostavila zakaj kljub zagotovljenim sredstvom niso bile izvršene vse plansko dogovorjene naloge. Delegati so se zavzemali, da bi bilo presežka za leto 1978 najbolj smotrno usmeriti v začete investicije za družbene dejavnosti. Poudarili so, da kot dobri samoupravljavci smatrajo, da zavlačevanje investicijskih del prinaša samo znatne podražitve.

– Kulturna skupnost Jesenice je ugotovila, da so primerljivi samo stalni programi, akcije pa so enkratne. Izvajalcem so naročili, da morajo kritično obravnavati svoje zaključne račune.

– Samoupravna stanovanjska skupnost Jesenice je na zboru delavcev strokovne službe ugotovila, da je DS dobro gospodarila z zaupanimi sredstvi, saj je celotni prihodek dosežen le z 94 %, porabljena sredstva z 88 % ter dohodek s 96 %.

– Izobraževalna skupnost Jesenice ugotavlja:

Zbor delovne skupnosti: vsi delavci strokovne skužbe skupnosti so kritično ocenili vse stroške materialnega značaja, kakor tudi osebne dohodke. Poraba je bila v mejah dogovorjenih sredstev.

Sprejeli so sklep, da morajo biti v bodoče vsa prizadevanja v tem, da se z racionalizacijo in smotrnim gospodarjenjem izvaja program s čim manjšimi poslovnimi stroški. Dogovorili so se tudi, da bodo točno ločili stroške strokovne službe in stroške samoupravnih organov skupnosti.

Predsedstvo, izvršni odbor, odbor samoupravnega delavskega nadzora: Po analizi poročila in finančnih podatkov je bila ugotovitev, da je bila poraba sredstev v glavnem v mejah planiranih prihodkov. Manjše prekoračitve, ki so v poročilu tudi pojasnjene, pa so takega značaja, da njihovo odložitev ni bilo mogoče prenesti kot strošek v naslednje leto. Izvršni odbor je na tej seji sprejel tudi sklep, da predlaga združenemu delu, da bi zbrane presežke nad dogovorjeno porabo namenili nadaljni izgradnji šolskega centra na Plavžu.

Oba zbora skupščine skupnosti: Udeležba na zborih je bila 66,6 %. Udeležba ni bila zadovoljiva, vendar je verjetno pogojena s tem, da so prav v tem času potekale razprave o »ZR« na vseh nivojih in so bili delegati verjetno na sejah svoje TOZD, ki so prav v tem času razpravljali o svojih »ZR«. To je samo domneva, ki pa jo bo potrebno še preveriti. Vprašanj, razprave ali pripomb na poročilo in zaključni račun skupnosti ni bilo. Na sami skupščini je bila posredovana nova informacija o obveznosti do solidarnosti, ki jo je skupnost prejela od republiške izobraževalne skupnosti in je bistveno višja od planirane. Nov podatek je nastal zaradi novega izračuna, ki temelji na realizaciji BOD 78, prvi izračun pa je bil izdelan na oceni BOD 78. Skupščina je informacijo sprejela in pooblastila izvršni odbor, da še nadalje spremlja dogodke v zvezi s poračunom solidarnosti in ko ugotovi dejansko obveznost naše občine do tega programa, izračuna ugotovljene presežke nad dogovorjeno porabo in po sklepu obeh zborov skupščine, na sklep in priporočilo skupščine SRS in dogovora predstavnikov vseh SIS na območju naše občine, zmanjša prispevno stopnjo od 1. 4. 1979 dalje.

Na tretje vprašanje, ali so poslovodni organi pripravili poročilo o gospodarjenju v skladu z dogovorom in navodili je večina OOZS odgovorila pozitivno ter ugotovila ustreznost, popolnost, razumljivost in pravočasnost poslovnih poročil.

Drugačnega mnenja o poslovnih poročilih so OOZS SEO TKR Novogradnje železarne Jesenice, ki v poročilu pogreša več napisanih komentarjev o posameznih kazalcih uspešnosti poslovanja.

– OOZS LIP Bled – TOZD Mojstrana meni, da bi poslovno poročilo moralo vsebovati tudi podatke o uporabi sredstev v SIS.

– OOZS TOZD medkrajevni potniški promet, delavnice, turizem in žičnice Jesenice meni, da poročilo še ni zajelo primerjalnih kazalcev s panogo, ker ti podatki za leto 1978 še niso (bili) znani.

– OOZS Kolodvorska restavracija Jesenice ugotavlja, da kvaliteta poslovnega poročila ni bila zadovoljiva, saj ni zajemala vseh elementov 140. člena ZZD.

– Sindikalna skupina TOZD Delavska univerza Jesenice meni, da bi morali pri razpravi o poslovnem poročilu prisostvovati in tolmačiti finančno računovodski delavci skupnih služb VIZ zaradi dodatnih informacij delavcev.

Iz odgovorov SIS je razvidno, da so bila poročila pripravljena po zahtevani in ustaljeni metodologiji za razprave na zborih skupščine SIS.

Na četrto vprašanje, kakšno je bilo sodelovanje družbenopolitičnih organizacij v konkretni izvedbi akcije (kakšno je bilo aktivno sodelovanje članov ZKS in ZSMS) na razširjenih sejah DPO, v sindikalnih skupinah, na zborih delavcev ter v samoupravnih organih TOZD so OOZS v pretežni večini odgovorile pozitivno in pohvalno za vse vključene subjektivne činitelje. Ocena odgovorov na to vprašanje je delno že podana tudi v uvodu tega zaključnega poročila.

Na peto vprašanje, kako in koliko so bila v akcijo vključena sredstva javnega obveščanja, je delno podan odgovor že v uvodnem delu tega poročila. OOZS poročajo, da je bila akcija najširše popularizirana v vseh sredinah in je bilo vsem delavcem v vseh delih delovnega procesa omogočeno aktivno sodelovati in odločati poleg internih biltenov OZD sta o akciji največ objavljala tednik Železar in lokalna radijska postaja Triglav Jesenice.

Samoupravne interesne skupnosti so gradivo za analizo gospodarjenja (zaključni račun) objavile v gradivu **za skupščine** zborov SIS.

Po podatkih iz SDK imata v občini Jesenice nekrito izgubo SGP Gradbinec TOZD družbeni standard Jesenice in SOZD SAP Viator Ljubljana, TOZD Viator tovorni promet Jesenice.

Prva navaja kot vzroke za nastalo nekrito izgubo in ukrepe za sanacijo naslednje:

– Delovna skupnost družbeni standard Jesenice je v okviru delovne organizacije finančno prikazana kot samostojna TOZD, vendar zaradi nedodelanega sistema o načinu pokrivanja finančnih razlik od strani proizvodnih TOZD nismo še sodno registrirani. Zaradi tega ob vsakem finančnem obračunu prikazujemo izgubo. Logično je, da nastaja izguba, kajti stroški storitev družbenega standarda so ca. 65 do 70 % višji od cen, ki jih plačajo koristniki in ki so potrjene od samoupravnih organov.

Možnosti za rešitev tega problema je sklenitev samoupravnega sporazuma s proizvodnimi TOZD v delovni organizaciji, o sprotnem pokrivanju finančnih razlik. Zavedati se namreč moramo, da delavci, ki koristijo usluge družbenega standarda ne morejo plačati ekonomske cene. Cene se namreč formirajo po stroškovnem sistemu tako v menzi, kakor tudi v naselju.

Drugi pa navaja kot vzroke nastale izgube sledeče:

– Jesenice transport in Viator tovorni promet Jesenice sta se združila v TOZD tovorni promet Jesenice 1. 10. 1977. Ob združitvi pa ta TOZD ni dobil osnovnih pogojev za doseganje normalnih poslovnih rezultatov. Ena od glavnih komponent je tekoče vzdrževanje voznih enot, kar pa teh TOZD še danes nima. Čeprav je Jesenice transport pred združitvijo postavil pogoj, da se združi le pod pogojem, da ima v svojem sestavu novoorganiziranega TOZD mehansko skupino, ki bo vzdrževala in popravljala samo tovorna vozila, da se ji zagotovi dva delovna jaška v novih delavnicah. Tak dogovor je bil tudi dosežen pred referendumom o združitvi.

V samoupravnem sporazumu o delitvi premoženja v 4. členu piše, da delavci tovornega prometa imajo enako pravico do vzdrževanja tovornih vozil v TOZD Potniški promet in delavnice Jesenice.

S prizadete strani so večkrat dali pobudo in določene predloge, kako bi to pravico uveljavili in omogočili tekoče vzdrževanje v delavnicah v TOZD potniški promet in delavnice Jesenice.

Tudi odgovorni delavci, družbenopolitične organizacije, samoupravni organi so do zadevne problematike v letu 1978 zavzemali določena stališča, dajali predloge, obveščali skupne posle in samoupravne organe DO in SOZD, pa vendar je še danes tozadevna problematika aktualna.

Njigova vozila popravljajo v jeseniških delavnicah, v delavnicah v Ljubljani, Celju, Kranju in drugih delavnicah po domovini.

Od celotnega prihodka ustvarjenega z lastnimi vozili ca. tri milijarde dvesto milijonov so v letu 1978 ca. 900 milijonov kar daleč presegli plan stroškov za leto 1978.

Vozni park več let nazaj ni bil obnovljen, vzdrževanje vozil je bilo zelo slabo, tako da so v letu 1978 vložili v nova vozila ca. 1.200.000.000 din da pa tudi niso imeli lastnih sredstev nič, da so bila vsa vozila nabavljena v celoti na kredit, kar pa je tudi povečalo stroške zaradi odplačevanja anuitet.

Izpad lastnih vozil iz prometa je znašal dnevno 24 do 45 %, normalen izpad pri organiziranih popravilih v lastni TOZD je pod 15 %. V dinarjih to predstavlja mesečno ca. 55 milijonov starih dinarjev.

Z organizirano skupino mehanikov v TOZD Potniški promet in delavnice Jesenice za popravilo voz tovornega prometa bi bil izpad vozil veliko manjši in le na ta način bi bilo poslovanje pozitivno.

– – –

Zaključno poročilo je obravnaval občinski svet ZSS Jesenice na svoji 4. razširjeni seji dne 12. marca in ga v celoti potrdil.

Svet ZSS Jesenice je sklenil, da bo akcijo nadaljeval kot stalno aktivnost sindikatov po dosedanji metodologiji in organiziranosti tudi v prihodnje, sočasno pa svet ZSS Jesenice priporoča, naj se akcija usmerja in tudi spremlja samo iz enega mesta, da ne bo dvotirnosti, kot se je pojavila v tej akciji.

Dopisujte v Železarja

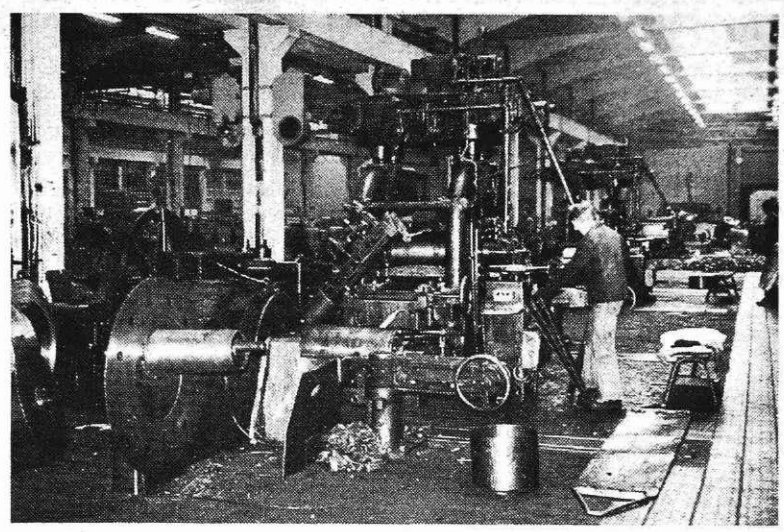

V hladni valjarni Jesenice

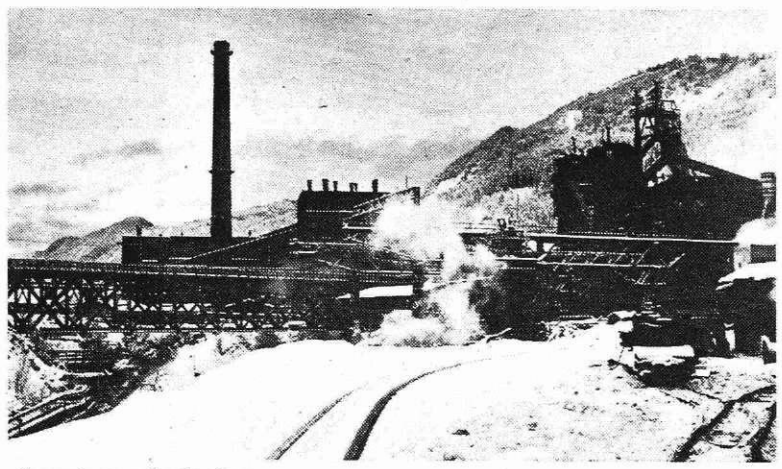

Spomin na minulo zimo

Ena od sodelavk, ki skrbijo za prenašanje sporočil po Železarni

TEHNIČNI FELJTON – TEHNIČNI FELJTON – TEHNIČNI FELJTON – TEHNIČNI FELJTON – TEHNIČNI FELJTON – TEHNIČNI

TITAN

Element titan so odkrili leta 1789 v obliki spojine titanovega dioksida. Kot kovino so ga prvič proizvedli šele leta 1906.

V zemeljski skorji je ta kovina zelo razširjena in je za aluminijem, železom in magnezijem na četrtem mestu. Najbolj razširjena minerala, ki ju uporabljajo za proizvodnjo titana, sta oksidna rutil in ilmenit, vendar ima drugi tudi primesi železa. Največja nahajališča rutila na svetu so v Avstraliji, ZDA, Indiji, Kamerunu, Braziliji in na Japonskem ter ilmenita v Kanadi, Južnoafriški republiki in Malaji.

Titan je lahka kovina z gostoto 4,5 g/kub. cm in talliščem pri 1660 stopinjah Celzija. Rad se spaja s kisikom, dušikom in ogljikom in tvori zlitine z različnimi kovinami. Je zelo odporen proti koroziji, raznim kemičnim vplivom in visokim temperaturam ter ima veliko trdnost.

Uporaba titana po industriji je pričela hitro naraščati po letu 1950. Najprej ga je pričela uporabljati v večjem obsegu zaradi njegovih lastnosti letalska industrija, kasneje pa tudi druge industrijske veje. Njegov močan potrošnik je kasneje postala tudi industrija, ki gradi naprave za polete v vesolje.

Leta 1977 so ZDA kot največji proizvajalec titana na svetu dosegle proizvodnjo preko 23.000 ton, kar je bilo za 22 % več kot leto prej. K njegovi vedno večji uporabi v letalski in vesoljski industriji je predvsem doprineslo zelo ugodno razmerje med veliko trdnostjo in majhno težo. Pri večanju uporabe v drugih industrijskih vejah pa je bila važna predvsem njegova odpornost proti koroziji, kemičnim vplivom in visoki temperaturi. Razen tega je k hitremu naraščanju njegove uporabe znižanje njegove cene v preteklem obdobju. V pričetku petdesetih let je bila v ZDA njegova cena 20 dolarjev na libro (0,45 kg) titanove gobe in danes je samo tri dolarje. K znižanju njegove cene je pripomoglo tudi to, da je vedno bolj naraščala uporaba odpadlega titana kot surovine za njegovo proizvodnjo. V ZDA je do danes naraslo razmerje pri uporabi odpadlega titana in proizvodnjo iz rude že na 50:50 %.

Področje uporabe titana v industriji se v zadnjem času vedno bolj širi. Avtomobilska industrija mu še do nedavna ni posvečala velike pozornosti. Vendar kaže, da ga počasi vedno bolj odkriva zaradi njegove široke uporabnosti in primerne cene. Uporaba v ladjedelništvu, predvsem pri gradnji podmornic, vedno bolj narašča. Druga možnost, ki se vedno bolj odpira, je področje medicine. Vedno večja je tudi uporaba titana pri napravah povezanih s tehnologijo vode. Predvsem je primeren za čistilne naprave, kjer pride do izraza njegova odpornost proti koroziji in drugim kemičnim vplivom. Razen tega je tudi zanimiva kovina za druga področja raznih čistilnih naprav, kjer so škodljivi vplivi podobni kot pri vodi. Zelo odporen je titan tudi proti raznim klorovim spojinam in se zato njegova uporaba v tistih vejah kemične industrije, kjer pride do izraza vpliv tega elementa, vedno bolj širi. Kaže, da postaja v zadnjem času titan tudi zanimiv v jedrski tehniki, kjer računajo na njegovo uporabo pri vodikovih fuzijskih reaktorjih.

Vendar s temi navedenimi primeri še zdaleč niso izčrpane vse možnosti za industrijsko uporabo titana in njegovih zlitin. Zato strokovnjaki računajo, da se bo tudi v prihodnosti nadaljeval sedanji trend stalnega naraščanja njegove uporabe.

Takšen razvoj potrjujejo tudi danes znani podatki iz ZDA. Pred petimi leti je bilo v tej državi 95 % vsega proizvedenega titana porabljenega v letalski industriji in pri izpolnjevanju vesoljskih programov. Danes se je ta delež zmanjšal na okoli 65 %, medtem ko preostalo količino porabi ostala industrija. Samo v kemični in z njo povezani industriji naraščа poraba te kovine vsako leto med 15 in 20 %.

In še nekaj primerov z drugega področja: veliki silicijevi kristali, amorfni polproizvodniki, polproizvodno steklo in sončne celice.

Z začetnimi raziskavami na področju proizvodnje zgoraj navedenih materialov bodo pričeli v okviru vesoljskega laboratorija v začetku prihodnjega desetletja. Ob njegovem koncu že predvidevajo postavitev prvih majhnih poskusnih proizvodnih naprav. Razvitje komercialne proizvodnje teh materialov pričakujejo po letu 1990.

Vesoljske naprave bodo avtomatizirane, medtem ko bodo vso potrebno električno energijo dobavljale sončne elektrarne. Vesoljski taksi bo občasno pripeljal potrebne surovine in odpeljal na zemljo ali pa tudi drugam v vesolje posamezne proizvode.

Našteto je samo nekaj primerov proizvodnje različnih materialov v vesolju in njene prednosti. Vendar s tem še niso izčrpane vse možnosti, ki jih bodo nudili izredni pogoji v vesolju. Postavlja se samo vprašanje, kdaj bo vse to tudi uresničeno. Vesoljski taksi nudi prve možnosti in vse kaže, da bo čas ob prelomu našega v prihodnje stoletje tisti, ki bo tudi na tem področju človekove dejavnosti prinesel določeno prelomnico.

IVAN JAN

IZ KRONIKE KOKRŠKEGA ODREDA 4

— prehlade s temperaturo, ki jih je bilo precej, smo od danih pogojih zdravili z mokrimi mrzlimi zavitki, kajti takrat še nismo poznali antibiotikov. Golega borca smo zavili v mokro rjuho in ga v njej puščali dotlej, da se je iz njega začela dvigati sopara. Če temperatura še ni padla, smo to ponovili. Pri tem smo jim dajali tudi vroč čaj, ki smo ga kuhali kar iz smrekovih vršičkov. Taka procedura je bila večkrat uspešna tudi pri začetih pljučnicah;

— veliko skrb smo posvečali tudi dezinfekciji in dezinfekciji. Intendant je poskrbel za večji pločevinast sod ali »bosansko bure«, ki smo ga napolnili z dvojnim dnom, s čimer je bil pripravljen za delovanje. Borcem smo povedali, da bomo s pomočjo tega preganjali ves mrčes, ki ga ni bilo malo in začeli smo pariti obleko po četah. Slačila se je desetina za desetino — tako zaradi kapacitete, hkrati pa zaradi varnosti, da ne bi bilo preveč slečenih in da je zaradi mraza šlo hitreje. Razkuževali smo tudi odeje in uspeh ni izostal. Za cela obdobja smo uspeli pregnati mrčes, ki je tako nadležen v vsaki vojski. Kjer pa so se uši naselile v lase, smo jih preganjali s kopreksom. Tudi v tem smo uspeli.

* * *

Pri vsem tem so vseskozi skrbeli za nabavo zdravil. Na območju med Tržičem in Preddvorom ter Kranjem je bila poglavitna baza za oskrbovanje z različnim sanitetnim materialom bolnišnica na Golniku, zato o tem kratek opis. Na Golniku so organizirano začeli zbirati vseh vrst sanitetnega materiala že 1942. leta in ga po različnih zvezah pošiljali na različne kraje. Tako, na primer, k zanesljivim ljudem po posameznih hišah, kjer so se zdravili ranjeni borci iz Udin boršta in od drugod. Tedaj partizani še niso imali ambulant.

Velike zasluge pri tem so imeli: sestra Beranič — ta največje, nato Rudolf Prestrl-Jug, ki je prišel k partizanom aprila 1944, pa sestri bolničarki Marica in Milica Erman, mladi Peter Dovjak in Nežka ... To je bila tudi medsebojno organizirana skupina, sodelovali pa so še drugi posamezniki, postopoma vse več: Rebeka Grašič, Meri Perko, Marija Tkalec, Jožica Udovič, Mara Rezar in še drugi.

To skrito delovanje in pošiljanje zdravil in ostalega materiala partizanom se je še posebno razmahnilo v 1943. in 1944. letu. Imenovani so tudi pomagali ujetim in ranjenim partizanom, ki so jih Nemci vozili v bolnišnico na Golnik. To je bilo ob nacističnem upravniku dr. Hermanu Samoiggu zelo nevarno, kajti on osebno je odrejal, katera sestra mora in sme negovati posameznega ranjenega in ujetega partizana. Kljub temu je, na primer, Milici Ermanovi uspelo ranjenim partizanom vtihotapiti kako pošto ali poročila in jim pomagati na različne načine, da so jih ja čim kasneje odpeljali v begunjske zapore.

Poleti 1944 pa je bila ta skupina izdana po Valentinu Sajovcu, partizanskemu dezerterju. Treba je bilo ukrepati, da jo ne bi zgrabili gestapovci, zato ni kazalo drugega, kakor umik h partizanom. Tja so 18. avgusta odšli: Marica in Milica Erman, Stanka Dovjak in Peter Kušar. Peter Dovjak se je umaknil nekaj kasneje. Sestra Cirila pa je delala tako konspirativno, da je lahko še ostala v bolnišnici, kar je bilo zaradi nadaljnje oskrbe s sanitetnimi potrebščinami sila važno. Ubežniki so se prek Tišlerjevih-Podvogvarjevih v Gozdu nad Golnikom vključili v minersko četo gorenjskega odreda 21. avgusta 1944. Potem so vse vključili v različne enote, sestri Marica in Milica Erman pa sta bili kot sanitetni delavki še posebno dobrodošli. Marica je bila dodeljena ambulanti »B« pod Begunjščico, Milica pa je bila, kot smo že videli, odrejena za bolničarko novega tretjega bataljona kokrškega odreda. Tudi kot partizanka je imela zvezo s sestro Cirilo na Golniku, zato tudi poslej ni izostal ta vir oskrbovanja s sanitetnimi potrebščinami. Ob njej pa so zdravila z Golnika nabavljali tudi drugi, za to odrejeni tovariši.

Zdravila in različni sanitetni material je prihajal tudi z Jesenic, iz Tržiča, pa tudi iz Kranja, kjer so bile lekarne, bolničnice in seveda na sodelovanje pripravljeni aktivisti, zaposleni v navedenih ustanovah. Od konca oktobra in začetka novembra 1944 pa je precej sanitetnega materiala, posebno obvezil, prihajalo iz skladišč štaba četrte operativne cone, kamor so večkrat potovali posamezni bataljoni, razne skupine in kurirji.

Zaradi vse večjih potreb po ustreznem kadru, je kokrški odred od začetka oktobra 1944 na osnovi razpisa štaba 4. operativne cone, ki sta ga podpisala načelnik štaba major Petar Brajović in dr. Peter Držaj — le-ta je bil šef sanitetnega odseka cone, padel pa je v decembrski ofenzivi — začel v novoustanovljeno sanitetno šolo na Štajersko pošiljati tečajnike. Vsakih 14 dni po dva. Vendar je to šolanje kmalu pretrgala nemška ofenziva. Zato je bil odred spet odvisen od notranjih kadrov in od mobilizacije.

Vse do srede novembra 1944 kokrški odred ni imel šolanega zdravnika, tedaj pa je bil okrepljen z dr. Radom Debevsem iz Radovljice. Rudolf Malovašič je še vedno ostal sanitetni referent odreda, dr. Debevc pa je bil poslan v ambulanto »B« ali »777« pod Begunjščico. Sanitetni referent je večkrat obiskal bataljone in sanitetne ustanove, med božičem in novim letom pa bi ga domobranci v Tržiču pri avtoprevozniku Jožetu Kovaču kmalu zajeli. Ker so Jožeta Kovača domobranci v njegovem domu res ujeli, Malovašič pa se je ves dan — pomanjkljivo oblečen skrival med starimi avtomobili, je v odredu nastal preplah. (Ta dogodek je treba omeniti zaradi preplaha, ki ga je povzročil sredi zime in pa zato, ker je vezan še na druga dogajanja ter razmere v Tržiču in okolici.) Obveščevalci so namreč takoj javili, da so Nemci in domobranci »ujeli sanitetnega referenta tov. Malovašiča«. Za vsak primer so bile po zakonih konspiracije o tem takoj obveščene vse ambulante z naročili, naj »bodo pozorni in budni ter naj okrepe stražo«. Ker pa se je Malovašič naslednji dan vrnil v štab nad Tržičem, so bila v vse ustrezne ustanove spet poslana sporočila, da »se je tov. Malovašič vrnil, da je zanesljiv ... in da od te strani ni nobene nevarnosti«.

Sam dr. Rudolf Malovašič pa je glede tega pozneje zapisal: » ... Kovač, ki mi je poprej med partizani omenil, da pozna našo družino na Vrhniki, me je povabil na dom ... V sebi sem vedel, da tega ne smem storiti že zaradi varnosti bolnikov v ambulantah, vendar me je premamil duh po toploti in prazniku. Kljub opominom vesti med potjo, sem šel v Tržič. H Kovaču sem prišel neopaženo ...

Zjutraj pa me je zbudil ropot, pritekel je Jože Kovač in mi povedal, da po vratih tolčejo domobranci in da ga iščejo.

Takrat sem se zavedel, kakšen korak sem napravil in Kovaču sem samo rekel: »Ti veš, kakšne bolnike imam, zato me ne smejo dobiti! Če iščejo samo tebe, ne smeš omeniti mene!«

On je odšel, jaz pa sem se skril med omaro in okno ter počakal, da so glasovi utihnili. Slišati je bilo nemško in slovensko govorico. V mojo sobo ni stopil nihče ... Potem sem se razgledal ... skočil skozi okno in se skril v železju starih avtomobilov. Tam sem prebil mrzel dan. Bos, v samih hlačah in srajci ...«

Jožeta Kovača so odpeljali orožniki, ponj pa je prišla njegova žena, ga odpeljala v hišo, kjer se je oblekel in ogrel, medtem pa je bil Kovačev fantič na straži. Od Kovača je spet neopaženo odšel v gozd, toda z zavestjo, da je zagrešil nepremišljen vojaški prestopek, zato je hitel, da bi bil čimprej v štabu odreda. Med potjo ga je že srečala partizanska trojka, ki ga je obvestila, da na štabu mislijo,da je ujet in da so o tem že obvestili ambulante, ki naj bodo pripravljene na premike. Dr. Malovašič potem sam pravi, da so ga na štabu dolgo zasliševali (šlo je tudi za Jožeta Kovača — op. I. J.).

»Na koncu so mi izrekli kazen: odvzem kandidature za člana komunistične partije, ter spremstvo pri mojih obiskih po bataljonih in ostalih odrednih ustanovah ...

V nekaj tednih za tem sem začutil tako na štabu kot v bataljonih, da ta moj korak na meni ni pustil madeža nezaupanja. Spet sem prosto hodil po terenu kokrškega odreda.

V sebi sem čutil srečo in zadovoljstvo, da se je tako končalo in da nisem bil vpleten v kake nemške ali domobranske mreže ...«

Pri štabu kokrškega odreda je bil od začetka oktobra tudi zobotehnik Franc Eržen iz Tržiča. Najdelj je zdravil zobe v prvem bataljonu pod Stolom, bil pa je tudi v ambulantah.

SANITETNE USTANOVE ODREDA

V kokrškem odredu so obstojale tri sanitetne ustanove, ki so bile še »dota« gorenjskega odreda. Toda — od začetka pa do konca njihovega delovanja so se zaradi hajk ali kompromitiranosti morale večkrat seliti.

»Torkar!, ste kdaj pomislili, da vam otroci, čeprav so majhni, ne bodo nikdar, nikdar odpustili! Preveč ste jih razočarali, to je zanje nedoumljiva goljufija! V tej sobi so vam skakali okrog vratu! Ste se zdravili za oslovo senco? Okrog tarnate, da ste kroničen! Je to vaše opravičilo? Noben alkoholik ni kroničen! To je nesmiselna stvar, to je navadna fraza,« odide proti vratom, za seboj sliši le Majerja.

»Petnajst minut odmora ... Torkarja denite v pižamo ...«

Pripetilo se mu je najhujše. Stoji na klavirju, joče s papirji v rokah: Dementni tipi! Poveličevanje degenerirancev! Sit sem kraljev! Zbor sužnjev! Z vso močjo se zavedam izgube edinstvenega dneva! O, zmleti prostor tega časa! O, zlate krave s plišastimi poeti! O, mir bobnenja pročelij! Zdi se, da je nekaj v zraku, da bo počilo! ... Potem je v spodnjicah sedel za klavir in z roko udaril po škatli: Daj mi hlače, grem po šibice ... Bil je zelo dostojanstven, ko sem planil k njemu ter mu izročil hlače in štiri kovače, nakar se je urno spravil vanje, se obul in odtaval v svet. Različne bogove sem prosil milosti zanj, a življenje je mlelo naprej.

Ah, bébavost bebava, gluha
in nema in slepa in hladna —
bebavost bebava, bebava.
Spomine obrazov življenja
in časa, prostorov in čutov,
demenca v pozabo pelja —
ta bebavost bebava, bebava.

Roke je imel v žepih. Njegova hoja je spominjala na Chaplina. Na nosu mu slonijo težka očala. Vrat ima potegnjen naprej in brado le stežka drži navzgor, kadar pogleda človeka v oči.

DOKTORJEVA METODA 9

PLANTAN

»Zdravo!, banda knaparska!« In ko so se sklonili, da bi ga videli: »Andrej, saj si ti Andrej, a ne, pa vi, ja, boste kavo? Jaz častim, madona, a ne, ja!«

Družba je poniknila, on pa se je prestopical na prstih, da bi bil večji: »Ivan, krucenal arzenal, kavo, dvojno, več kav za nas! A ne, jaz častim!«

Vedeli so za njegovo neozdravljivo bolezen, čutili so njegovo odhajanje v temo, le on ni ničesar opazil. Zagledal se je v neki portret, ki je visel nad policami s čašami, medtem pa je Ivan pristavil posodo z vodo na kuhalnik.

Nenadoma je pokazal proti sliki:

»Sem mislil, da je šef, je pa le kristus, bogamu!«

Zatem je izvlekel denarnico, v kateri so bili zobotrebci. Razleteli so se po tleh, ker so se mu tresle roke, on pa jih je marljivo pobiral, govoril, pobiral:

»Ti si edini kolega. Človek, da vidiš, kako je knap oblečen — čižme, varžet, užč, čelada, lampa! Veš, Teleks bi rad kupil, je dobro za rajo, zaradi bab! Ha, pa tisto no, Evo, a Start, ja, same ribe ... Mater!« se skloni ter znova pobira. Na koncu nosa mu binglja srebrna kapljica, zaradi nje ves čas posmrkava: »Sva govorila na avtobusu, Ljubljana je polna pijank, krasna ženska! Ne vem, kolikokrat je propadla, ima pa razpad jeter, da vidiš njeno zgradbo ... Ah, saj veš, zasavski premogovniki ... Za Savo so ...«

Sledil je molk. France se je naslonil ob točilno mizo, dvakrat srebnil kavo ter iz hlačnega žepa potegnil veliko beležko.

»Ali ima kdo pisalni stroj? Jaz pišem, seveda pišem, napisal sem jim, čuda sem jim spisal ... Če hočeš, ti narišem lampo? ... Andrej, kako naj telefoniram v računovodstvo, na odpravo? ... Ne vem, kam sem vtaknil ta čedne hlače, pa škatlo za gumbe? ... Posebno pa je zelo važno, kaj je z mojim denarjem. V tej hiši je pa res vse narobe ... A pismo, ja poslušajte ga, boste videli, kakšna sirota sem,« razgrinja papir, sreba kavo, nekoliko postane, vmes zajoče, skrije obraz med ramena, a hip zatem je že dober, strese z glavo, si popravi svetel pramen las. Njegov glas je izgubil na možatosti. Beležko drži v iztegnjenih rokah.

»Spoštovani Nana in Tina!

Mesec je minil, odkar sem ti napisal pismo, v katerem sem ti omenil, kje se nahajam in sem te prosil, da bi me prišla obiskat. A sedaj vidim — odpisale ste me od naših sester in bratov. Zadnjikrat imam pero v rokah ali kakršnokoli sredstvo, s katerim bi ti napisal besedo, če sem še živ ali kako se imam. Vem, sam sem kriv, da me je zdravniška postelja priklenila nase že trikrat, zaradi moje trme, zaradi strupenega alkohola, samo, tega si pa ne predstavljam — mar res nisem vreden ene kartice? *Nadaljevanje*

MIROSLAV NIKOLIĆ 2

SPOMINI NA PRVO SVETOVNO VOJNO IN KOROŠKO OFENZIVO

Še nekaj besed za zaključek tega uvoda:

Tudi stara Jugoslavija ni bila zgrajena na barantanju in špekulaciji, temveč na krvi in žrtvah tistih, ki so jo v srcu nosili. Barantači, špekulanti in izkoriščevalci, so kot po navadi, zlezli iz svojih lukenj šele potem.

V zmagoviti solunski ofenzivi je pri osvobajanju Srbije junaško padel v cvetu mladosti prostovoljec, dijak-narednik **Franc Budinek** iz Kranjske gore.

Nekaj mesecev pozneje so se mu trije Srbi oddložili: **Dragoljub Savić, Sava Stanojević** in **Dimitrije Petrović** so kot prostovoljci slovenske vojske in koroški borci dne 12. januarja 1919 padli v Podrožci pred Karavanškim predorom, braneč s slovenskimi tovariši novopridobljeno svobodo njegove Kranjske gore in Gornjesavske doline.

Tem štirim skromnim, skoraj pozabljenim, toda junaškim borcem, na katerih kosti se tudi simbolično opira mavrica naše trikolore od Kranjske gore do Gevgelije, z globokim spoštovanjem in ljubeznijo posvečam te svoje spomine.

Septembra 1912 je Srbija z zavezniki: Črno goro, Bolgarijo in Grčijo nenadoma napovedala vojno Turčiji. Razloge, ki so narekovali absolutno tajnost skrbnih priprav, ne bom tukaj navajal.

Tedaj mi razlogi tudi niso bili znani! Popolnoma pa mi je bil znan pomen in cilj te vojne. Tedaj smo živeli v Beogradu. Oče je odšel kot major in komandant bataljona v vojno, jaz pa pogumno v prvi razred osnovne šole.

Ker ni bilo več razloga, da bi ostali v Beogradu, smo se preselili k babici po materi v Negotin, kjer so nam bili dedovska hiša in vinogradi zavetišče in življenjska osnova v trdih časih vojne. Tam sem nadaljeval osnovno šolanje.

Spominjam se, da je vladalo povsod neko resno, toda vedro in praznično razpoloženje. Napočil je dan, ki so ga Srbi stoletja pričakovali: dokončen obračun s Turki, maščevanje Kosovske bitke, osvoboditev bratov in celega Balkana, sloga in prijateljstvo vseh mladih držav na Balkanu!

Svetle zarje na obzorju ni mogla zasenčiti niti črnina, v katero se je odevalo vedno več oseb.

Končno, vojne je bilo konec, toda očeta ni bilo nazaj. Kot strela z jasnega neba je leta 1913 treščila vest, da so Bolgari nenadoma na razmejitveni črti v Makedoniji brutalno napadli srbske enote. Prvo grenko razočaranje! Smrtni udarec sanjam o ljubezni, bratstvu, rožnati prihodnosti Balkana!

Čeprav so Bolgari vojno hitro zgubili in z njo tudi veliko v prvi vojni pridobljenega ozemlja (Dobrudžo zgoraj, izhod na Egejsko morje spodaj s pristaniščem Dedeagač), je ostal po njej nekak zoprn okus in žrtve, ki jih je ta vojska zahtevala, so se zdele nesmiselne. Razen tega je na bojiščih nastala epidemija kolere in pegavca, ki je na obeh straneh zahtevala še več žrtev kot boji! Število črnih oblek v mestu se je občutno povečalo. Spominjam se lepega popoldneva, ko se je končno po zaključenem miru negotinski 13. pešpolk vračal iz vojne in korakal skozi mesto z glasbo in komandantom na čelu. Ljudje so vojake obsipali s cvetjem, komandantovemu konju obesili venec okoli vratu, v marsikaterih očeh so bile solze, toda zmagoslavnega navdušenja ni bilo. Nekakšna rahla melanholija se je mešala z radostjo. Ni čuda! Negotinski 13. polk v sklopu timoške divizije je herojsko pomagal Bolgarom pri obleganju slovite trdnjave mesta Jedrene (sedaj Edirne v turški Trakiji) v prvi balkanski vojni. Ker sami Bolgari trdnjave niso mogli zavzeti, jim je Srbija poslala v pomoč dve diviziji in težko artilerijo. Veliko prijateljstev in pobratenj se je sklenilo tam. Potem pa so v drugi vojni morali streljati drug na druge!

Moj ujec Panić je bil na bojišču pri Jedrenu kapetan in komandir ene čete 13. pešpolka. Bil je postaven in prikupen fant, veseljak in noro hraber. Bolgari so ga oboževali (Bolgarke tudi). Prijateljstva, ki jih je sklenil tam, so prestala vse hude preizkušnje. Bil je aktiven bojevnik jugoslovansko-bolgarskega prijateljstva in podpornik napredne bolgarske politične emigracije med dvema svetovnima vojnama.

Ne vem, kje se je oče s svojim bataljonom potepal v obdobju 1913/1914. Njegovih obiskov v Negotinu se medlo spominjam. Končno je mama z ostalimi otroki, ki niso bili šoloobvezni, šla k sestri v Niš, ki je bil za obiske bolj dostopen kot Negotin. Ostal sem sam pri babici in pridno hodil v drugi razred osnovne šole. Tukaj so nam že pridigali, da si ne domišljamo, da je vsega konec, in da nas čaka samo »sladko življenje« brez naporov! Da se moramo učiti in krepiti za bodoče naloge, ki Srbijo čakajo. Da je v Avstro-Ogrski veliko Srbov in ostalih rojakov: Hrvatov, Slovencev, Čehov, Slovakov, ki so tlačeni od Nemcev in Madžarov. Da je naloga Srbije in Rusije, da jim prinese svobodo ... Niti sanjalo se mi ni, da bo stvar postala takoj aktualna!

Na Vidovdan 28. junija 1914, ravno ko smo v šoli slovesno sprejemali šolska spričevala, so v Sarajevu izvršili atentat na avstrijskega prestolonaslednika Franca Ferdinanda in njegovo ženo. Vest je odjeknila kot bomba! Babica je imela namen, da ko jaz končam razred in ona uredi dela v vinogradih, kreneva z brodom do Beograda k teti, najmlajši hčerki babice na obisk, potem pa v Niš, kjer je bila pri drugi teti tudi moja mama. Sluteč črne oblake, je babica naš odhod pospešila. Najbolj ugodno zvezo z Beogradom je Negotin imel po Donavi, od pristanišča Prahovo navzgor. Bilo je vroče poletje. Po prihodu v Beograd, kjer sta nas v pristanišču čakala teta in stric, se mi je mesto zdelo čisto drugačno kot v letu 1912: ulice bolj žive in polne ljudi, raznašalci časopisov pa so letali sem in tja in kričali vsebine razburljivih vesti.

Drugi večer sem prvič v življenju videl množične demonstracije. Trg Terazije je kar valoval od množic. Eni so peli, drugi so poslušali govore in od časa do časa so zahrumeli vzkliki proti Avstriji. Zanimivo je bilo to, da je čisto blizu pod Terazijami po sredini Save tekla meja med Srbijo in Avstrijo, nedaleč čez pa so se svetile luči avstrijskega mesta Zemuna! Iz časopisov in pogovorov, ki sem jih poslušal, sem dojel situacijo takole: Zmaga nad Turki in združitev Srbije in Črne gore na skupni meji je prekrižala Avstriji velike račune. Zaprla ji je pot, da bi iz Bosne prodirla na Vzhod. Da bi tedanji ugled Črne gore in Srbije pri južnoslovanskih narodih, posebno v Bosni in Hercegovini, zmanjšala, je v Bosni demonstrativno organizirala velike vojaške manevre.

Žaljiva provokacija za vse Srbe pa je bil slovesen sprejem Franca Ferdinanda v Sarajevu, namenoma določen za Vidovdan 28. junij, dan Kosovske bitke, svet za vse Srbe.

NOVICE IZ RADOVLJIŠKE OBČINE

Na 42. seji 19. marca so člani izvršnega sveta OS Radovljica sprejeli predlog odloka o spremembi in dopolnitvah odloka o pogojih in merilih za podeljevanje varstvenega dodatka kmetov borcev NOV, ki ga bodo obravnavali in potrdili vsi trije zbori občinske skupščine na ločenih sejah v začetku aprila. Potrdili so osnutek odloka o odškodnini zaradi spremembe namembnosti kmetijskega ali gozdnega zemljišča, ki ga bodo po razpravi na zborih občinske skupščine kot osnutek poslali v javno razpravo. Na seji so obravnavali tudi poročilo o delu sveta za preventivo in vzgojo v cestnem prometu za 1978. leto, poročilo o izvajanju akcijskega programa za uveljavljanje družbenoekonomskih odnosov v stanovanjskem gospodarstvu in poročilo o problematiki cenitev nepremičnin in odškodnin, ki ga je posredovala pravna služba oddelka za gospodarstvo na osnovi ugotovitev javnega pravobranilstva Gorenjske. Izvršni svet je izrekel soglasje za spremembe cen varstvenih storitev v vzgojno varstvenem zavodu Radovljica ter več sklepov za odobritev finančnih prošenj organizacij in društev, ki jih je posredovala v obravnavo finančna komisija.

– – –

Glede na ugotovljene pomanjkljivosti v delegatskem sistemu in zlasti na skromno usposobljenost delegatov v opravljanju njihovih dolžnosti v delegacijah in skupščinah za zbore občinske skupščine in skupščine SIS, je predsedstvo OK SZDL sklenilo, da mora koordinacijski odbor za družbeno izobraževanje takoj pripraviti z delavsko univerzo Radovljica program izobraževanja in usposabljanja delegatov in določiti rokovnik za organiziranje seminarjev. Poskrbeti mora za takojšnjo kadrovsko zasedbo odgovornega strokovnega delavca za družbenopolitično izobraževanje na delavski univerzi.

– – –

V petek, 23. marca, so na seji koordinacijskega odbora za varstvo okolja pri predsedstvu OK SZDL Radovljica spregovorili o problematiki odlagališč smeti in odpadkov, ki postaja vse bolj nevzdržna, glede na stanje, kakršno je na sedanjem odlagališču na Jezercih pod Radovljico. Podrobno so proučili nastali položaj v zvezi z določitvijo nove lokacije sodobne deponije pri Dvorski vasi. Spričo širšega družbenega interesa, ki terja takojšnjo rešitev tega vprašanja, bo stališča koordinacijskega odbora na prvi seji že konec marca obravnavalo predsedstvo OK SZDL.

– – –

Za odpravo posledic januarskega neurja in poplav v občini je izvršni svet OS Radovljica predložil občinski skupščini, da na prvi aprilski seji odobri premostitveno posojilo v znesku 1,5 milijona din iz sredstev solidarnosti samoupravni interesni komunalni skupnosti. Del teh sredstev v višini 500.000 din se vrne iz obvezne rezerve, milijon din pa se vrne v solidarnostni sklad iz proračuna občine v prihodnjem letu.

– – –

V soboto, 24. marca, je bila v avli osnovne šole v Lipnici vsakoletna spominska svečanost v počastitev obletnice smrti narodnega heroja, revolucionarja in organizatorja vstaje Staneta Žagarja. Proslavo je pripravila OK SZDL Radovljica, na kateri je o liku Staneta Žagarja govoril predsednik MS SZDL za Gorenjsko Janez Varl, v kulturnem programu pa so nastopili člani komornega zbora Stane Žagar iz Krope in učenci osnovne šole Staneta Žagarja Lipnica.

– – –

Konec lanskega in v začetku letošnjega leta so delovne organizacije radovljiške občine namensko združile za posojilo namenjeno gradnji in rekonstrukciji cest v občini 23,5 milijona din, 7,2 milijona din je občinska skupščina pridobila od prodaje poslovne slavbe v Radovljici in gradu Grimščice na Bledu. Na osnovi dogovora z delovnimi organizacijami bodo namenili 10,6 milijona din za obvoznico Radovljica, 7 milijonov za nadaljnja rekonstrukcijska dela na cesti Podnart – Kropa, 5,7 milijonov za izgradnjo obvoznice na Bledu in 7 milijonov za asfaltiranje ceste Jereka – Koprivnik.

– – –

Po podatkih službe za zadeve borcev in invalidov pri oddelku za družbene dejavnosti in občo upravo OS Radovljica je na območju občine 175 vojaških vojnih invalidov in 247 družinskih invalidskih upravičencev. Vsem osebnim in družinskim upravičencem je služba v marcu vpisala v invalidske izplačilne knjižice nove zneske osebne in družinske invalidnine ter nakazala pripadajočo razliko zneskov od januarja do marca.

– – –

Vse bolj pospešena dejavnost zborov in organov občinske skupščine Radovljica in s tem tudi upravnih organov ter služb, ki jih terjajo delegatski sistem in samoupravna razmerja, se kaže tudi v obilici gradiva, ki ga sprejema in odpošilja pristojna služba občinskega organa za občo upravo preko glavne pisarne. Samo lani je bilo sprejetih 7485 raznih vlog in spisov. V celem 1978. letu pa je bilo odposlano kar 92.578 raznih pošiljk, medtem ko so jih 1977. leta poslali 55.600. Za poštnino so 1977. leta porabili 195.000, v 1978. letu pa že 280.000 din.

– – –

V pripravah na prvomajske slovesnosti ob jubilejni proslavi 40-letnice konstituantne seje CK KPJ in otvoritvijo doma Joža Ažmana in muzeja Tomaža Godca v Bohinjski Bistrici, je skupščina KS razglasila april za mesec čiščenja, urejanja in olepšanja vseh bohinjskih naselij. Organizirali bodo kolektivno akcijo čiščenja in urejanja, v kateri bodo sodelovale vse DPO in društva pod geslom »očistimo Bohinj za praznični maj«. Razen tega bo stekla tudi akcija vseh krajanov za ureditev svojih stavb, vrtov in zemljišč pod geslom »čisto okolje – počutim se bolje«.

– – –

Republiška skupnost za ceste bo v 1979. letu po dogovorjenem planu za 1979. leto zaključila z gradbenimi deli na cesti Zatrnik – Pokljuka, nadaljevala bo dela na cesti Soteska – Bohinjska Bela, obnovila cestni odsek Bled – Zaka in položila asfaltno prevleko na drugih blejskih cestah, kar mora opraviti še pred pričetkom svetovnega prvenstva v veslanju.

– – –

Po podatkih oddelka za notranje zadeve pri OS Radovljica je konec lanskega leta imelo urejen status pravnih oseb 186 društvenih organizacij. Lani je bilo izdanih 19 odločb o črtanju društev, ki so prenehala delovati, 5 društvenih organizacij pa še vedno ni uskladilo svojih pravil z zakonom o društvih. V občini Radovljica je vpisano v register 8 društvenih organizacij, ki delujejo tudi na območju več sosednih občin.

– – –

V radovljiški občini skorajda ni več polnoletnega občana, ki ni lastnik potnega lista. Izjeme so le nekateri starejši in občani, ki po zakonu nimajo pravice do potnega lista. Samo v 1978. letu je bilo pri oddelku za notranje zadeve izdanih 2326 novih ali 17 % več kot 1977. leta in podaljšan 6001 potni list.

– – –

V šolskem letu 1979/80 bodo v marcu z objavljenim skupnim razpisom delovne organizacije radovljiške občine dodelile 58 kadrovskih štipendij. Od teh 8 za poklicne šole, 25 za srednje, 6 za visoke in 19 za višje šole. Iskra Otoče razpisuje skupaj 11 štipendij, Iskra Lipnica 7, Almira Radovljica 9, Veriga Lesce 6, Elan Begunje, Plamen Kropa in LIP Bled po 3, ter druge OZD po eno ali dve kadrovski štipendiji.

– – –

V stavbi Almire Radovljica – TOZD proizvodnja pletenin Bohinjska Bistrica bodo letos odprli prodajalno svojih izdelkov. To bo že četrta prodajalna Almire. Dve sta v Radovljici in ena v TOZD Nova Gorica. V prodajalne prostore želijo pridobiti tudi koga od zainteresiranih proizvajalcev modne obutve, ki jo v Bohinju že dolgo pričakujejo.

– – –

Kljub dolgoletnim prizadevanjem krajevnih družbenopolitičnih organizacij, pri čemer ni manjkalo pripravljenosti tudi za finančno podporo, v KS Radovljica, ki je s 5157 prebivalci največja v občini, nikakor ne more dovolj zaživeti dejavnost OO ZSMS. Od 1446 mladih od 14. do 27. leta, jih resda več sto dela v različnih športnih, kulturnih in drugih interesnih dejavnostih, toda njihova aktivnost v organiziranih oblikah OO ZSMS ne more v nobenem primeru odtehtati tega dejstva. Delo v OO ZSMS sloni večidel le na 11 mladih v sekretariatu, od teh so le štirje člani ZK. Pri tem velja poudariti, da je na območju KS Radovljica že nad 80 mladih članov ZK, ki pa se doslej skoraj niso vključevali v delo OO ZSMS.

– – –

Po podatkih SDK o poprečno izplačanih OD na pogojno nekvalificiranega delavca v 1978. letu je radovljiška med gorenjskimi občinami na predzadnjem mestu. Nižje poprečje so imeli le v občini Tržič. V primerjavi z letom 1977 pa je bil indeks, ki je znašal 120, v občini Radovljica najnižji na Gorenjskem. Poprečni čisti OD v enajstih mesecih lani je bil v Radovljici 5564 din, v republiki pa je znašalo poprečje 5838 din.

– – –

Za šolsko leto 1979/80 je šolski center Radovljica razpisal na ekonomski srednji šoli 60 prostih učnih mest za redne dijake in 30 mest za odrasle. V gostinski šoli Bled bo za poklic natakar in kuhar prostih po 60 mest za redne dijake in po 30 za vsak poklic tudi za odrasle. Po 30 prostih mest samo za odrasle bo za poklic strojni tehnik in strojni delovodja na dislociranih oddelkih tehniške šole Ljubljana pri delavski univerzi Radovljica.

– – –

Po zaključnem računu kopališkega odbora pri KS Radovljica so znašali dohodki od kopališča v 1978. letu 139.278 din, dohodki od storitev na kampu pa 121.181 din. Celotni dohodki od kampa in kopališča z ostanki dohodka iz 1977. leta so znašali 260.459 din, izdatki pa 206.817 din. Razen izdatkov za OD zaposlenih in prispevkov so porabili največ sredstev za obnovo, barvanje in čiščenje bazena ter za električno energijo, predvsem za čistilne naprave. Celotni presežek dohodka v višini 53.641 din so po sklepu skupščine krajevne skupnosti prenesli v finančni načrt kampa in kopališča za 1979. leto.

– – –

Priprave na izgradnjo nakupovalnega centra Murka v Lescah so v polnem teku. Atelje za projektiranje Idrija je že v februarju izdelal programsko skico novega objekta, ki je v strokovni obravnavi kot osnutek za oblikovanje idejnega načrta. Nekaj nasprotujočih stališč med investitorji in predstavniki varstva okolja, ki zavirajo hitrejši potek akcije, bodo morali že v najkrajšem času uskladiti, da bi končno prebili led in začeli pospešeno oblikovati načrte in začeli tudi z gradbenimi deli. Doslej je podpisalo samoupravni sporazum za pristop v poslovno skupnost že 70 proizvajalnih delovnih organizacij in dobaviteljev iz vse Jugoslavije. Zanimanje za pristop v skupnost še nadalje narašča glede na možnosti, ki jih bo nudil bodoči nakupovalni center za vse podpisnike sporazuma.

– – –

V okviru programa kulturne akcije za delovne kolektive v radovljiški občini so 9. marca zvečer gostovali v Ljubnem člani dramske sekcije DPD Svoboda Rudi Jedretič Ribno z Linhartovo Županovo Micko. Amaterski gledališčniki DPD Svoboda Podnart so v soboto, 10. marca, gostovali s komedijo Jara meščanka v Ribnem. V petek, 16. marca, je bil lep gledališki dogodek tudi v Radovljici, ko se je predstavilo Šentjakobsko gledališče iz Ljubljane s komedijo Fadila Hodžiča Državni lopov. V petek, 23. marca, so z istim delom nastopili tudi v osnovni šoli v Bohinjski Bistrici. V soboto, 24. marca, so v Zasipu gostovali Podnartčani z Jaro meščanko, v torek, 27. marca, je Mestno gledališče iz Ljubljane uprizorilo na Bledu Grbavca, 30. marca v Radovljici pa komedijo Norčije v spalnici. V soboto, 31. marca, zvečer bo gostovala gledališka skupina iz Podnarta z Jaro meščanko tudi v Zgornjih Gorjah.

– – –

V začetku marca je bil na Bohinjski Beli občni zbor DPD Svoboda, na katerem je podal obsežno poročilo o delu društvene kulturne dejavnosti predsednik Zdenko Cund. Ugotovil je, da deluje v društvu 62 rednih in prav toliko podpornih članov. Razen vseh krajevnih proslav, je društvo organiziralo vrsto gostovanj gledaliških, pevskih, folklornih in drugih skupin. Izredno tesno je bilo sodelovanje s krajevnimi DPO, svetom KS in podružnično osnovno šolo. Največji problem je še vedno pomanjkljiva oprema za novi kulturni dom in zlasti vzdrževanje tega objekta. Na zboru so izvolili 9-članski upravni in 3-članski nadzorni odbor, ki so ga precej pomladili.

– – –

Med najbolj obiskanimi kulturnozgodovinskimi in turističnimi spomeniki v radovljiški občini je bil lani blejski grad, kjer so v tamkajšnjem muzeju zabeležili nad 193.000 domačih in tujih obiskovalcev. Muzej na otoku si je ogledalo 125.000 gostov, slap Savico v Bohinju nad 86.000, sotesko Vintgar pa 48.000 izletnikov.

– – –

V avtošolah pri AMD Bled, Bohinjska Bistrica, Podnart in Radovljica deluje že 39 izprašanih inštruktorjev novih voznikov. Pred pristojno komisijo je samo lani opravilo izpite za voznike inštruktorje 6 kandidatov iz radovljiške občine.

NALOGE ODBORA VEZISTOV

Na sedežu občinskega odbora ZZB NOV Jesenice se je pred kratkim sestal odbor vezistov jeseniške občine. Na seji so izbrali petčlanski odbor aktiva in sprejeli osnove za nadaljnje delo. Predvsem bodo ugotovili vse še živeče aktivne udeležence NOV, ki so delovali kot vezisti na radioprimopredajnih postajah, kot kurirji in drugače. Dogovorili so se, da bo treba njihovo delovanje med NOB ugotoviti, napisati in na ustrezen način predstaviti vsem občanom. Predstaviti bo treba tudi vlogo in naloge vezistov, ki so jih imeli v času NOB.

V zvezi s tem bodo poskrbeli, da bodo na krajih, kjer so bile pomembne točke vezistov postavili ustrezna obeležja. Na Jesenicah bodo ustanovili radio klub v katerem bodo delovali vsi vezisti NOB, mladi vezisti, ki prihajajo iz JLA in drugi. Klub bodo poimenovali po enem od znanih padlih vezistov.

Iz kartoteke članov ZZB bodo poiskali vse veziste – udeležence NOV. Razen tega pa je zaželjeno, da se vezisti tudi sami prijavijo na občinski odbor ZZB NOV Jesenice. Ko bodo zbrali vsa imena vezistov se bodo sestali in dogovorili o uresničitvi predvidenih nalog. B.

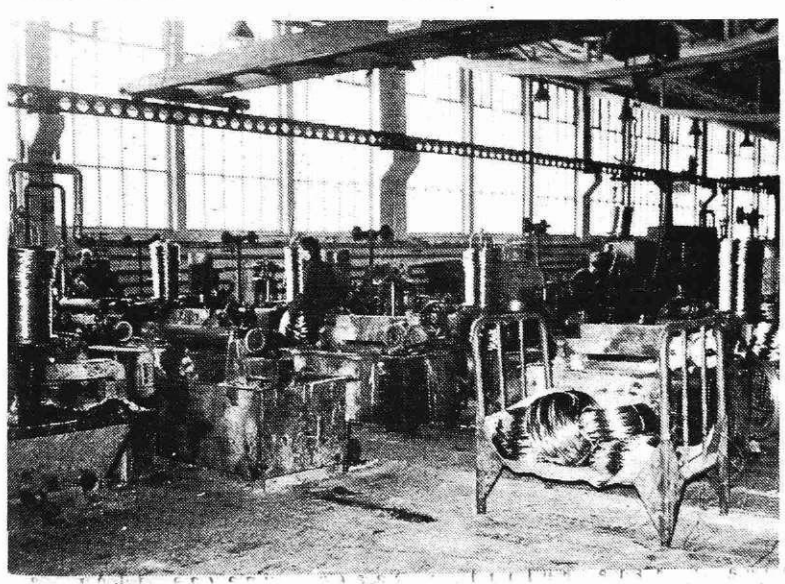

V žičarni

NOVI PREDPISI S PODROČJA ZASEBNE OBRTI

Dnevni red 41. in 42. seje izvršnega sveta skupščine občine Jesenice je imel precej zanimivih in pomembnih točk oziroma zadev, večinoma takih, ki jih bodo na aprilski seji obravnavali tudi zbori občinske skupščine.

Oddelek za gospodarstvo, plan in finance je pripravil predlog odloka o ureditvi določenih vprašanj s področja zasebne obrti v občini Jesenice. Sprejem tovrstnega predpisa narekujejo dejanske potrebe, kakor tudi novi obrtni zakon, ki je izšel lani decembra. Novi obrtni zakon kompleksno ureja področje zasebne obrti in kot osnovni materialni predpis s tega področja daje podlago za urejanje specifičnih vprašanj, ki zadevajo samostojno osebno delo, obrtne zadruge in pogodbene organizacije združenega dela. Dosedanja pravna ureditev zasebne obrti v občini Jesenice je zajeta v petih odlokih. Predlog novega odloka združuje vsa področja in zato predlaga tudi odpravo vseh, do sedaj veljavnih odlokov. Področja, ki jih predlog odloka ureja, so naslednja:

a) Prodaja izdelkov izven poslovnega prostora:

Samostojnemu obrtniku se zagotavlja prodaja izdelkov oziroma opravljanje gostinske dejavnosti izven poslovnega prostora, če za to izpolnjuje ustrezne pogoje in ima dovoljenje pristojnega upravnega organa. Ti pogoji se nanašajo predvsem na prodajni prostor.

b) Sprejemanje gostov na prenočevanje in hrano je drugo področje, ki ga predlog odloka ureja. Določena so naselja, kjer smejo občani to dejavnost opravljati le preko turističnih društev oziroma ustreznih organizacij združenega dela. Način posredovanja in sprejemanja gostov se določi s posebno pogodbo, odlok pa tudi določa elemente te pogodbe. Odlok jasno postavlja zahtevo, da so občani, ki sprejemajo goste na prenočevanje in hrano, dolžni v vsaki sobi vidno izobesiti kategorijo sobe in cenik, kar je bila do sedaj marsikje prava tajnost.

c) Opravljanje gospodarske dejavnosti z dopolnilnim delom drugih oseb je poglavje, ki določa tista področja zasebne obrti, ko samostojni obrtnik sme zaposliti več kot pet, toda največ sedem delavcev, seveda če za to izpolnjuje z zakonom in odlokom predpisane pogoje.

Med drugim je izvršni svet obravnaval tudi poročilo o delu za leto 1978, ki ga je posredoval biro za urbanizem in stanovanjsko poslovanje Jesenice. Poročilo je naslovljeno občinski skupščini, zato je izvršni svet nanj podal samo svoje mnenje. Nadalje je izvršni svet obravnaval še poročila o delu za preteklo leto, ki so jih posredovali: družbeni pravobranilec samoupravljanja občine Jesenice, sodišče združenega dela in javno pravobranilstvo za Gorenjsko. K vsem poročilom je izvršni svet podal svoje mnenje, sicer pa bodo vsa poročila predložena delegatom zborov skupščine občine.

Pomemben dokument, ki ga bo sprejela občinska skupščina, je tudi dogovor o usklajevanju meril za določanje nadomestila za uporabo stavbnega zemljišča. Na podlagi zakona o upravljanju in razpolaganju s stavbnim zemljiščem so bile občine zadolžene za sprejem ustreznega odloka, ki naj bi nadomestil do tedaj uveljavljeni institut prispevka za uporabo stavbnega zemljišča. V letu 1977 je tovrsten odlok sprejela Skupščina občine Jesenice.

Pri izvajanju zakona so se pokazale pomanjkljivosti glede različnih kriterijev pri določanju višine in zajemanja nadomestila. Predlog dogovora ta merila usklajuje, kar bi moralo imeti za posledico bolj enotne izvedbene akte, to je odloke.

Prihodnja, 43. seja izvršnega sveta bo v torek, 3. aprila 1979.

Božo Ahec

VABILO NA OBČNI ZBOR

Turistično društvo Jesenice vabi vse svoje člane na redni letni občni zbor, ki bo v petek, 30. marca, ob 18. uri v šolski sobi železniške postaje Jesenice. Na zboru bomo prikazali diapozitive najlepših rož na Jesenicah in okolici. Posebna vabila bodo dobili samo tisti, ki bodo prejeli posebna priznanja za najbolj uspešno sodelovanje v akcijah.

V TOREK SMO NA JESENICAH POZDRAVILI ŠTAFETO MLADOSTI

Čeprav je bil v torek na železarskih Jesenicah pust in deževen, je že v jutranjih urah skrival v sebi neko pričakovanje na slovesni trenutek. Ta dan je skozi Jesenice potekala letošnja štafeta mladosti, simbol pripadnosti mladih tovarišu Titu, Zvezi komunistov Jugoslavije in vsej naši samoupravni socialistični družbi. Letošnja štafetna palica, ki je krenila na tisoče kilometrov dolgo pot izpred velike električne peči v novi jeklarni ravenske železarne, nosi s seboj neštete pozdrave ljubljenemu tovarišu Titu za 87. rojstni dan. Povsod, kjer te dni potuje štafetna palica, se sliši ubrana pesem, v mladih srcih gori neizgorljiv plamen mladosti, lica žarijo, na ustnicah pa so radostni nasmeški.

Takšno vzdušje je bilo tudi v torek v jeseniški občini. Natančno ob 10. uri so jeseniški mladinci prevzeli štafetno palico od sovrstnikov iz radovljiške občine. Ponesli so jo naprej skozi Breznico in Žirovnico na Javornik in naprej do nasipa Železarne, kjer so jo sprejeli mladi železarji. Med potjo skozi Železarno so jo pozdravili številni delavci, svoj pozdrav pa so dale tudi lokomotive s piski. Pri glavnem vhodu je štafeta zapustila Železarno in krenila naprej proti središču Jesenic. Natanko ob 10. uri in 30 minut je nosilka štafetne palice Katja Žmitek z jeseniške gimnazije pritekla s štafetno palico pred gledališče Tone Čufar na Jesenicah, kjer je bila osrednja občinska prireditev ob sprejemu štafete.

Že pred prihodom pa se je ob 10. uri začel slavnostni program, ki so ga izvajali člani pihalnega orkestra Jeseniških železarjev, mladinski pevski zbor osnovnih šol Prežihov Voranc in Tone Čufar Jesenice ter recitatorji. Zbranim mladim je spregovoril Alojz Tišov. Med programom pa so zbrani pred gledališčem viharno pozdravili nosilce štafetne palice.

Tukaj sta se zvezni štafeti priključili tudi dve lokalni štafeti, in sicer tradicionalna triglavska štafeta, ki so jo tokrat že dvaintridesetič izpod mogočnih sten očaka Triglava prinesli pionirji in mladinci — planinci ter alpinisti iz planinskih društev občine Jesenice, prvič letos pa se je zvezni štafeti priključila tudi lokalna štafeta »Po poteh karavanških kurirjev«, ki so jo organizirali mladi v krajevni skupnosti Javornik — Koroška Bela in pripadniki JLA. Po združitvi vseh treh štafetnih palic so na slovesnosti prebrali pozdravna pisma tovarišu Titu s čestitkami za visok življenjski jubilej. V imenu mladih in delovnih ljudi in občanov jeseniške občine je pismo prebrala Katja Žmitek.

Ob ploskanju, vihranju zastav in veseli koračnici so nosilci zvezne štafete krenili izpred gledališča na Cesto maršala Tita in od tam naprej do železniške postaje, skozi podvoz v Podmežakljo in naprej na Poljane, kjer so štafetno palico zopet prevzeli mladinci iz radovljiške občine.

JANKO RABIČ

»NIČ NAS NE SME PRESENETITI«

Akcija SZDL pod geslom »nič nas ne sme presenetiti« je z začetkom pomladi poživljeno pognala svoje kali. Sklepi sestankov občinskih organov družbenopolitičnih organizacij, tako konference ZKS, SZDL in občinskega odbora ZZB NOV Jesenice, se že uresničujejo po krajevnih skupnostih, kajti tudi prej delo na obrambnih pripravah ni mirovalo.

Osnovna organizacija ZKS na Blejski Dobravi je z namenom, da bi ta akcija tekla kontinuirano ne samo do septembra letos, temveč da bi bila to stalna oblika dejavnosti v KS, v četrtek sklicala širši sestanek svojih članov, odbora za ljudski odpor in družbeno samozaščito pri KS, koord. odbora za LO pri SZDL in komisije ZB NOV ter predstavnikov društev in družbenopolitičnih organizacij. Okoli 50 krajanov je bilo seznanjeno z nalogami in določili obrambnih priprav. Na tem sestanku so podrobneje predelali in preverili oceno varnostnih razmer in jo dopolnili z novo nastalo situacijo in predlagali dopolnilne ukrepe. Obravnavali so komunalno-gospodarsko problematiko in kmetijstvo, dalje naseljenost in strukturo prebivalstva, zaposlenost, vprašanja delavcev na začasnem delu v tujini in organiziranost v krajevni skupnosti. Vse dejavnosti in celotno življenje v KS so kritično ocenili po kriterijih družbene samozaščite in predlagali ustrezne varnostne ukrepe. Po novi strukturni organiziranosti KD sta izvoljena tudi pododbora v Lipcah in na Kočni, ki vključujeta tudi predstavnike SZDL in ZB NOV. Ugotovljeno je bilo, da bodo na ta način približali samoupravo in odločanje kakor tudi obrambne priprave in odgovornost še večjemu številu krajanov.

Posebno vprašanje je bilo namenjeno delovanju koordinacijskega odbora za ljudski odpor in družbeno samozaščito pri konferenci SZDL in komisiji ZB NOV. Koordinacijski odbor je dopolnjen tako, da sedaj vključuje vse predstavnike DPO, društev in sveta KS. Dolžnost delegatov DPO, ki so po zakonu delegirani v odbor za LO in družbeno samozaščito pri KS pa je bila natančnejše opredeljena. Vse to bodo DPO in društva na področju svojega delovanja uresničevale in v dejavnost vključevale vse svoje članstvo in vse krajane.

Varnostni ukrepi so mere za eliminiranje vseh v oceni zapaženih problemov, kjer je vključeno vse od gospodarsko-komunalne in politične dejavnosti, do varstva okolja in izvrševanja določil zakonitih predpisov in dogovorov. Posebno so bile prikazane naloge narodne zaščite, katero sestavljajo vsi krajani. To pa pomeni, da smo dolžni vsi izvajati ukrepe družbene samozaščite in se tudi tako obnašati. Posebno so važni pri vsej dejavnosti odnosi do ljudi, družbena skrb zanje in utrjevanje tradicij NOB ter izobraževanje in usposabljanje krajanov in vseh struktur za LO in družbeno samozaščito.

Dogovorili so se, da bo koordinacijski odbor pri SZDL vse naloge iz varnostne ocene in ukrepe natančneje določil in zadolžil izvajalce v DPO in društvih. Komisija ZB NOV pa bo povsod tam, kjer bo potrebno s svojimi izkušnjami tudi tehnično pomagala pri sestavi obrambnih načrtov, DPO in društev, kjer še niso sprejeti. Razen današnjih nalog naj le-ti določajo tudi organiziranost v izrednih razmerah, da bi čim bolj učinkovito izvršili naloge v obrambi ali odporu ter da bi akcija »nič nas ne sme presenetiti« dosegla svoj cilj.

AL.

PRI KK SZDL DOVJE — MOJSTRANA USTANOVILI KOORDINACIJSKI ODBOR ZA LO IN DRUŽBENO SAMOZAŠČITO

Prejšnji teden je bila v Mojstrani razširjena seja izvršnega odbora krajevne konference socialistične zveze Dovje-Mojstrana. Poleg članov odbora so bili navzoči tudi člani družbenopolitičnih organizacij, sveta krajevne skupnosti, vseh društev in organizacij ter predstavniki temeljnih in drugih delovnih organizacij z območja krajevne skupnosti. V osrednji točki dnevnega reda so govorili o nalogah s področja ljudske obrambe in družbene samozaščite.

Na zadnjem posvetu so se vsi predstavniki krajevnih konferenc socialistične zveze dogovorili, da se morajo v mesecu marcu povsod ustanoviti koordinacijski odbori za ljudsko obrambo in družbeno samozaščito. Na včerajšnji seji so vsi navzoči poudarili pomembnost obrambnih priprav, precej pozornosti pa so tudi namenili vključitvi v akcijo Nič nas ne sme presenetiti.

Pri tem je potrebno poudariti, da v krajevni skupnosti Dovje-Mojstrana v zadnjem obdobju ni bilo zanemarjeno delo na področju ljudskega odpora in družbene samozaščite. To je pokazal tudi obrambni dan celotne krajevne skupnosti. Navzoči na seji so poudarili veliko odgovornost do uresničevanja vseh nalog, ki letos stojijo pred vsemi odgovornimi za uresničevanje vseh nalog s področja ljudske obrambe in družbene samozaščite.

Ustanovili so koordinacijski odbor za ljudski odpor in družbeno samozaščito, ki bo deloval pri izvršnem odboru konference socialistične zveze. Odbor bodo sestavljali vsi predsedniki krajevnih družbenopolitičnih organizacij, društev, sveta krajevne skupnosti in vodje temeljnih in drugih delovnih organizacij na območju krajevne skupnosti Dovje-Mojstrana.

J. R.

DAN, KI NAM OSTANE V LEPEM SPOMINU

Vsako leto praznujemo dan mladosti. To je dan, ko so vsi obrazi nasmejani, dan, ko tovariš Tito sprejme štafeto mladosti s številnimi čestitkami in pozdravi za svoj rojstni dan. Tudi letos je štafeta mladosti že začela svojo pot po Jugoslaviji in sicer v nedeljo na Ravnah na Koroškem.

V torek, 27. marca se je ustavila tudi pri nas na Jesenicah. Dočakali smo jo na trgu Toneta Čufarja. Sprejeli smo jo s kratkim kulturnim programom, ki so ga izvajali godbeniki pihalnega orkestra Jeseniških železarjev in pevci iz obeh osnovnih šol in recitatorji. Mladinci in mladinke, pionirji in pionirke, delavci in delavke so pritekli s štafetno palico, s katero so šli najprej skozi Železarno, kjer se vsak dan potijo naši očetje in matere, bratje in sestre. Z Jesenic je štafeta mladosti nadaljevala pot na Poljane, kjer so jo prevzeli mladi iz radovljiške občine.

Tako bo štafeta krožila po vsej naši domovini Jugoslaviji. Prešla bo mnogo naših krajev, vasi, pokrajin ... 25. maja pa bo tovariš Tito sprejel štafeto za svoj sedeminosemdeseti rojstni dan. Vsi ljudje v Jugoslaviji želimo, da bi še dolgo živel med nami, da bi še dolgo vodil našo domovino in, da bi še dolgo mi pionirji in mladina praznovali dan mladosti. To je le eden od 365 dni, dan, ki nam ostane v lepem spominu.

Sonja Bešić, 6. r.
OŠ P. Voranc Jesenice

PRVO POMLADANSKO NEDELJO PRAZNUJEJO INVALIDI

Prvo spomladansko nedeljo so si invalidi izbrali za svoj dan. Hrati z letošnjim praznikom mednarodnega dneva invalidov vsa društva in organizacije, v katere so vključeni invalidi, sprejemajo programe svoje dejavnosti, ki jih obvezuje letošnje geslo: Preprečujmo invalidnost. Pri tem zavestno izbranem geslu se pred nami nenadoma razgrne slabo opredeljena, še ne dovolj raziskana in upoštevana problematika. Že samo dve besedi dajeta slutiti, da gre za nekaj tako pomembnega, tako širokega kot je rehabilitacija in življenje samo. O samem pomenu smisla besed verjetno ne gre izgubljati časa, kajti zavedati se moramo, da preventiva v rehabilitaciji danes ne more biti več usmerjena samo k prizadetemu posamezniku ali skupinam, temveč k družbi kot celoti. Preprečevanje invalidnosti v najširšem smislu pomeni razvoj in ohranjevanje zdravstvene in funkcionalne zmožnosti delavca, ukrepi pa segajo tudi na področje delovnega usposabljanja in zaposlovanja. Preprečevanje invalidnosti pa razen tega vključuje tudi preventivo delavcev v organizacijah združenega dela. To so ukrepi, ki jih delovni ljudje izvajajo po načelih socialističnega humanizma, proizvodne solidarnosti, vzajemnosti, gospodarnosti, z namenom, da bi okrepili zdravje in delovne zmožnosti, socialno varnost in nasploh izboljšati življenje. Že teh nekaj bežnih drobcev iz obširnega mozaika problematike invalidov daje slutiti, kako velik pomen imajo pri tem društva invalidov in humanitarne organizacije. Ta društva in organizacije so že doslej zelo uspešno sodelovale in spodbujale program za konkretno izvedbo preventivnih akcij, usmerjenih v izboljšanje življenjskih razmer invalidov vseh vrst in stopenj. Uspehi in dobre rešitve so ponekod razveseljive, ponekod pa jih še pogrešajo.

Mednarodni dan invalidov je tista idealna priložnost, da društva pregledajo, osvežijo in dopolnijo svoje programske zasnove ter jih na novo opredelijo v duhu gesla mednarodnega dneva invalidov Preprečujmo invalidnost. Storili bi že mnogo, če bi vsakdo na svojem področju skušal najti odgovor na povsem konkretna vprašanja kot, na primer, ali so na določenem področju vsi invalidi evidentirani; kako zagotoviti učinkovito službo zgodnjega odkrivanja invalidnosti; ali so vsi primeri invalidnosti tekoče zajeti; kakšne so možnosti izboljšanja sodelovanja z zdravstvenimi ustanovami — in še bi lahko našteli kup pomembnih vprašanj.

Seveda je želja vseh, da bi se v letošnjem letu kar največ teh vprašanj rešilo ter seveda da bi letošnje geslo mednarodnega dneva invalidov Preprečujmo invalidnost, dalo tudi čimboljše rezultate v našem vsakdanjem življenju.

Ob koncu teh misli naj še dodamo, da bodo člani društva invalidov Jesenice ta praznik počastili v mesecu aprilu, in sicer s svečano akademijo. Razen tega pa se bo na območju Gorenjske zvrstilo še več drugih proslav in srečanj invalidov. Tako bodo 21. aprila proslave v Kranju in Škofji Loki, 6. junija pa bo v Tržiču tradicionalno, tokrat že peto srečanje težjih invalidov Gorenjske.

J. Rabič

IZ ŽIVLJENJA IN DELA UČENCEV OŠ PREŽIHOV VORANC

V tem kratkem intervjuju vam predstavljam članici lutkovne skupine osnovne šole Prežihov Voranc Jesenice — Katarino Slamnik in Henriko Zupan.

»V začetku ste se najbrž srečevali s težavami?«

»Da, prav gotovo. Prvo, kar nas je težilo, so bile lutke. Na šoli jih žal nismo imeli, zato smo si jih sposodili pri Mojci Koširjevi. Če dovoliš, se ji še enkrat najlepše zahvalim v imenu celotne lutkovne skupine. Pestil pa nas je tudi čas. V začetku celo nismo imeli prostora, kjer bi se sestajali in vadili. Toda to se je zdaj za silo uredilo.«

»Kdo vam pomaga pri delu, razen vaše mentorice tovarišice Arzenškove?«

»Veliko nam je pomagal tudi tovariš Dakskofler, ki nam je narisal kulise in pa vsi učitelji, ki so nas z razumevanjem puščali od pouka v času predstav in vaj.«

»Povejta mi še, prosim, kdo je prišel na idejo, da bi v vašem razredu osnovali lutkovno skupino?«

»Tovarišica Arzenškova, ki je že prej vodila lutkovni krožek. Seveda pa brez naše zainteresiranosti do tega ne bi nikoli prišlo.«

»Kot vem, ste že uspešno predstavili lutkovno igro Mojca in živali. Kje vse ste jo že igrali in ob kateri priložnosti?«

»Igrali smo otrokom iz vse jeseniške občine od Rateč, Mojstrane, Kranjske gore do Jesenic, Koroške Bele, Javornika in Žirovnice. Igrali smo ob novem letu, da smo otroke razvedrili.«

»Ali v kratkem načrtujete še kakšno lutkovno predstavo, preden se boste dokončno razšli, saj so vsi vaši člani osmošolci? In pa še: kdo vas bo nasledil?«

»Novih predstav ne načrtujemo več, ker preprosto nimamo časa. Ves svoj čas porabimo za učenje, saj veste, koliko se je treba v osmem razredu učiti. Naši nasledniki pa so v sedmem razredu, seveda, če se bodo za to navdušili in če bodo hoteli žrtvovati svoj prosti čas. Vem pa, da nam lutkarjem nikoli ni bilo žal. Vsaj tokrat ne, ko smo predstavo brez napak speljali do konca in bili nagrajeni z bučnim aplavzom.«

Zahvaljujem se vama za ta intervju in s tem tudi vsem članom lutkovne skupine.

Mojca

ZELO USPEŠNO DELO FOTOKLUBA NA OSNOVNI ŠOLI V MOJSTRANI

Na osnovni šoli 16. december v Mojstrani med drugim zelo prizadevno deluje tudi fotokrožek, ki ga je v minulem šolskem letu prizadevno in uspešno vodil Izidor Trojar, fotoamater I. stopnje z Jesenic. Fotokrožek je združeval 14 učencev — mladih fotoamaterjev, ki so se redno sestajali vsak četrtek, se dogovarjali o strokovnem delu in o nalogah, ki so jih tudi sproti dosledno uresničevali.

V okviru njihovega delovanja so imeli dva izleta, na katerih so slikali Baško grapo in okolico Peričnika. Ogledali so si foto razstave v Žirovnici, Tržiču in na Koroški Beli. Na Gorenjski pionirski razstavi v Tržiču so sodelovali s 25 fotografijami v velikosti 18 × 24. Člen kluba Slavko Pezdirnik je prejel diplomo in nagrado. Na občinski pionirski razstavi na Koroški Beli je fotokrožek dosegel drugo mesto. Slavko Pezdirnik je imel še en uspeh, saj je s svojimi deli dosegel drugo mesto med najboljšimi fotoamaterji v občini. Na tej razstavi so učenci šole iz Mojstrane sodelovali z 20 fotografijami.

Bili bi še bolj uspešni in sodelovali na več razstavah, če bi bili o razstavah drugod pravočasno obveščeni. Zaradi tega so izostali tudi od jugoslovanskih pionirskih iger v Prilepu, za kar so jih izbirali pri republiški komisiji.

Ob vsem tem pa je treba povedati, da ima fotokrožek tudi za letošnje šolsko leto obsežen program dela, ki zajema kar osemnajst nalog, ki jih tudi redno in v okviru začrtanega programa uspešno sproti uresničujejo.

B.

USTANOVNA SKUPŠČINA RADIOKLUBA ŽELEZAR

V sredo, 21. marca, so se v prostorih delavskega doma Julke in Albina Pibernika na Javorniku sestali člani radiokluba Železar. Ustanovno skupščino je sklical iniciativni odbor, poleg ljubiteljev radioamaterske dejavnosti pa so se udeležili skupščine tudi gostje, med njimi tudi: Branko Stare, ki je zastopal železarno Jesenice, Jože Starc, zastopnik sveta za ljudsko obrambo in družbeno samozaščito občine Jesenice in ZRVS Jesenice, Drago Grabenšek je skupščino pozdravil v imenu zveze radioamaterjev Slovenije, Tomo Surijan pa je zastopal zvezo organizacije za tehnično kulturo Slovenije. Navzoči so bili še: predstavnik radiokluba Triglav iz Ljubljane, Stane Martin ter Jože Kramar za raziskovalno skupnost, Tone Fajfar je zastopal skupnost za vzgojo in izobraževanje občine Jesenice, predsednik sveta KS Javornik—Koroška Bela Marjan Tomaš in zastopnik krajevne konference SZDL.

Kratki uvodni besedi Cveta Ermana, je sledila razprava, skupščina pa je sprejela predlog, da bo sedež radio kluba v novih prostorih v prvem nadstropju delavskega doma Julke in Albina Pibernik na Javorniku. Sprejeta so bila pravila kluba ter delovni program s finančno konstrukcijo.

V razpravi so sodelovali gostje, ki so želeli novoustanovljenemu klubu Železar uspešnega dela. Poudarjeno je bilo, da bo zanimanje za radioamatersko dejavnost še večje, ko bodo urejeni in opremljeni prostori z vsemi aparaturami. Med drugim so se strinjali s predlogom, da upravni odbor kluba zainteresira za radioamatersko dejavnost tudi širši krog mladih ljudi, načrtujejo pa tudi vsestransko sodelovanje na področju ljudske obrambe in družbene samozaščite.

Delovni program je dokaj obširen in že za letošnje leto predvideva vrsto nalog in akcij, ki naj bi jih opravili. K sodelovanju bodo povabili tudi nekdanje člane radiokluba Kor. Bela, sicer pa pričakujejo, da bodo pozornosti in vsestranske pomoči deležni od organizacij združenega dela, skupščine občine Jesenice, krajevne skupnosti in družbenopolitičnih organizacij.

V sklepnem delu so izvolili Ivana Javha za predsednika upravnega odbora, Ivan Pušavec bo podpredsednik in Erman Cveto tajnik kluba.

TEDEN ODPRTIH VRAT

V okviru programa »LETO OTROKA« želi VVO Jesenice predstaviti širši javnosti organizacijo in vsebino vzgojnega dela.

VABIMO VSE, ki se za naše delo zanimate, da nas obiščete!

Od 2. do 7. aprila bomo od 8. do 11.30 imeli v vseh enotah in oddelkih »TEDEN ODPRTIH VRAT«.

LJUDJE – NARAVA – CVETJE

Opažate novo rubriko v vašem časopisu, kaj ne? Morda malce radovedni razčlenjujete besede: **ljudje – narava – cvetje**? Kaj nam hočejo povedati z njimi? Zvenijo sevé spodbudno – pa kaj? Že tako smo prepolni drugih problemov in važnejših življenjskih vprašanj, ki jih dan za dnem doživljamo in rešujemo sami, ali jih prebiramo v časopisju. Da, dragi bralci, naša vsakdanjost ni le lepa pesem, naše življenje je marsikdaj trdo in neizprosno. Boriti se je treba za to in ono pridobitev, za ta ali oni dosežek in izboljšavo, vedno nove in nove zahteve se porajajo, reševati je treba gospodarska in socialna vprašanja, da skrbi za družino komaj dohajate. Od jutra do večera lebdi nad nami nuja vsakdanjega dne, rahlja nam živce, morda načenja naše zdravje?

Koliko lepše in vedreje se nam bo začel novi delovni dan, če ga bomo urico ali dve, ko se po delu vrnemo domov, prebili kje v naravi. Saj ni treba daleč. Morda na svojem vrtičku, morda kje zunaj v neposredni bližini naselja; naše okolje je obdarjeno s travniki in gozdovi, s prijetnimi kotički, kjer se lahko sprostimo in si nabiramo novih moči za naš jutri. Kaj ne bi za naše dobro izkoristili teh, na pogled tako drobnih dobrin?

Z veseljem lahko ugotavljamo, da je ljubiteljev narave vse več in več. Radi pa bi k temu pritegnili še vse ostale, ki še niso zaživeli v tem prepričanju. Spodbujali bi vas radi in vas vodili po poteh, ki naj pomenijo človeku še kaj več kot le z delom izpolnjen delovnik. Opažamo tudi, da ta pridobitniška ihta – ta splošna zastrupitev človeštva, zajema – žal – bolj in bolj tudi del našega življa. Radi bi vam s skromno besedo prikazali, koliko lepih doživetij in utehe nam nudi narava kjerkoli že smo; v planinskem svetu ali na morju, ali čisto skromno kje ob naših domovih. Naša deželica je čudovita, samo opazovati jo moraš z razumevajočimi in ljubečimi očmi!

Toda čuvati moramo to naše bogastvo, ki nas obdaja! Ne onesnažujmo okolja z odmetavanjem stvari od papirčkov in vse vrste plastike, do druge odvečne šare! Čuvajmo nasade našega mesta in pomislimo na to, koliko našega denarja je bilo izdanega v te namene; cvetlicam, ki bodo vzklile in zacvetele po nasadih, namenimo naše občudovanje in ne dopustimo, da ne bi razveseljevale še drugih mimoidočih. Ne prinašajmo z izletov cekarje potrganih cvetic, ki kaj kmalu končajo v smetnjakih. Še posebno pa čuvajmo naše planinsko cvetje, ki naj vsem nam dehti in cveti na naših pohodih v gore in naj nam ostane kot nedotakljiv zaklad naše gorske narave.

V neposredni bližini stolpnic, v središču mesta, ali veste, da obstaja spominski park, urejen na mestu, kjer je bilo staro jeseniško pokopališče, kjer počivajo pod rušo še mnogi pokojniki, ki niso bili prepeljani na Blejsko Dobravo? Ali veste, da je tam grobišče naših borcev padlih za svobodo, in še onih iz prve svetovne vojne? Koliko truda so člani hortikulturnega društva z Jesenic vložili v dela in prostovoljnih ur, predno je dobil kraj sedanjo podobo! Ste že videli, koliko tulipanov, ki jih pridne roke naših članic v jeseni zasade, zažari spomladi v vsej svoji očarljivosti? Koliko pomembnih drevnin je zasajeno na tem kompleksu! Lahko bi ta kraj imenovali svetišče iz spoštovanja do vseh pokojnih, ki so našli tam svoj mir, če že ne do umnih in prizadevnih ljudi, ki so izpeljali to zamisel in uresničili načrt in nam podarili tak park, ki je še kako potreben za dvig samega mesta in ki naj bi bil obogatitev tudi za vse obiskovalce!

Toda kaj se dogaja? Lahko bi temu rekli vandalizem, kar se je izrodilo na tem mestu v minulem poletju! Človeku se stiska srce, ko vidi polomljeno drevje, pohojene gredice, odmetane smeti! Ali pomislimo ob tem na družbeni denar, vložen v to plemenito in koristno stvar, pa vržen tako v prazno? Nas ne zapeče vest zaradi vsega tega, nam ne kaže to početje na skrajno neosveščenost ljudi, na neprecenljivo škodo, ki jo povzročajo posamezniki s svojo brezvestnostjo sami sebi? In ugotovili smo – žal – da prednjači pri tem naša doraščajoča mladina! Tja se hodi podit, zbijat žogo po zelenicah in zganjat še druge vragolije. Mnogi starši, namreč nejevoljni zaradi hrupa otrok okrog svojih domov, napodijo otroke v park, češ »tam se zdivjajte in počnite, kar se vam ljubi«! Te besede so prišle kot zagovor temu početju iz otroških ust, ko so bili posvarjeni. Zelo klavrno za nas odrasle, da tako tja v en dan rešujemo tako pomembne vzgojne probleme! – In poleg vseh tegob današnjega dne, ali ne čutite, kako se svet zastruplja od nasilja ter tuje brezčutne navlake, ki bolj in bolj prodira v miselnost ljudi in zavaja tudi naš mladi rod? Kaj naj nam bo ob tem vseeno, kako bodo zanamci cenili naše pridobitve, nam ne prihaja v zavest, da moramo nekaj storiti, ukreniti in napraviti življenje, čeprav je marsikdaj kruto, le nikoliko lepše. Kulturnejše?

Starši, učite že malčke in male otroke, da je narava del nas, del našega življenja in zato jo moramo spoštovati! Vzemimo si čas in popeljimo jih na travnike in v gozdove in pokažimo jim, koliko lepega in koristnega se skriva v njenih nedrih!

Pedagogi, ne zamudite prilike, da vcepljate mladini ljubezen do prirode, ko jih vodite na izlete ali pri vašem vsakodnevnem pedagoškem delu.

Če se bomo trudili vsak na svojem mestu, uspeh ne bo izostal in tudi spominski park sredi Jesenic ne bo več spričevalo naše nekulture, pač pa ogledalo skrbi vseh občanov, da se ohrani ta mali dragulj, ki bo s čistimi potmi, nepoškodovanimi zelenicami, cvetjem in drevjem nam vsem v ponos, nedomačinom in prehodnim obiskovalcem pa prijetno presenečenje!

Končam naj z željo, da bi ta rubrika, ki jo uvajamo, zaživela, da bi se v njej oglašali vsi, ki želijo svojemu mestu in vsej širši okolici z Gornjesavsko dolino in žirovniškim območjem napredek in lepši izgled! Naj iz naših sestavkov veje želja, da bodisi s hvalo ali grajo ob svojih opažanjih spodbujamo, vzgajamo in pomagamo, da bo naše okolje urejenejše, ljudje bolj osveščeni in da bo naš jutri lepši in bogatejši od današnjega dne!

S takim dejanjem bomo najbolje uresničevali dolg, ki ga nam, ljudem, nalaga skrb za naš globlji odnos do narave in okolja, ki naj nas spodbuja in plemeniti in ki naj bo za slehernega izmed nas tudi obveza do naslednjih generacij.

E. L., članica HD Jesenice

NA KURIRSKI STEZI

Po silovitem deževju in snežnem metežu, ki je trajal vse do predvečera, so se koroški kurirji brez skrbi podali k nočnemu počitku.

Bil je sobotni večer 18. marca 1944. Vedeli so, da se jim nocoj ob takem vremenu ni treba bati nobenih presenečenj. Čakali so še na Janeza Gogala-Petka ter Lojzeta Kunčiča-Slavca, oba iz Bohinjske Bele, ki sta zaradi večje gotovosti odšla na večerni obhod. Ko sta se vrnila, so še založili malo pečico z drvmi ter polegli.

Nekaj časa je vladal mir, nato pa se oglasi najstarejši partizan med njimi Praprotnikov Boris-Pavle (Cimpkov), doma iz Potokov.

»Ja, fantje! Jutri je Jožefovo in na ta dan je bil na Jesenicah sejem. Na ta dan so vedno prišle Taljanke iz Trbiža, pa Koroše, pa se je plesalo ves dan.«

»Hudiča,« se zareži Justinov Tine-Tone, komandir kurirske postaje K 2, doma z Bleda. »Sedaj pa plešeš s Švabi, pa molči že enkrat. Jutri morava z Lojzem (Poženel) zgodaj na zvezo, pa se morava odpočiti, ker hudič ve, kaj naju čaka v tem snegu?«

Med kurirji je bil tudi neki Lute. Nihče se ne spominja njegovega priimka, doma pa je bil nekje iz Poljanske doline.

To so bili sami mladi močni fantje, ki so vztrajno premagovali težave koroških kurirjev. Kljub vsemu pa so bili vedno vneti za šale, vedri in nasmejani, toda vedno udarni in eksplozivni. Vedno so se spretno izmikali Nemcem in njihovim zasedam ter zalezovanjem.

Kurirji postaje K 2 so se v tem času zadrževali na koroški strani v Veliki Suhi, pod Suhim sedlom. Imeli so bunker zgrajen iz lesenih brun. Vodo so dobivali iz potoka Suhe, po katerem so tudi hodili, da so v visokem snegu zabrisali dohod v bunker. Kurirska pot pa je vodila pod bunkerjem. Prva preko Golice na zvezo z jeseniškimi rovti z G 10, druga pa je vzdrževala zvezo s K 1 pod Mačenskim vrhom. Na zvezo preko Golice sta sedaj mislila komandir Tine, pozneje komandant tretje relejne linije petega sektorja in kurir Lojze ter kmalu zaspala. Skozi malo okence bunkerja pa je vedno bolj silila čudovita biserna svetloba.

Bilo je, kot da noči sploh ni. Nebo je bilo svetlo kot podnevi. Luna in zvezde so dajale naravi izgled opojnosti. Tisočero biserov se je lesketalo po snegu in smrečju. Prejšnji dan še tako neurje, kot da so se zbrali vsi peklenščki s Koroške s Švabi vred, sedaj pa taka čudovita pravljična noč. Noč brez noči. Luna je bila še visoko, ko se je nebo iznad Stola pričelo že žariti in naznanjati, da se rojeva novi dan.

Kakor da prihaja svoboda, sta si mislila koroška kurirja, ki sta z največjo težavo gazila visoki, na novo zapadli mokri sneg in si utirala pot po zasneženi kurirski stezi. Na zvezo sta odšla mnogo prej kot po navadi, saj sta se dobro zavedala, da bo pot težka in naporna. To sta bila komandir Tine in Lojze.

Sneg je postajal vse bolj moker in težak in le s težavo sta vzdigovala noge iz njega. Preklinjala sta sneg in Nemce ter med pogovorom počasi napredovala proti zvezi s kurirji relejne postaje G 10.

»Vse se mi dozdeva,« pravi Tine, »da bova danes še nekaj doživela.« »Kaj hudiča se nama pa more zgoditi? Kdo neki bo le lazil po takem snegu naokoli,« se razjezi Lojze in trmasto zagazi v visoki sneg. Sredi dopoldneva sta dospela na vrh Golice in si na toplem soncu v zavetju pred vetrom privoščila prepotrebni počitek.

Predala sta se soncu, še preje pa srknila malo domačega žganja. »Da si dušo priveževa,« je menil Tine ves premočen. Tudi prigriznila sta zraven. Vse to jim je pred dnevi prinesla Julka, žena jeseniškega kovaškega mojstra Ulčarja, ki je imela med temi kurirji brata Lojzeta Kunčiča, pozneje komisarja tretje relejne linije petega sektorja, nato pa še sina Vinka, ki je bil znan po hrabrosti. Že ko je bil ranjen, je udaril Nemca s puško po hrbtu, da je omahnil. Vinko je bil star šele petnajst let.

Med tem, ko sta malicala, sta gledala nalet ameriških trdnjav, ki so hitela bombardirat Celovec in Beljak. Po bombardiranju so vračajoča se letala napadli nemški lovci. Z zanimanjem sta opazovala to zračno bitko in natančno sta videla, kako je bilo ameriško letalo »Liberator« zadeto, kmalu nato pa tudi odskok padalcev. Takoj za tem pa se je letalo z močno detonacijo razletelo na vse strani.

Po vrnitvi z zveze so se kurirji priključili koroškemu bataljonu in se z njimi udeležili prehranjevalne akcije v Svečah. Proti jutru so se utrujeni vrnili na postajo, kjer jih je Pavle že čakal s čajem. Ko so srkali vroč čaj in počivali, so se pogovarjali o akciji. Kaj začudeno pa so pogledali, ko sta kmalu za njimi vstopila v bunker dva tujca v padalskih uniformah z besedami: »Partizani – Tito.« Takoj je bilo vsem jasno, da sta to dva od padalcev, ki so prejšnji dan odskočili iz letala. Povedala sta, da jih je bilo devet. Sama sta padla tako, da sta videla približno pristanek drug drugega, tako da sta se kmalu našla. Eden je pristal na sami kurirski stezi. Takoj sta vedela, da je to steza, ki ju bo mogoče rešila.

Čakala in čakala sta, če bo mogoče kdo od kod prišel, toda ne. Kurirji v K 2 so sicer slišali grmenje letal, toda padalcev niso mogli videti. Njihov bunker je bil namreč kot v nekakšnem kotlu, v zavetju zasneženih smrek. Padalca sta prenočila ob stezi v snegu, zavita v padala. Ko sta zjutraj vstala, sta zakopala padali v sneg in se napotila naprej po stezi. Ko sta precej časa hodila, sta od daleč zagledala nekaj oboroženih mož z nahrbtniki. To so bili kurirji, ki so se vračali iz prehranjevalne akcije. Takoj jima je bilo jasno, po oblekah in kapah sodeč, da so to partizani. Stopila sta za njimi ter opazovala, kam gredo. Ko pa sta zagledala, da so kurirji zabredli v strugo potoka Suhe in se po njem pričeli vzpenjati navzgor, sta čez kratek čas še sama stopila v potok in šla po njem, kakor sta malo prej videla kurirje. Kmalu sta tudi zaslišala glasove in zagledala gaz, ki je vodila v bunker. Brez strahu sta vstopila in na pritrdilne besede kurirjev na njihov pozdrav »Partizani – Tito« sta takoj spoznala, da sta v pravih in varnih rokah, med Titovimi borci, za katere so jim na poveljstvu rekli, da so jih polne planine in naj se jim brez skrbi zaupajo.

Po okrepčilu in kratkem počitku so se zaradi varnosti takoj odpravili na pot čez Golico na G 10.

Še enkrat se je na posebno pot odpravil komandir Tine ter kurir Janko Gogala-Petko. Za njim pa sta krepko zakoračila v gaz sergenta Thomas W. Farbes iz North Caroline in Russel W. Philips iz Indiane. Še isti dan sta jih pripeljala v Jeseniške rovte do Mentna, kjer so jih prevzeli kurirji postaje G 10. Skupno so nato odšli v njihovo taborišče.

Postaja relejnih kurirjev G 10 je bila pod Golico, v tako imenovanih Mentnovih jamah. Komandir kurirjev je bil Lojze Leban-Radovan, kurirji pa: Jakob Rutar-Janoš, Oto Smolej-Veri, Ivan Starman-Rajko, Jaka Klinar, vsi trije iz Jeseniških rovt ter Žagar-Zagorjan. Za kuharico je bila Radovanova žena.

Kurirji, terenci in VOS-ovci, ki so delovali na območju sektorja 2, so vsi opazovali letala in padalce. Vsi so mislili, da je zaneslo enega izmed padalcev na območje Golice, toda zadnji hip ga je zaneslo na koroško stran proti Suhem sedlu. Vsi so takoj poslali v smer, kamor so mislili, da je padel padalec patrole, ki pa so se zvečer vrnile nazaj brez uspeha. Kako pa so bili kurirji G 10 presenečeni, ko so dobili drugi dan kar tri Amerikance v goste. Iz Javorniškega rovta so namreč kurirji pripeljali rešenega padalca pilota – mehanika s/sergenta Ascension Gonzalesa iz Oklahome, ki smo ga rešili na planini Belščici. Padalci so bili zelo srečni in veseli ob snidenju. Mučila jih je le skrb za ostale tovariše, ki so odskočili iz letala. Pripovedovali so, da jih je bilo devet. Pilot sam je bil ubit še med bitko v letalu.

Pri kurirjih in pri terencih sektorja 2 so se zadrževali nekaj dni. Tu so se tudi preoblekli. Na terenu so jim preskrbeli obleke, ravno tako so dobili nove čevlje. Svoje padalske uniforme in neprikladne škornje za hojo po snegu pa so pustili v taborišču. Med partizani so se kar dobro počutili. Čudili so se njihovi, nikjer napisani prostovoljni ostri disciplini, brez vika in ukazovanj. Čudili toplemu tovarištvu, ki jim je bilo nepojmljivo, čudili vsestransko občutljivemu odnosu do njih in prisrčnosti.

Toda prišel je dan in že v naprej dogovorjene zveze s kurirji na Mežaklji. Poslovili so se. Kurirja Veri in Rajko sta že nestrpno priganjala na odhod, ravno tako člana jeseniškega VOS Leon Šmid-Dani ter Andrej Košir-Polde, ki sta bila dodeljena padalcem za osebno varnost. Da so se ubranili prehoda preko Save, so ubrali kar najnevarnejšo pot čez Žvagnov most, kjer sta Dani in Polde preskrbela za varen prehod. Težko so se padalci ločili od Verija in Rajka, ki sta se morala vrniti nazaj v podnožje Golice, toda tu so jih že čakali spočiti Martinovi fantje, kurirji z Mežaklje in pot se je nadaljevala. VOS-ovca Dani in Polde sta šla z njimi do Bohinja do G 4, kamor so tudi srečno prišli.

Padalci so iz dokaznih virov srečno prišli v izhodiščno bazo Bari.

Kurirji z obeh strani so večkrat šli k razbitinam letala na koroški strani. Partizan Tone Štumfl-Ante je po naključju naletel na prednji del trupa letala, ki je padel za Suhim sedlom. Bil je v pokončnem stanju, globoko zarinjen v sneg. V njem je našel ubitega pilota. Pri njem je dobil uro ter pištolo »gasar« 12 mm, katero so mu pa z uro vred odvzeli Nemci, ki so ga ubili v neki akciji v Javorniškem rovtu.

Ostale padalce, ki so odskočili prvi, pa je po poročilih, zaneslo globoko na koroško polje, kjer so jih pričakali Nemci in takoj postrelili.

To je bilo torej vse o padalcih. Rad pa bi dopolnil še to. Lansko leto dne 26. 3. 1978 sem dal v Nedeljski dnevnik članek o reševanju padalca na Belščici. Že v naslednji številki Nedeljskega dnevnika sem bral naslednjo izjavo, katero v celoti navajam:

»PADALEC NI PADEL NA KURIRSKO STEZO«

(K prispevku »Rešilni objem na vrhu Belščice«)

V Nedeljskem z dne 26. marca sem v članku »Rešilni objem na vrhu Belščice« v odstavku »Trije rešeni« prebral tudi to, da je drugi padalec padel »na veliko srečo na stezo koroških kurirjev« in le-ti da so ga že po kratkem iskanju našli. Resnica pa je nekoliko drugačna. Ameriški padalec ni padel »prav na stezo koroških kurirjev«, temveč nedaleč od bunkerja OK VOS Celovec (okrožne komisije varnostne obveščevalne službe), kjer sem bil jaz načelnik.

Če kdo želi izvedeti kaj več o tem padalcu, naj mi to sporoči na moj naslov ali po telefonu 343-240.

Ludvik Bem
Šarhova 26
Ljubljana

Iskal sem Bema, da bi mu dokazal zmoto in prikazal resnico, pa ga nisem mogel najti. Tudi na prošnjo jeseniškega muzeja, naj sporoči, kaj ve o padalcu, ni dal odgovora. Zadevo sem skoraj pozabil. Na željo pa, da naj napišem še o ostalih padalcih, sem ga pričel znova iskati.

Ko sem bil pred kratkim časom na Bledu, mi je znanec rekel: »Danes bo prišel domov.« Šel sem k Tinetu Justinu in ga prosil, naj gre z menoj do Ludvika. Tine mu je jasno povedal, da je padalec padel na kurirsko stezo.

Iz nadaljnjega razgovora pa smo prišli do tega, da se je rešil še en padalec, ki je padel čisto blizu taborišča VOS-ovcev, kakor je v objavi napisal Ludvik Bem. Bil je to mitraljezec v repu letala, Amerikanec iz zvezne države Virginije. Ludvik ga je še isti dan pospremil v koroški bataljon, od koder se je vrnil v Bari.

V ZDA se že dalj časa zbirajo podatki o rešenih padalcih, ki nameravajo priti to ali drugo leto k nam na obisk. To bo vsekakor prispevalo in koristilo prijateljstvu med narodi.

Janko Novak

ČESTITKA ZA 90-LETNI ŽIVLJENJSKI JUBILEJ

Najstarejša prebivalka Murove v krajevni skupnosti Plavž je Marija Pesjak, ki je 25. marca praznovala svoj 90. življenjski jubilej. Rodila se je 25. marca 1889 v družini Zupan v Srednji vasi pri Bohinju. Imela je osem sester in bratov, od katerih živi le še ona. Na Jesenice se je preselila med prvo svetovno vojno, kjer se je poročila s Francem Pesjakom, ki je bil strojevodja pri železnici, kasneje pa strojni mojster. Med vojno je vsa družina pomagala narodnoosvobodilnemu gibanju, sin France pa je bil aktiven borec NOV; Marija je bila po osvoboditvi zelo aktivna, saj je bila več kot deset let v krajevnem odboru OF Center – Jesenice. Kljub častitljivim letom je še zelo živahna in z zanimanjem spremlja naš razvoj, prečita številne časopise, posluša radio in gleda televizijo. K številnim čestitkam ob njenem rojstnem dnevu se pridružuje tudi naše glasilo in ji želi še mnogo zadovoljnih let med svojimi. (Tekst in foto B. Blenkuš)

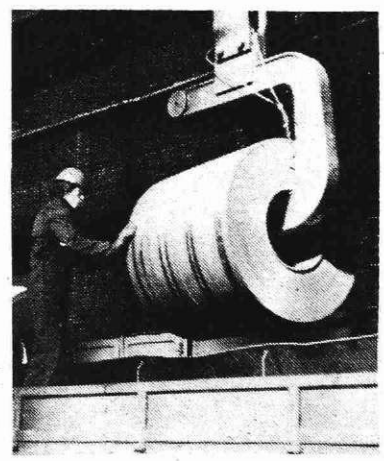

SREČANJE Z NAŠIMI ZBORI '79

Zveza kulturnih organizacij Jesenice je v petek, 23. marca, organizirala v dvorani amaterskega gledališča Tone Čufar na Jesenicah tradicionalno srečanje odraslih pevskih zborov občine Jesenice, SREČANJE Z NAŠIMI ZBORI 79.

Na srečanju so sodelovali: mladinski mešani pevski zbor »Blaž Arnič« Jesenice (40 pevcev), zborovodja Roman Ravnič; pevski zbor društva upokojencev Javornik-Koroška Bela (10 pevcev), zborovodja Janko Veber; oktet DPD Svoboda Žirovnica-Breznica, vodja Marjan Jemec; pevski zbor društva upokojencev Jesenice (21 pevcev), zborovodja Janez Ponikvar; moški pevski zbor DPD Svoboda Kranjska gora (18 pevcev), zborovodja Dane Škerl; moški pevski zbor »Vintgar« Blejska Dobrava (26 pevcev), zborovodja Alojz Vengar, ženski pevski zbor Jesenice (32 pevk), zborovodja Milko Škobrne in mešani pevski zbor »Planinka« Ukve (23 pevcev), zborovodja Marjo Gorjup. Prepevali so predvsem skladbe domačih skladateljev: S. Premrla, E. Adamiča, R. Gobca, A. Srebotnjaka, F. Skoka, F. Marolta, H. Volariča, K. Pahorja, P. Jereba, Z. Prelovca, D. Bučarja, Brdaniča, L. Kramolca, M. Kozine, J. Mattetiča-Ranjgova, S. Vremšaka, J. Scheuja in ljudske psemi.

Srečanje naj bi bilo nekakšen pregled dela pevskih zborov v občini in ni bilo namenjeno tekmovanju. Bilo je to že tradicionalno srečanje in nekakšna strokovna izkušnja, tako za pevce kot za zborovodje in ostale strokovnjake na področju zborovskega petja v občini Jesenice. Izvajalsko je bila na dokaj različnem nivoju. Pomembnejših dosežkov ne moremo pričakovati, ker pogoji za delo in sestavo nekaterih zborov, posebno moških, niso ravno idealni.

Da se v današnjem potrošniškem in pridobitniškem času in vzdušju še najde toliko pevcev (nastopilo jih je 178), ki žrtvujejo svoj prosti čas »neatraktivnemu« delovanju, daje pevskim zborom in njihovim zborovodjem še posebno moralno veličino in pevsko vrednost. Ti zbori dokazujejo, kako ljudje resnično težijo h kulturnemu udejstvovanju v sredini, v kateri živijo. Od sebe dajejo tisto, kar pač zmorejo. Dejstvo pa je, da prav v tem trenutku opažamo kvantitativno rast amaterskega slovenskega zborovskega petja, katero naj bi bilo še kako pomembno za graditev in usmerjanje v kvalitetno zborovsko petje. Pri sodobnejši umetniški programski zasnovi in pravilni kadrovski politiki bi tudi na Jesenicah lahko prišlo do razcveta zborovske kulture. Srečanje je nudilo lep pregled stanja v moških pevskih zborih in pokazalo odlike in pomanjkljivosti. Slednje bo mogoče odpraviti postopoma in s prizadevnim in dolgotrajnim delom, ki pa mora sloneti na že omenjeni umetniški programski zasnovi in kadrovski politiki. Predvsem je nujno potrebno večino zborov pomladiti, saj bi bilo napačno tolmačiti, da v pevskih zborih upokojencev ne bi »smeli« sodelovati mladi, delovno še aktivni občani.

Letošnje srečanje je doživelo prijetno osvežitev. Z nastopom mladinskega mešanega pevskega zbora Blaž Arnič je srečanje poživljeno z »mlado krvjo«, katera je bila zelo potrebna »ostarelim arterijam« srečanja. Mladi pevci so se tokrat prvič predstavili jeseniški publiki v sedanji sestavi, pod vodstvom Romana Ravniča. Spoznali smo zbor z resnično svežimi glasovi, visokimi in nizkimi registri, dobro intonacijo — delovali so mladostno. Skratka, pričakovati je uspešen razvoj zbora. Zborovodja Roman Ravnič pa naj bi tudi usmeril in prilagodil njegovo vodstvo mladosti in svežini, ker samo v tem primeru bo njegovo delo uspešno. Mladi pevci so tako ponudili strokovnjakom zborovskega petja njihove perspektivne zmogljivosti, ti pa naj bi se potrudili, da čim hitreje mladinski zbor »preraste puberteto« in postane osnova ali del pevskega društva Jesenice, katero bi lahko nosilo ime znanega in zaslužnega slovenskega glasbenika Blaža Arniča.

V celoti mislimo, da bi iz srečanja lahko potegnili smernice za bodoče delovanje zborovskega petja na Jesenicah. Kot odliko tega srečanja moramo omeniti resnična stremljenja pevcev in zborovodij po dobrem petju, s čimer ohranjajo naš narodni, borbeni in poljudni melos. Prav ta stremljenja in kvalitetni napredek skupin nas navdušujejo in jim je treba dati zasluženo družbeno priznanje.

Vsekakor pa na tem srečanju moramo dati kvalitetno prednost oktetu DPD Svoboda Žirovnica-Breznica, pod vodstvom Marjana Jemca. Njihovo prepevanje je bilo homogeno do zadnjega zvoka z zanesljivo intonacijo in prefinjenim prilagajanjem barve glasu drug drugemu. Izredno učinkovita je bila skladba F. Marolta Ribniška, o Ribnčanu Vrbanu, v kateri so prikazali vso barvitost in razsežnost zborovskega — oktetskega petja.

Jeseniška publika z veliko naklonjenostjo spremlja nastope ženskega pevskega zbora Jesenice. Tudi na tem srečanju je pevke spremljala omenjena naklonjenost, toda z Vremšakovo skladbo Ženka mi v goste gre pevke niso prikazale potrebne sprostitve in zbranosti ter pevsko-tehnične in muzikalne sposobnosti, katere krasijo ta zbor. Verjetno je bila to trenutna kriza pevk, katera je mogoča, če zbor nastopi nepopoln. Matetičeva in Ranjgova pesem Čače moj je podana z vsemi potrebnimi glasbenimi elementi dalmatinsko-liškega melosa, le solistični part, katerega je muzikalno izvedla Melita Jelen, bi lahko vseboval nekaj več izvirnosti v »kuknjavi«.

Na srečanju je kot gost sodeloval mešani zbor Planinka Ukve, katerega vodi zborovodja Marjo Gorjup. Nastopili so v živopisnih narodnih nošah njihovega kraja, kar je v dvorani izzvalo prijetno vzdušje in dolgotrajno ploskanje. Navdušenje pa se je stopnjevalo pri vsaki izvedeni pesmi. Vzorno disciplinirani zbor je z veliko tenkočutnostjo izvedel svoj program. Čeprav ni čutiti šolanega pevskega diha, vse glasovne skupine zelo kontrolirano vstopajo in izstopajo v svojih pevskih nalogah. Čutili smo srčnost in ljubezen do petja, ki sta pogoj za dobro petje, katerega nam je podal zbor iz Ukev. Zbor vadi in nastopa le v zimskem času (tako je objavil povezovalec programa), ker zaradi poljskih in drugih del v drugih letnih časih pevci nimajo časa. V zboru sodeluje veliko mladih. Moški del zbora je sestavljen iz samih »mladih fantov«, v ženski skupini zbora so pevke od petnajst do šestdeset let, kar resnično predstavlja »mešani zbor«, to pa ni ovira za prizadevno delo, primerne tovariške odnose in umetniško delo, vredno vsake pohvale.

Polna dvorana ljubiteljev zborovskega petja, med katerimi je bilo veliko mladih, jim je navdušeno ploskala, s tem pa tudi izrazila željo, naj njihovo prvo gostovanje na Jesenicah ne bi bilo zadnje.

Program srečanja sta uspešno povezovala Cvetka Kilibarda in Borut Verovšek, člana amaterskega gledališča Tone Čufar Jesenice.

F. Ropret

JEZIK NAŠ VSAKDANJI

Prejšnji teden sem bil ves iz sebe ob dveh oddajah ljubljanske tévé hiše.

Torek, 13. marca 1979. Ob 20. uri (ali ob osmih zvečer).

Usmerjeno izobraževanje. Oddaja *v živo*.

Ne vem, kdo si je izmislil tale *v živo*. Kdor si ga že jè, o *slovenščini v javni rabi* ni imel kaj prida pojma.

Že uvodne besede Ljerke Sukić so me zanesle v tajfun na Tihem oceanu (kjer še nikoli nisem bil). Ob sproščenem flancanju, ki je sledilo neslovenski tetralogiji Sukićeve, me je pognalo v zrak.

Litostrojčan je še nekako dobro odbrenkal tisto, kar je imel namen povedati.

Tistim pa, ki so se zvrstili za Litostrojem — cvek za njihov jezik! Nikogar ne izvzemam razen Štajerca iz Maribora, ki je začel pametno in razumno govoriti, zaradi česar so ga sredi zares odlično začetega stavka ustavili, kajti pozabil je na samoupravljalski družbeno politični slovenski jezik pa je govoril, kot da bi bil po rodu čist Slovenec. Govoril je tako, da smo vsi razumeli, o čem govori.

Četrtek, 15. marca 1979.

Tretja razsežnost.

Neumen naslov oddaje, da bolj ne more biti.

Oddaja sama pa — človek bi vriskal! Odštevam Petra Breščaka, toda njegovi sogovorniki so bili zlata vredni. Naj gre že za dr. Borisa Puharja, za štiriletnega jugoslovanskega Egipčana ali za Slovenca v afriškem cesarstvu —

— kako so ti ljudje govorili!

Poslušal sem stavke, da bi ob njih najraje zapél. Germanist v Centralnoafriškem cesarstvu je besede ob odgovorih tako izbiral, da mi je skoraj prekipelo, ko so ga nehali snemati. Vsi, ki so sodelovali v tej oddaji, so govorili *na pamet* tak jezik, ki mu rojen Slovenec lahko samo ploska.

Ko pa pridejo njihovi direktorji pred zaslon, se pa praviloma pojoča *slovenščina v javni rabi* ustavi. Začno govoriti v jeziku, ki nam je tuj. Svoja razodetja razgrinjajo s tujakmi, ki jih Slovenec, preračunan na povprečno polkvalificiranega ali celo nekvalificiranega delavca, nikoli ne bo mogel razumeti.

Denimo:

Zadnjič je nekdo spustil takšnole z zaslona:

»... moramo kreniti s sistemskim reševanjem kmetijske proizvodnje ...«

Naj kar krene, če more po slovensko! Z njegovo kmetijsko *proizvodnjo!* Kdaj je še kakšen slovenski kmet kaj *proizvajal*? Od nekdaj so slovenski kmetje na poljih in njihvah *pridelovali*, kar jim je zemlja dala. Zdaj pa sta koruza in žito nenadoma postala *proizvod*, kmet, ki ju prideluje, pa *kmetijski proizvajalec*.

Joj, bratje, kakšno srbsko jezikovno kurbišče se vam je med vojnama posrečilo obesiti na naše rame! Pa še tako ubogi smo, da ga kljub vsej gromozanski *slovenščini v javni rabi* ne moremo odplaviti do sotočja Sava — Dunav. Že piščanci in prašički so postali v radijskih in televizijskih poročilih *kmetijski proizvod*.

Kako bi bilo, če bi začeli spet uvajati *pridelke*? (Glej Slovenski pravopis, stran 703, drugi stolpič!) In čisto navadne *kmete* ali *kmetijske delavce* pa za vedno opustili — ker jezik tega ne dovoljuje — kot *kmetijske proizvajalce*?

Janez Svoljšak

KNJIŽNICA SINDIKATI

Zbirka Delavske enotnosti — Knjižnica sindikati — izhaja že šesto leto in se je medtem po svoji vsebinski strani že dobro uveljavila: za člane vodstev osnovnih organizacij zveze sindikatov in organov sindikatov v občini in republiki je postala nepogrešljiva. Zato želimo, da bi to zbirko še bolj razširili in prosimo uredništva glasil v združenem delu, naj v ustrezni obliki opozorijo svoje kolektive na te brošurice, ki so zares vedno sproti aktualni priročniki za vsakega sindikalnega delavca in samoupravljalca. Predlagamo, naj bi preko osnovnih organizacij zveze sindikatov tudi posamezniki postali redni (kolektivni) naročniki te izredno poceni zbirke.

Zadnji dve brošurici, št. 16 in 17, prinašata gradivo z lanskega 9. kongresa Zveze sindikatov Slovenije. Kmalu pa bo izšla še številka 18 z gradivom z 8. kongresa Zveze sindikatov Jugoslavije. (Številki 16 in 17 staneta 40 dinarjev.)

V zalogi Delavske enotnosti je še nekaj izvodov prejšnjih izdaj brošur, ki jih še lahko dobite:

št. 3 O. Bručan in S. Grčar: FINANČNO POSLOVANJE V SINDIKATIH — 20 dinarjev;

št. 6 SAMOUPRAVNO UREJANJE DOHODKOVNIH ODNOSOV V ZDRUŽENEM DELU — 40 dinarjev;

št. 7 AKTUALNE DRUŽBENOPOLITIČNE NALOGE SINDIKATOV DANES — 30 dinarjev;

št. 8 LJUDSKA OBRAMBA IN DRUŽBENA SAMOZAŠČITA — TEMELJNA NALOGA SINDIKATOV — 30 dinarjev;

št. 9 B. Kavčič: SAMOUPRAVLJANJE V ZDRUŽENEM DELU — 40 dinarjev;

št. 10 R. Albreht: NOV KORAK PRI GRADITVI TEMELJEV SOCIALISTIČNE SAMOUPRAVNE DRUŽBENE UREDITVE — 8 dinarjev;

št. 11 G. Sfiligoj: GOSPODARJENJE V ZDRUŽENEM DELU — 30 dinarjev;

št. 12 TEHNOLOGIJA IN SAMOUPRAVLJANJE — 35 dinarjev;

št. 13 SINDIKATI IN UVELJAVLJANJE DOHODKOVNIH ODNOSOV V ZDRUŽENEM DELU — 25 dinarjev, P. Toš: SAMOUPRAVNA DELAVSKA KONTROLA — 8 dinarjev;

št. 14 R. Albreht: DRUŽBENA PREOBRAZBA ODNOSOV MED DELAVCI V PROIZVODNJI IN TRGOVSKIH ORGANIZACIJAH — 40 dinarjev.

Pred izidom je še številka 15 »KLUBI SAMOUPRAVLJALCEV« — 30 dinarjev.

Naslov: ČGP Delo — TOZD Delavska enotnost, sektor prodaje edicij DE, Ljubljana, Dalmatinova 4, telefon prodaje 322-947, žiro račun SDK 50100-601-11807.

DPD SVOBODA TONE ČUFAR JESENICE — KROŽEK ROČNIH DEL RAZPISUJE TEČAJ ZA MAKRAME, OZIROMA TEHNIKO VOZLANJA

Tečaj bomo pričeli v prvi polovici aprila. Natančen datum bomo vsaki prijavljenki sporočili pismeno.

Za osvojitev tehnike vozlanja — makrameja, do končnega izdelka smo predvideli 15 tečajev, ki bodo potekali dvakrat tedensko in sicer v torek in četrtek od 18. ure do 20.15 v Delavskem domu na Jesenicah.

Cena tečaja je 700,00 din. V ceno je vračunan paket materiala, ki ga potrebuje vsaka tečajnica za izdelavo vadnic in končnih izdelkov. Del stroškov inštruktorice in pomočnic krije društvo. Stroške tečaja bodo tečajnice vplačale ob pričetku prvega tečaja.

Pismene prijave pošljite na spodnjih prijavnicah do vključno 5. aprila na naslov: DPD Svoboda Tone Čufar Jesenice, Cesta železarjev 11.

Vse tovarišice, ki so se že vpisale naj pošljejo še pismeno prijavo.

PRIJAVNICA

Podpisana ..... (ime in priimek),

poklic .....

zaposlena .....

stanujoča ..... (točen naslov),

tel. št.: ..... se prijavljam za tečaj makrameja — vozlanja.

Stroške tečaja bom vplačala takoj v celoti — v dveh obrokih (neustrezno prečrtajte).

Lastnoročni podpis

Mešani pevski zbor Planinka iz Ukev — Italija, ki ga vodi zborovodja Marjo Gorjup (Foto B. Blenkuš)

Upokojenke in žene upokojencev, ki so razstavljale svoje ročne izdelke v domu upokojencev na Jesenicah (Foto T. Rant)

Izdelki, ki so bili razstavljeni v domu upokojencev na Jesenicah

KREPITEV OBRAMBNO-VARNOSTNEGA SISTEMA V SR SLOVENIJI POD GESLOM »NIČ NAS NE SME PRESENETITI« V LETU 1979

Svet za ljudsko obrambo in družbeno samozaščito pri predsedstvu republiške konference SZDL Slovenije je na svoji seji v začetku leta 1979 sklenil, da v okviru nadaljnje krepitve obrambnovarnostne pripravljenosti v SRS, poglabljanja podružbljenih odnosov in občanov, njihovih organiziranih socialističnih sil, organizira vsesplošno družbeno akcijo v krepitvi, usposabljanju in preverjanju obrambno-varnostne pripravljenosti delovnih ljudi in občanov ter vseh družbenih dejavnikov pod geslom NIČ NAS NE SME PRESENETITI. S to družbeno akcijo bomo tudi počastili 60 let ustanovitve KPJ, združenih sindikatov in SKOJ.

Akcija o preverjanju obrambnovarnostne pripravljenosti pod geslom »NNNP« ima zlasti političnomobilizacijski pomen. Poleg krepitve moralnopolitičnih vrednot in zavesti delovnih ljudi in občanov, bo akcija prispevala k nadaljnjemu poglabljanju zasnove splošnega ljudskega odpora, varovanja življenjskih in delovnih razmer ter k neposrednemu organiziranju delovnih ljudi in občanov v družbeni samozaščiti kot množičnemu temelju obrambne pripravljenosti. Zato bomo v teku akcije usmerili vso pozornost še boljšemu načrtovanju vsebine nalog, načrtnemu usposabljanju in stalnemu preverjanju doseženih uspehov na področju LO in DS ter na tej osnovi dograjevanju obrambnih in samozaščitnih ukrepov. Pri tem bomo izhajali iz osnovne naloge, da bo delovni človek v svoji aktivnosti na področju samoupravljanja postal nosilec pravic in odgovornosti tudi pri obrambi in zaščiti in varstvu svojega družbenoekonomskega položaja, svojih pravic in odgovornosti. Pri načrtovanju in izvajanju ter preverjanju doseženih rezultatov bomo predvsem upoštevali, da je LO in DS sestavina našega vsakdanjega ravnanja vsakega od nas pri delu, pri pravicah in odgovornostih, ki jih delovni ljudje in občani uresničujejo na delovnem mestu, v kraju bivanja in v vseh organiziranih oblikah družbenega življenja.

Posebno pozornost bomo v akciji »NNNP« usmerili k temeljni samoupravni skupnosti (KS, TOZD). V skladu z interesi, zaradi katerih se delovni ljudje in občani, zlasti pa mladina, združujejo v družbenih organizacijah in društvih, morajo v akciji doseči predvsem širino in bogatejšo vsebinsko aktivnost na področju obrambnih priprav in DS. V akciji moramo omogočiti vsem družbenopolitičnim in drugim družbenim dejavnikom preveriti lastno organiziranost in usposobljenost in organiziranost delovnih ljudi in občanov za naloge na področju obrambnih priprav in DS. Prispevati mora k razvijanju najrazličnejših aktivnosti v pogojih SLO in še boljši usposobljenosti za izvajanje nalog, ki jih narekujejo morebitna vojna in elementarne nesreče.

Osnovni organizatorji in nosilci so organizacije SZDL skupaj z ostalimi družbenopolitičnimi in družbenimi organizacijami ter drugimi dejavniki LO in DS na vseh ravneh njene organiziranosti.

Za pripravo organizacije in usklajevanja ter vodenja akcije je odgovoren svet za LO in DS pri RK SZDL, za neposredno operativno vodenje pa delovna skupina, ki jo imenuje svet. Na ravni družbenopolitičnih in krajevnih skupnosti so osnovne nosilke akcije organizacije SZDL. Za pripravo, organizacijo in izvedbo te akcije so v TOZD še posebej odgovorne organizacije sindikatov in zveze socialistične mladine.

V družbenopolitičnih in družbenih organizacijah, samoupravnih in upravnih organih, ki se vključujejo v akcijo, je v občinah in krajevnih skupnostih potrebno imenovati ustrezne delovne skupine, ki bodo neposredno odgovorne za pripravo, organizacijo in vodenje akcije. Le-te morajo izdelati programe in načrte z osnovnimi usmeritvami za izvedbo akcije v vseh temeljnih okoljih, ki jih povezujejo. Programe aktivnosti je potrebno na vseh ravneh uskladiti z osnovnimi nosilci akcije, na ravni republike s svetom za LO in DS pri RK SZDL Slovenije, v občinah s KO za DS pri OK SZDL, v KS pa z ustreznimi organi pri KK SZDL.

Akcija »NNNP« mora biti množična, zajeti mora kar največ delovnih ljudi in občanov, ter vse dejavnike družbenih organov in organizacij, ki so odgovorni za obrambno sposobnost in varnost naše družbe od temeljnih samoupravnih skupnosti do republike. Vse dejavnosti, ki jih bomo načrtovali in izvajali, morajo biti usmerjene na vse tiste naloge na področju obrambnih priprav in družbene samozaščite, ki izhajajo iz sklepnih dokumentov obeh kongresov zveze komunistov, kongresov zveze sindikatov, zveze socialistične mladine in združenja borcev NOV ter problemskih konferenc RK SZDL Slovenije in ljudski obrambi in družbeni samozaščiti ter tiste, ki so predvidene v rednih letnih programih temeljnih in družbenopolitičnih skupnosti na osnovi njihovih ocen in specifičnih potreb.

Vsebina aktivnosti zasnovana na teh temeljih mora zagotoviti izvajanje najrazličnejših obrambnovarnostnih nalog, ki bodo prispevale k nadaljnji krepitvi vseh sestavin ljudske obrambe in družbene samozaščite, njihovi tesnejši medsebojni povezanosti in uspešnejšemu poglabljanju podružbljanja.

S tega stališča je potrebno, da se v programih za akcijo zajamejo vse aktualne naloge na organizacijskem, kadrovskem, mobilizacijskem in materialno-tehničnem področju, ki so jih izpostavile izkušnje dosedanjega dela in izvedenih vaj v SR Sloveniji. Ravno tako morajo biti vključene naloge celovitega idejnopolitičnega in strokovnega usposabljanja vseh struktur prebivalstva, usposabljanje vseh družbenih in upravnih organov, družbenih služb in dejavnosti in vodstev družbenopolitičnih in družbenih organizacij za izvajanje nalog v vojni in ob elementarnih nesrečah. Osnovno težišče akcije mora biti pri tem usmerjano v politično in strokovno usposabljanje vseh delovnih ljudi in občanov zlasti mladine v temeljnih samoupravnih skupnostih in združenjih. Zato je nujno, da se aktivnosti pri krepitvi obrambe in zaščite po programu akcije in sam proces usposabljanja izvaja vse leto.

Pri opredeljevanju in načrtovanju nalog je zaželjena čimvečja samostojnost vseh dejavnikov, ki bodo vključeni v akcijo, zlasti v vseh temeljnih sredinah, da bo tako prišla do izraza specifičnost potreb, izvirnost in različnost zamisli posameznih aktivnosti (dejavnikov), kar pa ne izključuje nujno usklajevanje aktivnosti na različnih ravneh.

Akcija »NNNP« bo dosegla svoj višek, ko bomo na vseh ravneh organiziranosti SZDL vse načrtovane obrambne in samozaščitne naloge na osnovi določenih predpostavk praktično izvajali in preverjali dosežene uspehe.

Na ravneh organiziranosti bo SZDL kot fronta vseh organiziranih socialističnih sil spremljala potek priprav na akcijo, dajala pobude, usmerjala, povezovala in usklajevala aktivnost med vsemi dejavniki, ki bodo sodelovali v akciji, ti pa so odgovorni za neposredno in samostojno uresničevanje skupaj dogovorjenih nalog.

Svojo aktivnost bo SZDL v akciji »NNNP« usmerila predvsem v politično mobilizacijo vseh delovnih ljudi in občanov ter vseh družbenih dejavnikov, ki se vključujejo v obrambne priprave in družbeno samozaščito. Zlasti v krajevnih in družbenopolitičnih skupnostih bo preverjala svojo organiziranost, metode dela in usposobljenost za naloge na področju LO in DS. Zavzemala se bo, da preseže dosedanje še prepogosto forumsko delovanje z množično politično akcijo med delovnimi ljudmi in občani v KS, TOZD ij drugih organizacijah.

Organizacije SZDL bodo zato v tej akciji zagotavljale pogoje in omogočale delovnim ljudem in občanom, da bodo lahko kar najbolj uveljavili svoje interese na področju LO in DS povsod tam, kjer se neposredno združujejo, delajo in živijo. Zlasti v KS morajo tesneje povezovati vse interese delovnih ljudi in občanov za skupno urejanje vprašanj LO in DS. Krajevna skupnost se mora v sistemu SLO in DS skozi to akcijo usposobiti in uveljaviti kot samoupravna skupnost, v kateri so povezani napori in dejavnosti vseh za obrambo in varnost naše družbe potrebni in odgovorni dejavniki. Na vseh ravneh morajo omogočiti usklajenost načrtovanih dejavnosti vseh družbenopolitičnih, družbenih in drugih dejavnikov, ki se vključujejo v akcijo.

Organizacije SZDL bodo namenile posebno pozornost množičnemu obveščanju in informiranju delovnih ljudi in občanov o pomenu nadaljnje krepitve obrambno-varnostnega sistema. Načrtovane naloge, usposabljanje in preverjanje družbene usposobljenosti za obrambo in zaščito morajo sredstva javnega obveščanja predstaviti kot redni in sestavni del našega družbenoekonomskega in političnega sistema, pri tem pa izhajati iz temeljnih smotrov našega družbenega razvoja in mednarodnega položaja Jugoslavije. Sredstva javnega obveščanja bodo zato v teku akcije stalno in pravočasno obveščale delovne ljudi in občane o uresničevanju načrtovanih nalog in doseženih uspehih. V teku akcije bodo sredstva javnega obveščanja preverjala tudi svojo organiziranost in usposobjenost za naloge na področju obrambnih priprav in družbene samozaščite.

Jože Urh

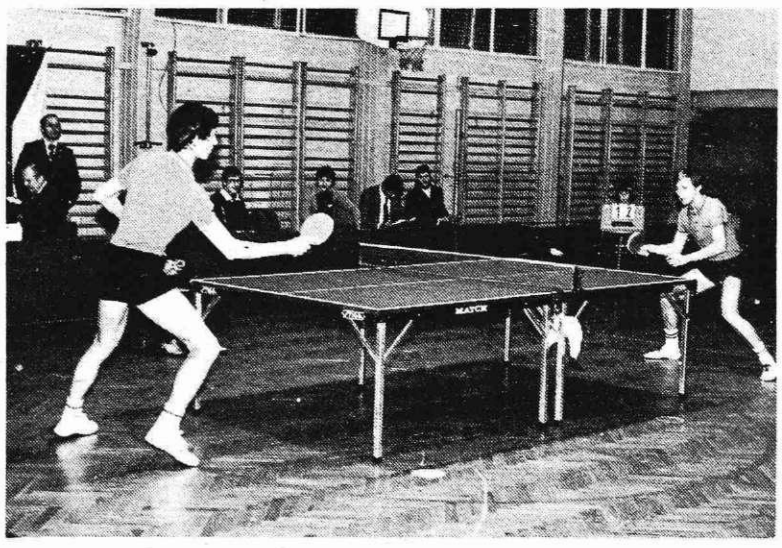

75 LET SLOVENSKEGA TELOVADNEGA DRUŠTVA NA JESENICAH

Morda leta 1904 nihče ni razmišljal, kaj vse se bo zgodilo v teh letih do danes, pa vendar, minilo je 75 burnih let, odkar so jeseniški zanesenjaki ustanovili slovensko telovadno društvo Sokol.

Minili sta dve krvavi vojni, ure in ure prostovoljnega dela, prelitega znoja, žuljev na rokah in še marsikaj drugega. Toda, ko danes poslušaš stare, že osivele Sokole, so njihove besede namenjene le lepim spominom. Tisto, da so morali trdo delati in trenirati, da so kaj dosegli, to je pozabljeno. Ko bi se danes le za hip vrnili tisti časi samoodpovedovanja in navdušenja, da bi lahko videli, kako se da na veliko skromnejši način dosegati tudi velike uspehe, pa tudi iskreno prijateljstvo, tovarištvo, ki danes postaja le še beseda, je bilo več vredno, kot kakšen telovadni nastop.

Telovadnica jesenišega Partizana, ki jo je zob časa načel že veliko preje, vse zobe pa pokazal pozno jesen 1977, še vedno počiva. Dela sicer tečejo naprej, a prepočasi kot, da jeseniški gradbinci ne vedo, koliko mladih in tudi starejših je ostalo brez svoje ure ali dveh tedenske rekreacije, pa ne samo rekreacije, tudi gimnastičarke in judoisti so izgubili svoj prostor za normalno treniranje. Brez Železarne ne moremo. Odstopila je nekaj ur tedensko telovadnico v železarskem izobraževalnem centru, kjer se naenkrat v telovadnici »muči« tudi do 50 otrok. No, pa vseeno gimnastičarke dosegajo lepe uspehe na svojih tekmovanjih, pa tudi judoisti ne zaostajajo za njimi.

12. maja bomo v jeseniški športno-kulturni dvorani v Podmežaklji proslavili 75 let delovanja društva. Nastopili bodo člani društva, člani šolskih športnih društev iz občine, gostje iz Maribora, člani in članice gimnastične reprezentance Slovenije in še nekateri. V društvu delujejo odbori, ki skrbijo za to, da bo program tekel v redu, pripravlja se tudi razstava in publikacija v kateri bo prikazana pot društva, od rojstva, do danes. Člani TVD Partizana Jesenice prosijo in želijo, da bi vsi, ki karkoli vedo o delu Sokola od leta 1904 do današnjega Partizana, ki imajo doma shranjeno slikovno gradivo ali karkoli, kar je v zvezi z življenjem društva, to sporočijo na naslov TVD Partizan Jesenice, Cesta železarjev 1.

tok

BILO JE PRED 75 LETI V KURJI VASI

Zibelka telovadnega športa na Jesenicah se je začela razvijati pred 75 leti v Kurji vasi. Takrat je bila Kurja vas malo, skromno naselje, ki je štelo komaj pet hiš, pa še te so bile pretežno lesene. Prva onkraj mostu čez Savo je bila Zvezdova – p. d. Rodarjeva, malo naprej je bila Kokošinekova – p. d. Kapretova, pa Pogačarjeva – p. d. Jernejčkova, naprej na desno je bila Pretnarjeva – p. d. Lentnekova, nekoliko naprej je bila Smolejeva – p. d. Pehtovčeva. Danes so to prenovljene in zidane hiše. Za temi hišami proti Mežaklji se je tedaj razprostirala gozdna groblja, ki je bila poraščena pretežno z lepimi, visokimi in košatimi bukami, ki so tvorile pod svojimi krošnjami prijeten senčni log. V poletnem času je bilo tam prijetno hladno, zlasti še, ker je v neposredni bližini tekla srebrna Sava, ki je s svojo planinsko mrzlo vodo hladila ozračje. To gozdno grobljo, ki je sem in tja imela male travnate jase, smo po domače imenovali »VARŽET«. V ta »varžet« smo hodili tedaj mladi fantje, kjer smo si s »fucanjem« krajšali čas.

V tem času se je odločila skupina fantov, ki se je shajala v tem »varžetu«, da zamenja »fucanje« s telovadbo in sklenila, da si postavi telovadni drog, bradljo in nekoliko pozneje tudi kroge. Na to orodje naj bi hodlili v prostem času telovaditi in si s telovadbo krepiti in uriti telo. Razume se, da smo od začetka telovadili vsak po svoje, kakor je pač kdo vedel in znal. Nikogar nismo tedaj imeli, da bi nam povedal kaj o telovadbi, vendar nas volja ni minila. Neko notranje veselje in idealizem sta nas spodbujala, da smo izkoriščali skoraj ves svoj prosti čas in se pridno urili. Od začetka nas je bilo kakih pet telovadcev, ki smo redno telovadili. Hodili so nas gledat tudi drugi fantje in kmalu se nam je pridružilo še nekaj novih, tako da nas je bilo že kakih 15 telovadcev.

Bili smo po večini vsi zaposleni v tovarni. Tedaj se je delalo še po 12 ur dnevno, menjavali smo se pa na dva šihta. Spričo velikega veselja do telovadbe in idealizma, ki sta tlela v naših mladostnih srcih, smo telovadili tudi zvečer in celo ponoči. Prostor smo si razsvetljevali z močno karbidovko. Zemljišče, na katerem smo telovadili, je bilo last Kranjske industrijske družbe, in ker je bil ta prostor sicer mrtev gozd, nas pri našem početju ni nihče niti motil še manj pa preganjal, tako da smo ga lahko izkoriščali po mili volji.

Ker se nas je v razmeroma kratkem času nabrala že kar lepa skupina telovadcev in ker smo bili vsi veliki idealisti, predvsem pa napredno usmerjeni, smo začeli razmišljati, da bi ustanovili telovadno društvo SOKOL na Jesenicah. Naprosili smo tedaj Smukovega študenta Jankota z Jesenic, ki je tedaj študiral na univerzi v Pragi, da bi nam dal nekaj napotkov in smernic za ustanovitev telovadnega društva. Smukov študent, PRETNAR Janko, ki je kakor rečeno tedaj študiral v Pragi in bil pozneje profesor in doktor v Ljubljani, nam je tedaj kot zaveden Slovenec in Slovan z veseljem priskočil na pomoč. Z njegovo pomočjo in s sodelovanjem nekaterih zavednih jeseniških rodoljubov se je leta 1904 ustanovilo telovadno društvo SOKOL na Jesenicah. Poleg nas telovadcev, so bili med ustanovitelji tudi naslednji Jeseničani: Alojzij Schrey, pošar na Jesenicah, Anton Treven, trgovec Ivan Ferjan – p. d. Pek, posestnik, Bokal Franc, gozdar, Nace Hrvat mesar in posestnik, Miha Artelj, čevljar iz Sela pri Žirovnici in drugi.

Bili smo prežeti z veseljem do telovadbe, zlasti še, ker smo kar dobro napredovali, zato smo tudi pridno vadili. Da nismo držali rok križem se vidi tudi po tem, da smo že leta 1906 poslali na mednarodno telovadno tekmovanje v Prago prvega našega telovadca. To je bil Vinko PRISTOV, po domače Vršanov, ki je bil rojen prav v Kurji vasi. Pozneje se je hotel odseliti v Ameriko, med prevozom po morju pa je ponesreči umrl, tako da se mu želja ni izpolnila.

Prvi načelnik ustanovljenega telovadnega društva je Matevž Ravnik, tovarniški delavec, po svoji miselnosti pa zaveden in napreden Slovenec. Ravnika je pozneje zamenjal Vinko Rabič, ki je bil izboren telovadec mednarodnega kova. Prvi starosta telovadnega društva je bil Franc Bokal z Jesenic. Bil je markantna osebnost z lepo košato brado, po prepričanju pa ga je krasila miselnost kremenitega in naprednega Slovenca. Po poklicu je bil gozdar, svojo družino pa je vzgajal v strogo naprednem duhu. Njegov sin Stane je bil pred drugo svetovno vojno med voditelji naprednega delavstva na Jesenicah in je že leta 1941 padel kot borec – komunist na Pokljuki v borbi proti fašističnemu okupatorju.

Po ustanovitvi društva nam je prostor za telovadbo odstopil Ivan Ferjan, trgovec in gostilničar na Jesenicah, tako da smo imeli tudi skromno telovadnico. Da bi uvedli v telovadbo načrtnost in sistematičnost po telovadnih predpisih, nas je iz Ljubljane hodil dvakrat tedensko vaditi Bojan Drenik, priznan telovadni prednjak pri Ljubljanskem Sokolu.

Kljub temu, da smo delali tedaj v tovarni po 12 ur dnevno, ob nedeljah pa celo po 18 ur, smo našli vedno čas za telovadbo. Pričeli smo praznih rok, toda srca so nam bila polna idealizma, spričo česar so bili tudi uspehi vidni. Telovadne osebne rekvizite smo si nabavljali iz svojih lastnih denarnih sredstev, tako da nismo obremenjevali skromne društvene blagajne. Vzgajali smo se v narodnem in borbeno naprednem duhu, kar je bilo in kar smo sami smatrali, da je za tiste čase na Jesenicah nujno potrebno.

V tistem času se je namreč bohotila germanizacija našega življa na Jesenicah. Pritisk nemškega Schulvereina in Turvereena se je razmahnil z vso svojo silo in gesla nemških šovinistov »DRANG nach ADRIA« in »DRANG nach Süden« so se v polni meri uporabljala. Kjerkoli so mogli, so pritiskali na naše ljudi z germanizacijo. Če si hotel priti v službo, pa naj je to bilo k železnici ali pa v tovarno, so zahtevali, da obvladaš nemški jezik. Predno so te pa sprejeli na delo so te vsega otipali kakšen si v narodnostnem pogledu. Če si bil zaveden Slovenec, so te največkrat odslovili.

V tovarni so bili na vseh vodilnih mestih in na delovnih mestih mojstrov po večini zagrizeni Nemci, tako da je bil pritisk na nas stalen. Nad vsem pa je držal svojo roko generalni direktor Luckmann in tehnični direktor Trappen. Za potrebno se mi zdi tudi da omenim, da ne bi prišlo v pozabo, da je bil tedaj na jeseniški železniški postaji zagrizen renegat in nemški priganjač po imenu Ječmenek, ki se je pa po nemško pisal Jetschmenegg. Ne daj bog, da bi pred njim v slučaju kake potrebe spregovoril po slovensko. Takoj sta bila gotova, še prej pa te je pošteno nahrulil in napodil. Na svoji lastni slovenski zemlji nisi smel uporabljati besedo v materinem jeziku, v takih razmerah smo živeli Slovenci tedaj.

Prepojeni z narodnim duhom in ponosom smo člani našega telovadnega društva smatrali za potrebno, da se upremo tem surovim metodam in pritisku ponemčevanja naših ljudi. V naših srcih je rasel uporni duh proti krivicam, ki jih je moralo naše ljudstvo prenašati. Kovati smo pričeli načrte, kako bi se na najbolj učinkovit način uprli temu pritisku in sikanam.

Nemci in njihovi pomagači, da bi utrdili in še bolj okrepili svojo ponemčevalno postojanko na Jesenicah, so organizirali tedaj na Jesenicah veliko nacionalno slavje združeno z nastopom telovadcev iz Turnvereina. To slavje, ki je bilo v tedanjem parku Hrenovica, naj bi pokazalo njihovo moč in izvežbanost. Samih »turnereinerjev« je bilo na Jesenicah za manifestativen nastop premalo, zato so s posebnimi vlaki prihajali na Jesenice »turnfereinerji« tudi iz sosednjih mest in krajev kakor iz Beljaka, Celovca, Gradca in drugih krajev. Tedaj še ni bilo bohinjske železnice, bila je šele v gradnji. Potniki so morali potovati prek Trbiža. Jeseniška železniša postaja je bila tedaj na nasprotni strani današnje postaje. Ko so korakali gostje iz postaje na telovadišče oziroma slavnostni prostor v Hrenovici, smo jih člani našega telovadnega društva pričakovali in napadli. Na vsej poti smo jih vznemirjali, med samim nastopom pa smo jih napadli s koli in kamenjem, tako da smo jim prireditev razbili. Udeleženci so bili zaradi nastale situacije preplašeni, začeli so se razhajati. Nekaj se jih je poskrilo, nekaj pa jih je odšlo proti železniški postaji. V bližini postaje smo jih ponovno pričakali in napadli. Med nami in Nemci se je vnel boj, ki je še danes med starejšimi Jeseničani znan kot bitka na Papeževem polju. V bližini železniške postaje je imel namreč svojo hišo in posest dr. Papež, ki je bil v tedanjih časih zdravnik na Jesenicah. Na njegovi njivi se je ta bitka razvijala. Na intervencijo Nemcev je med bojem posredovala tudi žandarmerija s puškami in nasajenimi bajoneti in nas skušala razgnati. Moram pripomniti, da je bil nastop žandarmerije bolj nam v korist kakor pa v škodo. Med orožniki so bili tedaj tudi zavedni fantje (Žabkar, Kokalj), ki so s svojim nastopom namenoma blokirali nekaj naših članov, da je ostalim ostala prosta pot za akcijo. Nemci so zapuščali Jesenice precej potrti in celo osramočeni. Nazadnje smo napadli tudi vlake, s katerimi so se vračali in na vagonih razbijali šipe. Marsikateri Nemec je odnesel takrat buško na glavi kot spomin na Jesenice.

Od takrat dalje »turnfereinerji« niso več poskušali na Jesenicah organizirati take prireditve.

Ta naša akcija pa ni šla kar tako mimo nas. Nemškim mogotcem na Jesenicah se je zdel ta naš nastop kot velika predrznost. V naslednjih dneh nas je že klical gen. direktor Luckmann na raport. Postrojil nas je pred seboj kakor vojake in nas s svojim govorom strašil in grozil. Začel je nekako takole: Vi ste tisti frkolini, ki ste se drznili napasti nemške telovadce. Če hočete, jaz lahko pokličem toliko turnfereinerjev na Jesenice, da bi sonce zatemnilo. Za vaše početje vas zaenkrat še ne bom kaznoval z odpustom iz tovarne. To pa z ozirom na to, ker delajo vaši očetje v tovarni in ker so po večini pridni delavci. Opozarjam vas pa, da če bi se še enkrat kaj takega primerilo, boste odpuščeni iz tovarne brez vsakega pardona, z vami vred pa tudi vaši očetje.«

Še en primer bom navedel, kako so nas znali Nemci narodnostno zatirati. Kakor že rečeno je bil v tistem času v tovarni tehnični direktor Trappen, Prus od glave do peta, po značaju strog in in surov. Ko je šel po obratih, je prišel nekega dne tudi v sivo livarno. Tam je bil za mojstra izjemoma Slovenec in to Alfonz Mencinger po domače Plajerjev. Mož je bil zaveden, pa je rad čital tedanji časopis SLOVENSKI NAROD. Ko je šel Trappen skozi livarno, je imel Mencinger slučajno časopis v zunanjem žepu svojega suknjiča. Trappen to zagleda, mu potegne časopis iz žepa in ga surovo in grdo ozmerja, češ da čita protinemško in šovinistično usmerjen časopis. Če ga še enkrat zaloti s tem časopisom, bo izvajal nad njim strožje konsekvence. Ves prestrašen je v svoj zagovor Mencinger rekel, da dobi časopis od gospoda Vilfana, ki je bil tedaj glavni blagajnik in prokurist pri KID. Slovenski narod je imel KID naročen, prebiral pa ga je Vilfan po službeni potrebi zaradi informiranosti v trgovskih in komercialnih zadevah, ko ga je pa prečital, ga je dal naprej Mencingerju. Trappen odhiti kar so ga noge nesle naravnost k Vilfanu. Tudi njega, čeprav je imel Vilfan takrat precej viden položaj pri KID, ostro opozori, da naj v bodoče časopis sam prebere in naj ga ne oddaja drugim naprej, češ da s čitanjem tega časopisa oživlja slovenstvo in ščuva proti Nemcem. Tako daleč je že segla germanizacija, da je Nemec Slovencu iz žepa vzel časopis zato, da ga ne bo oziroma da ga ne sme čitati.

Vse te krute in surove metode ponemčevanja in zatiranja našega slovenskega življa so nas člane telovadnega društva še bolj utrjevale. Za narodno dolžnost smo smatrali, da se temu upremo. Z našo borbenostjo, o kateri so morali Nemci resno razmišljati, smo med jeseniškimi občani vse bolj pridobivali na simpatijah in odobravanjih. Naše vrste so se iz dneva v dan krepile tako, da je iz skromnih začetkov zraslo in nastalo močno telovadno društvo Sokol. Smelo lahko trdimo, da se je prav zaradi obstoja in aktivnosti tega društva germanizacija močno zavrla, medtem ko je narodna zavednost ljudskih množic vidno naraščala.

V tisti dobi na Jesenicah ni bilo zaznati nobene vidne in napredne delavske organizacije. Socialno demokratska stranka je sicer poskušala izvesti med delavci svojo organizacijo. Poskus pa ni uspel, ker Slovenci tem organizatorjem niso preveč zaupali. Organizatorji so namreč prihajali iz avstrijsko-nemških pokrajin in so svojo propagando vršili v nemškem jeziku, kar pa za naše delavce ni bilo preveč prepričljivo.

Pozneje, zlasti po oktobrski revoluciji se je delavstvo pričelo bolj zanimati za svoje stanovske organizacije. Po prvi svetovni vojni, ko so se vrnili vojaki iz vojske domov, se je delavsko gibanje razmahnilo v mogočno organizacijo – Zveze kovinskih delavcev. Ob tem moram poudariti le to, da je prav iz sokolskih vrat izšlo lepo število delavskih voditeljev in organizatorjev, na primer: Tine Vister, Karl Ažman, Jurij Jeram, Tone Čufar, Stane Bokal in drugi.

Poudariti je treba tudi, da so bili člani Sokola na Jesenicah med prvimi borci za našo severno mejo, v velikem številu pa so sodelovali v narodnoosvobodilni borbi.

Rudi Ogrin

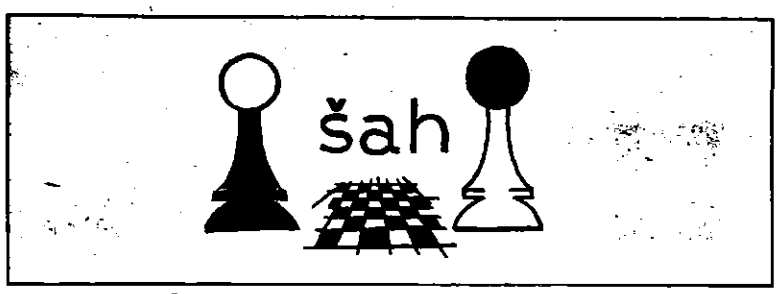

ŽELEZNIK DRUGI

Že februarja se je končal dvomesečni polfinalni turnir Gorenjske, na katerem je igralo tudi sedem Jeseničanov. Turnir je bil zanimiv predvsem zaradi tega, ker se je šest najboljših mojstrskih kandidatov s tega turnirja uvrstilo na letošnji največji turnir na Gorenjskem, v finale Gorenjske, ki bo meseca julija na Jesenicah in v Kranju. Na turnirju bodo igrali samo mojstri (pet) in mojstrski kandidati (deset), tako da bo na turnirju možno osvojiti tudi naslov mojstra.

Od Jeseničanov se je na ta mojstrski turnir uvrstil samo Alojz Železnik, ki je na končanem polfinalnem turnirju dosegel odlično drugo mesto. Sicer pa je na turnirju sodelovalo kar 38 igralcev iz vse Gorenjske.

Vrstni red pa je naslednji: 1. Osterman (Lesce) 8,5, 2. Železnik (Jes.) 7,5, 3. Matjašič (Lesce) 7,5, 4. Bavdek (Kr.) 7,5, 5. Jokovič (Kr.) 7,5 ... 13. Kosmač (Jes.) 6, 14. Kelbl (Jes.) 6, 15. Ciuha (Jes.) 6, ... 18. Soklič (Jes.) 6, ... 21.–24. Krničar (Jes.) 5, ... 32. Zorko (Jes.) 4 itd. Na tem turnirju je mladinec Kosmač osvojil prvo kategorijo. Branko Zorko pa je turnir začel dobro, vendar pa je potem moral zaradi bolezni odstopiti in drugega dela turnirja ni odigral.

PIONIRSKA PRVENSTVA JESENIC

STAREJŠI PIONIRJI IN PIONIRKE

23. marca se je končalo občinsko prvenstvo Jesenic za starejše pionirje in pionirke. Nastopilo je 24 pionirjev in 10 pionirk.

Na turnirju za starejše pionirje so sodelovali učenci z vseh osnovnih šol v občini. Trije od teh so že preje osvojili tretjo kategorijo, petnajst četrto, šest pa jih je bilo še brez kategorije. Po petih dneh zanimivih partij je zmagal Branko Ivelja z osnovne šole Tone Čufar.

Vrstni red: 1. Ivelja B. (OŠ Tone Čufar) 7, 2. Bešič F. (OŠ Prežihov Voranc) 6,5, 3. Kosmač K. (OŠ P. V.) 4, 4. Šabanovič M. (OŠ T. Č) 6, 5. Toman V. (OŠ Žirovnica) 6, 6. Crnkič A. (OŠ T. Č.) 6, 7. Djurič (OŠ P. V.) 6, 8. Romanešek M. (OŠ P.V.7 5,5 točk itd.

Prvi trije so se uvrstili tudi na gorenjsko prvenstvo. Djurič, Kosmač in Bešič so osvojili tretjo kategorijo, Pazlar pa četrto kategorijo.

Na turnirju za starejše pionirke pa je igralo deset pionirk, najboljše pa so bile pionirke iz Kranjske gore. Zmagala je Stanka Pušar (OŠ K. gora), pred Anko Danilovič (OŠ P. V.), obe pa sta se uvrstili na gorenjsko prvenstvo. Za njima pa so se uvrstile Irena Lebar (Kg. g.), Bojana Jonke (Kr. g.), Balazič Snežana (P. V.) itd.

MLAJŠI PIONIRJI IN PIONIRKE

V soboto, 24. marca, pa so se za najboljše v občini pomerili tudi mlajši pionirji in pionirke (od 1. do 4. razreda) z vseh jeseniških osnovnih šol.

Na turnirju mlajših pionirjev je igralo kar 26 pionirjev. Vrstni red: 1. Pazlar M. (T. Č.) 8, 2. Romanešen M. (P. V.) 7,5, 3. Poljanšek A. (P. V.) 6,5, 4. Čop (Žir.) 6, 5. Rihtaršič (P. V.) 5,5, 6.–11. Lužnik, Gobec, Magovac, Kelbl, Utroša in Bernik 5 točk itd. Prva dva sta se uvrstila tudi na gorenjsko prvenstvo.

Na turnirju mlajših pionirk, na katerem je igralo deset pionirk je bil vrstni red: 1. Balazič S. (P. V.) 8,5, 2. Ivelja V. (T. Č.) 7, 4. Bernik M. (P. V.) 7, 5. Marušič V. (P. V.) 6, 5. Veuhnik (P. V.) 5,5, 6. Prestor S. 4,5, 7. Prestor M. 2 itd. Najboljši pionirki sta se uvrstili na gorenjsko prvenstvo.

Na vseh turnirjih tako za starejše kot mlajše pionirje, je sodelovalo rekordno število pionirjev, kar je rezultat dobro organiziranih šahovskih krožkov na osnovnih šolah na Jesenicah. Šahovsko društvo je vsem najboljšim izročilo tudi nagrade in diplome, omogočilo pa jim bo tudi nadaljnje izpopolnjevanje preko regijskih in republiških nadaljevalnih tečajev. Z organiziranim delom je jeseniško šahovsko društvo s sodelovanjem šolskih športnih društev doseglo visok nivo pionirskega šaha tudi v republiškem merilu.

TURNIR ŽENSK ZA 8. MAREC

Vsakoletnega turnirja žensk ob mednarodnem prazniku žensk se je v šahovskem domu na Jesenicah udeležilo šest igralk, zmagala pa je Nada Marušič. Vse igralke so dobile diplome, tri najboljše pa tudi praktična darila, ki jih je prispevalo šahovsko društvo Jesenice.

TURNIR ZA MAREC

Rednega mesečnega hitropoteznega turnirja za mesec marec se je udeležilo 17 igralcev. Prvič v letošnjem letu je zmagal lanskoletni zmagovalec Lado Krajnik. Tudi ostle boljše uvrstitve so pripadale predvsem članom najboljše jeseniške ekipe. Presenetljivo slabo pa sta se uvrstila tokrat mladinca Kosmač in Soklič, ki sta na prvih dveh turnirjih letos zmagala.

Vrstni red: 1. Krajnik 14,5, 2. Krničar 13,5, 3. Ravnik 12,5, 4. Jan 11, 5. Ciuha 10,5, 6. Kosmač 9,5, 7.–8. Rodman in Omanović 9, 9. Soklič 7,5 itd.

Po treh turnirjih v hitropoteznem prvenstvu Jesenic za leto 1979 pa še vedno vodita mladinca Kosmač in Soklič.

Vrstni red (po tretjem turnirju): 1. Kosmač 23,5 (3), 2. Soklič 20,5 (3), 3. Krajnik 18,5 (2), 4. Ciuha 12,5 (2), 5. Jan 12 (2), 6. Krničar T. 11 (2), 7. Poljanšek 8,5 (1), 8.–9. Rodman in Lužnik 8,5 (2), 10. Ravnik 8 (1) itd. Naslednji turnir bo v mesecu aprilu.

ČLANSKO PRVENSTVO JESENIC ZA LETO 1979

Šahovsko društvo Jesenice obvešča vse jeseniške šahiste, da se bo v petek, 5. aprila, v šahovskem domu na Jesenicah začelo občinsko prvenstvo Jesenic za člane. Nastopajo lahko vsi člani ŠD Jesenice od tretje kategorije navzgor, ki se bodo prijavili do začetka tekmovanja, do 17. ure. Igralci bodo igrali po švicarskem sistemu (jugoslovanska krožna varianta) 11 kol. Vsako kolo bo enkrat v tednu (petek), ostali dnevi pa bodo na voljo za prekinjene in odložene partije. Vse prijave sprejema sodnik Janko Majtan v šahovskem domu do začetka tekmovanja ali pa po telefonu v Železarni 81 441-943, ali interni telefon 711. Število igralcev je neomejeno.

TK

ELAN BEGUNJE IN LIP BLED

V okviru programa športno rekreativnih iger radovljiških sindikatov sta bili v začetku marca organizirani občinski sindikalni prvenstvi v veleslalomu in smučarskih tekih, ki sta bili obenem tudi prvi dve tekmovanji iz letošnjega programa športno rekreativnih iger radovljiških sindikatov, ki obsega štirinajst različnih tekmovanj in se bodo odvijala skozi vse leto. Člani sindikata alpski smučarji so se pomerili na smučiščih KOBLE v Bohinjski Bistrici. Tekmovalci in tekmovalke so bili razdeljeni v pet starostnih razredov in so se pomerili v veleslalomu na treh različno zahtevnih progah. Skupaj je na tekmovanju v veleslalomu nastopilo 493 članov iz 72 osnovnih organizacij zveze sindikatov. V ekipni uvrstitvi pri ženskah so imeli največ uspeha tekmovalke LIP Bled, pri moških in v skupni uvrstitvi pa so bili najboljši člani KOO ZS Elan Begunje.

Člani sindikata – ljubitelji smučarskega teka pa so se pomerili na Pokljuki. Tekmovalci so bili razdeljeni v pet starostnih skupin in so se pomerili na 6 km dolgi progi. Tekmovalke, ki so bile razdeljene v tri starostne skupine so morale preteči 3 km dolgo progo. Na tekmovanju v tekih je nastopilo 31 žensk in 155 moških ali skupaj 186 članov sindikata iz 46 OO ZS. Pri ženskih ekipah so bile najboljše spet tekmovalke LIP Bled, pri moških in v skupni uvrstitvi pa so zmagali člani sindikata tovarne ELAN iz Begunj. Najboljša mesta v posameznih starostnih razredih in ekipni uvrstitvi pa so osvojili:

VELESLALOM

ŽENSKE DO 27 LET: 1. Barbara Prešeren Iskra Otoče, 2. Ana Šifrer LIP Bled, 3. Vera Golčman ZUB Bled, 4. Murka Pristavec SOb Radovljica, 5. Jana Justin Vezenine Bled.

ŽENSKE OD 27. DO 35 LET: 1. Marija Praprotnik SOb Radovljica, 2. Jelka Bem Plamen Kropa, 3. Romana Lakota Obrtniki Radovljica, 4. Iva Dolžan Almira Radovljica, 5. Miša Ponikvar ZD Bled.

ŽENSKE OD 35. DO 45. LET: 1. Francka Legat SDK Radovljica, 2. Amalija Podlipec Elan Begunje, 3. Jasna Kajzer LIP Bled, 4. Anica Veber LIP Bled, 5. Vida Ažman GG Bled.

ŽENSKE OD 45. LET NAPREJ: 1. Anica Finžgar Iskra Lipnica, 2. Silva Ferjan Almira Radovljica, 3. Polona Lorenčič Osnovna šola Radovljica.

MOŠKI DO 27. LET: 1. Tomaž Pogačnik UKO Kropa, 2. Janez Krivic Elan Begunje, 3. Alojz Kemperle Alpetour Rad., 4. Lado Mikič Elan Begunje, 5. Vojko Vojvoda Elan Begunje.

MOŠKI OD 27. DO 35. LET: 1. Miha Zupan Elan Begunje, 2. Zvone Šolar GG Bled, 3. Vlado Mulej Elan Begunje, 4. Mičo Ješe Veriga Lesce, 5. Jože Ambrožič Veriga Lesce.

MOŠKI OD 36. DO 45. LET: 1. Andrej Klinar GG Bled, 2. Miran Lakota ZUB Bled, 3. Ivo Vukovič Veriga Lesce, 4. Janez Bohinc Elan Begunje, 5. Feliks Trojar LIP Bled.

MOŠKI OD 46. DO 55. LET: 1. Andrej Resman Plamen Kropa, 2. Pavel Zupan LIP Bled, 3. Jože Ahačič Gorenje Radovljica, 4. Damijan Hafner Iskra Lipnica, 5. Franc Cvenkelj Elan Begunje.

MOŠKI NAD 55. LET: 1. Franc Šmit Sind. tur. del. Slovenije, 2. Boro Milenkovič GG Bled, 3. Anton Frochlih Mira Radovljica, 4. Vinko Potočnik Elan Begunje.

EKIPNO ŽENSKE: 1. LIP Bled 47 točk, 2. SOb Radovljica 24 točk, 3.–4. Elan Begunje in Almira Radovljica 21 točk, 5. Iskra Lipnica 19 točk.

EKIPNO MOŠKI: 1. Elan Begunje 143 točk, 2. Vriga Lesce 88 točk 3. GG Bled 59 točk, 4. LIP Bled 43 točk, 5. Iskra Otoče 37 točk.

EKIPNO SKUPAJ: 1. Elan Begunje 164 točk, 2. Veriga Lesce 91 točk, 3. LIP Bled 90 točk, 4. GG Bled 72 točk, 5. Iskra Otoče 53 točk.

SMUČARSKI TEKI

ŽENSKE NAD 36. LET: 1. Kosmač Lojzka SDK Radovljica, 2. Albina Ristič LIP Bled, 3. Marija Vavpotič Elan Begunje, 4. Amalija Podlipec Elan Begunje, 5. Jasna Kaiser LIP Bled.

ŽENSKE OD 28. DO 35. LET: 1. Jerca Peterman Vezenine Bled, 2. Lenčka Prime Iskra Lipnica, 3. Slavka Čop SOb Radovljica, 4. Stanka Kapus Elan Begunje, 5. Mira Pogačnik Iskra Lipnica.

ŽENSKE DO 27. LET: 1. Kati Pogačnik

ŽENSKE DO 27. LET: 1. Kati Poljanec LIP Bled, 2. Irena Kovačič Vezenine Bled, 3. Urška Jan LIP Bled, 4. Marija Fister Iskra Lipnica, 5. Nuša Breje Elan Begunje.

MOŠKI NAD 45. LET: 1. Viktor Repinc LIP Bled, 2. Janez Hrovat Elan Begunje, 3. Stane Anderle Obrtniki Radovljica, 4. Anton Nežman Veriga Lesce, 5. Lovro Strgar GG Bled.

MOŠKI OD 0. DO 45. LET: 1. Valentin Rozman Gradb. podjetje Bohinj, 2. Franc Peterman Elan Begunje, 3. Lado Kobilica Kovinska delavnica Bled, 4. Anton Preželj Gradbeno podjetje Bohinj, 5. Franci Meze Veriga Lesce.

MOŠKI OD 35 DO 40 LET: 1. Pavel Kobilica GG Bled, 2. Tine Repinc LIP Bled, 3. Franc Lapajne LIP Bled, 4. Silvester Pangerc Elan Begunje, 5. Anton Novak Veriga Lesce.

MOŠKI OD 27 DO 35. LET: 1. Zdravko Pogačnik Iskra Otoče, 2. Miloš Janša Veriga Lesce, 3. Zdravko Eržen Jelplast Kamna gorica, 4. Boštjan Rekar GG Bled, 5. Alojz Prime Plamen Kropa.

MOŠKI DO 27. LET (KATEGORIZIRANI TEKMOVALCI): 1. Dušan Podlogar Veriga Lesce, 2. Marjan Burgar Veriga Lesce, 3. Srečko Bešter Iskra Lipnica, 4. Drago Vidic Veriga Lesce, 5. Božo Kordež Elan Begunje.

NEKATEGORIZIRANI TEKMOVALCI: 1. Tine Zupan Elan Begunje, 2. Rajko Podgornik Veriga Lesce, 3. Sandi Justin Elan Begunje, 4. Jože Stare Gorenje Radovljica, 5. Janez Krivic Elan Begunje.

EKIPNO ŽENSKE: 1. LIP Bled 46 točk, 2. Elan Begunje 41 točk, 3. Iskra Lipnica 31 točk, 4. Vezenine Bled 26 točk, 5. SOb Radovljica 15 točk.

EKIPNO MOŠKI: 1. Elan Begunje 99 točk, 2. Veriga Lesce 87 točk, 3. LIP Bled 49 točk, 4. GG Bled 43 točk, 5. Gradbeno podjetje Bohinj 25 točk.

EKIPNO SKUPAJ: 1. Elan Begunje 140 točk, 2. Veriga Lesce 99 točk, 3. LIP Bled 95 točk, 4. Iskra Lipnica 47 točk, 5. Vezenine Bled 38 točk.

V. M.

POVEČALI IN MODERNIZIRALI BODO PREŠERNOVO KOČO IN STANIČEV DOM

Planinci, ljubitelji in obiskovalci gora z Javornika in Koroške Bele so takoj po ustanovitvi samostojnega planinskega društva, 16. marca 1924 na Jesenicah, pokazali izredno prizadevnost in veliko željo po ustanovitvi lastnega planinskega društva. Ivan Velepič z Javornika je na Jesenicah dolga leta uspešno vodil tajniške posle v planinskem društvu. Že v letu 1925 so planinci z Javornika in Koroške Bele izražali željo in potrebo po gradnji nove planinske postojanke v Medjem dolu v Karavankah. Ljubitelji Karavank z Javornika in Koroške Bele nenehno zagovarjajo potrebo po ustanovitvi samostojnega društva. Na Jesenicah sta v odboru že vrsto let aktivno sodelovala Rudolf Ogrin in Franc Kosmač. Leta 1935 to željo ponovno izrazijo Rudolf Gerdej, Vinko Praprotnik in Franc Krenzer, istega leta je bil na Javorniku ustanovljen samostojen planinski odsek PD Jesenice, ki je takoj ob ustanovitvi pokazal izredno vsestransko aktivnost. Na Javorniku in Koroški Beli je v počastitev 30 letnice Kadilnikove koče na Golici (1905–1935) prvič zaživelo samostojno planinsko delo. V odbor PD Jesenice sta bila 31. maja 1935 kooptirana Rudolf Gerdej in Franc Krenzer. V zgodnji pomladi so na Javorniku ustanovili prvi mladinski planinski odsek, ker so se dobro in v polni meri zavedali, da je mladina, ljubiteljica gora nosilka vsega planinskega preporoda. Tako so bili ustvarjeni najboljši pogoji za napredek in zdravo rast planinstva v tem delavsko kmečkem naselju.

Planinci z Javornika in Koroške Bele so ustanovili svoje prvo samostojno društvo po osvoboditvi, ko so bili podani novi, boljši pogoji za delo. Zeleno luč so na Javorniku in Koroški Beli prižgali 15. maja 1947 in takoj ob ustanovitvi prijeli z izredno dobro voljo in navdušenjem z obema rokama za delo. Hoteli so čim preje nadoknaditi zamujeno in dohiteti ali celo prehiteti ostala planinskoalpinistična društva v Dolini ali jeseniški občini z dolgoletnimi bogatimi izkušnjami. Najprej, že leta 1952, so prevzeli in začeli upravljati in oskrbovati 320 let staro Pristavo v Javorniških rovtih (930 m), sedem let pozneje, leta 1959, so zgradili na Zasipški planini v Krmi prijazno in gostoljubno Kovinarsko kočo (980 m). S to nižinsko planinsko postojanko v Krmi so pokazali najlepšo pot v triglavske višave, proti Staničevi koči (2332 m), katero so v letih 1951 do 1964 nenehno modernizirali in povečevali do sodobno urejenega Staničevega doma.

Planinsko društvo Javornik Koroška Bela je bilo vseskozi od svoje ustanovitve do danes, polnih 32 let, udarno in najbolj prizadevno in delavno jedro planinstva v Dolini pod gorami. Javoričani in Blani so bili vedno ponosni na svojo oznojeno čelo in žuljavo dlan. Gradili so mostove in varna pota k množičnemu, rekreativnemu planinstvu in vzponu vrhunskega plezalnega športa in ekstremnega alpinizma za mladino in delovne ljudi.

Takoj ko so zgradili Kovinarsko kočo na Zasipški planini v Krmi so prevzemali Staničevo kočo pod Triglavom, so prvi začeli načrtovati tovorno ali gondolsko žičnico iz Krme v triglavske višave. Ta načrt je postajal iz leta v leto vedno večja življenjska potreba za oskrbovanje treh visokogorskih triglavskih planinskih postojank in večjo varnost ter prijetno bivanje množice turistov, izletnikov, planincev in visokogorskih alpskih smučarjev v Triglavu.

Kljub temu, da so javorniški in blanski planinci vzorno oskrbovali in upravljali že tri pomembne planinske postojanke (Kovinarsko kočo na Zasipški planini, Staničev dom pod Triglavom in Pristavo v Javorniškem rovtu) so leta 1966 takoj po otvoritvi nove Prešernove koče na Stolu (2193 m), 21. avgusta prevzeli v oskrbo tudi to planinsko postojanko.

Planinci na Javorniku nikakor ne bi zmogli vsega tega napornega in odgovornega dela, če ne bi nenehno skrbeli tudi za povečevanje in pomlajevanje svojega aktivnega članstva.

Nagel razvoj množičnega planinstva, ki vedno bolj in bolj postaja bogata last delovnih ljudi in mladine obojega spola, vedno bolj in bolj zahteva in potrebuje večje in udobne prehranjevalne, restavracijske in stanovanjske, prenočitvene zmogljivosti na najvišjem vrhu cvetočih in razglednih Karavank, na Stolu, prav tako pa tudi v Triglavu.

Zato so planinci z Javornika in Koroške Bele prisluhnili željam in potrebam številnih obiskovalcev Prešernove koče na Stolu in Staničevega doma nad Kotom in Peklom pod Triglavom. Obe pomembni planinski postojanki so že začeli modernizirati in povečevati tako kot znajo le oni – z izrednim delovnim poletom.

Prešernovo kočo na Stolu bodo dvignili za eno nadstropje in na južni strani prizidali veliko razgledno stekleno jedilnico, ki bo zadostila vsem sodobnim potrebam in željam vedno večjega števila domačih in tujih ljubiteljev in obiskovalcev Stola.

Nova tovorna žičnica iz Krme na Triglavski dom, Kredarico, nujno terja gradnjo večje, sodobno urejene Kredarice, vzporedno pa tudi Planike, Staničevega doma in verjetno tudi nekdanjega italijanskega vojaškega objekta Morbegnjo (2521 m) na Zaplanji. Zato bodo tudi člani PD Javornik – Kor. Bela skupaj s pomočjo ostalih planinskih društev, krajevne skupnosti, osnovnih organizacij sindikata in TOZD začeli povečevati in modernizirati ter sodobno opremljati Staničev dom, ki je bil zgrajen že leta 1877 kot nemška planinska postojanka. Povečani, novi Staničev dom bodo dvignili za eno nadstropje, zunanjost zaščitili z leseno oblogo, skodlami in na novo stavbo postavili pločevinasto štirikapnico. Stara Staničeva koča v neposredni bližini novega doma bo kot dopolnilo služila kot zimsko zavetišče.

Vzporedno z gradnjo novega, povečanega Triglavskega doma, Kredarice, bodo planinci z Javornika in Koroške Bele gradili tudi nov povečani, moderni Staničev dom.

To so velike in odgovorne naloge in obveze, katere javorniški in belški planinci nikakor ne bodo zmogli uresničiti sami, morali jim bomo priskočiti na pomoč tudi vsi drugi, ki radi in z veseljem obiskujemo Karavanke in Triglav. S temi velikimi planinskimi deli bodo gorniki znatno omilili pereč in čestokrat celo kritičen stanovanjski problem v gorah, ko morajo gorniki tudi v času vremenskih ujm, mokri, utrujeni in premraženi prenočevati na mizah in klopeh ali pod njimi, po hodnikih in stopnicah ali na pragu.

Obe prenovljeni in povečani, modernizirani planinski postojanki, Prešernova koča na Stolu in Staničev dom pod Triglavom, sredi bodočega celoletnega triglavskega planinskoturističnega in visokogorskega smučarskega centra, bosta izredni pridobitvi za zdravo rast množičnega planinstva in vzpon visokogorskega smučarskega in plezalnoalpinističnega športa, ki je naši mladini in še prav posebej našim delovnim ljudem vedno bolj potreben.

Prepričani smo, da planinci, ljubitelji in obiskovalci gora z Javornika in Koroške Bele pri uresničevanju teh velikih in koristnih načrtov ne bodo obstali na pol poti. Njihov delovni polet je zadostno jamstvo, da bomo ob polnem razumevanju in izdatni pomoči planinske in vse socialistične samoupravne skupnosti prav kmalu uživali izredne pridobitve v novi, povečani in modernizirani Prešernovi koči na Stolu in Staničevem domu v osrčju Triglava.

Žuro

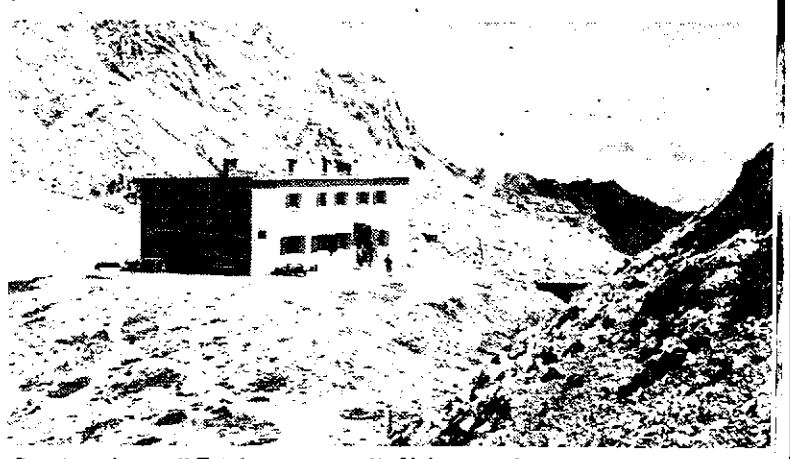

Staničev dom pod Triglavom, v ozadju Urbanov vrh

MIK, VABA IN OPOJ VISOKOGORSKIH TURNIH SMUKOV

Sedaj, ko se v dolinah že budi pomlad se umikajo umazane zaplate snega vedno višje v gore, sveži, višinski zrak in toplo, blagodejno sonce vabita res prave, iskrene ljubitelje »bele opojnosti«.

Dolge in neučakane vrste smučarjev pri žičnicah na urejenih smučiščih na Kobli, Krvavcu, Veliki in Mali planini, na Golteh, Pohorju, Voglu in Vitrancu se nagla redčijo, najbolj navdušeni smučarji pa hitijo za snegom v Planico in na Kotovo sedlo, v zatrep Krnice pod Križko steno, v Veliko Dnino in Za Ak, na Vrtaško planino in na Sleme. Hite skozi dolino Vrat pod severno steno Triglava, na sedlo Luknja in višje na razkošje Križkih podov. Globoke smučine so utirjene Za Cmirom in skozi Krmo na edinstvena visokogorska smučišča Velega polja in Triglava, kamor prihajajo smučarji tudi z Vogla, Komne, skozi Zajezersko dolino preko Hribaric in Kanjavca.

Smučarji vijugajo in se v drznih smukih spuščajo tudi s Podrte gore, Bogatina in Krna. Gosta mreža smučin se križa tudi na Kaninu in Prestreljeniku. Planinci prirejajo skupaj z alpinisti svoja visokogorska smučarska tekmovanja s Kotovega sedla, pod Storžičem, na Jermanovih vratih, na Korošici in na Ledinah.

V mesecu aprilu in maju od vsepovsod odmeva prešerna pesem od sonca zagorelih visokogorskih alpskih smučarjev.

Smučarski šport je naš preko 600 let star ljudski šport. Pred davnimi leti so naši kmetje lovci in drvarji smučali, prvi v srednji Evropi in Balkanu, na Blokah, v Trnovem gozdu, na Vipavskem in Čavnu ter na Pohorju. Drenovci in za njimi Skalaši so po letu 1906 in še prav posebej med obema vojnama razvili to panogo psihično in fizično razvedrila do komaj slutene množičnosti in višine

Danes se smučarski šport pri nas in v svetu naglo razvija v množične maratonske teke in visoko alpsko turno smučanje, ki postajata tudi pri nas mikavna in vabeča oblika rekreacije, ki jo množice smučarjev, planincev in plezalcev, alpinistov z izrednim zadovoljstvom goji od zgodnje pomladi v pozno poletje. To je vse, kakor zahtevna rekreativna telesnovzgojna zvrst, ki zahteva kondicijsko sposobne in odporne ljubitelje in obiskovalce zasneženih in v led ukovanih gora, ki so v tem času najmogočnejše in najlepše. Visokogorsko turno smučanje zahteva popolno obvladanje smučarskega znanja in obvladanje številnih, velikih nevarnosti zasneženih in v led ukovanih gora. Visokogorski turni smučar mora biti v prvi vrsti dober, iskren in plemenit tovariš, po potrebi, v slučaju kakršnekoli manjše, lažje ali večje in težje nesreče pa mora biti visokogorski turni smučar tudi požrtvovalen, nesebičen, vztrajen in discipliniran reševalec. Vsak turni visokogorski smučar mora biti natančno seznanjen z namenom in ciljem ture, seznanjen mora biti s pojavi in posledicami plazov, nikoli in nikjer se ne sme pustiti zavajati od potuhnjenih megla. Pred mrakom in ponoči, pred popolno utrujenostjo mora najti pot za povratek ali najti zavetišče ali bivak, ki ga bo varoval pred vlago, mrazom in utrujenostjo. Najboljši, najbolj izkušen, vodja skupine mora odgovarjati za vse udeležence ture. Na začetku vzpona ali ture moramo vedeti za vsemesne faze in misliti tudi na srečen konec. Kolektivno delo in skrb je na visokogorski smučarski turi ali vzponu velikega, osnovnega pomena za dobro počutje in srečen konec vseh udeležencev.

V mesecu aprilu in maju bo po naših zasneženih in v led ukovanih gora še dolgo odmevala vesela, praznična pesem smučarjev, ki bodo uživali »belo opojnost« na Korošici, Savinjskem sedlu, na Ledinah ali na Grintovcu, pod Struco in Skuto. Še mnog več pa jih bo pred Grebenom in na Dolgih njivah. Smučine se bodo risale od Črne prsti preko Rodice do Vogla in dalje preko Podrte gore do Komne. Sladokusci si bodo privoščili turo preko Bogatina na Krn ali pa bodo vijugali z vrha Kanjavca v Velsko dolino. Manj zahtevni se bodo zadovoljili s sončenjem in smučanjem na Kotovem sedlu ali v Krnici in Veliki Dnini pod Križko steno. Najbolj veselo in prijetno pa bo visokogorskim turnim smučarjem v lepem, sončnem vremenu in ugodnih snežnih razmerah na Križkih podih med zavetiščem štev. IV na Rušju pod Stenarjem in Dolkovo špico in Pogačnikovim domom.

Udeleženci triglavskih turnih smukov iz Kredarice ali Staničevega doma v dolino Krme ali na Velo polje, pa tudi oni Za Cmirom v dolino Vrat, bodo puščali za seboj zastave prišča. Kot Indijanci bakrene rdeči se bodo v okrešljih in dolinah pod gorami srečali s prvim rumenozelenim bukovjem in se okrasili s prvimi rožami ledenkami in ključavnicami.

Na, od toplega zgodnjega pomladanskega sonca bogato obsijane zasnežene in v led ukovane gore, se bodo visokogorski alpski turni smučarji v mesecu aprilu in maju in tudi še pozneje vračali še in še. Toda ne sami, s seboj bodo povabili še druge, katerim hočejo pokazati nekaj lepega, čudovitega in jih navdušiti za najbogatejšo množično rekreativno panogo, ki združuje smučarski šport in planinstvo z alpinizmom. Še to pomlad si privoščite to edinstveno bogastvo tudi vi, ne bo vam žal, ko boste doživeli lepo visokoalpsko turno smučarsko turo samo enkrat, se boste vračali v zasnežene in v led ukovane gore še in še.

Žuro

BREZ TELOVADNICE USPEH

Program treningov jeseniških telovadk je dokaj skromen v primerjavi s treningi ljubljanskih telovadk, ki so danes v vrhu jugoslovanske športne gimnastike. Zato je bilo težko pričakovati, da bi dekleta dosegla kak vidnejši uspeh v tem letu, ko zaman čakajo na preurejeno telovadnico v domu Partizana. Preteklo soboto, 24. marca, pa so pionirke v Ljubljani na tekmovanju za XX. MEMORIAL ZVONKA RUNKA prijetno presenetile z lepimi uvrstitvami. Bila je to tudi zadnja kriterijska tekma za uvrstitev na republiško prvenstvo, ki bo ob koncu aprila v Mariboru. To pravico si je pridobilo devet jeseniških telovadk v drugi, tretji in četrti selekciji.

Na sobotni tekmi je med pionirkami druge selekcije tekmovalo 52 tekmovalk, med temi šest Jeseničank. V ekipni konkurenci so se uvrstile na odlično tretje mesto, zbrale doslej največ točk in zaostale za najboljšo ljubljansko vrsto za šest točk, za njimi pa je ostalo še šest ekip.

Tudi kot posameznice so se izkazale. Najuspešnejša je bila Brigita Ferbežar z osmim mestom, deseta pa je bila Vesna Georgijev, kar je najprijetnejše presenečenje, čeprav je med vajo padla z bradlje. Brez tega spodrsljaja, bi se uvrstila celo na šesto mesto. Na posameznih orodjih so prejele Jeseničanke nekaj odličnih ocen. Najvišjo je prejela Vesna Georgijev na gredi – 9,35 točk, Ferbežarjeva je prejela na gredi 9.25, Matejka Kelih je za lepo in dokaj težko vajo prejela oceno 9,20 točk, v parterju je bila najboljša Georgijeva z oceno 9,00 točk. Najslabše so bile Jeseničanke v preskoku, kjer je najvišjo oceno prejela Bregantova 8,55 točk. Klinarjeva je tekmovala izredno lepo in presenetila na bradlji in gredi. Tudi najmlajša Jeseničanka, Katarina Ažman, lepo napreduje in je že zbrala preko trideset točk.

V tretji selekciji – mlajše mladinke – so vse tri Jeseničanke dosegle svoje letošnje najvišje kriterijske točke. Kuretičeva je bila najboljša s 34,525 točkami, in se je uvrstila na deseto mesto med dvajsetimi tekmovalkami. Najvišjo oceno je za odlično izvedeno vajo na bradlji dobila Metka Močnik 9,05 točk. Pogačnikova je imela smolo in je padla z gredi, enako tudi Močnikova, v parterni vaji pa so vse tri Jeseničanke napravile preveč drobnih napak, da bi prejele višje ocene, nedvomno pa je bila Pogačnikova preslabo ocenjena za kake tri desetinke točke. Ob koncu je bila Močnikova 13. in Pogačnikova 14.

REZULTATI:

II. SELEKCIJA ekipe (9): 1. Ljubljanska gimnastična zveza 146,350, 2. Sp. Šiška 145,00, 3. Jesenice 139,950.

POSAMEZNO: 1.–2. Detiček in Prebil 37,025, 3.–4. Miklič in Jasna Jerom 36,525, 5. Nadja Muženič 36,200, 6. Gutierez 35,675 (vse Ljubljana), 7. Dorica Rajko (mrb) 35,500, 8. Brigita Ferbežar (Jes.) 35,075, 9. Alenka Jerom (lj.) 35,00, 10. Vesna Georgijev 34,975, 14. Mateja Kelih 34,450, 17. Katarina Bregant 33,450, 18. Mateja Klinar 33,300, 37. Katarina Ažman 30,50 (vse Jesenice).

III. SELEKCIJA, ekipe (3): 1. LGZ 143,625, 2. Sp. Šiška 143,525, 3. Novo Mesto 135,575.

POSAMEZNO: 1. Zlatka Ćirić 36,650, 2. Anja Regent 36,225, 3. Marjeta Muženič 36,200, (vse Ljub.), 10. Željka Kuretič 34.525, 13. Metka Močnik 33,375, 14. Stanka Pogačnik 33,050.

LM

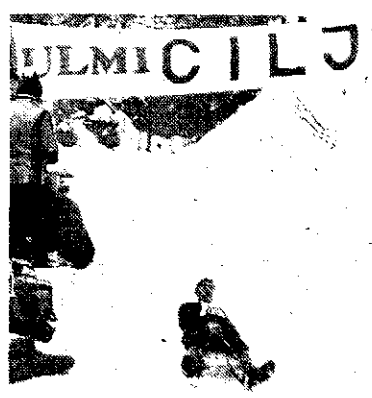

Z letošnjih zimskih športnih iger SOZD SZ

TVD PARTIZAN JAVORNIK – KOROŠKA BELA VABI

TVD Partizan Javornik – Koroška Bela obvešča vse nekdanje igralce odbojke, mladino in vse ostale, ki se želijo vključiti v aktivno dejavnost sekcije, da se prijavijo v domu TVD, kjer je vsako sredo od 20. do 22. ure redni trening.

PRVI MAJ V CRIKVENICI

TOZD Družbena prehrana nam tudi letos nudi pakete v našem domu v Crikvenici za prvomajske praznike. V paket so vključeni trije obroki in prenočišče.

Cena prvomajskih paketov:

I. paket – 5 dni
od 27. 4. večerja do 2. 5. kosilo
odrasli 550.– din
otroci od 4–10 let: 275.– din

II. paket – 3 dni
od 29. 4. večerja do 2. 5. kosilo
odrasli: 330.– din
otroci od 4–10 let: 165.– din

III. paket – 2 dni
od 30. 4. večerja do 2. 5. kosilo
odrasli: 220.– din
otroci od 4–10 let: 110.– din

Samo prenočišče otroci do 4. leta: 15.– din

Turistična taksa še ni znana. Koristijo se lahko samo 5, 3 in 2-dnevni paketi.

Prijave sprejema KSI Odd. za družbeni standard soba 11 (tel.: 737) do zasedbe mest. Napotnice in plačilo paketa je na vodstvu TOZD Družbena prehrana dne 23., 24. in 25. 4. 1979 od 10.–13. ure.

SINDIKALNI IZLETI

KOMPAS JUGOSLAVIJA – poslovalnica JESENICE vam priporoča sindikalne izlete

– Milanski velesejm 20. 4.	3 dni	cena 2.060.–	din
– A V N O J 13. 4.	3 dni	cena 1.300.–	din
	2 dni	dena 850.–	din
– Grčija	4 dni	cena 3.800.–	din
Skopje–Atene–Solun–Skopje			
– München	3 dni	cena 2.300.–	din
– München			
Dachau – Berchtesgaden	3 dni	cena 2.980.–	din
– Budimpešta	3 dni	cena 1.950.–	din
– Padova – San Marino	2 dni	cena 990.–	din
– Warszawa	3 dni	cena 3.100.–	din
– Dunaj	2 dni	cena 1.450.–	din
– Dunaj – Gradiščansko	3 dni	cena 2.490.–	din
– Ohrid 18. 5. in 27. 5.	3 dni	cena 1.800.–	din
– Ohrid 20. 5.	6 dni	cena 2.500.–	din

Podrobne informacije dobite na oddelku za družbeni standard, na kadrovskem sektorju Železarne

Objava prostih delovnih mest

Upravni odbor Planinskega društva Jesenice objavlja prosta delovna mesta:

1. Tičarjev dom na Vršiču
   – oskrbnik, receptor, kuhar, pomočnica kuharja, sobarica, točajka, servirka, pomožna moč, gospodar za hišna dela.
2. Koča pri izviru Soče
   – oskrbnik, kuharica, prodajalka spominkov

Vse pogodbeno delo za določen – sezonski čas. Zaželjeno vsaj delno znanje nemškega in italijanskega jezika. Osebni dohodki po pravilniku. Pismene prijave pošljite v 15 dneh po objavi na naslov: Planinsko društvo Jesenice, C. Železarjev 1. Objava velja do zasedbe delovnih mest.

DOPISUJTE V ŽELEZARJA

Rešitev križanke iz 11. številke Železarja:
MOJSTRANA, SPOMINČICA, TOTAL, ILIN, ARAK, AMI, IK, DAKAR, TC, BONOMO, KPJ, ORADA, MUIR, EV, MANTISA, VIDA, KANJA, LI, TISSE, JEAN, ARIA, KAČ, KOC, IVA, ELRA, SAS, AIR, SORA, KDO, TAT, DATA, MAO, ZI, NA, NOLA, ARNO, AVSENIKI, AKRONIM, KARTAGINA, TERAMO, ANT, SONAR, NI.

PROGRAM ŠPORTNIH PRIREDITEV KLUBOV ŠD JESENICE

KOŠARKA

– sobota, 31. marca, ob 19. uri dvorana ŽIC SKL – zahod moški – KK Jesenice : KK Kočevje

ODBOJKA

– nedelja, 1. aprila, ob 10. uri dvorana ŽIC II. ZOL – zahod – ženske OK Jesenice : OK Radna Ljubljana.

Iz pisarne ŠD Jesenice

DEŽURNA TRGOVINA

V soboto, 31. marca, bo na Jesenicah od 15. do 19. ure odprta trgovina DELIKATESA – poslovalnica 7, Titova 7.

ZAHVALA

Ob boleči izgubi drage mame, sestre, babice, prababice in tete

CILKE KOZELJ

se iskreno zahvaljujemo za dolgoletno zdravljenje težke bolezni dr. Grošeljnu, dr. Markežu, dr. Mencingerju, primariju dr. Vidaliju, dr. Zalokarju, posebna hvala dr. Rupnikovi za njeno prizadevno zdravljenje in lajšanje bolečin. Hvala zdravstvenemu in strežnemu osebju internega oddelka. Iskrena hvala sosedom za pomoč. Hvala vsem darovalcem cvetja in vencev in vsem, ki so nam izrekli sožalje in sočustvovali z nami.

Hvala pevcem za žalostinke in vsem, ki so jo spremljali na njeni zadnji poti.

Žalujoči: hčerka Vida z družino, sin Franc z družino, sestre in ostalo sorodstvo

ZAHVALA

Ob težki izgubi drage žene, mame, stare mame in sestre

ANGELE BURNIK

se iskreno zahvaljujemo zdravnikom in strežnemu osebju, ter še posebej dr. Rojčevi za zdravljenje in trud, da bi jo ohranili pri življenju.

Zahvaljujemo se sostanovalcem na Cesti Viktorja Svetina 17 za zbrano denarno pomoč, darovalcem vencev in cvetja ter vsem, ki so z nami sočustvovali in nam izrekli sožalje.

Žalujoči: mož Jakob, hčerka Sonja z družino, sin Marjan z družino, sestri in ostalo sorodstvo

ZAHVALA

Ob boleči izgubi dragega moža, očeta in brata

ALOJZA LEBNA

se iskreno zahvaljujemo dr. Jensterlu za obiske na domu, lajšanje bolečin in vso skrb ob njegovi dolgotrajni bolezni, kakor tudi dr. Sajovicu za zdravljenje. Iskrena hvala Ma i Smolej za nesebično pomoč, kakor tudi Ivanu Vovku za prevoze, osnovni organizaciji sindikata za denarno pomoč, sosedom za podarjeni venec, vsem darovalcem cvetja in izraze sožalja.

Iskrena hvala pevcem jeseniškega društva upokojencev za zapete žalostinke, kakor tudi vsem, ki so karkoli pomagali in ga spremili na njegovi zadnji poti.

Žalujoči žena Zefka, sin Vinko in sestra Marija

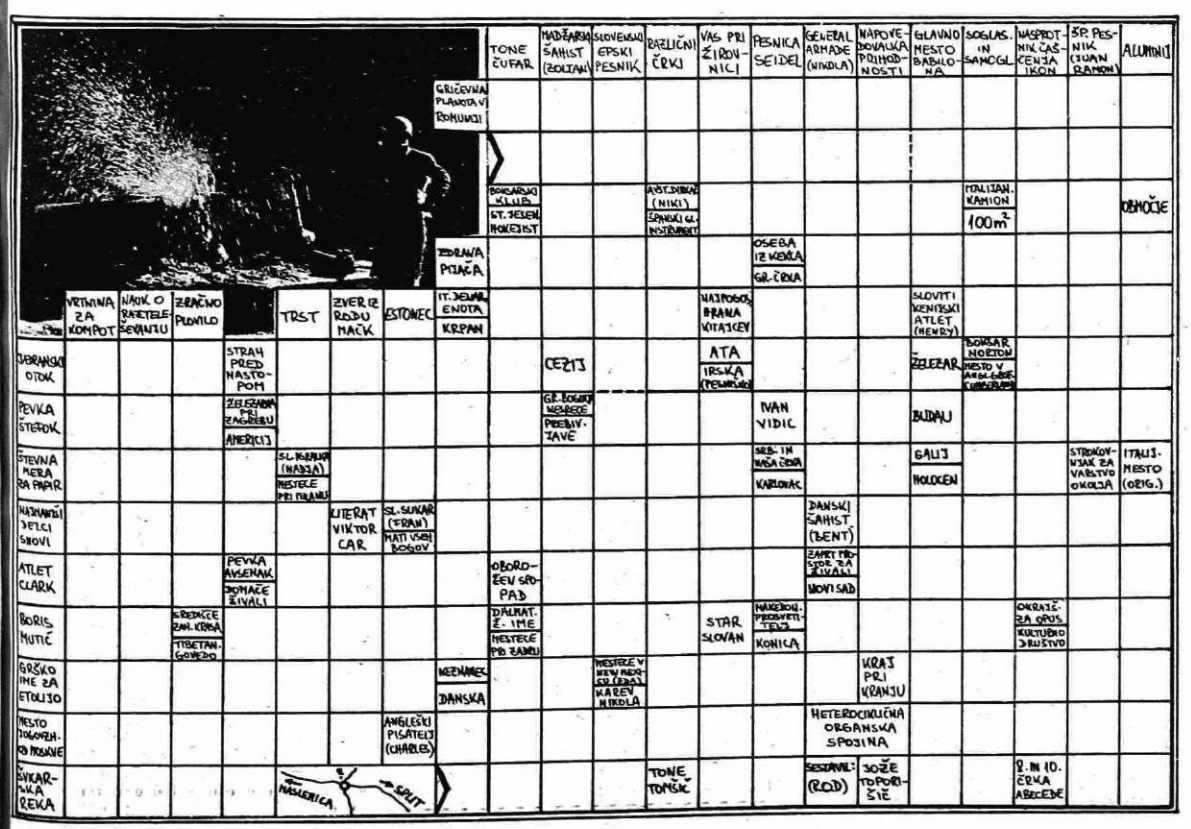

Kaj bomo gledali v kinu

Kino RADIO

31. marca, ameriški barvni film (komedija) CHARLIE CHAPLIN – Šampion, Delo, Mirna ulica ob 15. uri.

31. marca in 1. aprila, hongkonški barvni karate film BRUCE LEE PROTI SUPERMENU ob 17. in 19. uri, režija Wu Chia-Chun, v gl. vlogi Bruce Lee.

2. in 3. aprila, ameriški barvni pustolovski film DRAM – ZADNJI MANDINGO, režija Steve Carver, v gl. vlogi: Varren Oates, ob 17. in 19. uri.

4. aprila, ameriški barvni akcijski (drama) GOSPODAR ŽIVLJENJA IN SMRTI, režija Richard Lester, v gl. vlogi: Omar Sharif, ob 17. in 19. uri.

5. aprila zaprto

6. aprila, domači barvni (drama) POKVARJENO, režija Miloš Radivojević, v gl. vlogi: Aleksandar Berček, Milena Dravič, ob 17. in 19. uri.

7. aprila, ameriški barvni risani film TOM IN JERRY, ogled filma je brezplačen za varčevalce ježkovega kluba, poklanja ga Jugobanka Ljubljana, ob 15. uri.

7. in 8. aprila, francoski barvni (kriminalni) GROŽNJA, režija Alain Corneau, v gl. vlogi: Yves Montand, ob 17. in 19. uri.

Kino PLAVŽ

31. marca in 1. aprila, ameriški barvni pustolovski film DRAM – ZADNJI MANDINGO, ob 18. in 20. uri.

1. aprila ameriški film (komedija) CHARLIE CHAPLIN, ob 10. uri.

2. in 3. aprila hongkonški barvni karate film BRUCE LEE PROTI SUPERMENU ob 18. in 20. uri.

4. aprila – zaprto.

5. aprila, francoski barvni (drama) POTI PROTI JUGU, ob 18. in 20. uri.

6. aprila, ameriški barvni akcijski film (drama) GOSPODAR ŽIVLJENJA IN SMRTI, ob 18. in 20. uri.

7. in 8. aprila angl. barvni film (akcijski) MAŠČEVALEC IZ BELFASTA, ob 18. in 20. uri.

Kino KRANJSKA GORA

31. marca, ameriški barvni glasbeni film ZADNJI SHAW ELVISA PRESLYJA, ob 20. uri.

4. aprila, ameriški barvni pustolovski DRAM – ZADNJI MANDINGO, ob 20. uri.

7. aprila, hongkonški barvni karate film BRUCE LEE PROTI SUPERMENU, ob 20. uri.

11. aprila, angleški barvni akcijski film MAŠČEVALEC IZ BELFASTA, ob 20. uri.

Kino DOVJE-MOJSTRANA

31. marca, ameriški barvni erotični EROTSKE PUSTOLOVŠČINE CASANOVE, ob 19. uri.

1. aprila, ameriški barvni glasbeni film ZADNJI SHAW ELVISA PRESLYJA, ob 19. uri.

7. aprila, ameriški barvni pustolovski film DRAM – ZADNJI MANDINGO, ob 19. uri.

8. aprila, hongkonški barvni karate film BRUCE LEE PROTI SUPERMENU, ob 19. uri.

ŠTIPENDIJE ZA ŠOLSKO LETO 1979 – 1980

V posebni prilogi DELA je bil 7. marca objavljen skupni razpis štipendij za šolsko leto 1979/80. Izkazalo se je, da v razpisu manjka nekaj informacij, zato smo se odločili za objavo dopolnitev.

Kandidati za štipendije iz združenih sredstev in za razlike h kadrovskim štipendijam morajo oddati prijave s potrebno dokumentacijo strokovni službi skupnosti za zaposlovanje najkasneje do 31. 7. 1979, razen tistih, ki bodo v poletnih mesecih še izpolnjevali šolske obveznosti ali spreminjali vrsto šolanja; zanje je rok od 1. do 15. 9. 1979.

Kandidati za kadrovske štipendije naj s prijavami pohitijo (že v razpisu so prebrali, da bo večina štipenditorjev sprejemala vloge le v maju in juniju). Rok za oddajo je 30. 6. 1979. Prijavo izpolnijo na obrazcu DZS 1,65, ki ji priložijo naslednje dokumente: overovljeni prepis ali fotokopijo zadnjega šolskega spričevala oziroma potrdila o vseh opravljenih izpitih; potrdilo o vpisu v šolo, ki jo bodo obiskovali; dokazila o osebnih dohodkih staršev v obrazcu prošnje za štipendijo, veljavno za koledarsko leto 1978; potrdilo Sob o premoženjskem stanju in številu družinskih članov; izjavo kandidata, da ne prejema druge štipendije oziroma potrdilo, da nima obveznosti iz doslejšnega štipendiranja; morebitne dodatne dokumente, ki jih zahteva posamezni štipenditor.

Štipendiste iz združenih sredstev v vseh gorenjskih občinah smo obvestili o postopku preusmerjanja v kadrovsko štipendiranje.

NOVI DRUŽBENI DOKUMENT O ŠTIPENDIRANJU

Obveščamo vse družbenopolitične organizacije in podpisnike samoupravnega sporazuma o štipendiranju SR Slovenije (organizacije združenega dela in druge samoupravne organizacije ter skupnosti), da bo uredništvo MLADINE objavilo 5. aprila v 13. številki predlog družbenega dogovora o štipendijski politiki v SR Sloveniji, osnutek samoupravnega sporazuma o štipendiranju in obrazložitev obeh aktov.

Priporočamo, da gradivo nabavite. Naročilnico pošljite na uredništvo MLADINE, Nazorjeva 3, Ljubljana, in sicer najkasneje do 29. marca. Cena izvoda je 6 dinarjev.

STROKOVNA SLUŽBA OBČINSKIH SKUPNOSTI ZA ZAPOSLOVANJE GORENJSKE KRANJ

ZAHVALA

Osnovni organizaciji sindikata TOZD Strojne delavnice in sodelavcema KOGOVŠKU in MEŽNARCU se iskreno zahvaljujem za darilo in obisk na domu.

Stanko Krmelj

ZAHVALA

Sodelavcem iz garaže TOZD Transport se iskreno zahvaljujem za podarjeni venec ob smrti očeta.

Jože Šparovec

ZAHVALA

Osnovni organizaciji sindikata TOZD Plavž se zahvaljujem za podarjeno ročno uro.

Ljubo Pretnar

ZAHVALA

Osnovni organizaciji sindikata TOZD Transport se najlepše zahvaljujem za dragoceno darilo, ki sem ga dobila na redni letni konferenci.

Želim vam še mnogo delovnih uspehov.

Ivanka Šmid

ZAHVALA

IO konference OO sindikata Železarne, sodelavkam in sodelavcem TOZD Valjarna debele pločevine ter vaščanom Brega se iskreno zahvaljujem za denarno pomoč ob smrti mojega moža Jožeta Krivca.

Jerca Krivc

ZAHVALA

Osnovni organizaciji sindikata TOZD Remontne delavnice se najlepše zahvaljujem za denarno pomoč, ki mi jo je dodelila za zdraviliško zdravljenje.

Zvonka Noč

ZAHVALA

Sodelavcem elektro delavnice se najlepše zahvaljujem za darilo ob moji 50-letnici in za obisk na domu.

Rudi Vidmar

ZAHVALA

Osnovni organizaciji sindikata TOZD Hladna valjarna Jesenice se prisrčno zahvaljujem za prejeto spominsko darilo ob moji upokojitvi. Obenem sodelavcem želim še veliko delovnih uspehov.

Anton Košir

»TAKTIKA JESENIŠKEGA HOKEJA«

Lubitelj in navijač jeseniških hokejistov sem od vsega začetka. Spremljal sem jih pri nastopih na domačih in tujih ledenih arenah. Ni mi bilo žal ne časa in denarja, ko sem spremljal fante, polne poleta in borbenosti proti vrhu ne le doma, ampak tudi v tujini. Uspehe so dosegali brez zaprte dvorane pod težkimi pogoji, vendar vedno bolj podprti od ljubiteljev in navijačev tega lepega zimskega športa.

Danes me ne boli toliko poraz, oziroma drugo mesto, kakor to, kako je do tega prišlo. Odgovorni bodo krivdo zopet iskali med igralci. Stotine gledalcev, ljubiteljev in navijačev je obupalo, ker vidijo, da pravim krivcem ne morejo priti do živega. Zakaj ne? V strokovnem odboru so ljudje, ki s hokejem nimajo prave zveze. V odbor pridejo lahko le ljudje z različnimi nazivi. Če si delavec, navijač, če poznaš hokej še do take potankosti, svoje kolege hokejiste do dna duše, ti poti v strokovni odbor ni.

»Strokovnjaki«, ki vodijo jeseniški hokej sedaj v zatonu, so učili hokej tudi ruskega trenerja Borisa Afanasijeva, zaslužnega mojstra športa in trenerja. Še zadnjo sezono, predno so ga pognali z Jesenic, so ga naučili tudi to, da je po vsaki tekmi ali treningu moral pobirati pucke. Mi ljubitelji hokeja tega tovariša in velikega trenerja ne bomo nikoli pozabili.

Imeli smo tudi odličega tehničnega vodja Vasilija Deretiča, ki je moral zaradi majhnega škandala zapustiti klub. Dobro vemo, da je pri tem škandalu sodeloval tudi Borut Volkar-Đuro, ki je po enoletni prestani kazni zopet nastopil kot tehnični vodja v HK Olimpija.

Ravno tako nas je prizadela krivica jeseniškim hokejistom, predvsem tistim, ki so v klubu igrali tudi po 15 let in več kot dvestokrat igrali v reprezentanci, oblečeni v drese z državnim grbom. Za izpisnice so morali plačati iz svojih žepov in nekateri celo v devizah.

To je doletelo vratarja Rudija Kneza, ki je bil leta 1968 na olimpijskih igrah v Grenoblu proglašen za najboljšega vratarja v B skupini. To so doživeli tudi pokojni Slavko Beravs, Ivo in Bogo Jan. Bogu Janu je le malo manjkalo, pa bi bil prvi jugoslovanski športnik, ki bi sodeloval na štirih olimpijadah in hkrati z največ odigranimi tekmami v državnem dresu.

Prav tako nas je vse ljubitelje hokeja presenetila odločitev vodstva (odbora), ko so kaznovali z enoletno prepovedjo igranja Francija Žbontarja. Vsi mi, ki nas imajo za »laike« smo že leto prej vedeli, kaj se bo zgodilo v klubu, le »strokovnjaki« so se spraševali, kaj bo, ko so poleg Francija izgubili tudi njegovega brata Marjana, enega najboljših vratarjev pri nas. Povsem razumljivo je, da brat ni mogel prenesti krivice, ki so jo napravili Franciju in oba sta klub zapustila. Žal so tako odločitev vodstva podprli tudi nekateri soigralci in obenem obrnili hrbet, namesto da bi ju podprli.

Ti jeseniški hokejski funkcionarji torej delijo izpisnice kot za šalo, samo če se le kdo upa kaj ugovarjati.

Zlasti v letošnji sezoni so gledalci iz tekme v tekmo manj prihajali v »ledeni predor« v Podmežaklju, mnogi pa so zapuščali dvorano kar med tekmo. Naj navedem samo dva primera: na železarskem turnirju pod pokroviteljstvom Železarne so Jeseničani igrali z drugo ekipo, to je s Kranjsko goro. To igro (tekmo) so naši hokejski »strokovnjaki« imeli za »TAKTIKO«, gledalci pa so zapuščali dvorano prepričani, da se vodstvo iz občinstva norčuje. Ta »TAKTIKA« se je pokazala že čez štiri dni, ko sta se Olimpija in Jesenice pomerili v državnem prvenstvu. Ta večer je dvorano zapustilo še več privržencev hokeja.

V letošnji sezoni smo na Jesenicah gledali med temi »TAKTIČNIMI TEKMAMI« tudi tekmo veteranov ali »ODPISANIH«. Prišli so na ledeno ploskev, na tribune pa tisoče ljubiteljev igralcev, ne funkcionarjev. Med tekmo, ki je bila v spomin na umrlega Slavka Beravsa, se je kot nekoč, tudi ta večer razleglo visoko v Mežaklju in Karavanke spontano navijanje in ploskanje pionirjem jeseniškega in jugoslovanskega hokeja, ki so tudi to pot zmagali.

Še bom hodil na tekme, še bom bodril naše fante. Ne mislim obupati. Prepričan sem, da bo čas prinesel svoje, da bodo hokejisti, njihovo vodstvo in občinstvo spet eno.

Prepričan sem, da se bodo morala odpreti vrata tudi tistim, ki za to največ prispevajo in tudi moralno znajo vedno in povsod podpreti svoje fante.

Izpisnice želim, da še pišejo, vendar tistim ki pri hokeju nimajo kaj iskati.

Jože ANDERLE

ZADNJE TEKME SMUČARJEV

Tudi sezona alpskih smučarjev se počasi izteka. Zadnje deževje je krepko pobralo sneg na smučiščih, zato so tekmovanja vedno bolj redka in težko izvedljiva. Vseeno pa je smučarski klub Kranjska gora preteklo soboto organiziral veleslalom za mlajše pionirje, pionirke, cicibane in cicibanke. Na progi v Podkorenu, ki je bila izredno zahtevna se je zbralo kar 154 najmlajših smučarjev in 67 smučark, naši pionirji in cicibani so dosegli zadovoljive rezultate, slabše pa so se odrezale le mlajše pionirke.

REZULTATI:

MLAJŠI PIONIRJI: 1. Košir – Alpt. 58,78; 2. Žan – Jes. 58,97; 3. Robič – Jes. 59,73; ostali Jeseniški pionirji pa so dosegli naslednje REZULTATE: Klinar 1:07,66; Koblar 1:08,14; Razboršek 1:07,97; Klemenc 1:13,69.

MLAJŠE PIONIRKE: 1. Hafner – Alpt. 59,51; Pristov Mojca pa je dosegla čas 1:15,43.

CICIBANI: 1. Grašič – Alpt. 1:05,82; 2. Potočnik – Jes. 1:06,14; 3. Jemec – Alpt. 1:07,33; 4. Gosar – Kranjska gora 1:07,66; 5. Rojnik – Jes. 1:07,97; 7. Klinar R. 1:08,79; 12. Markež – Jes. 1:11,74; ostali pa so dosegli čase: Slivnik Kr. gora 1:17,60; Čop Bl. Dobrava 1:19,83; Kavčič – Jes. 1:29,16 in Pesjak – Jes. 1:37,19.

CICIBANKE: 1. Kotnik Kr. gora 1:07,87; 2. Novak – Jes. 1:09,58; 3. Žmitek Radov. 1:09,66; ostale pa so dosegle čase: Bernard Bl. Dobrava 1:13,72; Škrile – Kr. gora 1:17,84; Dolžan Kr. gora 1:31,48.

Člani in članice vrhunskega razreda so imeli tekmo v slalomu v Kranjski gori. Na progi Podkoren se je zbralo 30 deklet in 55 fantov. Proga pa je bila težka in je zahtevala mnogo odstopov. Od naših sta odstopila Barbara Benedičič in Grega Benedik že v prvem teku, izredno lepo uvrstitev pa je dosegla Saša Vesek, ki je bila v skupnem seštevku četrta, med mlajšimi mladinkami pa tretja. Zlasti dobro je vozila v drugem teku, ko se je iz sedmega mesta prebila na četrto.

REZULTATI – ČLANICE: 1. Jerman – Olimp. 100,87; 2. Peharc – Tržič 105,15; 3. Juvančič – Olimp. 109,49; 4. Vesek – Jes. 109,57; 6. Urh – Radovljica 118,03; 7. Čop – Bl. Dobrava 123,81.

Med člani je zmagal Olimpijec Cerkovnik.

Tekmovalci predhodnega razreda so se pomerili na Krvavcu v veleslalomu. Na tej tekmi sta s solidno vožnjo zadovoljila Aleš Podrekar in Jože Lavtižar, ostali pa niso pokazali vsega, kar znajo. Proga je bila dosti težka, vozili pa so le en tek.

REZULTATI:

MLAJŠI MLADINCI: 1. Klakočer Izlet. 1:26,42; 5. Podrekar Jes. 1:26,98.

STAREJŠI PIONIRJI: 1. Petrovič – Kovin. 1:27,22; 6. Lavtižar Kr. gora 1:30,30; 10. Ravnik – Jes. 1:31,91; 14. Naglič – Jes. 1:33,29; 27. Pirc – Jes. 1:38,91.

STAREJŠE PIONIRKE: 1. Leskovšek – Kovin. 1:30,59; 7. Kunc – Jes. 1:37,10; 11. Klinar – Jes. 1:39,42. bef

BALOH DRUGI NA PRVENSTVU SFRJ

Marljivi delavci sekcije za skoke pri OZSO Jesenice so v nedeljo, 25. marca, vzorno organizirali prvenstvo SFRJ v smučarskih skokih za mladince. Tekmovanje je bilo na 60-m skakalnici v Planici. Tokrat nas je v Planici pozdravilo lepo sončno vreme, žal pa ni bilo veliko gledalcev. Tekmovanje je bilo zelo izenačeno, saj je od drugouvrščenega do sedmouvrščenega le šest točk razlike. Zmagal je naš najboljši s svetovnega prvenstva v poletih v Planici Primož Ulaga, najboljše skoke pa je imel Stanko Baloh iz Žirovnice, ki je edini v obeh skokih preskočil 60 m.

REZULTATI: 1. Primož Ulaga 237,3 (59, 62) Ilirija, 2.–3. Stanko Baloh 228,7 (61, 60,5) Jesenice, 2.–3. Bojan Globočnik 228,7 (58,5, 60,5) Triglav, 4. Andrej Komelj 226,8 (64, 57) Ilirija, 5. Vasja Bajc 225,6 (59,5, 60) Ilirija, 6. Rajko Lotrič 223,8 (57,5, 58,5) Jesenice, 7. Matjaž Žagar 222,4 (59, 61,5) Ilirija, 8. Miran Tepež 214,0 (55, 57,5) Ilirija, 9. Bogdan Jemec 211,9 (56, 57) Jesenice, 10. Roman Beton 105,6 (55,5, 54) Triglav, 21. Toni Justin 175,1 (47,5, 49,5) Jesenice, 33. Ivo Šmid 149,2 (45,5, 46) Jesenice.

Kako so skakali naši tekmovalci? Glede na veliko izenačenost najboljših lahko rečemo, da so tekmovalci sekcije za skoke pri OZSO Jesenice skakali odlično. Svetovno prvenstvo v poletih in druga mednarodna tekmovanja so pokazala, da je mladinska vrsta trenutno precej boljša od članske vrste. Zato je vsaka uvrstitev med najboljših deset pri mladincih uspeh, ki ga velja omeniti.

Izredno je na tem prvenstvu skočil Baloh, ki deli srebrno medaljo z Globočnikom iz Kranja. Bil je najdaljši na tekmovanju, čeprav je vsak skok prezgodaj zaključil. Lotrič je skakal izredno lepo, žal pa je bil zaradi napak na mizi nekoliko prekratek. Jemec je skakal pod svojimi zmožnostmi, vendar še vedno dovolj dobro za uvrstittev med najboljših deset. Najbolj je razočaral Justin, za katerega smo bili po izredno dobrih skokih na 90-m in 120-m skakalnici prepričani, da se je sposoben uvrstiti med najboljše. Žal pa mu tokrat ni šlo. Šmid, ki je še pionir, pa je skočil kot zna.

Je drugo mesto Baloha presenečenje?

Vsi, ki smo Baloha videli skakati zadnje tri tedne, bomo potrdili, da smo od njega pričakovali take uvrstitve. Na 90-m in 120-m skakalnici je skakal zanesljivo in daleč. Posebno na 120-m skakalnici skoki čez 120 m niso bili redkost. Žal pa se mu je »odprlo« prepozno, da bi ga tokrat lahko še uvrstili med tiste, ki so skakali na veliki letalnici.

V NEDELJO TRADICIONALNI PATROLNI TEK V ZGORNJI RADOVNI

Strelska družina Janez Mrak Dovje-Mojstrana bo v nedeljo, 1. aprila, v Zgornji Radovini izvedla tradicionalni patrolni tek na smučeh – združen s streljanjem z malokalibrsko puško. Letošnji patrolni tek, ki je že peti po vrsti, se je iz skromnih lokalnih okvirov za območja krajevne skupnosti Dovje–Mojstrana razvil, v zadnjih dveh letih v pomembno športno prireditev, predvsem v okviru aktivnosti in krepitve vseljudske obrambe in družbene samozaščite. Ni pretirano rečeno, da je to ena redkih ali celo edinstvenih tovrstnih prireditev v slovenskem merilu. Strelska družina Janez Mrak Dovje–Mojstrana, ki šteje že več kot 180 članov, s patrolnim tekom tudi dostojno počasti spomin na tragične dogodke med NOB, 20. septembra leta 1944, ko je gorela partizanska Radovina. Tako bo tudi letos delegacija odnesla venec k spomeniku NOB v Srednjo Radovino.

Organizatorji tudi letos pričakujejo množično udeležbo ekip vseh krajevnih družbenopolitičnih organizacij, društev, TOZD z območja krajevne skupnosti, pripadnikov partizanskih teritorialnih enot, ekipe članov strelskih družin, enot JLA, varnostnih organov in organov, ki v okviru občine in v posameznih krajevnih skupnostih delajo na področju ljudskega odpora in družbene samozaščite.

Začetek patrolnega teka bo ob 10. uri v Zgornji Radovini. Vse organizacije lahko prijavijo eno ali več ekip. Ekipo pa sestavljajo po trije tekmovalci oziroma tekmovalke. Tekmovalci tekmujejo s tekaškimi smučmi na progi dolgi štiri kilometre, med tekom pa na določeni točki izvedejo streljanje z malokalibrsko puško. Za končni dosežen rezultat se šteje dosežen čas in uspeh na strelišču.

Tri prvouvrščene ekipe bodo prejele pokale strelske družine Janez Mrak. Razglasitev rezultatov bo po končanem tekmovanju na cilju.

J. Rabič

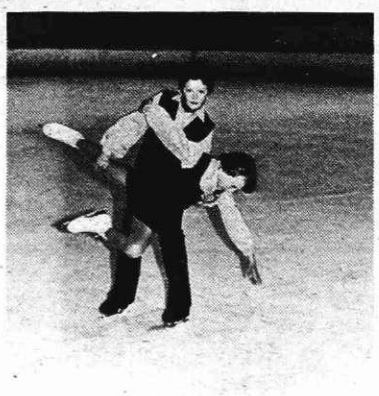

Romana Kučina in Sandi Ausenik iz drsalnega kluba Jesenice med izvedbo svojega programa na medklubskih tekmah na Jesenicah.

PRVENSTVO V VELESLALOMU PRESTAVLJENO

Prvenstvo Železarne v veleslalomu, ki bi moralo biti preteklo soboto v Španovem vrhu, je bilo zaradi nestalnega vremena prestavljeno na kasnejši termin. Ker pa so snežne razmere v Španovem vrhu precej nezanesljive, je komisija za šport in rekreacijo sklenila, da se prvenstvo organizira v obliki smučarskega izleta na Voglu. Tekma na Voglu bo organizirana v soboto, 21. aprila, dodatne prijave oziroma odjave pa sprejemajo do 16. aprila do 10. ure, ko bo žrebanje in sestanek športnih referentov.

Organiziran bo prevoz z avtobusi, vsak udeleženec pa bo dobil tudi kosilo. Za tekmovanje naj se prijavijo res le tekmovalci, ki se bodo tekem tudi udeležili. O odhodih avtobusov in ostale informacije bomo še objavili.

-bef

TRADICIONALNI IV POHOD NA POREZEN

V nedeljo, 25. marca, smo se ob šesti uri zbrali pred železniško postajo na Jesenicah in se z vlakom odpeljali do vasi Podbrdo. Od tam smo se odpravili proti Poreznu. Porezen je visok 1632 m. Po dobri uri hoje, smo počili in pomalicali. Nato smo se odpravili naprej. Ko smo po dveh urah in pol prišli do grebena Porezna, smo se bolj napravili, ker je bila gosta megla in bril je močan in mrzel veter.

Na vrhu Porezna smo se ustavili ter počakali zaostale planince. Tam je bila proslava v počastitev in spomin na težko borbo partizanov z okupatorjem. Tudi na vrhu je pihal močan veter, a smo bili kljub temu dobre volje. Dobili smo tudi vroč čaj in se ob njem pogreli. Tudi navzdol nas je spremljal veter, ki pa je v zavetju gozda pojenjal. Tovariš Valodi nam je razdelil knjižice in značke. Za dvakratno udeležbo udeleženec prejme bronasto značko. Za štirikratno srebrno in za šestkratno udeležbo zlato značko. Za sedetkratni pohod pa posebno plaketo.

Po krajšem počitku in sprostitvi smo odšli v dolino. Ustavili smo se še na Petrovem brdu. Od Petrovega brda smo se po cesti odpravili do Podbrda, kjer smo počakali vlak ter se odpeljali domov.

Izlet mi je bil kljub slabemu vremenu na Poreznu zelo všeč in upam, da se ga bom drugo leto spet udeležil.

Klemen Gričar

EKIPA PODROČNO VZDRŽEVANJE JEKLARNE PRVA

V soboto, 24. marca, smo se vzdrževalci pomerili v kegljanju na asfaltu v športnem parku v Podmežaklji za moštvenega prvaka TOZD Vzdrževanje za leto 1979. Ta zvrst športne rekreacije je zelo priljubljena med vzdrževalci.

Nastopilo je enajst štiričlanskih ekip. Vsak član ekipe je imel 50 lučajev, 25 polno, 25 čiščenje. Najboljša ekipa je bila iz področnega vzdrževanja Jeklarne v postavi: Janez Stare 205, Miro Ličof 204, Tomaž Komel 200, Igor Glivar 197, z 806 keglji in s tem osvojila naslov moštvenega prvaka za leto 1979. Druga je ekipa Jeklarne II. v postavi: Rasim Hadžič 208, Stipe Balič 191, Franjo Kuželjka 185, Šerif Alibašič 174, s 758 keglji. Tretja pa je bila ekipa Jesenic v postavi: Petrič 202, Morič 202, Kastelic 180, Homan 171, s 755 keglji. 4. Bela I. 721 keglje, 5. HVB I. 720; 6. Plavž 702; 7. Javornik I. 701; 8. Javornik II. 676; 9. HVŽ 669; 10. Bela II. 639 in 11. HVB II. s 602 kegljema.

Tekmovanje nam je v celoti uspelo, z veseljem smo zapuščali športno borišče. Želimo si še več podobnih športno-rekreacijskih večerov.

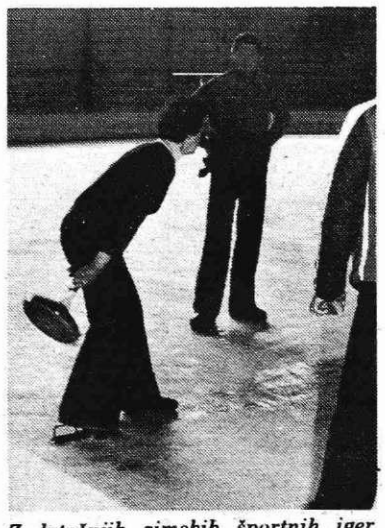

Z letošnjih zimskih športnih iger SOZD SŽ

Kegljanje na ledu

NAJBOLJŠI KEGLJAČI ŽIČARNE IN KEGLJAVKE SEO-TKR — NOVOGRADNJE

Pretekli teden je bilo končano prvenstvo Železarne v kegljanju na ledu. Na tekmovanju, ki ga je organizirala komisija za šport in rekreacijo pri IO KOO sindikata Železarne, izvedel pa kegljaški klub na ledu, je nastopilo 236 posameznikov in 13 posameznic iz 20 TOZD Železarne. Tekmovalo se je v bližanju in izbijanju in to na eni stezi. Med posamezniki je bil najbolj uspešen Franc Šteblaj iz TOZD Remontne delavnice s 66 točkami, pred Tonetom Auberjem iz TOZD Livarna (64 točk) in Jožetom Bokanom iz TOZD Žičarna (61 točk). Med posameznicami je zmagala Cveta Koblar (39 točk) pred Sonjo Lotrič (32 točk) – obe delovna skupnost za ekonomiko, TKR in novogradnje in Tončko Klinar (29 točk) – delovna skupnost za komercialne in finančne zadeve. Ekipno je med moškimi zmagala ekipa TOZD Žičarna 221 točk pred TOZD Strojne delavnice 199 točk. Pri ženskah pa ekipa SEO-TKR-Novogradnje 100 točk pred TOZD Remontne delavnice 67 točk.

REZULTATI:

Ekipno moški: 1. Žičarna 221 točk (Jože Bokan 61, Ivan Herman 54, Franc Aleš 54 in Lado Sotlar 52 točk), 2. Remontne delavnice 212 točk (Franc Šteblaj 66, Anton Muhar 50, Čazim Bahič 49, Tone Drobnak 47), 3. Strojne delavnice 199 točk (Jadran Kozamernik 55, Jože Šebjanič 53, Toni Zupan 48 in Franc Koblar 43 točk), 4. Livarna 198 točk (Tone Auber 64, Jože Osvald 60, Milan Šebjanič 41 in Jože Novak 33 točk), 5. Valjarna bluming-štekel 194 točk (Vojko Nikolič 59, Marjan Pristov 48, Bane Jagodic 44, Valentin Noč 43), 6. Jeklarna 190 točk, 7. Vzdrževanje 187, 8. HV Bela 176, 9. SEO-TKR-Novogradnje 159, 10. Žeblarna 142, 11. Energetika 139, 12. Jeklovlek 137, 13. Plavž 136, 14. Komerciala – finance 136, 15. HV Jesenice 114, 16. Elektrodni 112, 17. Transport 110, 18. KSI 60, 19. Družbena prehrana 39, 20. Valjarna žice in profilov 30 točk.

Ekipno ženske: 1. SEO-TKR-Novogradnje 100 točk (Cveta Koblar 39, Sonja Lotrič 32, Vlasta Intihar 29 točk), 2. Remontne delavnice 67 točk (Joži Bakovnik 26, Helena Žvan 22, Zvonka Divjak 19 točk), 3. Komerciala – finance 29 točk, 4. Transport 23.

Posamezno – moški: 1. Franc Šteblaj – remontne delavnice 66 točk, 2. Tone Auber – livarna 64, 3. Jože Bokan – žičarna 61, 4. Jože Osvald – livarna 60, 5. Vojko Nikolič – blum.-štekel 59, 6. Franc Šimenc – jeklarna 59, 7. Jadran Kozamernik – strojne delavnice 55, 8. Ivan Herman – žičarna 54, 9. Franc Aleš – žičarna 54, 10. Jože Šebjanič – strojne delavnice 53, 11. Lado Sotlar – žičarna 52, 12. Drago Košir – HV Bela 51, 13. Anton Muhar – rem. delavnice 50, 14. Esad Selimovič – vzdrževanje 49, 15. Čazim Babič – rem. delavnice 49, 16. Albin Babič – vzdrževanje 59, 17. Franc Razpet – plavž 48, 18. Marjan Pristov – blum.-štekel 48, 19. Toni Zupan – stroj. delavnice 48, 20. Tone Drobnak – rem. del. 47, 21. Marjan Nikolavčič – HV Bela 47, 22. Boris Horvat – transport 46, 23. Rade Kaljanin – elektrode 46, 24. Radoljub Djukič – jeklarna 46, 25. Venceslav Lapanja – žebljarna 45 točk.

Posamezno – ženske: 1. Cveta Koblar – SEO-TKR-NOV 39 točk, 2. Sonja Lotrič – SEO-TKR-NOV. 32, 3. Tončka Klinar – komerc. – finance 29, 4. Vlasta Intihar – SEO-TKR-NOV 29, 5. Silva Pintar – SEO-TKR-NOV 28, 6. Cveta Malenšek – SEO-TKR-NOV 27, 7. Joži Bakovnik – remont. delavnice 26, 8. Branka Rebolj – SEO-TKR-NOV 25, 9. Justi Kralj – SEO-TKR-NOV 23, 10. Marija Klinar – transport 23 točk.

-bef

Košarka

KK JESENICE : KK LITIJA (ŽENSKE) 45:48 (23:26)

V 13. kolu SKL za dekleta so se Jeseničanke v soboto, 24. marca, srečale v dvorani ŽIC na Jesenicah s prvouvrščeno ekipo slovenske košarkarske lige Ilirijo iz Ljubljane. Gostje so zmagale po trdi borbi celo tekmo.

Za Jesenice so dosegle zadetke: Vavpotič 16. Ažman 12, Skumavc 10, Bertoncelj 5 in Stražišar 2.

Igralke Jesenic so z manj sreče v zadnji minuti igre klonile proti vodilni Iliriji iz Ljubljane. Gostje so že na začetku tekme povedle, ko so Jeseničanke igrale consko obrambo. Ljubljančanke so zadevale od daleč, zato se je trener domačih odločil za spremembo obrambe na posamično ter nekaj časa celo za presing po celem igrišču. Rezultat tega je bilo izenačenje in nekajkrat celo minimalno vodstvo domače ekipe. Minuto pred koncem srečanja je bil rezultat en koš razlike v korist gostij, žogo pa so imele domačinke, ki pa ob zgoščeni conski obrambi niso uspele pripraviti ugodne priložnosti za met na koš. Po zgrešenem metu Jeseničank so Ljubljančanke povišale rezultat na tri koše, kar je že odločilo izid tekme.

Jeseničanke so igrale proti favoriziranim gostjam zelo borbeno v obrambi, toda premalo uspešno v napadu. Podaje okrog zgoščene cone gostij bi morale biti hitrejše in natančnejše, da bi Jeseničanke lahko dosegle ugodno pozicijo za met. Igralke bi se morale v napadu tudi več gibati, sicer je težko žogo dobro podati.

Ekipa Jesenic je med predtekmovanjem za vstop v super ligo izgubila nekaj najboljših igralk, zato je bilo potrebno moštvo dopolniti z mladimi igralkami, ki še niso igrale slovenske lige, sicer ne bi bilo več možno igrati tekem. Igralke so odšle z Jesenic brez soglasja kluba »v interesu slovenske košarke«. Sedaj pa, ko so nastopile na tekmi proti Mengešu mlade nove igralke v ekipi Jesenic, so Jesenicam na zvezi v Ljubljani odvzeli zmago in tekmo registrirali 20:0 v korist Mengeša, razen tega pa so naši ekipi odvzeli še eno kazensko točko. Vsak komentar k dejanju je seveda odveč.

V zadnjem kolu bodo igralke Jesenic gostovale v Radencih, kjer imajo možnost v gosteh premagati ekipo Radenci.

KK CERKNICA : KK JESENICE (ČLANI) 81:71 (34:31)

V soboto, 24. marca, so igralci Jesenic v okviru slovenske košarkarske lige – zahod, gostovali v Cerknici, kjer so izgubili tekmo 10. kola z rezultatom 81:71.

Koše za Jesenice so dosegli: Ažman 14, Novak 2, Rizvanović 10, Jelovčan 6, Berginc 3, Smolej 23, Matučec 13.

Jeseničani so se dolgo časa borili enakovredno z robustnimi domačini, na koncu pa so klonili. V našem moštvu bi nujno rabili vsaj enega rutiniranega igralca, ki bi v igri vodil mlade soigralce. Mladi Jeseničani že znajo igrati nekaj košarke, ne znajo pa še zmagati na prvenstveni tekmi slovenske lige.

V soboto, 31. marca, bodo Jeseničani igrali v dvorani ŽIC tekmo z ekipo Kočevja.

V.

Z letošnjih zimskih športnih iger SOZD SŽ

Judo

NAJMLAJŠI DOBRO NAPREDUJEJO

Na povabilo TVD Partizan Spodnja Šiška – judo sekcija smo se udeležili XX. memoriala narodnega heroja Zvonka Runka za pionirje in nade. Uvodna slovesnost se je začela z govorom predsednika ZB NOV, ki je orisal herojsko pot Zvonka Runka.

Tekmovanja se je udeležilo 147 pionirjev in 35 nad iz 14 slovenskih klubov. Judo sekcijo pri TVD Partizan Jesenice je zastopalo šest pionirjev in ena nada. Rezultati posameznikov so naslednji: v kategoriji do 32 kg so nastopili Marko Lukan, Benjamin Kadirič in Florjan Vidic. Lukan ni imel sreče in je izpadel v prvem kolu. Kadirič je nastopil prvič in pokazal veliko borbenost saj ni imel treme pred tekmovalci, ki imajo že veliko tekem za seboj. Prispel je do polfinala, kjer je imel za nasprotnika klubskega borca Florjana Vidica in izgubil dvoboj s 7:0. V borbi za tretje mesto je bil zopet uspešen in zmagal z 10:0. Vidicu se je povrnila njegova borbenost, ki jo na zadnjih tekmovanjih ni pokazal. Z borbenostjo je prišel do finala, vendar je moral priznati premoč starejšega in močnejšega nasprotnika.

V kategoriji do 38 kg je tekmoval Zdravko Krnjajič in pokazal solidno znanje in prispel do finala. V finalnem dvoboju je bil premalo aktiven, izgubil dvoboj po sodniški odločitvi.

Do 47 kg je tekmoval Dvoršak in izgubil v prvem kolu. V kategoriji do 52 kg je tekmoval Enes Fajkovič, ki je pokazal, da se razvija v odličnega judoista. V polfinalu je naletel na večnega rivala in odločnega tekmovalca Saksa, ki trenira judo že od šestega leta dalje. Fajkovič je dvoboj izgubil. V borbi za tretje mesto je premagal nasprotnika z »vpoonom«.

V skupini nad je tekmoval Tone Krnjajič do 62 kg in dosegel peto mesto. V borbi za tretje mesto je nesrečno izgubil po sodniški odločitvi zaradi tega, ker je nasprotni tekmovalec imel višji pas. Krnjajič je bil za spoznanje bolj aktiven toda sodniška odločitev je pač dokončna. Tudi on je v krizi, saj hodi v šolo v Ljubljano in ima premalo časa za treninge.

Rezultati posameznikov so več kot zadovoljivi, če računam na skromen izbor v judo sekciji. Dva druga mesta, dva tretja mesta s skupaj 12 točkami, smo v skupni uvrstitvi zasedli peto do šesto mesto. Drugi klubi so pripeljali do 17 tekmovalcev in je njihov izbor širši. Če bomo hoteli imeti na Jesenicah večje število tekmovalcev bo treba judo popularizirati med šolsko mladino. Za zgled vsem šolam na Jesenicah naj bo ŠSD Železar, ki ima judo sekcijo. Treba bo urediti tudi denarne zadeve, saj je to že drugo tekmovanje na katerega so posamezniki odpotovali na lastne stroške. Zato so rezultati toliko več vredni.

Ne vem, kdaj se bodo športni delavci zavedali, da je judo tudi šport, da so rezultati vidni in da bi namenili malo več denarnih sredstev za to dejavnost. Zakaj bi bili mladi tekmovalci prikrajšani zaradi starejših vrstnikov v judo sekciji. Treba bo rešiti nekatera vprašanja glede tega, namesto da mi očitajo nestrokovnost, privatizem in diktaturo pri vzgoji mladih športnikov. Mogoče so vzroki kje drugje, pa jih nekateri nočejo videti. Treba je vprašati mlade tekmovalce kaj si želijo in njihove starše za mnenje kako se dela pri judo sekciji. Vse to naj bo tudi v premislek športni javnosti na Jesenicah.

Dvoršak